

Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumundan:

BANKALARIN SERMAYE YETERLİLİĞİNİN ÖLÇÜLMESİNE VE DEĞERLENDİRİLMESİNE İLİŞKİN YÖNETMELİK

BİRİNCİ KISIM **Başlangıç Hükümleri**

BİRİNCİ BÖLÜM **Amaç, Kapsam, Dayanak ve Tanımlar**

Amaç ve kapsam

MADDE 1 – (1) Bu Yönetmeliğin amacı, bankaların maruz kalınan riskler nedeniyle oluşabilecek zararlara karşı konsolide ve konsolide olmayan bazda yeterli özkaynak bulundurmalarının sağlanmasına ilişkin usul ve esasları düzenlemektir.

Dayanak

MADDE 2 – (1) Bu Yönetmelik, 19/10/2005 tarihli ve 5411 sayılı Bankacılık Kanununun 43, 45, 47 ve 93 üncü maddelerine dayanılarak hazırlanmıştır.

Tanımlar

MADDE 3 – (1) Bu Yönetmelikte yer alan;

a) Alım satım hesapları: Alım satıma aracılık ya da piyasa yapıcılığı kapsamında olanlar ile repo ve menkul kıymet ödünç işlemlerine konu olanlar da dahil olmak üzere, bankaların, para ve sermaye piyasalarında sürekli alım ve satım işlemlerinde bulunmak amacıyla kısa vadeli olarak ve/veya alım ve satım fiyatları arasındaki beklenen ya da gerçekleşen fiyat hareketlerinden faydalanmak ya da arbitraj karı gerçekleştirmek amacıyla ellerinde bulundurduğu finansal araçlar ve emtiadaki pozisyonlar ile bu pozisyonlardan kaynaklanan risklerden korunma ya da bu riskleri azaltma amacıyla yapılan türev finansal araçlar ve spekülatif amaçlı türev finansal araçların izlendiği bilanço içi ve dışı hesapları ve pozisyonları,

b) Ana ortaklık: Kanunun 3 üncü maddesinde tanımlanan ana ortaklığı,

c) Ana sermaye yeterliliği oranı: Konsolide olmayan bazda hesaplanan ana sermaye/(kredi riskine esas tutar + piyasa riskine esas tutar + operasyonel riske esas tutar) oranını,

ç) Ana sermaye: 5/9/2013 tarihli ve 28756 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan Bankaların Özkaynaklarına İlişkin Yönetmelikte belirlenen usul ve esaslar çerçevesinde hesaplanacak ana sermayeyi,

d) Aracı kurum: 6/12/2012 tarihli ve 6362 sayılı Sermaye Piyasası Kanununun 3 üncü maddesinde tanımlanan aracı kurumu,

e) Aşgari kiralama ödemeleri: Kiralama İşlemlerine İlişkin Türkiye Muhasebe Standartında (TMS 17) tanımlanan aşgari kira ödemelerini,

f) Banka: Kanunun 3 üncü maddesinde tanımlanan bankaları,

g) Bankacılık hesapları: Alım satım hesapları dışında kalan bilanço içi ve bilanço dışı tüm hesapları,

ğ) Birincil alacaklar: Borçlunun/ihraççının varlıkları veya gelirleri üzerinde herhangi bir alaktan önce hak doğuran alacakları,

h) Çekirdek sermaye yeterliliği oranı: Konsolide olmayan bazda hesaplanan çekirdek sermaye/(kredi riskine esas tutar + piyasa riskine esas tutar + operasyonel riske esas tutar) oranını,

ı) Çekirdek sermaye: Bankaların Özkaynaklarına İlişkin Yönetmelikte belirlenen usul ve esaslar çerçevesinde hesaplanacak çekirdek sermayeyi,

i) Delta: Opsiyonun piyasa fiyatının, opsiyon sözleşmesine konu varlığın piyasa fiyatında meydana gelebilecek değişmeye olan duyarlılığını,

j) Destek hizmeti kuruluşu: Kanunun 3 üncü maddesinde tanımlanan destek hizmeti kuruluşunu,

k) Dilim: Bir veya daha fazla riskle bağlantılı olan kredi riskinin sözleşmeyle belirlenen ve ilgili kesimdeki bir pozisyonun, diğer kesimlerin her birinde bulunan aynı tutardaki bir pozisyonundan, üçüncü taraflarca sağlanan kredi korumaları dikkate alınmadığında daha fazla ya da daha az bir kredi zararı riski taşıdığı kesimini,

l) Dönüştürülebilir menkul kıymet: Sahibinin seçimi ve tercihinine göre, başka bir finansal araçla değiştirilebilecek olan bir menkul kıymeti,

m) Emtia riski: Bankanın, emtia fiyatlarındaki hareketler nedeniyle, emtiaya ve emtiaya dayalı türev finansal araçlara ilişkin pozisyon durumuna bağlı olarak maruz kalabileceği zarar olasılığını,

n) Emtia: Kıymetli madenler ve diğer emtiayı,

o) Faiz oranı riski: Bankanın, faiz oranlarındaki değişimlerden etkilenen alım satım hesaplarında yer alan finansal araçlara ilişkin pozisyon durumuna bağlı olarak genel piyasa riski ile spesifik riskten kaynaklı maruz kalabileceği zarar olasılığını,

ö) Faiz oranına duyarlı türev ve bilanço dışı araçlar: Faiz oranı değişimlerinden etkilenen; vadeli faiz oranı anlaşmaları, diğer vadeli sözleşmeler, bono-tahvil future sözleşmeleri, faiz oranı ve çapraz para swapları, vadeli yabancı para pozisyonları, ilgili hükümlerinde ele alınış şekilleri çerçevesinde opsiyonlar gibi türev ve bilanço dışı araçları,

p) Finansal araç: Bir tarafın finansal varlığında, diğer tarafın finansal borcunda ya da özkaynağa dayalı finansal aracında artışa neden olan herhangi bir sözleşmeyi,

r) Finansal holding şirketi: Kanunun 3 üncü maddesinde tanımlanan finansal holding şirketini,

s) Finansal kuruluş: Kanunun 3 üncü maddesinde tanımlanan finansal kuruluşu,

ş) Fonlanmamış kredi koruması: Karşı tarafın temerrüde düşmesi ya da karşı tarafla ilgili önceden belirlenmiş başka ödeme şartının belirlenmesi durumunda; üçüncü bir tarafın belirli bir tutarı ödemeyi taahhüt etmesinden kaynaklanan kredi riski azaltım tekniğini,

t) Fonlanmış kredi koruması: Karşı tarafın temerrüde düşmesi ya da karşı tarafla ilgili önceden belirlenmiş başka bir ödeme güçlüğü'nün gerçekleşmesi durumunda; bankanın, maruz kalınan risk tutarı ile karşı tarafın bankadan alacaklı olduğu tutar arasındaki farkı giderme ya da bu farkın transfer edilmesini veya ödenmesini isteme ya da bu fark için belirli aktif kalemleri veya nakdi alıkoyma ya da maruz kalınan risk tutarını bu fark tutarı kadar düşürme ya da riski bu farkla değiştirme hakkına sahip olmasından kaynaklanan kredi riski azaltım tekniğini,

u) Gelişmiş İDD yaklaşımı: Temerrüt olasılığı, temerrüt halinde kayıp ve dönüştürme oranı değerlerinin içsel olarak hesaplandığı içsel derecelendirmeye dayalı kredi riski hesaplama yaklaşımını,

ü) Genel piyasa riski: Faiz oranı riski ile hisse senedi pozisyon riskine maruz finansal araçların spesifik riskten arı olmayan piyasa hareketleri nedeniyle maruz kalabileceği zarar olasılığını,

v) Getirisi faiz oranı ile ilişkilendirilmiş araç: Faiz oranı türev ve bilanço dışı araçları, getirisi sabit veya değişken faiz oranına bağlı borçlanma araçları ve bu borçlanma araçları gibi alınıp satılan ve/veya fiyat davranışları borçlanma araçları ile benzer olan diğer araçları,

y) Hazır pozisyon: Bir enstrümandaki fiziken sahip olunan pozisyon ile türev araç sözleşmeleri hariç olmak üzere bir alım veya satım sözleşmesindeki taahhüt kapsamında bu enstrümana ilişkin alınan pozisyonu,

z) Hisse senedi pozisyon riski: Bankanın alım satım hesapları içinde yer alan hisse senedi pozisyon durumuna bağlı olarak genel piyasa riski ile spesifik riskten kaynaklı maruz kalabileceği zarar olasılığını,

aa) İçsel derecelendirmeye dayalı (İDD) yaklaşımlar: Temel ve gelişmiş içsel derecelendirmeye dayalı hesaplama yaklaşımlarını,

bb) İki yönlü likit piyasa: Bağımsız ve gerçek alım-satım tekliflerinin mevcut olduğu, gün içinde son satış fiyatı veya cari gerçek rekabetçi alım-satım teklifleri ile makul ölçüde ilişkili bir fiyatın belirlenebildiği ve işlemlerin ticari teamüllere uygun olan kısa bir süre içerisinde gerçekleştiği bir piyasayı,

cc) İkincil alacaklar: Birincil alacak olmayan alacakları,

çç) İpotek teminatlı menkul kıymet: Sermaye piyasası mevzuatı ile muadil yabancı ülke düzenlemeleri uyarınca ipotek teminatlı menkul kıymet olarak tanımlanan menkul kıymeti,

dd) Kamu kuruluşu: İktisadi alanda ticari esaslara göre faaliyet gösterenler hariç olmak üzere, merkezi yönetim ve yerel yönetimlerden ayrı kamu tüzel kişiliğini haiz olan kuruluşlar ile bu kuruluşların muadili yurtdışı kuruluşları,

ee) Kanun: 5411 sayılı Bankacılık Kanununu,

ff) Karşı taraf kredi riski: İki tarafa da yükümlülük getiren bir işlemin muhatabı olan karşı tarafın, bu işlemin nakit akışında yer alan son ödemeden önce temerrüde düşme riskini,

gg) Kıymetli maden: Kanunun 57 nci maddesindeki sınırlamalar çerçevesinde Kurulca belirlenmiş olan kıymetli madenleri,

ğğ) Kolektif yatırım kuruluşları (KYK): Sermaye Piyasası Kanununa ilişkin alt düzenlemelerde belirtilen yatırım ortaklığı ve yatırım fonları ile muadil yabancı ülke düzenlemeleri uyarınca kolektif yatırım kuruluşu olarak kabul edilen kuruluşları,

hh) Konsolide ana sermaye yeterliliği oranı: Konsolide bazda hesaplanan ana sermaye/ (kredi riskine esas tutar + piyasa riskine esas tutar + operasyonel riske esas tutar) oranını,

ıı) Konsolide çekirdek sermaye yeterliliği oranı: Konsolide bazda hesaplanan çekirdek sermaye/ (kredi riskine esas tutar + piyasa riskine esas tutar + operasyonel riske esas tutar) oranını,

ii) Konsolide özkaynak: Bankaların Özkaynaklarına İlişkin Yönetmelikte belirlenen usul ve esaslar çerçevesinde hesaplanacak konsolide özkaynakları,

jj) Konsolide sermaye yeterliliği standart oranı: Konsolide bazda hesaplanan “özkaynak/ (kredi riskine esas tutar + piyasa riskine esas tutar + operasyonel riske esas tutar)” standart oranını,

kk) Korelasyon alım satımı: Bir endeksin ortalama korelasyonu dikkate alınarak pozisyon alma stratejisini,

ll) Koruma alıcısı: Referans varlıktan kaynaklanan kredi riskini bir kredi türeviyle kısmen ya da tamamen üçüncü kişilere aktaran tarafı,

mm) Koruma satıcısı: Referans varlıktan kaynaklanan kredi riskini bir kredi türeviyle kısmen ya da tamamen üstlenen tarafı,

nn) Koruma tutarı: Kredi türevi sözleşmesi ile belirlenen ve ödeme şartının gerçekleşmesi durumunda koruma satıcısının koruma alıcısına ödemek zorunda kalacağı tutarı,

oo) Kredi derecelendirme kuruluşu (KDK): 17/4/2012 tarihli ve 28267 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan Derecelendirme Kuruluşlarının Yetkilendirilmesine ve Faaliyetlerine İlişkin Esaslar Hakkında Yönetmelik kapsamında Kurulca yetkilendirilen veya doğrudan tanıyan kuruluşu,

öö) Kredi riski azaltımı: Bankaca maruz kalınan kredi riski tutar ya da tutarlarının azaltımı amacıyla kullanılan tekniği,

pp) Kredi riskine esas tutar: Sermaye yeterliliği standart oranının hesabında kredi riski nedeniyle maruz kalınabilecek zararlara karşı bulundurulması gereken özkaynak miktarının tespitinde dikkate alınacak tutarı,

rr) Kredi temerrüt swabı: Koruma satıcısının, koruma alıcısının ödeyeceği belli bir bedel karşılığında referans varlıktan kaynaklanan kredi riskini kısmen ya da tamamen üstlendiği ve ödeme şartının gerçekleşmesi durumunda koruma alıcısına koruma tutarını ödemeyi taahhüt ettiği sözleşmeleri,

ss) Kredi türü: Kredi temerrüt swabı, toplam getiri swabı veya krediye bağlı tahvil,
şş) Krediye bağlı tahvil: Koruma satıcısının, koruma alıcısının ihraç ettiği ve geri öde-
meleri bir referans varlığın performansına bağlı olan tahvillerini nakit karşılığında alarak, re-
ferans varlıktan doğan kredi riskini kısmen ya da tamamen üstlenmesini sağlayan sözleşmeleri,
tt) Kur riski: Bankaların, tüm döviz varlık ve yükümlülükleri nedeniyle döviz kurlarında
meydana gelebilecek değişiklikler sonucu maruz kalabilecekleri zarar olasılığını,
uu) Kurul: Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurulunu,
üü) Kurum: Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumunu,
vv) Küçük ve orta büyüklükteki işletmeler (KOBİ): 19/10/2005 tarihli ve 2005/9617
sayılı Bakanlar Kurulu Kararıyla yürürlüğe konulan Küçük ve Orta Büyüklükteki İşletmelerin
Tanımı, Nitelikleri ve Sınıflandırılması Hakkında Yönetmelikte “KOBİ” olarak adlandırılan
ekonomik birimler ile muadil yabancı ülke düzenlemeleri uyarınca “KOBİ” olarak kabul edilen
kuruluşları,

yy) Menkul kıymet ve emtia ödünç verme veya ödünç alma işlemi: Ödünç alan tarafın,
gelecekte belirli bir tarihte ya da devreden tarafın talebi üzerine, denk ve muadil menkul kıy-
metleri iade edeceği taahhüdüne tâbi olarak, bir kuruluşun veya onun karşı tarafının menkul
kıymetleri veya emtiayı uygun bir teminat karşılığında devrettiği bir işlemi (Menkul kıymetleri
veya emtiayı devreden kuruluş açısından bir menkul kıymet veya emtia ödünç verme işlemi,
bunların devredildiği kuruluş açısından ise bir menkul kıymet veya emtia ödünç alma işlemidir),

zz) Menkul kıymetleştirme kurucusu banka: Borçlunun veya potansiyel borçlunun men-
kul kıymetleştirmeye konu yükümlülüklerine veya menkul kıymetleştirmeye konu potansiyel
yükümlülüklerine ilişkin sözleşmeye doğrudan veya dolaylı olarak dâhil olan ya da üçüncü bir
tarafın maruz kaldığı riskleri satın alıp kendi bilânçosuna aktaran ve daha sonra menkul kıy-
metleştiren bankayı veya sponsor bankayı,

aaa) Menkul kıymetleştirme pozisyonu: Bir menkul kıymetleştirme işleminde maruz
kalınan risk tutarını,

bbb) Menkul kıymetleştirme: Maruz kalınan bir riskle veya risk havuzuyla bağlantılı
kredi riskinin farklı derecelerdeki kredi riskini yansıtan en az iki farklı katmanlı risk pozisyonu
veya dilime ayrıldığı, ödemelerin bu riskin veya risk havuzunun performansına bağlı olduğu
ve kayıp dağılımının bu dilimlerin sıralamasıyla belirlendiği işlem veya programı,

ccc) Merkezi karşı taraf: Bir veya birden fazla finansal piyasada işlem gören sözleş-
melerde, kendisini sözleşmelere karşı taraf olanlar arasında konumlandırarak her satıcıya karşı
alıcı ve her alıcıya karşı satıcı vasfını kazanan hukuken yetkili (merkezi takas) kurumunu,

ççç) Merkezi yönetim: Türkiye Cumhuriyeti Devleti’nin kamu tüzel kişiliği altında yer
alan ve ayrı tüzel kişiliği olmayan kamu kuruluşları ile bu kuruluşların muadili yurtdışı kuru-
luşlarını,

ddd) Operasyonel risk: Yetersiz veya başarısız iç süreçler, insanlar ve sistemlerden ya
da harici olaylardan kaynaklanan ve yasal riski de kapsayan zarar etme olasılığını,

eee) Operasyonel riske esas tutar: Sermaye yeterliliği standart oranının hesabında ope-
rasyonel risk nedeniyle maruz kalınabilecek zararlara karşı bulundurulması gereken özkaynak
miktarının tespitinde dikkate alınacak tutarı,

fff) Ödeme şartı: Sözleşmeyle hükme bağlanan ve temerrüt, iflas, yeniden yapılandırma,
moratoryum gibi koruma tutarının muaccel hale gelmesine neden olan herhangi bir olayı,

ggg) Özel amaçlı menkul kıymetleştirme şirketi (ÖMKŞ): Bir veya daha çok sayıda
menkul kıymetleştirme işlemini gerçekleştirmek amacıyla kurulan; faaliyetleri sadece bu amacı
gerçekleştirmekle sınırlı olan; yapısı itibarıyla yükümlülüklerini menkul kıymetleştirme kuru-
cusu bankanın yükümlülüklerinden ayırmayı amaçlayan ve bu şirkete karşı hak sahibi olanların
bu haklarını herhangi bir kısıtlama olmadan rehnetme veya takas etme hakkına sahip olduğu,
banka dışındaki bir fon kuruluşu ya da başka bir tüzel kişiyi,

ğğğ) Özel netleştirme sözleşmeleri: Repo işlemleri ve/veya menkul kıymet veya emtia ödünç işlemleri ve/veya bankaya günlük olarak ilave teminat alma hakkı veren diğer işlemleri kapsayan çerçeve netleştirme sözleşmelerini,

hhh) Özkaynak: Bankaların Özkaynaklarına İlişkin Yönetmelikte belirlenen usul ve esaslar çerçevesinde hesaplanacak özkaynakları,

ııı) Piyasa riski: Piyasa fiyatlarındaki hareketlerden kaynaklı olarak kur riski, emtia riski, faiz oranı riski ve hisse senedi pozisyon riski kapsamında bankanın bilanço içi ve bilanço dışı pozisyonlarının maruz kalabileceği zarar olasılığını,

ııı) Referans varlık: Kredi türevlerinde, nakit teslimatta ödenecek tutarı belirlemek için kullanılacak veya fiziki teslimatta teslim edilecek varlığı,

ııı) Repo işlemi: Repo ve ters repo sözleşmesi kapsamına giren bir işlemi,

kkk) Repo sözleşmesi ve ters repo sözleşmesi: Bir kuruluşun veya karşı tarafının menkul kıymetleri veya emtiaları ya da menkul kıymetler veya emtialara bağlı hakları elinde tutan teşkilatlanmış bir borsa tarafından verildiği ve sözleşmenin bir kuruluşun belirli bir menkul kıymeti veya emtiayı bir seferde ve aynı anda birden fazla karşı tarafa devretmesi ya da rehinnetmesine izin vermediği koşullarda menkul kıymetler veya emtiaların mülkiyetine bağlı garanti edilmiş hakları ya da bu menkul kıymetler veya emtialarla aynı cinsten ikame menkul kıymetleri veya emtiaları, devreden tarafın belirlediği veya belirleyeceği bir tarihte önceden belirlenmiş bir fiyattan geri satın alma taahhüdüyle devrettiği sözleşmeyi (bu sözleşme, menkul kıymetleri veya emtiaları satan kuruluş açısından bir repo sözleşmesi, bunları satın alan kuruluş açısından ise bir ters repo sözleşmesidir),

lll) Risk Merkezi: Kanunun EK-1 inci maddesi uyarınca kurulan Risk Merkezini,

mmm) Risk profili: Bankaların İç Sistemleri ve İçsel Sermaye Yeterliliği Değerlendirme Süreci Hakkında Yönetmeliğin 3 üncü maddesinde tanımlanan risk profilini,

nnn) Sermaye yeterliliği standart oranı: Konsolide olmayan bazda hesaplanan “özkaynak/(kredi riskine esas tutar + piyasa riskine esas tutar + operasyonel riske esas tutar)” standart oranını,

ooo) Spesifik risk: Bankanın alım satım hesapları içinde yer alan finansal araçlara ilişkin pozisyonlarda, olağan piyasa hareketleri dışında, bu pozisyonları oluşturan finansal araçları ihraç veya garanti eden ve ödeme yükümlülüğünü üstlenen kuruluşların yönetimlerinden ve mali bünyelerinden kaynaklanabilecek sorunlar nedeniyle meydana gelebilecek zarar olasılığını,

ööö) Sponsor banka: Üçüncü taraf bir şirketten risklerin satın alınmasına yönelik finansman bonusu ihracı yoluyla menkul kıymetleştirme programını ya da diğer menkul kıymetleştirme programlarını oluşturan, yöneten veya kredi kalitesinin iyileştirmesini sağlayan ya da likidite kredisi tahsis taahhüdünde bulunan bankayı,

ppp) Takas riski: Bir menkul kıymet, döviz veya emtianın sözleşmede öngörülen fiyattan belli bir vadede teslimini konu alan ve her iki tarafın yükümlülüklerini vadede yerine getirmesini öngören işlemlerde, takas işleminin vade tarihinde gerçekleşmemesinden ötürü işlem konu menkul kıymet, döviz veya emtianın fiyat değişimleri nedeniyle bankanın maruz kalacağı zarar olasılığını,

rrr) Temel İDD yaklaşımı: Temerrüt olasılığının içsel olarak hesaplandığı temerrüt halinde kayıp ve dönüştürme oranı değerlerinin Kurum tarafından belirlendiği içsel derecelendirmeye dayalı kredi riski hesaplama yaklaşımını,

sss) Teşkilatlanmış borsalar: Düzenli olarak faaliyet gösteren, faaliyetlerine, üyeliğe ve işlem görecektir sözleşmelere ilişkin usul ve esaslar kurulduğu ülkenin yetkili otoriteleri tarafından belirlenmiş veya onaylanmış, takas mekanizması uyarınca işlem gören türev finansal araç sözleşmeleri için yetkili otoriteler tarafından belirlenmiş günlük teminat tamamlama yükümlülüğü bulunan borsaları,

şşş) Toplam getiri swabı: Koruma satıcısının, koruma alıcısının referans varlığın yaratacağı bütün nakit akımlarını ve referans varlığın gerçeğe uygun değerinde meydana gelecek artışları aktarması koşuluyla, koruma alıcısına sözleşmenin geçerli olduğu süre boyunca belli bir bedeli ödemeyi ve referans varlığın gerçeğe uygun değerinde meydana gelecek azalışları karşılamayı taahhüt ettiği sözleşmeleri,

ttt) Volatilité: Finansal varlıkların fiyat veya oranlarındaki dalgalanmaların büyüklük ve sıklık derecesinin ölçüsünü,

uuu) Yeniden menkul kıymetleştirme pozisyonu: Bir yeniden menkul kıymetleştirme işleminde maruz kalınan risk tutarını,

üüü) Yeniden menkul kıymetleştirme: Risk havuzuyla bağlantılı kredi riskinin dilimlere ayrıldığı ve havuzdaki risklerden en az birinin menkul kıymetleştirme pozisyonundan oluştuğu menkul kıymetleştirmeyi,

vvv) Yenileme maliyeti: Sahip olunan varlığın, aynı işlev ve kullanım ömrüne sahip, verimlilik ve kârlılık gibi unsurlar bakımından benzer nitelikte olan diğer bir varlıkla ikame edilmesi için bilançonun düzenlendiği tarih itibarıyla katlanılması gereken maliyete eşit değeri ifade eder.

İKİNCİ KISIM

Kredi Riskine Esas Tutar

BİRİNCİ BÖLÜM

Kredi Riskine Esas Tutarın Hesaplanması

Kredi riskine esas tutar

MADDE 4 – (1) Kredi riskine esas tutar, bilanço içi varlıklar ile gayri nakdi krediler, taahhütler ve türev finansal araçlara ilişkin risk ağırlıklı tutarların toplamından oluşur. Kredi riskine esas tutar, standart yaklaşım veya içsel derecelendirmeye dayalı yaklaşımlar ile hesaplanır. İçsel derecelendirmeye dayalı yaklaşım ile kredi riskine esas tutarın hesaplanması durumunda, kredi riskine esas tutar bu yaklaşım ile bulunacak risk ağırlıklı tutarlar toplamının 1,06 katına eşittir. İçsel derecelendirmeye dayalı yaklaşımın kullanılması Kurum iznine tabidir. Herhangi bir risk sınıfı veya alacak türü için gelişmiş İDD yaklaşımını kullanan bankaların, temel İDD yaklaşımını veya standart yaklaşımı; temel İDD yaklaşımını kullanan bankaların standart yaklaşımı tekrar kullanması Kurumun iznine tabidir. Temel İDD yaklaşımının veya standart yaklaşımın tekrar kullanılması, daha düşük sermaye yükümlülüğü hesaplanması amacına yönelik olmaması, bankanın ilgili alacak türüne ilişkin toplam riskinin yapısı ve karmaşıklığı açısından gerekli olması ve bankanın ödeme gücü ve risklerini etkin şekilde yönetme yeterliliği üzerinde olumsuz etki yaratmaması şartlarına tabidir. Kredi riskine esas tutarın içsel derecelendirmeye dayalı yaklaşımlar ile hesaplanmasına ilişkin usul ve esaslar Kurulca belirlenir.

(2) Risk ağırlıklı tutar hesabında, bilanço içi varlıklar ile gayrinakdi krediler, taahhütler ve türev finansal araçların risk ağırlıklarının tespitinde Standart Yaklaşımda KDK'ların vermiş olduğu derecelendirme notları, İçsel Derecelendirmeye Dayalı Yaklaşımlarda ve EK-2 kapsamında yer alan içsel model yönteminde ise bankaların içsel modelleri kullanılır.

(3) EK-1'de açıklanan kredi kalitesi kademelerinin KDK'ların derecelendirmeleri ile tarafsızlık, ihtiyatlılık ve tutarlılık ilkelerine uygun şekilde eşleştirilmesine ilişkin usul ve esaslar Kurulca belirlenir.

(4) Risk ağırlıklı tutarların hesaplanmasında KDK'ların derecelendirmelerinin kullanılmaları halinde, bu derecelendirmeler tutarlı ve Derecelendirme Kuruluşlarının Yetkilendirilmesine ve Faaliyetlerine İlişkin Esaslar Hakkında Yönetmelik hükümlerine uygun olarak kullanılır. Kredi derecelendirmeleri yalnızca lehe yorumlanacak şekilde seçici olarak kullanılamaz. Bankaların sermaye yeterliliği hesabında, notu veren KDK tarafından geçerli kabul edilen en güncel derecelendirme notları kullanılır.

(5) Bankalarca kredi müşterisinin talebi ile yapılan kredi derecelendirmeleri kullanılır. Talebe bağlı olmayan derecelendirmeler ise Derecelendirme Kuruluşlarının Yetkilendirilmesine ve Faaliyetlerine İlişkin Esaslar Hakkında Yönetmelik hükümlerine uygun olarak kullanılır.

(6) Risk ağırlıklı tutarların hesaplanmasında dikkate alınacak kredi riski azaltım tekniklerine ilişkin usul ve esaslar Kurulca belirlenir.

(7) Gerçeğe uygun değeri ile kredi riskine esas tutar hesaplamalarına konu edilmesi gereken hesaplar hakkında, EK-3'ün İkinci Bölümde yer alan İhtiyatlı Değerleme İlke ve Esasları uygulanır.

(8) Bankalar, bankacılık ve alım satım hesaplarında izlenen aşağıda sayılan işlemlerden kaynaklanan karşı taraf kredi riski için sermaye yükümlülüğü hesaplamak zorundadır. Alım satım hesaplarında yer alan teminatlandırılmış tezgahüstü türev finansal araçlar için karşı taraf kredi riskine ilişkin riske maruz değer hesaplaması bankacılık hesaplarında yer alan teminatlandırılmış tezgahüstü türev finansal araçlar için de aynı şekilde yapılır. Alım satım hesaplarında yer alan repo işlemleri için karşı taraf kredi riskine ilişkin riske maruz değer hesaplaması bankacılık hesaplarında yer alan repo işlemleri için de aynı şekilde Kredi Riski Azaltım Tekniklerine İlişkin Tebliğ ve EK-2'de belirtilen usul ve esaslar çerçevesinde yapılır.

- a) Türev işlemler,
- b) Repo işlemleri,
- c) Menkul kıymet veya emtia ödünç işlemleri,
- ç) Kredili menkul kıymet işlemleri,
- d) Takas süresi uzun işlemler.

Bankacılık hesaplarında yer alan yukarıda sayılan işlemlere ilişkin risk ağırlıkları alım satım hesaplarında yer alan söz konusu işlemler için de aynı şekilde dikkate alınır.

(9) Sekizinci fıkrada belirtilen işlemlerin risk ağırlıklı tutarları Standart Yaklaşım kullanılması halinde ilgisine göre EK-1 veya Menkul Kıymetleştirmeye İlişkin Risk Ağırlıklı Tutarların Hesaplanması Hakkında Tebliğe uygun şekilde; İDD yaklaşımı kullanılması durumunda ise ilgisine göre Kredi Riskine Esas Tutarın İçsel Derecelendirmeye Dayalı Yaklaşımlar ile Hesaplanmasına İlişkin Tebliğ veya Menkul Kıymetleştirmeye İlişkin Risk Ağırlıklı Tutarların Hesaplanması Hakkında Tebliğe uygun şekilde hesaplanır. Alım satım hesaplarında izlenen sekizinci fıkradaki işlemlere ilişkin risk ağırlıklı tutar hesaplanırken, Kredi Riski Azaltım Tekniklerine İlişkin Tebliğde belirtilen basit finansal teminat yöntemi kullanılamaz. Standart Yaklaşım veya İçsel Derecelendirmeye Dayalı Yaklaşımdan hangisinin kullanıldığından bağımsız olarak merkezi karşı taraflarla yapılan sekizinci fıkra kapsamındaki işlemlerin risk ağırlıklı tutarları Standart Yaklaşım uyarınca EK-4 kapsamında hesaplanır.

(10) Alım satım hesaplarında izlenen repo işlemleri ile menkul kıymet veya emtia ödünç işlemlerinde, alım satım hesabına dâhil edilebilir nitelikteki tüm finansal araçlar ve emtia, 6/9/2014 tarihli ve 29111 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan Kredi Riski Azaltım Tekniklerine İlişkin Tebliğ kapsamında dikkate alınabilir teminat olarak değerlendirilebilir. Türev işlemlerden kaynaklanan riskler için, bu hesaba dâhil edilebilir nitelikteki emtia da Kredi Riski Azaltım Tekniklerine İlişkin Tebliğ kapsamında dikkate alınabilir teminat olarak değerlendirilebilir. Kredi Riski Azaltım Tekniklerine İlişkin Tebliğ kapsamında dikkate alınabilir teminat olarak dikkate alınan alım satım hesaplarındaki teminatlar için bahse konu Tebliğde belirtilen volatilité ayarlamaları banka tarafından uygulanır. Söz konusu ayarlamalar yapılırken her bir teminat için ayarlamalar ayrı ayrı yapılır. Bankanın repo işlemlerine ilişkin risk tutarını belirlerken Risk Ölçüm Modelleri ile Piyasa Riskinin Hesaplanmasına ve Risk Ölçüm Modellerinin Değerlendirilmesine İlişkin Tebliğin 4 üncü maddesi uyarınca Kurumca onaylanmış riske maruz değer modelini kullanması durumunda, banka bu modeli alım satım hesaplarındaki teminatlar için Kredi Riski Azaltım Tekniklerine İlişkin Tebliğ ve EK-2'de belirtilen usul ve esaslar çerçevesinde uygulayabilir.

(11) Kredi Riski Azaltım Tekniklerine İlişkin Tebliğ kapsamında dikkate alınabilir nitelikte olmayan ancak onuncu fıkra kapsamında dikkate alınabilir olan finansal araç ve emtianın ödünç verilmesi, satılması veya teminat olarak verilmesi ya da ödünç alınması, satın alınması veya teminat olarak alınması halinde, Kredi Riski Azaltım Tekniklerine İlişkin Tebliğde belirtilen Standart Volatilité Ayarlaması Yaklaşımı kullanan bankalar bu araç ve emtianın volatilité ayarlamalarını, teşkilatlanmış bir borsaya kote edilmiş ana endekslere dahil olmayan hisse senetleri gibi dikkate alırlar.

(12) Kredi Riski Azaltım Tekniklerine İlişkin Tebliğ kapsamında dikkate alınabilir nitelikte olmayan ancak onuncu fıkra kapsamında dikkate alınabilir olan finansal araç ve emtianın volatilité ayarlamaları, Kredi Riski Azaltım Tekniklerine İlişkin Tebliğde belirtilen İçsel Tahminlere Dayalı Volatilité Ayarlaması Yaklaşımı kullanan bankalarca bu kalemlerin her biri için ayrı ayrı hesaplanır. Kredi Riski Azaltım Tekniklerine İlişkin Tebliğin 36 ncı maddesi kapsamında İçsel Modeller Yaklaşımının kullanılması için izin alan bankalar, bu yaklaşımı alım satım hesaplarına da uygulayabilir.

(13) Dokuzuncu fıkranın uygulanmasında, aşağıdaki şartları taşıyan repo işlemlerini ve/veya menkul kıymet veya emtia ödünç alma ya da ödünç verme işlemlerini ve/veya bankaya günlük olarak ilave teminat alma hakkı veren diğer işlemleri içeren özel netleştirme sözleşmeleri çerçevesinde tutulan pozisyonlar arasında netleştirme yapılabilir.

a) Tüm pozisyonların günlük olarak piyasa fiyatına göre değerlemesinin yapılması,

b) Bu işlemler kapsamında ödünç alınan, devralınan veya teslim alınan kalemlerin Kredi Riski Azaltım Tekniklerine İlişkin Tebliğde belirtilen finansal teminatların dikkate alınma kriterlerini taşıması.

(14) Bankalar, repo ve menkul kıymet ile emtia ödünç işlemlerine konu olanlar hariç olmak üzere teslim tarihinde kendilerine teslim edilmemiş menkul kıymet döviz veya emtianın sözleşmedeki fiyatının piyasa fiyatından düşük, teslim tarihinde teslim etmedikleri menkul kıymet, döviz veya emtianın sözleşmedeki fiyatının piyasa fiyatından yüksek olması halinde, söz konusu işlemin alım-satım hesaplarına ilişkin olup olmadığına bakmaksızın teslimi tamamlanmamış işlemlerini yakından takip etmek ve söz konusu işlemler için takas riski sermaye yükümlülüğü hesaplamak zorundadır. Bankalarca takas riski oluşturan işlemlerin takibine, raporlanmasına ve zamanında önlem alınmasına imkân verecek sistemlerin oluşturulması zorunludur.

(15) Takas riski için sermaye yükümlülüğü, sözleşme fiyatı ile gerçeğe uygun değeri arasındaki farkın mutlak değerinin aşağıdaki tabloda yer alan vadeden sonraki iş günü sayısına göre belirlenmiş oranlardan uygun olanının çarpılması suretiyle bulunur. Gerçekleşmeyen işlemin vade tarihini izleyen ilk dört günü bakımından takas riski için sermaye yükümlülüğü hesaplanmaz.

Vadeden Sonraki İş Günü Sayısı	Oran (%)
5 ile 15 gün arası	8
16 ile 30 gün arası	50
31 ile 45 gün arası	75
46 ve daha fazla gün	100

(16) Bir banka, menkul kıymetler, döviz veya emtianın bedelini bunları teslim almadan önce ödemişse ya da menkul kıymetler, döviz veya emtiayı bunların bedelini tahsil etmeden önce teslim etmişse ve sınır ötesi işlemlerde, ödeme veya teslimin yapıldığı günden itibaren bir gün veya daha fazla süre geçmişse, aşağıdaki tablo çerçevesinde söz konusu işlemin alım-satım hesaplarına ilişkin olup olmadığına bakmaksızın sermaye yükümlülüğü hesaplamak zorundadır. Standart Yaklaşım kapsamında sermaye yükümlülüğü hesaplanırken, transfer değeri

risk tutarı olarak kabul edilir ve EK-1'e uygun olarak alacağın tabi olduğu risk ağırlığı uygulanır. Ödemesiz teslim işlemlerinden kaynaklanan cari pozitif yenileme maliyeti önemli düzeyde değilse, bankalar bu risklere yüzde yüz risk ağırlığı uygulayabilir.

İşlem Tipi	Sözleşmenin gerektirdiği ilk ödeme veya teslimine kadar	Sözleşmenin gerektirdiği ilk ödeme veya tesliminden, ikinci ödeme veya teslimin dört iş günü sonrasına kadar	Sözleşmenin gerektirdiği ikinci ödeme veya teslimin beşinci iş gününden itibaren işlemin sona ermesine kadar
Ödemesiz teslim	Sermaye yükümlülüğü hesaplanmasına gerek yoktur.	Riske maruz kalındığı kabul edilir ve bir alacak gibi değerlendirilir.	%1250 risk ağırlığı uygulanır.

(17) Kredi riskine ilişkin sermaye yükümlülüğünü IDD yaklaşımları ile hesaplayan bankalar, ödemesiz teslim işleminin karşı tarafının bankacılık hesaplarında yer alan derecelendirilmiş bir alacağının bulunmaması halinde, söz konusu karşı taraflar için temerrüt olasılığını KDK tarafından verilmiş bir derecelendirmeye dayalı olarak belirleyebilir. Gelişmiş IDD yaklaşımı kullanan bankalarca bütün ödemesiz teslim işlemleri için temerrüt halinde kayıp hesaplaması yapılamaz kadar temerrüt halinde kayıp için yüzde kırkbeş değeri kullanılabilir. Alternatif olarak IDD yaklaşımı kullanan bankalarca standart yaklaşım risk ağırlıkları veya yüzde yüz oranı kullanılabilir.

(18) Ödeme veya takas sisteminde bütün bir sistemi ilgilendiren bir arıza olması halinde, Kurum, bu sorun giderilene kadar, takas riski sermaye yükümlülüğünün hesaplanması koşulunu kaldırmaya yetkilidir. Böyle bir durumda, karşı tarafın takas yükümlülüğünü gerçekleştirememesi, kredi riski çerçevesinde temerrüt sayılmaz.

(19) Bankalar takas riskine ilişkin takip ve izleme süreçlerini ve politikalarını tesis etmek ve zamanında önlem alınmasını sağlayacak raporlama sistemini oluşturmakla yükümlüdür.

(20) Takas riski için risk ağırlıklı tutar, hesaplanan sermaye yükümlülüğünün 12,5 katıdır.

Risk tutarlarının Standart Yaklaşım kapsamında belirlenmesi

MADDE 5 – (1) Bilanço içi varlıklar bakımından risk tutarı, katılma hesaplarından kullandırılan fonlar dışında kalan varlıklar için Türkiye Muhasebe Standartları uyarınca değerlendirilmiş tutarlarının 1/11/2006 tarihli ve 26333 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan Bankalarca Kredilerin ve Diğer Alacakların Niteliklerinin Belirlenmesi ve Bunlar İçin Ayrılacak Karşılıklara İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik uyarınca ayrılmış özel karşılıklar düşüldükten sonraki değerini, katılma hesaplarından kullandırılan fonlar için ise söz konusu değer in yüzde yetmişini ifade eder.

(2) Gayrinakdi krediler ve taahhütlerin risk tutarı, üçüncü fıkrada yapılan sınıflandırma çerçevesinde varsa bu kalemler için Bankalarca Kredilerin ve Diğer Alacakların Niteliklerinin Belirlenmesi ve Bunlar İçin Ayrılacak Karşılıklara İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmeliğe istinaden ayrılan özel karşılıklar düşüldükten sonraki net tutarlarına üçüncü fıkrada kapsamına yüzde yüz, yüzde elli, yüzde yirmi ve yüzde sıfır oranı uygulanmak suretiyle hesaplanır. Bu fıkrada kapsamına yüzde yüz oranı uygulananlar yüksek riskli, yüzde elli oranı uygulananlar orta riskli, yüzde yirmi oranı uygulananlar orta/düşük riskli ve yüzde sıfır oranı uygulananlar düşük riskli kabul edilir.

(3) Gayrinakdi krediler ve taahhütler aşağıda belirtilen ilkeler doğrultusunda sınıflandırılır ve belirtilen oranlar uygulanarak risk tutarı hesaplanır, söz konusu ilkeler doğrultusunda gerekli görülmesi halinde Kurulca ürün türleri ve kalemler belirlenebilir.

a) Orijinal vadesi bir yıla kadar olan taahhütlere yüzde yirmi oranı ve bir yıl üzerinde olanlara yüzde elli oranı uygulanır. Lakin herhangi bir anda bir şarta bağlı olmaksızın banka

tarafından ön bilgilendirme yapmadan iptal edilebilen veya borçlunun kredi değerliliğindeki bozulmadan dolayı etkin bir şekilde otomatik iptali yapılan taahhütlere yüzde sıfır oranı uygulanır.

b) Doğrudan kredi verme ile aynı riski taşıyan kalemlere (nakit temini amaçlı verilen garanti ve kefaletler, lehdarın üstlendiği bir finansal yükümlülüğün teminatı olarak verilen garanti ve kefaletler) ve aval verilen kabul kredilerine (bu nitelikteki cirolar dahil olmak üzere) yüzde yüz oranı uygulanır.

c) Kredi riskinin bankada kaldığı banka aktif değerleri ile ilgili geri alım taahhüdüyle yapılan satış işlemlerine yüzde yüz oranı uygulanır.

ç) Repo türü işlemler (repo, ters repo, menkul kıymet ödünç alma/verme işlemleri) dahil olmak üzere menkul kıymetlerin ödünç verildiği veya teminata verildiği işlemlerde yüzde yüz oranı uygulanır.

d) Belirli tutarı ödenmiş taahhütleri temsil eden vadeli aktif değerler alım taahhütleri, vadeli mevduat satın taahhütleri ve iştirak ve bağlı ortaklıkların sermayesine iştirak taahhütlerine yüzde yüz oranı uygulanır.

e) Nakit temini amacıyla verilenler dışında bir işlemin gerçekleşmesi şartına bağlı kalemlere yüzde elli oranı uygulanır.

f) Menkul kıymet ihracında satın alma garantilerine ve menkul kıymet ihracına aracılık taahhütlerine yüzde elli oranı uygulanır.

g) Yükümlülüğü bulunan bankalar açısından vesaik mukabili kısa vadeli akreditiflere yüzde yirmi oranı uygulanır.

(4) Maruz kalınan riskin bir repo sözleşmesi veya bir menkul kıymet veya emtia ödünç verme veya ödünç alma işlemi ve kredili menkul kıymet işlemleri kapsamında satılan, devredilen veya ödünç verilen menkul kıymetler veya emtia niteliğinde olduğu durumlarda bu menkul kıymetlerin veya emtianın risk tutarının Kredi Riski Azaltım Tekniklerine İlişkin Tebliğ çerçevesinde artırılmasının öngörülmesi halinde, risk tutarı olarak bu artırımlı değer dikkate alınır.

(5) Türev finansal araçların risk tutarı, EK-2 ve EK-4'e uygun olarak tespit edilir ve bu yöntemler için yenileme sözleşmeleri ve diğer netleştirme sözleşmelerinin etkileri de bu tespitte dikkate alınır.

(6) Beşinci fıkra hükmünün uygulanmasında aşağıda belirtilen sözleşmeler türev finansal araç olarak kabul edilir.

a) Faiz oranına dayalı sözleşmeler:

1) Tek para birimine dayalı faiz oranı swap işlemleri,

2) Baz swap işlemler,

3) Vadeli faiz oranı sözleşmeleri,

4) Faiz oranı futures sözleşmeleri,

5) Satın alınan faiz oranı opsiyonları,

6) Benzer nitelikteki diğer sözleşmeler.

b) Döviz ve altına dayalı sözleşmeler:

1) Çapraz kura dayalı faiz oranı swap işlemleri,

2) Vadeli döviz sözleşmeleri,

3) Döviz futures sözleşmeleri,

4) Satın alınan döviz opsiyonları,

5) Benzer nitelikteki diğer sözleşmeler,

6) Altına dayalı (1) ilâ (5) inci alt bentlerde belirtilenlere benzer nitelikte sözleşmeler.

c) Diğer varlıklara veya endekslere dayalı, (a) bendinin (1) ilâ (5) inci ve (b) bendinin (1) ilâ (4)'üncü alt bentlerinde belirtilenlere benzer nitelikte sözleşmeler. Bu sözleşmeler, (a) veya (b) bentleri kapsamına dahil edilmeyen opsiyonlar, futures sözleşmeleri, vadeli faiz oranı işlemleri ve diğer menkul kıymete dayalı türev işlemler ile döviz kuru, faiz oranı ve getiriye

dayalı diğer araçlar, finansal endeksler veya finansal göstergelere dayalı nakit veya teslimle kapatılacak diğer sözleşmeler, nakit veya ilgili varlıkların organize piyasalarda alım satımının yapılması kaydıyla teslimle kapatılacak emtiaya dayalı türev işlemler, swaptionlar, ikinci kuşak türevler ve egzotik türev işlemleri kapsayacaktır.

(7) Repo işlemleri, menkul kıymet veya emtia ödünç verme veya ödünç alma işlemleri, takas süresi uzun işlemleri ve kredili menkul kıymet işlemlerinin risk tutarı, EK-2 ve EK-4'e ya da Kredi Riski Azaltım Tekniklerine İlişkin Tebliğ hükümlerine uygun olarak belirlenir. Bankanın kendisi haricindeki taraflar arasında işlem düzenleyici olarak yer aldığı ancak müşterilerine işlemin diğer tarafın yükümlülüklerini yerine getireceği hususunda garanti verdiği bu tür işlemlerde risk tutarı, işlemi kendisi yapmış olduğu durumdaki gibi hesaplanır.

(8) Maruz kalınan riskin fonlanmış kredi korumasına tâbi olduğu hallerde, söz konusu kalem için hesaplanacak risk tutarı, Kredi Riski Azaltım Tekniklerine İlişkin Tebliğe uygun olarak değiştirilebilir.

Risklerin Standart Yaklaşım kapsamında sınıflandırılması

MADDE 6 – (1) Maruz kalınan riskler aşağıdaki şekilde sınıflandırılır:

- a) Merkezi yönetimlerden veya merkez bankalarından alacaklar,
- b) Bölgesel yönetimlerden veya yerel yönetimlerden alacaklar,
- c) İdari birimlerden ve ticari olmayan girişimlerden alacaklar,
- ç) Çok taraflı kalkınma bankalarından alacaklar,
- d) Uluslararası teşkilatlardan alacaklar,
- e) Bankalar ve aracı kurumlardan alacaklar,
- f) Kurumsal alacaklar,
- g) Perakende alacaklar,
- ğ) Gayrimenkul ipoteğiyle teminatlandırılmış alacaklar,
- h) Tahsili gecikmiş alacaklar,
- ı) Kurulca riski yüksek olarak belirlenen alacaklar,
- i) İpotek teminatl menkul kıymetler,
- j) Menkul kıymetleştirme pozisyonları,
- k) Bankalar ve aracı kurumlardan olan kısa vadeli alacaklar ile kısa vadeli kurumsal alacaklar,
- l) Kolektif yatırım kuruluşu niteliğindeki yatırımlar,
- m) Hisse senedi yatırımları,
- n) Diğer alacaklar.

(2) Maruz kalınan riskin birinci fıkranın (g) bendinde atfı yapılan perakende alacak sınıfına dahil edilebilmesi için, söz konusu riskin aşağıdaki koşullara uygun olması gerekir;

- a) Maruz kalınan riskin gerçek kişilerle ya da KOBİ'lerle ilgili olması,
- b) Borçlu müşteriden veya borçlu risk grubundan olan kredi riski azaltımı dikkate alınmadan hesaplanan alacak tutarları toplamının EK-1'in elli sekizinci fıkrası hükümleri de dikkate alınarak bulunacak tutarlar hariç perakende alacak sınıfına dahil tüm alacakların binde ikisini aşmaması,

c) Brüt tahsili gecikmiş alacaklar dâhil, EK-1'in kırk üçüncü fıkrası kapsamında risk ağırlığı uygulanan alacaklar hariç olmak üzere borçlu müşterinin veya borçlu risk grubunun bankaya ve konsolide edilen finansal kuruluş niteliğindeki bağlı ortaklıklarına olan toplam borç tutarının 2,75 milyon TL'yi geçmemesi gerekir. Bu sınırın hesaplanmasında 5 inci maddenin üçüncü fıkrasında belirtilen gayrinakdi krediler ile taahhütler, 5 inci maddenin ikinci fıkrasında belirtilen oranlar uygulandıktan sonraki tutarları üzerinden; hangi hesapta izlendiğine bakılmaksızın türev işlemler pozitif gerçeğe uygun değerleri üzerinden; hangi hesapta izlendiğine bakılmaksızın repo işlemleri, menkul kıymet veya emtia ödünç verme/alma işlemleri pozitif net alacak tutarları üzerinden dikkate alınır. Bankalarca bu bilgilerin edinilmesi için her türlü tedbir alınır.

ç) Maruz kalınan riskin aşağıda sayılan ürün türlerinden birisi olması gerekir;

1) Kredi kartları ve kredili mevduat hesapları dahil olmak üzere rotatif krediler ve kredi limitleri,

2) Taksitli krediler, taşıt kredileri ve finansal kiralama alacakları, eğitim kredileri ve ihtiyaç kredileri gibi tüm bireysel krediler ve bireysel finansal kiralama alacakları,

3) KOBİ kredileri.

(3) Yurt dışı banka ve aracı kurumlardan olan alacakların, birinci fıkranın (e) ve (k) bentlerinde atıf yapılan risk sınıflarına dahil edilebilmesi için, ilgili alacağın, Kurum veya Sermaye Piyasası Kurulu tarafından uygulanan sermaye yeterliliği düzenlemelerine muadil düzenlemelere tabi kuruluşlardan olması gerekir.

(4) Aşağıda belirtilen varlıklar, birinci fıkranın (m) bendinde belirtilen hisse senedi yatırımları sınıfına dâhil edilir.

a) İkincil alacak niteliğinde olan ve borçlanma aracı olmayan menkul kıymetler,

b) Ekonomik özellikleri (a) bendinde tanımlanan alacaklara benzeyen borçlanma araçları, ortaklık payları ile türev finansal araçlar.

(5) Menkul kıymetler, perakende alacak sınıfına dahil edilemez.

(6) Perakende asgari finansal kiralama alacaklarının bugünkü değeri, perakende alacak olarak sınıflandırılır.

(7) Birinci fıkranın (a) ilâ (m) bentlerinde yer alan risk sınıflarına dahil edilmeyen alacaklar söz konusu fıkranın (n) bendinde yer alan “Diğer Alacaklar” altında sınıflandırılır.

(8) Fazla ödenen vergiler, cari dönem vergi varlığı olarak değerlendirilerek EK-1 kapsamında merkezi yönetimden alacaklar risk sınıfına dahil edilir.

Risk ağırlıklı tutarların Standart Yaklaşım kapsamında hesaplanması

MADDE 7 – (1) Aşağıda belirtilenler için risk ağırlıklı tutar hesaplanmaz:

a) Karşı taraf kredi riskine konu olanlar hariç olmak üzere alım satım hesabındaki kalemler,

b) Bankaların Özkaynaklarına İlişkin Yönetmelikte sermayeden indirilen değer olarak dikkate alınan tutarlar.

(2) Risk ağırlıklı tutarların hesaplanmasında, risk tutarlarına EK-1 hükümlerine uygun olarak risk ağırlıkları uygulanır. Risk ağırlıklarının uygulanmasında, ilgili risk kaleminin gruplandırıldığı sınıf ve EK-1’de belirtilen kredi kalitesi kademesi dikkate alınır. Kredi kalitesi, KDK’larca ya da EK-1’de tanımlanan ihracat kredi kuruluşlarının kredi derecelendirmelerine göre tespit edilir.

(3) Bankalar ve aracı kurumlardan kaynaklanan risk ağırlıklı tutarların hesaplanmasında EK-1’e uygun biçimde, bu kuruluşların kredi kalitesine dayanan yöntem uygulanır.

(4) İkinci fıkra hükümlerine bakılmaksızın, maruz kalınan riskin kredi korumasına tâbi olduğu hallerde, ilgili kaleme uygulanacak risk ağırlığı Kredi Riski Azaltım Tekniklerine İlişkin Tebliğ hükümlerine uygun olarak değiştirilebilir.

(5) Menkul kıymetleştirme pozisyonları için risk ağırlıklı tutarlar ve risk ağırlıklı tutarların hesaplanmasında dikkate alınacak kredi riski azaltımı Menkul Kıymetleştirmeye İlişkin Risk Ağırlıklı Tutarların Hesaplanması Hakkında Tebliğ uyarınca belirlenir.

(6) Bu Yönetmelik hükümleri çerçevesinde herhangi bir risk ağırlığı belirlenmemiş risk kalemlerine yüzde yüz risk ağırlığı uygulanır.

(7) Bankalar ana ortaklıkları, bağlı ortaklıkları veya ana ortaklıklarının bağlı ortaklıkları nedeniyle maruz kaldıkları riskleri, söz konusu ortaklıkların ana ve katkı sermayelerinde artışa neden olanlar hariç olmak üzere, aşağıda (a) ilâ (d) bentlerinde sayılan koşulların yerine getirilmesi şartıyla bu maddenin ikinci fıkrasında belirtilen uygulamadan muaf tutarak söz konusu risklere yüzde sıfır risk ağırlığı uygular:

a) Karşı tarafın, bir banka, aracı kurum veya Kurum denetimine tabi finansal kuruluş olması gerekir.

b) Karşı tarafın, tam konsolidasyon yöntemiyle bankayla aynı konsolidasyona dahil edilmesi şarttır.

c) Karşı tarafın Türkiye’de kurulmuş olması gerekir.

ç) Karşı taraftan bankaya özkaynakların anında transfer edilmesinde ya da borçların geri ödenmesinde, uygulama açısından veya yasal olarak önemli bir engelin bulunmaması ya da böyle bir engelin öngörülmemesi gerekir.

ÜÇÜNCÜ KISIM

Piyasa Riskine Esas Tutar

BİRİNCİ BÖLÜM

Alım Satım Hesapları ve Piyasa Riskine Esas Tutarın Hesaplanması

Alım satım hesapları

MADDE 8 – (1) Finansal araçların, alım satım hesaplarına ilişkin tanıma uysa dahi, alım satım hesaplarına dahil edilebilmesi için bunların alım satım işlemine konu edilmelerine yönelik herhangi bir kısıtlama bulunmaması veya riskten koruma sağlanabilir olması gerekir.

(2) Bankalar, alım satım hesaplarını EK-3’ün Birinci Bölümünde yer alan Alım Satım Hesaplarının Yönetimine İlişkin İlke ve Esaslar çerçevesinde yönetmek zorundadır.

(3) Bankacılık hesaplarından kaynaklı maruz kalınan bir kredi riskine karşı alım satım hesaplarındaki kredi türevini kullanarak bir dahili riskten koruma sağlanması halinde, kredi riskine esas tutar hesaplamaları bakımından; korumanın dikkate alınabilir bir üçüncü taraftan sağlandığı ve kredi türevinin kredi riski azaltım aracı olarak kabul edilmesi için aranan koşulları taşıdığı durumlar hariç, bankacılık hesaplarındaki bu kalem sermaye yükümlülüğünün hesaplanmasında riskten korumaya tâbi tutulmuş sayılmaz. Sermaye yükümlülüğü hesaplamasında, bankacılık hesaplarındaki bir pozisyon için bu tür bir korumanın satın alınması ve bu korumanın üçüncü taraf korumasının dikkate alınma şartlarını taşıması halinde, dâhilî ve harici kredi türevi riskten koruma işlemi, alım satım hesaplarına dâhil edilmez.

(4) Bankacılık hesaplarında yer alan vadeli alım satım konusu repo ve repo-benzeri araçların, tümünün aynı şekilde değerlendirilmesi şartıyla, sermaye yükümlülüğü hesaplamalarında alım satım hesaplarına dâhil edilmeleri mümkündür. Bu amaçla, vadeli alım satım konusu repo ve repo-benzeri araçlar, alım satım hesaplarının edinim ve/veya elde tutulma amacını ve EK-3’ün Birinci Bölümünde yer alan koşulları sağlayan ve her iki bacağı da alım satım hesaplarına dâhil edilebilir nitelikteki nakit veya menkul değerlere ilişkin işlemler olarak tanımlanır.

(5) Aşağıda belirtilen varlık ve pozisyonlar, bunların paraya çevrilmesi ve/veya günlük bazda güvenilir bir değerlemeye tabi tutulmaları konusunda önemli kısıtlara sahip olmaları nedeniyle alım satım hesabı tanımı kapsamına alınamaz:

a) Hedge fonlara yapılan açık özkaynak yatırımları.

b) Halka açık olmayan şirketlere yapılan özkaynak yatırımları.

c) Menkul kıymetleştirmeye konu edilmek üzere bir varlık havuzuna alınmış varlıklardaki pozisyonlar.

ç) Gayrimenkul holdinglerindeki pozisyonlar.

d) Kolektif yatırım kuruluşuna yapılan, portföyünün içeriğinin tür, miktar ve tutar bazında günlük bazda belirlenmesi ve/veya bu yatırımların gerçek fiyatlarının günlük olarak elde edilmesi mümkün olmayan yatırımlar.

e) Dayanak varlığı yukarıdaki bentlerde sayılan araçlardan biri olan türev araçlar.

(6) Kolektif yatırım kuruluşlarına yapılan yatırımlardan alım satım hesabı tanımına uygun olanlar, portföyün içerdiği pozisyonlar ve bunların ilgili olduğu piyasa riskleri esas alınarak ilgili piyasa riski sermaye yükümlülüğüne tabi tutulur.

Piyasa riskine esas tutarın hesaplanması

MADDE 9 – (1) Piyasa riskine esas tutar, risk ölçüm modelleri veya standart metot ile hesaplanır.

(2) Kurum tarafından kullanımına izin verilen bir risk ölçüm modeli bulunmayan, risk ölçüm modeli Kurumca yeterli görülmeyen ya da modellerinin yeterliliğinin ve güvenilirliğinin kaybolduğuna Kurumca kanaat getirilen bankalarca piyasa riskine esas tutar, İkinci ve Üçüncü Bölümde düzenlenen standart metoda göre hesaplanan faiz oranı riski, hisse senedi pozisyon riski, kur riski ve emtia riski sermaye yükümlülükleri toplamının onikibuçuk ile çarpılması suretiyle bulunur. Bu risklerden bir veya birkaçına maruz opsiyon işlemleri, dördüncü fıkra uyarınca belirlenecek usul ve esaslar çerçevesinde ilgili risk için sermaye yükümlülüğü hesaplanmasına dahil edilir. Önemli düzeyde emtia pozisyonu taşıyan bankaların emtia riski için sermaye yeterliliği hesaplamasını risk ölçüm modeli ile yapması esastır. Bu esasa rağmen emtia riski açısından; risk ölçüm modeli bulunmayan, risk ölçüm modeli Kurumca yeterli görülmeyen ya da modellerinin yeterliliğinin ve güvenilirliğinin kaybolduğuna Kurumca kanaat getirilen bankalara, emtia pozisyonlarının azaltılması ve/veya standart metotla yapılacak hesaplamalara ilave sermaye yükümlülüğü getirmeye Kurul yetkilidir.

(3) Kurum tarafından kullanımına izin verilen bir risk ölçüm modeli bulunan bankalarca piyasa riskine esas tutar, riske maruz değere dayalı sermaye yükümlülüğünün onikibuçuk ile çarpılması suretiyle bulunur.

(4) Kurum izni alınan risk ölçüm modelinin piyasa riski kapsamındaki risk türlerinden bir veya bir kaçına yönelik olması durumunda, piyasa riskine esas tutar; model izni olan riskler için riske maruz değere dayalı sermaye yükümlülüğünün onikibuçuk ile çarpılması suretiyle bulunacak tutar ile model izni bulunmayan diğer riskler için standart metoda göre hesaplanacak sermaye yükümlülükleri toplamının onikibuçuk ile çarpılması suretiyle bulunacak tutarın toplamından oluşur. Piyasa riskine esas tutarın hesaplanmasında risk ölçüm modeli kullanımına ve risk ölçüm modeli ile piyasa riskinin hesaplanmasına ilişkin usul ve esaslar ile opsiyonlardan kaynaklanan piyasa riski için standart metoda göre sermaye yükümlülüğünün hesaplanmasına ilişkin usul ve esaslar Kurulca belirlenir.

(5) Opsiyonlardan kaynaklanan piyasa riski için sermaye yükümlülüğünün hesaplanmasında; varant bir opsiyon işlemi olarak ve ihraç edilen varantın senet metni de opsiyon sözleşmesi olarak kabul edilir.

(6) Konsolide sermaye yükümlülüğü hesaplamasında; kârının bankaya hızlı şekilde aktarılmasında engeller bulunan konsolidasyona tabi yurt dışında yerleşik kuruluşlar ile yasal ve/veya yürütülen usullerden kaynaklı engeller nedeniyle riskin zamanında yönetilmesi imkan dahilinde olmayan konsolidasyona tabi kuruluşların piyasa riskine esas tutar hesaplamalarına konu pozisyonları, konsolidasyona tabi diğer kuruluşların pozisyonları ile bu bölümde öngörülen netleştirmelere tabi tutulmaksızın konsolide piyasa riskine esas tutar hesaplamalarına kuruluş bazında ayrı pozisyonlar olarak dahil edilir. Kuruluş bazında ayrı pozisyon hesaplamasında kendi içindeki pozisyonlar kapsamında bu bölümde öngörülen netleşmeler uygulanır.

(7) Kurum, konsolidasyona tabi kuruluşların kuruluş bazında üstlenmiş oldukları piyasa risklerindeki önemli dengesizliklerin izlenmesi ve gerekli önlemlerin zamanında alınabilmesi amacıyla, bankalardan konsolidasyona tabi kuruluş bazında piyasa riskine esas tutarlarını raporlanmasını isteyebilir.

(8) Piyasa riski sermaye yükümlülüğünün pozisyona dayalı uygulamalarında, aksi belirtilmedikçe, herhangi bir işlemde, işlemin bir varlığın fiziken teslimini veya karşılığı olan değerinin ödenmesine ilişkin bacağı, teslim veya ödemeyi yapacak banka için ilgili varlıkta kısa pozisyonu ifade ederken, herhangi bir işlemin bir varlığın fiziken teslim alınmasına veya karşılığı olan değer tahsiline ilişkin bacağı, teslimi veya ödemeyi alacak banka için ilgili varlıkta uzun pozisyonu ifade eder.

(9) Gerçeğe uygun değeri ile piyasa riskine esas tutar hesaplamalarına konu edilmesi gereken alım satım veya bankacılık hesaplarında yer alan pozisyonlar hakkında, EK-3'ün İkinci Bölümünde yer alan İhtiyatlı Değerleme İlke ve Esasları uygulanır.

İKİNCİ BÖLÜM

Faiz Oranı Riski Sermaye Yükümlülüğünün Standart Metotla Hesaplanması

Faiz Oranı Riski Sermaye Yükümlülüğünün kapsamı ve unsurları

MADDE 10 – (1) Bankalar, alım satım hesaplarında yer alan getirisi faiz oranı ile ilişkilendirilmiş araçlara ilişkin olarak ellerinde tuttukları veya edindikleri pozisyonlardan kaynaklı faiz oranı riski için sermaye yükümlülüğü hesaplamak zorundadır. Faiz oranı riski sermaye yükümlülüğü; genel piyasa riski ve spesifik risk sermaye yükümlülüğü olmak üzere iki sermaye yükümlülüğünün toplamından oluşur. Faiz oranı riski sermaye yükümlülüğü ve hisse senedi pozisyon riski sermaye yükümlülüğü uygulaması bakımından;

a) Temettüden pay alma konusunda sahibine öncelik hakkı tanıyan ve adi hisse senedine dönüştürülemeyen ortaklık payını temsil eden senetler, getirisi faiz oranı ile ilişkilendirilmiş araç,

b) Borçlanma araçları gibi alınıp satılan ve fiyat davranışları sabit veya değişken faiz oranına dayalı borçlanma araçları ile benzer olan hisse senedine dönüştürülebilir borçlanma araçları, getirisi faiz oranı ile ilişkilendirilmiş araç,

c) Hisse senedi gibi alınıp satılan ve fiyat davranışları borçlanma araçlarından ziyade hisse senedi ile benzer olan hisse senedine dönüştürülebilir borçlanma araçları ise hisse senedi, olarak kabul edilir. Menkul kıymet ödünç verme ve repo işlemine konu edilen borçlanma araçları, bu işlemlere konu edilmemiş gibi faiz oranı riski sermaye yükümlülüğü hesaplamasına dahil edilir.

Spesifik risk sermaye yükümlülüğü

MADDE 11 – (1) Spesifik risk için sermaye yükümlülüğü;

a) Menkul kıymet,

b) Menkul kıymetleştirme pozisyonu,

c) Korelasyon alım satım portföyü,

bazlı hesaplanacak üç ayrı spesifik risk sermaye yükümlülüğünün toplanması suretiyle bulunur.

(2) Dayanağı bir borçlanma aracı, borçlanma araçlarından oluşan sepeti esas alan bir endeks veya benzer şekilde ihraççısı/borçlusu bulunan bir varlık olmaması kaydıyla; faiz oranı ve para swapları, faiz oranı anlaşmaları, vadeli döviz sözleşmeleri ve future sözleşmelerden kaynaklı pozisyonlar spesifik risk sermaye yükümlülüğüne tabi tutulmaz.

Menkul kıymet bazlı spesifik risk sermaye yükümlülüğü

MADDE 12 – (1) Menkul kıymet bazlı spesifik risk için sermaye yükümlülüğünün konusunu, kısa veya uzun pozisyonunda olduğuna bakılmaksızın her bir borçlanma aracı oluşturur. Menkul kıymetleştirme pozisyonu ve korelasyon alım satım portföyü bazlı spesifik risk sermaye yükümlülüklerine tabi tutulan borçlanma araçları menkul kıymet bazlı spesifik risk sermaye yükümlülüğüne dahil edilmez. Bu madde uygulamasında yatırım yapılabilir kredi notu, KDK'lar tarafından verilen ve ilk üç kredi kalitesi kademesinden birine eşleşen kredi derecelendirme notunu ifade eder.

(2) Menkul kıymet bazlı spesifik risk için sermaye yükümlülüğünün hesaplanmasında, münferit borçlanma aracı pozisyonu, aynı ihraçlar bazında bulunur. Bu ihraç bazlı yaklaşım sadece ihraççı değil ihracın kupon oranı, likiditesi, geri çağırılması gibi kısa vadede fiyatını değiştirebilecek tüm unsurların aynı olmasını gerektirir ve aksi belirtilmedikçe pozisyonlar arası mahsup da sadece aynı ihraçlar için örtüşen pozisyonlar ile sınırlı olarak uygulanır.

(3) Menkul kıymet bazlı spesifik risk için sermaye yükümlülüğü, kısa veya uzun pozisyonunda olduğuna bakılmaksızın her bir borçlanma aracı pozisyonu için bulunacak sermaye yükümlülüğü tutarlarının toplamından oluşur. Her bir borçlanma aracı pozisyonunun sermaye yükümlülüğü, aşağıdaki tabloya göre bulunacak spesifik risk sermaye yükümlülüğü oranı ile pozisyon tutarının çarpılması suretiyle bulunur.

Kategori	Borçlanma Aracının Kredi Kalitesi Kademesi (KKK)	Spesifik Risk Sermaye Yükümlülüğü Oranı
Merkezi Yönetim Borçlanma Araçları	Birinci KKK	%0
	İki ve üçüncü KKK	Nihai vadeye kalan süresi 6 ay veya daha kısa ise %0,25
		Nihai vadeye kalan süresi 6 aydan daha uzun fakat 24 ay da dâhil 24 aya kadar ise %1,00
		Nihai vadeye kalan süre 24 aydan daha uzun ise %1,60
	Dört ve beşinci KKK	%8
	Altıncı KKK	%12
	KDK derecesi bulunmayan	%8
Nitelikli Borçlanma Araçları		Nihai vadeye kalan süre 6 ay veya daha kısa ise %0,25
		Nihai vadeye kalan süre 6 aydan daha uzun fakat 24 ay da dâhil 24 aya kadar ise %1,00
		Nihai vadeye kalan süre 24 aydan daha uzun ise %1,60
Diğer	Onuncu fıkra da belirtilen esaslar çerçevesinde bulunacak sermaye yükümlülüğü oranı	

(4) Merkezi yönetim borçlanma araçları kategorisine merkezi yönetimlerce, merkez bankalarınca veya EK-1 uygulamasında merkezi yönetimler gibi değerlendirilerek yüzde sıfır risk ağırlığına tabi tutulan yerel ve bölgesel yönetimlerce ihraç edilen bono, tahvil ve diğer kısa vadeli araçlar dahil tüm borçlanma araçları girer.

(5) Özellikle kendi para birimi dışında başka bir ülke para birimine dayalı yapılan ihraçlar olmak üzere ihraççının yabancı bir ülke olduğu merkezi yönetim borçlanma araçlarına uygulanacak spesifik risk sermaye yükümlülüğü oranını üçüncü fıkradaki tablodan daha farklı olarak belirlemeye Kurul yetkilidir.

(6) Merkezi yönetim borçlanma araçları kategorisine giren ihracın yerel para cinsinden olması ve finansmanının da aynı para cinsinden yapılmış olması halinde bu ihraçlara yüzde sıfır spesifik risk sermaye yükümlülüğü oranı uygulanır.

(7) Nitelikli borçlanma araçları kategorisine çok taraflı kalkınma bankaları ve EK-1 uygulamasında idari birimler ve ticari olmayan girişimlerden alacaklar risk sınıfına giren kamu kuruluşları tarafından ihraç edilen borçlanma araçları ile aşağıdaki diğer borçlanma araçları girer:

a) En az iki KDK'dan "yatırım yapılabilir" derecelendirme notu almış olan borçlanma araçları.

b) Bir KDK tarafından verilmiş "yatırım yapılabilir" derecelendirme notu olan ve herhangi başka bir KDK'dan "yatırım yapılabilir"den daha düşük bir notu bulunmayan borçlanma araçları.

c) Derecelendirilmemiş ancak ihraççısı teşkilatlanmış bir menkul kıymet borsasında işlem gören herhangi bir menkul kıymetin ihraççısı olan ve banka tarafından, derecelendirme kuruluşlarının “yatırım yapılabilir” kredi notunu alabilecek kadar yatırım kalitesine sahip olduğu öngörülen borçlanma araçları.

ç) Kredi riskine esas tutar hesaplanmasında, bir portföyünü içsel derecelendirmeye dayalı yaklaşımla ölçen bankalarda; kullanılan yaklaşım için aranan şartlara uyumsuzluk tespit edilmemiş olmak kaydıyla, içsel derecelendirme sistemlerinin “yatırım yapılabilir” düzeye eşit derece verdiği ve ihraççısı teşkilatlanmış bir menkul kıymet borsasında işlem gören herhangi bir menkul kıymetin ihraççısı olan borçlanma araçları.

d) Yurt içi banka ve aracı kurumlar ile sermaye yeterliliği oranının hesaplanması ve oranın sağlanmaması halinde alınacak önlemler açısından yurt içi bankalar ile eş değer uygulamalara tabi olan yurt dışı bankalar tarafından ihraç edilen borçlanma araçları.

e) Banka dışı yurt içi finansal kuruluşlarca ihraç edilen ve banka tarafından, derecelendirme kuruluşlarının “yatırım yapılabilir” kredi notunu alabilecek kadar yatırım kalitesine sahip olarak görülen borçlanma araçları.

(8) Yedinci fıkranın (c) bendi uygulamasından yararlanabilmek için bankalar;

a) Borçlanma aracını “yatırım yapılabilir” kredi notunu alabilecek kadar yatırım kalitesine sahip olarak görmesine dayanak teşkil eden değerlendirmelerini yazılı olarak belirlemek, denetime hazır bulundurmak ve bunların geçerliliğini,

b) Bu borçlanma aracının ihraççısının teşkilatlanmış bir menkul kıymet borsasında işlem gören herhangi bir menkul kıymetinin var olup olmadığını,

raporlama dönemleri itibariyle izlemek zorundadır. Bu zorunluluğun yerine getirilmediğinin tespiti halinde, diğer yasal işlemler saklı kalmak kaydıyla, Kurum tarafından yapılacak bildirimden itibaren iki yıl boyunca yedinci fıkranın (c) bendi uygulamasından yararlanılamaz. (b) bendi kapsamındaki zorunluluğa ve uyulmaması halinde öngörülen yaptırıma ilişkin hükümler yedinci fıkranın (ç) bendi hükmünden yararlanılması açısından da aranır.

(9) Yedinci fıkranın (ç) bendi uygulaması bakımından “yatırım yapılabilir” düzeye eşitlik, borçlanma aracının bir yıllık temerrüt olasılığının, yetkili derecelendirme kuruluşu tarafından yatırım yapılabilir veya daha iyi bir kredi derecesi verilmiş olan bir borçlanma aracının uzun dönem ortalama bir yıllık temerrüt olasılığının ifade ettiği bir yıllık temerrüt olasılığına eşit veya daha düşük olması anlamına gelir.

(10) Merkezi yönetim borçlanma araçları ile nitelikli borçlanma araçları kategorisine girmeyen borçlanma araçları “diğer” kategorisine dahil edilir. “Diğer” kategorisinde yer alan borçlanma araçları için uygulanacak spesifik risk sermaye yükümlülüğü oranı, bu borçlanma aracının bankacılık hesaplarında yer alması halinde standart yaklaşımla kredi riskine esas tutar hesaplanmasına ilişkin esaslar çerçevesinde tabi olacağı risk ağırlığının yüzde sekizidir.

(11) “Diğer” kategorisine giren ve vadeye kadar olan verimi merkezi yönetim borçlanma araçlarına göre daha yüksek olan borçlanma araçlarından, spesifik risk düzeyinin önemli derecede artmasına neden olacak durumlara maruz kalanlar için daha yüksek bir spesifik sermaye yükümlülüğü oranı belirlemeye ve/veya genel piyasa riski sermaye yükümlülüğü hesaplamasında, bu araçlar ile diğer borçlanma araçları arasında mahsuplaşma yapılmasını yasaklamaya Kurul yetkilidir.

Kredi türevlerinin spesifik risk sermaye yükümlülüğünde dikkate alınması

MADDE 13 – (1) Korelasyon alım satım portföyü kapsamında olmamak kaydıyla, alım satım hesaplarında yer alan kredi türevleri taşıdıkları pozisyonlar esas alınarak spesifik risk sermaye yükümlülüğüne tabi tutulur. Bu pozisyonlar, bankanın kredi türevindeki hak ve yükümlülükleri çerçevesinde tespit edilir. Bu kapsamda; kredi temerrüt swapları, toplam getiri swapları ve krediye bağlı tahvillerde, koruma sağlayan banka açısından referans varlıkta uzun pozisyon, koruma alan banka açısından ise referans varlıkta kısa pozisyon oluşur. Krediye bağlı tahvilde koruma sağlayan banka ayrıca tahvilin kendisi üzerinden de uzun pozisyon oluşturur.

(2) Kredi türevleri, aksi belirtilmedikçe, kredi türevinden doğan pozisyonun/pozisyonların dayalı olduğu araç üzerinden menkul kıymet veya menkul kıymetleştirme pozisyonu bazlı spesifik risk sermaye yükümlülüklerine bu maddedeki esaslar gözetilerek tabi tutulur.

(3) Birden fazla referans varlığı bulunan, referans varlıklardan hangisinde gerçekleşeceği önem arz etmeksizin, birinci, ikinci, üçüncü temerrüt olayı gibi temerrüt olayının gerçekleşme sırasına dayalı olarak, belli bir sıradaki temerrüt olayının gerçekleşmesi halinde ödeme şartının gerçekleşeceğini ve bu işlemdeki yükümlülüklerin kapatılmasını öngören “n” inci temerrüde dayalı kredi türevlerinde, koruma alan ve koruma sağlayan bankalar açısından bu işlemde kaynaklı spesifik risk sermaye yükümlülüğü; ödeme şartının bağlandığı temerrüt olayı sıra sayısının bir eksiği kadar sayıda referans varlık istisna tutulmak suretiyle kalan referans varlıkların her biri için hesaplanacak spesifik risk sermaye yükümlülüğünün toplamı kadardır. Bu toplam tutarın koruma tutarını aşan kısmı dikkate alınmaz. İstisna tutulacak varlık seçiminde esas, istisna tutulacak varlıklardan herhangi biri için hesaplanacak spesifik risk için sermaye yükümlülüğünün, kapsama dahil olan varlıklardan herhangi biri için hesaplanacak olandan fazla olmamasıdır.

(4) Birinci temerrüde dayalı bir kredi türevinin dayalı olduğu referans varlıklardan birinde bankanın pozisyona sahip olması ve bu kredi türevinin sahip olunan pozisyona koruma sağlıyor olması halinde, sahip olunan pozisyondan ve kredi türevinin ilgili varlığa ilişkin kısmından kaynaklı spesifik risk için sermaye yükümlülüğü tutarı, sağlanan korumaya isabet eden nispette azaltılır. Bankanın bu kredi türevinin referans varlıklarından birden fazlasında pozisyona sahip olması halinde ise bu azaltım referans varlıklardan en düşük spesifik risk için sermaye yükümlülüğü doğurana esas alınarak yapılır.

(5) Dördüncü fıkrada öngörülen azaltım, birinci temerrüde dayalı kredi türevleri dışında kalan “n” inci temerrüde dayalı kredi türevlerinde uygulanmaz.

(6) “n” inci temerrüde dayalı bir kredi türevinin dış derecelendirme notunun bulunması halinde, koruma satıcısı banka türev işlemin derecesini kullanır ve menkul kıymetleştirme bazlı spesifik risk sermaye yükümlülüğünün hesaplanmasına ilişkin esaslar çerçevesinde bu dereceye tekabül eden kredi kalitesi kademesine sahip “diğer menkul kıymetleştirmelere” uygulanan sermaye yükümlülüğü oranını uygulayarak spesifik riske ilişkin sermaye yükümlülüğü hesaplar.

Menkul kıymetleştirme pozisyonu bazlı spesifik risk

MADDE 14 – (1) Menkul kıymetleştirme pozisyonu bazlı spesifik risk için sermaye yükümlülüğü, alım satım hesaplarında yer alan menkul kıymetleştirme pozisyonları üzerinden ve menkul kıymetleştirme araçlarının net pozisyonları dikkate alınarak hesaplanır. Tanımsal çerçevede, alım satım hesaplarında yer alan menkul kıymetleştirme pozisyonları kredi riskine esas tutar hesaplamalarına konu menkul kıymetleştirme pozisyonları ile aynıdır. Bu maddede açıklık bulunmayan hallerde, bankacılık hesaplarında yer alan menkul kıymetleştirme pozisyonlarının kredi riskine esas tutarının hesaplanmasına ilişkin hükümler kıyasen uygulanır.

(2) Menkul kıymetleştirme pozisyonu bazlı spesifik risk için sermaye yükümlülüğü, kısa veya uzun pozisyonda olduğuna bakılmaksızın ihraç bazlı yaklaşımla her bir menkul kıymetleştirme pozisyonu için bulunacak sermaye yükümlülüğü tutarlarının toplamından oluşur.

(3) İhraç bazlı yaklaşımla her bir menkul kıymetleştirme pozisyonu için sermaye yükümlülüğü, net pozisyonun mutlak değeri üzerinden spesifik risk sermaye yükümlülüğü oranı ile çarpımı suretiyle bulunur. Spesifik risk sermaye yükümlülüğü oranı; dışsal kredi derecelendirme notu ve menkul kıymetleştirme pozisyonu türüne bağlı olarak aşağıdaki tabloya göre belirlenir:

Kredi Kalitesi Kademesi (KKK)	Uzun Vadeli Nota Dayalı KKK	Birinci KKK	İkinci KKK	Üçüncü KKK	Dördüncü KKK	Diğer KKK'ya Sahip Olanlar ile Kabul Edilebilir Derecesi Olmayanlar
	Kısa Vadeli Nota Dayalı KKK	Birinci KKK	İkinci KKK	Üçüncü KKK		
Yeniden Menkul Kıymetleştirme		%3.2	%8	%18	%52	%100
Diğer Menkul Kıymetleştirmeler		%1.6	%4	%8	%28	%100

(4) Bankacılık hesaplarında yer alan menkul kıymetleştirme pozisyonlarının kredi riskine esas tutarlarının hesaplanmasında dışsal kredi derecelendirme notlarının tanınmasına ilişkin esaslar alım satım hesaplarında yer alan menkul kıymetleştirme pozisyonlarının spesifik risk sermaye yükümlülüğü hesaplamalarında da geçerlidir.

(5) Bankacılık hesaplarında yer alan menkul kıymetleştirme pozisyonlarının kredi riskine esas tutarının hesaplanmasında, derecelendirilmemiş pozisyonlara yüzde binikiyüzelli risk ağırlığı uygulamasının istisnaları, alım satım hesaplarında yer alan ve yukarıdaki tabloya göre yüzde yüz spesifik risk sermaye yükümlülüğüne tabi derecelendirilmemiş menkul kıymetleştirme pozisyonları için de aynı esaslar dahilinde uygulanır. Bu uygulama sonucu bulunacak risk ağırlığının yüzde sekizi, ilgili menkul kıymetleştirme pozisyonuna uygulanacak spesifik risk sermaye yükümlülüğü olarak dikkate alınır.

Kredi türevleriyle koruma sağlanan pozisyonlar için spesifik risk sermaye yükümlülüğü

MADDE 15 – (1) Kredi türevinin referans aldığı varlığın değeri ile pozisyonun dayalı olduğu varlığın değerinin daima ters yönlü ve büyük ölçüde aynı düzeyde hareket ettiği durumlarda tam korumanın bulunduğu kabul edilir. Tam koruma genellikle;

a) Kredi türevinin referans aldığı varlık ile pozisyonun dayalı olduğu varlığın tamamen aynı varlıklardan oluştuğu,

b) Swap işlemin vadesi ile pozisyonun dayanağı olan varlığın vadeleri arasındaki uyuma bakılmaksızın, bir uzun hazır pozisyonun, bir toplam getiri swabı ile korunduğu (ya da tam tersi bir işlemde) ve referans varlık ile pozisyonun dayanağı olan varlık arasında tam bir eşleşmenin bulunduğu,

hallerde oluşur. Bu hallerde varlığın korunan pozisyonu ile referans varlığa dayalı koruma sağlayan pozisyon için spesifik risk sermaye yükümlülüğü hesaplanmaz.

(2) Kredi türevinin referans aldığı varlığın değeri ile pozisyonun dayalı olduğu varlığın değerinin daima ters yönlü hareket ettiği ancak bu hareketin büyük ölçüde aynı düzeyde olmadığı durumlarda yüzde seksen düzeyli korumanın bulunduğu kabul edilir. Yüzde seksen düzeyli koruma genellikle; bir uzun hazır pozisyonun, bir kredi temerrüt swabı veya bir krediye bağlı tahvile korunduğu (ya da tam tersi bir işlemde) ve referans yükümlülüğünün koşulları, kredi türevinin ve referans yükümlülüğünün vadesi ile korunan varlığın para birimi cinsi açısından tam bir eşleşmenin bulunduğu hallerde oluşur. Ayrıca bu hallerde, kredi olayı tanımı, takas mekanizması gibi kredi türev sözleşmesinin kilit özelliklerinin, kredi türevinin fiyat hareketlerinin uzun hazır pozisyonun fiyat hareketlerinden önemli oranda sapmasına neden olmaması gerekir.

Sabit ödeme, önemli eşik gibi ödemeye ilişkin kısıtlayıcı hükümlerde dikkate alınarak belirlenecek işlemle transfer edilen riskin büyüklüğü ölçüsünde, pozisyonun dayalı olduğu varlık ile kredi türevinin referans aldığı varlıklardan sermaye gereksinimi daha yüksek olanı için yüzde seksen spesifik risk netleşmesi uygulanırken, diğer varlık üzerindeki spesifik risk sermaye yükümlülüğü sıfır olarak belirlenir.

(3) Kredi türevinin referans aldığı varlığın değeri ile pozisyonun dayalı olduğu varlığın değerinin genellikle ters yönde hareket ettiği durumlarda kısmi korumanın bulunduğu kabul edilir. Kısmi koruma genellikle aşağıdaki durumlarda oluşur;

a) Referans yükümlülük ile korunan varlık arasında varlık uyumsuzluğu dışında birinci fıkranın (b) bendi kapsamında yer alan ve bu uyumsuzluğun kredi riskine esas tutar hesaplamaları açısından kredi türevinin risk azaltım aracı olarak dikkate alınmasına engel olmayacak nitelikte olduğu pozisyonlar.

b) Birinci fıkranın (a) bendi veya ikinci fıkra kapsamında yer alan ancak kredi koruması ile pozisyonun dayalı olduğu varlık arasında vade veya para birimi uyumsuzluğu bulunan pozisyonlar.

c) İkinci fıkra kapsamında yer alan ve kredi türev sözleşmesinin teslimi ilişkin yükümlülükleri arasında dayanak varlığında yer aldığı ancak kredi koruması ile uzun hazır pozisyonun dayalı olduğu varlık arasında varlık uyumsuzluğu bulunan pozisyonlar.

(4) Bir ila üçüncü fıkralarda öngörülen durumlarda, spesifik risk için sermaye yükümlülüğü, kredi türevinde referans alınan varlık ile koruma sağlanan pozisyonun dayalı olduğu varlıktan her ikisine değil sadece en fazla sermaye yükümlülüğü doğurana için uygulanır.

(5) Bir ila üçüncü fıkralarda öngörülen durumlara uymayan bir kredi türevi ile koruma sağlanması halinde, spesifik risk için sermaye yükümlülüğü kredi türevinde referans alınan varlık ile koruma sağlanan pozisyonun dayalı olduğu varlığın her ikisi için de aranır.

Spesifik risk sermaye yükümlülüğünde limit

MADDE 16 – (1) Bankalar bir kredi türevindeki veya menkul kıymetleştirme aracındaki münferit bir pozisyonu için sermaye yükümlülüğünü maruz kalabileceği en fazla olası zarar ile sınırlayabilir. Münferit pozisyonlardan kısa pozisyonunda olanlar için bu sınır, dayalı olduğu aracın ihraççısının/borçlusunun temerrüt riskinden ari hale gelmesi durumunda pozisyonun değerinde meydana gelecek değişim tutarı şeklinde hesaplanabilir. Münferit pozisyonlardan uzun pozisyonunda olanlar için bu sınır ise dayalı olduğu aracın ihraççısının/borçlusunun temerrüt etmesi ve herhangi bir güvencenin de bulunmadığı varsayımı altında pozisyonun değerinde meydana gelecek değişim olarak hesaplanabilir. Maruz kalınacak en fazla olası zarar her bir münferit pozisyon için hesaplanır.

Korelasyon alım satım portföyü bazlı spesifik risk

MADDE 17 – (1) Korelasyon alım satım portföyü;

a) Yeniden menkul kıymetleştirme pozisyonlarını, menkul kıymetleştirme dilimi üzerine yazılmış bir opsiyonu ve menkul kıymetleştirme diliminin getirileri üzerinde oransal bir pay sağlamayan menkul kıymetleştirme pozisyonlarına ilişkin diğer türevleri içermeyen,

b) Referans varlıkları, iki yönlü likit piyasanın var olduğu, tek bir referans borçluya dayalı kredi türevleri de dahil tek bir referans borçluya dayanan araçlardan oluşan ve referans borçluya dayandırılarak işlem gören endeksleri de içeren

menkul kıymetleştirme pozisyonları ile “n” inci temerrüt olayına bağlı olarak ödeme şartının gerçekleştiği kredi türevlerinden oluşur.

(2) 6 ncı maddenin birinci fıkrasının (g) ve (ğ) numaralı bentlerinde sayılan alacak sınıflarına dayalı pozisyonlar ile ÖMKS’den alacaklara dayalı pozisyonlar korelasyon alım satım portföylerinin kapsamına dahil edilemez.

(3) Finansal araçlar veya bunların dayandığı araçlar için likit iki yönlü bir piyasanın var olması şartıyla menkul kıymetleştirme pozisyonu veya “n” inci temerrüt olayına bağlı olarak ödeme şartının gerçekleştiği kredi türevi olmayan, ancak bu portföyün diğer pozisyonlarını riskten koruyan pozisyonlar korelasyon alım satım portföyüne dahil edilebilir.

(4) Korelasyon alım satım portföyü bazı spesifik risk sermaye yükümlülüğü aşağıdaki sermaye yükümlülüklerinden; eşit olmaları halinde herhangi biri, eşit olmamaları halinde büyük olanıdır:

a) Korelasyon alım satım portföyünün net uzun korelasyon alım satım hesaplarından hareketle bulunacak net uzun pozisyonlar üzerinden hesaplanacak toplam spesifik risk sermaye yükümlülüğü tutarı.

b) Korelasyon alım satım portföyünün net kısa korelasyon alım satım hesaplarından hareketle bulunacak net kısa pozisyonlar üzerinden hesaplanacak toplam spesifik risk sermaye yükümlülüğü tutarı.

(5) Dördüncü fıkra uygulamasında, net kısa ve net uzun pozisyonlar üzerinden yapılacak toplam spesifik risk sermaye yükümlülüğü hesaplamasında, bu pozisyonların bir ila üçüncü fıkralara göre içerebileceği araçlara ilişkin spesifik risk sermaye yükümlülüğü oranları dikkate alınır.

Genel Piyasa Riski Sermaye Yükümlülüğü

MADDE 18 – (1) Bankalar alım satım hesapları içinde yer alan getirisi faiz oranı ile ilişkilendirilmiş araçlara ilişkin piyasa faiz oranındaki değişikliklerden kaynaklanabilecek zararları karşılamak üzere genel piyasa riski için sermaye yükümlülüğü hesaplamak zorundadır.

(2) Menkul kıymetleştirme bazı spesifik risk sermaye yükümlülüğü hesaplamasında yüzde yüz spesifik risk sermaye yükümlülüğüne tabi tutulan pozisyonlar genel piyasa riski için sermaye yükümlülüğü hesaplamalarına dahil edilmeyebilir.

(3) Standart metotta genel piyasa riski için sermaye yükümlülüğü “Vade Merdiveni Yöntemi” veya “Durasyon Yöntemi” ile hesaplanır ve aşağıdaki dört unsurun toplamından oluşur:

a) Net Pozisyon Yükümlülüğü.

b) Dikey Sermaye Yükümlülüğü.

c) Yatay Sermaye Yükümlülüğü.

ç) Vade dilimlerine pozisyon olarak kaydedilmemiş olmak kaydıyla, 9 uncu maddenin dördüncü fıkrası uyarınca opsiyonlardan kaynaklı piyasa riskinin standart metotla hesaplanmasına ilişkin belirlenen usul ve esaslar çerçevesinde hesaplanan faiz oranı genel piyasa riski sermaye yükümlülüğü.

(4) Vade merdiveni yönteminde, üçüncü fıkranın (a), (b) ve (c) bentleri kapsamındaki unsurlar pozisyonların dayalı olduğu her bir para birimi için ayrı ayrı hesaplanır. Para birimi bazında bulunan tutarlar toplulaştırılmak suretiyle birinci fıkranın (a), (b) ve (c) bentlerindeki genel piyasa riski sermaye yükümlülüğü unsurlarının nihai değerleri elde edilir. Sermaye yükümlülüğü değerleri mutlak değerleri üzerinden sermaye gereksinimini ifade ettiğinden para birimi bazında hesaplanan değerlerin toplulaştırılmasında herhangi bir mahsuplaşma yapılmaz.

(5) Vade merdiveni yönteminde, herhangi bir para birimi bazında genel piyasa riski için sermaye yükümlülüğü yedinci fıkradaki tablo kullanılarak hesaplanır. Hesaplamanın ilk aşaması ilgili para birimi cinsinden uzun ve kısa pozisyonların her ikisinin de, vadelerine kalan süreleri dikkate alınarak ve TL karşılıkları üzerinden ilgili vade dilimine yerleştirilmesidir. Değişken faiz oranlı araçlarda kalan vade, raporlama dönemini takip eden ilk yeniden fiyatlama tarihleri vade kabul edilmek suretiyle bulunur. Kupon faiz oranı yüzde üçten az olan araçların vade diliminin belirlenmesinde küsuratlı yıl hesaplaması bir yıl üçyüzaltmışbeş gün kabul edilmek suretiyle hesaplanır.

(6) Bir aracın hem ihraççısının hem de ihracının aynı olması kaydıyla, bu araca dayalı uzun ve kısa pozisyonlar net pozisyonu dikkate alınarak hesaplamaya dahil edilebilir.

(7) İkinci aşamada, vade dilimindeki pozisyonlar, varsayılan faiz değişimine olan fiyat duyarlılıklarını yansıtan ve tabloda yer alan risk ağırlıklarından vade dilimine karşılık gelenle ağırlıklandırılır.

Zaman Aralığı	Vade Dilimi			Risk ağırlığı (%)	Varsayılan Faiz Oranı Değişimi (%)
	Sıra No	Yıllık Kupon Oranı Yüzde Üç veya Daha Büyük	Yıllık Kupon Oranı Yüzde Üçten Küçük		
I. Zaman Aralığı	1. Vade Dilimi	≤ 1 ay	≤ 1 ay	0,00	1,00
	2. Vade Dilimi	> 1 ay ≤ 3 ay	> 1 ay ≤ 3 ay	0,20	1,00
	3. Vade Dilimi	> 3 ay ≤ 6 ay	> 3 ay ≤ 6 ay	0,40	1,00
	4. Vade Dilimi	> 6 ay ≤ 12 ay	> 6 ay ≤ 12 ay	0,70	1,00
II. Zaman Aralığı	5. Vade Dilimi	> 1 yıl ≤ 2 yıl	$> 1,0$ yıl $\leq 1,9$ yıl	1,25	0,90
	6. Vade Dilimi	> 2 yıl ≤ 3 yıl	$> 1,9$ yıl $\leq 2,8$ yıl	1,75	0,80
	7. Vade Dilimi	> 3 yıl ≤ 4 yıl	$> 2,8$ yıl $\leq 3,6$ yıl	2,25	0,75
III. Zaman Aralığı	8. Vade Dilimi	> 4 yıl ≤ 5 yıl	$> 3,6$ yıl $\leq 4,3$ yıl	2,75	0,75
	9. Vade Dilimi	> 5 yıl ≤ 7 yıl	$> 4,3$ yıl $\leq 5,7$ yıl	3,25	0,70
	10. Vade Dilimi	> 7 yıl ≤ 10 yıl	$> 5,7$ yıl $\leq 7,3$ yıl	3,75	0,65
	11. Vade Dilimi	> 10 yıl ≤ 15 yıl	$> 7,3$ yıl $\leq 9,3$ yıl	4,50	0,60
	12. Vade Dilimi	> 15 yıl ≤ 20 yıl	$> 9,3$ yıl $\leq 10,6$ yıl	5,25	0,60
	13. Vade Dilimi	> 20 yıl	$> 10,6$ yıl $\leq 12,0$ yıl	6,00	0,60
	14. Vade Dilimi		$> 12,0$ yıl $\leq 20,0$ yıl	8,00	0,60
	15. Vade Dilimi		> 20 yıl	12,50	0,60

(8) Risk ağırlıklı pozisyonlar bulunduktan sonra Dikey ve Yatay Sermaye Yükümlülükleri hesaplanır. Dikey Sermaye Yükümlülüğünü hesaplamak için öncelikle, her bir vade diliminin ağırlıklandırılmış kısa ve ağırlıklandırılmış uzun pozisyonlarının örtüşen kısmı bulunur. Örtüşen kısımların her biri yüzde on sermaye yükümlülüğüne tabi tutulur. Bulunan bu sermaye yükümlülükleri toplanmak suretiyle Dikey Sermaye Yükümlülüğü elde edilir. Vade diliminin sadece ağırlıklandırılmış kısa veya uzun pozisyonlardan oluşması halinde örtüşen kısım olmaya-çağından bu vade dilimi için Dikey Sermaye Yükümlülüğü kapsamında örtüşen kısma dayalı sermaye yükümlülüğü hesaplanmaz. Yatay sermaye yükümlülüğü hesaplamaları da dahil olmak üzere; örtüşen kısım sadece ters pozisyonlar arasında oluşur ve değeri, bu pozisyonlardan küçük olanının, pozisyonların eşit olması halinde ise bunlardan herhangi birinin mutlak değerine eşittir.

(9) Sonraki aşamada Yatay Sermaye Yükümlülüğü hesaplanır. Yatay Sermaye Yükümlülüğünün hesaplanması amacıyla her bir vade diliminin net risk ağırlıklı pozisyonu bulunur. Bu pozisyonlar kısa ve uzun pozisyon bazında ve her bir zaman aralığının kapsadığı vade dilimleri esas alınarak toplulaştırılmak suretiyle her bir zaman aralığının risk ağırlıklı uzun ve kısa pozisyonları elde edilir.

(10) Yatay Sermaye Yüklümlülüğü; Yatay Sermaye Yüklümlülüğü-I ve Yatay Sermaye Yüklümlülüğü-II'nin toplamından oluşur.

(11) Yatay Sermaye Yüklümlülüğü-I, her bir zaman aralığının risk ağırlıklı kısa ve uzun pozisyonlarının örtüşen kısmı üzerinden hesaplanacak zaman aralığı bazında sermaye yükümlülüklerinin toplanması suretiyle bulunur. Zaman aralıklarından herhangi birinde örtüşen kısım bulunmaması halinde o zaman aralığı için sermaye yükümlülüğü hesaplanmaz. Zaman aralığı bazında sermaye yükümlülüğü, I. zaman aralığı için örtüşen kısmının yüzde kırkı ile II. ve III. zaman aralıkları için ise örtüşen kısımlarının yüzde otuzudur.

(12) Yatay Sermaye Yüklümlülüğü-II'nin hesaplanması için öncelikle her bir zaman aralığının risk ağırlıklı net pozisyonu bulunur. Sonrasında, üç aşamalı bir süreç yürütülür. İlk aşamada I. ve II. zaman aralığının pozisyonlarının örtüşen kısmı bulunur ve bunun üzerinden yüzde kırk oranında sermaye yükümlülüğü hesaplanır. İkinci aşamada, II. zaman aralığı ile III. zaman aralığının pozisyonlarının örtüşen kısmı üzerinden yüzde kırk oranında sermaye yükümlülüğü hesaplanır. Ancak ikinci aşamada II. zaman aralığı için kullanılacak pozisyon ilk aşamada bulunan örtüşen kısım mahsup edildikten sonra kalan pozisyonudur. Üçüncü aşamada ise I. zaman aralığı ile III. zaman aralığı pozisyonlarının örtüşen kısmı için yüzde yüz oranında sermaye yükümlülüğü hesaplanır. Bu hesaplamada; I. zaman aralığı için kullanılacak pozisyon birinci aşamada bulunan örtüşen kısım düşüldükten sonra kalan pozisyon, III. zaman aralığı için kullanılacak pozisyon ise ikinci aşamada bulunan örtüşen kısım düşüldükten sonra kalan pozisyonudur. Yatay Sermaye Yüklümlülüğü-II, her üç aşamada oluşan sermaye yükümlülüklerinin toplanması suretiyle bulunur.

(13) Net Pozisyon Yüklümlülüğü, zaman aralıklarının her üçü de dikkate alınarak bulunacak vade merdiveni net pozisyonunun yüzde yüzü kadardır. Vade merdiveni net pozisyonun hesaplanması için öncelikle, I., II. ve III. zaman aralıklarının net pozisyonları uzun ve kısa pozisyon bazında toplulaştırılır. Bu uzun ve kısa pozisyonların büyük olanından küçük olanı çıkarılır. Kalan pozisyon vade merdiveni net pozisyonunu verir. Zaman aralıklarının net pozisyonlarının tümünün uzun veya kısa pozisyondan oluşması halinde, vade merdiveni net pozisyonu bunların toplamından oluşur.

(14) Alım satım hesaplarında yer alan kredi türevleri taşıdıkları pozisyonlar esas alınarak faiz oranı genel piyasa riski sermaye yükümlülüğüne tabi tutulur. Bu pozisyonlar, bankanın kredi türevindeki hak ve yükümlülükleri ile genel piyasa riskinin kapsamı çerçevesinde tespit edilir. Bu kapsamda;

a) Koruma alan ve koruma sağlayan banka açısından kredi temerrüt swaplarında genel piyasa riski için sermaye yükümlülüğü oluşmaz.

b) Toplam getiri swaplarında, koruma sağlayan banka referans varlıkta uzun pozisyon, sözleşme uyarınca yapacağı ödemeleri temsilen de ödemenin dayalı olduğu para birimi üzerinden ve ödemenin şekline bağlı olarak değişken veya sabit faiz oranına dayalı farazi bir merkezi yönetim borçlanma aracında kısa pozisyon oluştururken, koruma alan banka tam tersi pozisyonlar oluşturur.

c) Krediyeye bağlı tahvillerde, koruma sağlayan banka krediyeye bağlı tahvilin kendisi üzerinden uzun pozisyon oluştururken, koruma alan banka için genel piyasa riski doğmaz.

(15) Genel piyasa riskini her bir pozisyonun fiyat duyarlılığını ayrı ayrı hesaplamak suretiyle ölçebileceği gerekli kapasiteye sahip bankalar Kurumun onayıyla durasyon yöntemini kullanabilirler. Seçilen ve kullanılan fiyat duyarlılığı hesaplama yöntemi sonradan değiştirilemez, Kurumdan onay alınmadan bu hesaplama yönteminde herhangi bir değişikliğe gidilmez. Banka fiyat duyarlılığı hesaplama yönteminde kullandığı metodoloji ve sistemleri sürekli bazda denetime hazır bulundurmak zorundadır.

(16) Dersasyon yönteminde net pozisyon yükümlülüğü ile dikey ve yatay sermaye yükümlülükleri aşağıdaki bentler sırasına uygun aşamalarla hesaplanır:

a) İlk aşama olarak, faiz oranlarında aşağıdaki tabloda her bir vade dilimine karşılık varsayılan faiz oranı değişimi düzeyinde meydana gelecek değişiklik karşısında aynı vade dilimindeki her bir aracın fiyat duyarlılığı hesaplanır.

b) İkinci aşamada, ölçülen fiyat duyarlılıklarıyla ağırlıklandırılan enstrümanlar aşağıdaki tabloda ilgili olduğu vade dilimine yerleştirilir.

c) Üçüncü aşamada her bir vade diliminin uzun ve kısa pozisyonları mutlak değerleri üzerinden yüzde beş dikey sermaye yükümlülüğüne tabi tutulur.

ç) Dördüncü aşamada vade dilimlerinin net pozisyonları, vade merdiveni yönteminde kullanılan metodoloji ve oranlarla yatay sermaye yükümlülüğüne tabi tutulur.

d) Beşinci aşamada net pozisyon yükümlülüğü onüçüncü fıkra esas alınarak hesaplanır.

Zaman Aralığı	Vade Dilimi	Varsayılan Faiz Oranı Değişimi (%)
I	≤ 1 ay	1,00
	> 1 ay ≤ 3 ay	1,00
	> 3 ay ≤ 6 ay	1,00
	> 6 ay ≤ 12 ay	1,00
II	$> 1,0$ yıl $\leq 1,9$ yıl	0,90
	$> 1,9$ yıl $\leq 2,8$ yıl	0,80
	$> 2,8$ yıl $\leq 3,6$ yıl	0,75
III	$> 3,6$ yıl $\leq 4,3$ yıl	0,75
	$> 4,3$ yıl $\leq 5,7$ yıl	0,70
	$> 5,7$ yıl $\leq 7,3$ yıl	0,65
	$> 7,3$ yıl $\leq 9,3$ yıl	0,60
	$> 9,3$ yıl $\leq 10,6$ yıl	0,60
	$> 10,6$ yıl $\leq 12,0$ yıl	0,60
	$> 12,0$ yıl $\leq 20,0$ yıl	0,60
	> 20 year	0,60

Faiz oranı riski sermaye yükümlülüğü hesaplamasında faiz oranı türev ve bilanço dışı araçlardan kaynaklı pozisyonlar

MADDE 19 – (1) Faiz oranı riski için sermaye yükümlülüğünün ölçüm sistemi kapsamına, sadece bilanço içi değil, faiz oranı değişikliklerinden etkilenen ve alım satım hesaplarında yer alan tüm türev araçlar ile bilanço dışı araçlar da girer. Bu kapsamdaki türev aracın bir opsiyon olması halinde, bu aracın faiz oranı riski için sermaye yükümlülüğüne tabi tutulması 9 uncu maddenin dördüncü fıkrası uyarınca opsiyonlardan kaynaklı piyasa riskinin standart metotla hesaplanmasına ilişkin belirlenen usul ve esaslar çerçevesinde gerçekleştirilir. Aşağıdaki türev araçlar, bunlarla sınırlı olmamak kaydıyla faiz oranı türev araçları olarak kabul edilir:

a) Merkezi yönetim borçlanma araçlarına, kurumsal borçlanma araçlarına veya faiz oranı endekslerine dayalı future türev araçlar,

b) Merkezi yönetim borçlanma araçlarına, kurumsal borçlanma araçlarına, dövizde veya faiz oranı endekslerine dayalı vadeli türev araçlar,

c) Faiz oranı anlaşmaları ve swaplar,

ç) Merkezi yönetim borçlanma araçlarına, kurumsal borçlanma araçlarına, faiz oranı endekslerine, faiz oranı anlaşmalarına veya swaba dayalı opsiyonlar.

(2) Türevler; dayalı oldukları varlıklar, işlemin dayanağının endeks veya oran gibi ih-raca dayalı olmayan gösterge bir değer olduğu durumlarda ise farazi varlıklar üzerinden po-zisyonlara dönüştürülür ve bu suretle faiz oranı riski sermaye yükümlülüğü hesaplamalarına dahil edilir. Farazi varlık olarak aksi belirtilmedikçe merkezi yönetim borçlanma araçları kul-lanılır. Pozisyon tutarları, türev işlemin dayanağı olan varlığın veya farazi varlığın anapara tutarının EK-3'te yer alan ihtiyatlı değerlendirme yöntemleri dikkate alınarak bulunacak gerçeğe uy-gun değerleri üzerinden hesaplamalara katılır. Varlığın veya farazi varlığın anapara tutarı, türev sözleşmenin içerdiği kaldıraç ve diğer artırımların dikkate alınarak bulunan sözleşmeden doğan yükümlülük ve alacakların gerçek toplam tutarını gösteren etkin nominal tutarları üzerinden bulunur.

(3) Vadeli faiz oranı anlaşmaları da dahil olmak üzere faiz oranı riski için sermaye yü-kümlülüğünün ölçüm sistemi kapsamına giren future ve vadeli sözleşmelerin farazi varlık üye-rinden bir uzun ve bir kısa olmak üzere iki pozisyondan oluştuğu kabul edilir. Bu türev ürün-lerde pozisyonların vadesi olarak sözleşmenin uygulama veya teslim tarihi dikkate alınır. Söz-leşmenin uygulama veya teslimine konu aracının da vadeli olması halinde bu aracın vadesi, etkilediği pozisyonun vadesine eklenir. Örneğin nisan ayında bir uzun pozisyon şeklinde alınan haziran teslim/uygulama tarihli üç aylık faiz oranı future sözleşmesine dayalı işlemde, farazi varlık olan merkezi yönetim borçlanma aracında beş ay vadeli uzun pozisyon ve farazi varlık olan merkezi yönetim borçlanma aracına dayalı iki ay vadeli kısa pozisyon oluşturulur. Teslime konu edilebilir mahiyette çeşitli araçlar ile sözleşmede öngörülen teslimin yerine getirilebildiği durumlarda, sözleşmede değişim için öngörülen dönüşüm oranları dikkate alınmak kaydıyla banka bu araçlardan seçeceğini vade merdiveni yönteminde dikkate alabilir. Bir kurumsal bono endeksine dayalı future işlemde, pozisyonlar farazi menkul kıymet portföyünün piyasa değeri ile oluşturulur.

(4) Swap işlemlerde, işlemin hak ve yükümlülük bacaklarının her ikisinin de faiz ora-nındaki değişimlerden etkilendiği durumlarda, işlemde öngörülen vadeye sahip, farazi varlık olarak merkezi yönetim borçlanma aracına dayalı iki pozisyon oluşturur. Bankanın değişken faiz oranı alacağı, sabit faiz oranı ödeyeceği bir swap işlemde, banka, vadesi yeniden fiyatlama tarihine eşit değişken faiz oranına dayalı araçta uzun ve vadesi swap işlemin vadesi olan sabit faizli araçta kısa pozisyon oluşturur. Swap işlemde işlemin bacaklarının birinde referans fiyatın faiz diğerinde hisse senedi endeksi gibi başka bir referans fiyat olması durumunda, vade mer-diveni yöntemine sadece faiz ile ilişkili bacak için pozisyon oluşturulurken, diğer bacak ise ilgili referansın dahil olduğu risk tür veya türlerinin (hisse senedi endeksi örneğinde hisse senedi riski için sermaye yükümlülüğü hesaplanması şeklinde) sermaye yükümlülüğü hesap-lamasına dahil edilir. Çapraz para swabında işlemin hak ve yükümlülük tarafını oluşturan ba-caklarının her ikisi de dayalı olduğu para birimi dikkate alınarak ilgili vade merdiveni tablosuna dahil edilmek suretiyle genel piyasa riski için sermaye yükümlülüğü hesaplamasına konu edilir.

Türevlerden kaynaklı pozisyonların netleştirilmeye konu edilmesi

MADDE 20 – (1) Bankalar; vade, para birimi, kuponu ve ihraççısı bakımından birbi-riyle aynı olan araçlardaki, farazi pozisyonlar da dahil olmak üzere uzun ve kısa pozisyonlarını faiz oranı riski için sermaye yükümlülüğü hesaplamasına net bazda dahil edebilirler. Bir future ve vadeli işlem ile bu işlemin dayanağı varlıktaki pozisyon netleştirilebilir. Teslim yükümlülüğü çeşitli araçlarla yerine getirilebilir future veya vadeli işlemlerden kaynaklı pozisyonların bun-ların dayalı oldukları araçlardaki pozisyonlarla netleştirilmesi, kolayca saptanabiliyor olması kaydıyla, sadece teslim yükümlülüğünün yerine getirilmesinde kullanılabilir bu çeşitli araçlar-dan alım satım faaliyeti açısından en karlı durumda bulunulan kısa pozisyonadaki borçlanma aracı için geçerlidir. Farklı para birimine dayalı pozisyonlarda netleştirme yapılamaz.

(2) Bunların yanı sıra, dayalı oldukları aracın aynı olması, aynı nominal değerde ve aynı para cinsine dayalı olmaları kaydıyla aynı kategorideki türev araçlardan kaynaklı ters pozisyonlar mahsuplaştırılabilir. Bu uygulamadan faydalanmak için aşağıdaki şartlar aranır;

a) Future işlemlerde, dayanak araçta veya farazi dayanak araçtaki mahsuba konu pozisyonların, aynı ürüne ilişkin futures sözleşmelerinden kaynaklı olması ve araçların vadeleri arasında en fazla yedi günlük fark bulunması,

b) Swap ve faiz oranı anlaşmalarında, değişken faizli pozisyonlar açısından referans faiz oranlarının aynı olması ve sabit faizli pozisyonlar için kupon faizlerinin büyük ölçüde eşleşmesi,

c) Swap, faiz oranı anlaşmaları ve vadeli işlemlerde kalan vadesi;

1) Bir aydan daha kısa olanlar için, kalan vadenin aynı olması,

2) Bir ay ile bir yıl arasında olanlar için, kalan vadeler arasındaki farkın yedi günden fazla olmaması,

3) Bir yıldan daha uzun olanlar için, kalan vadeler arasındaki farkın otuz günden fazla olmaması.

(3) İkinci fıkra uygulamasında türev araç kategorileri şunlardan oluşur:

a) Future türev araçlar,

b) Vadeli türev araçlar (döviz dayalı olanlar hariç),

c) Faiz oranı anlaşmaları ve Swaplar,

ç) Vadeli döviz alım satım sözleşmeleri,

d) Opsiyonlar.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

Hisse Senedi Pozisyon Riski, Kur Riski ve Emtia Riski Sermaye Yükümlülüklerinin Standart Metot ile Hesaplanması

Hisse senedi pozisyon riski sermaye yükümlülüğünün hesaplanması

MADDE 21 – (1) Hisse senedi pozisyon riski sermaye yükümlülüğü genel piyasa riski ve spesifik risk sermaye yükümlülüklerinin toplamından oluşur. Genel piyasa riski ve spesifik risk sermaye yükümlülüklerinin kapsamına, bankanın elinde tuttuğu ve uzun veya kısa olduğuna bakılmaksızın aldığı alım satım hesaplarında yer alan tüm hisse senedi pozisyonları girer. Hisse senedine dönüştürülebilir menkul kıymetler, hisse senedi alım veya satım taahhüdü, türev ürün, endekse dayalı senet veya her ne ad altında olursa olsun; hisse senedi ile benzer fiyat davranışları gösteren, hisse senedi fiyatlarındaki değişikliklerden etkilenen tüm araçlar hisse senedi pozisyonu oluşturur.

(2) Hisse senetlerine ilişkin tutulan pozisyonlara yönelik olarak spesifik sermaye yükümlülüğü, münferit hisse senedi bazında net pozisyonlar; genel piyasa risk sermaye yükümlülüğü ise her bir ülke piyasası bazında hisse senedi net pozisyonu dikkate alınarak hesaplanır. Münferit hisse senedi bazında net pozisyon, ilgili hisse senedindeki uzun ve kısa pozisyonların mahsuplaştırılması sonucunda kalan net kısa veya net uzun pozisyon bakiyesidir. Endekse dayalı işlemlerde, her bir ülke piyasası bazında hisse senedi endekslerinin her biri ayrı bir münferit hisse senedi pozisyonu oluşturur.

(3) Hisse senetleri pozisyonlarının taşıdığı spesifik risk için ayrılması gereken sermaye yükümlülüğü, münferit hisse senedi bazında net pozisyonların mutlak değerleri toplamının yüzde sekizidir.

(4) Hisse senetleri pozisyonlarının taşıdığı genel piyasa riski için ayrılması gereken sermaye yükümlülüğü, ülke piyasası bazında hisse senedi net pozisyonlarının mutlak değerleri toplamının yüzde sekizidir. Ülke piyasası bazında hisse senedi net pozisyonu; ilgili ülke bazında, münferit hisse senetlerinin net pozisyonları dikkate alınarak bu piyasadaki toplam hisse senedi uzun pozisyonu ile toplam hisse senedi kısa pozisyonlarının netleştirilmesi sonucu bulunan net uzun veya net kısa pozisyonudur.

(5) Spesifik risk ve genel piyasa riski sermaye yükümlülüklerinin hesaplamasında tür-
revler ilgili dayalı olduğu varlık cinsinden pozisyona dönüştürülür. Bu dönüştürmede;

a) Münferit hisse senetleri ile ilişkilendirilmiş futures ve vadeli işlemlerde, prensip ola-
rak bu hisse senetlerinin piyasa fiyatı,

b) Bir hisse senedi endeksi ile ilişkilendirilmiş futures işlemlerde, işlemin dayanağını
oluşturan hisse senedi portföyünün gerçeğe uygun değeri
dikkate alınır.

(6) Hisse senedi endeksi ile ilişkilendirilmiş futures işlemlerde, hisse senedi endeksi
ayrı bir hisse senedi olarak pozisyon oluşturur. Hisse senedi swap işlemi; sözleşme uyarınca
alınacak varlıkta uzun, verilecek/ödenecek varlıkta ise kısa olmak üzere sözleşmede öngörülen
miktarları üzerinden iki pozisyona ayrılır. Oluşan hisse senedi pozisyonu ilgili olduğu hisse
senedinin piyasa fiyatı üzerinden hesaplamalara katılır. Eğer pozisyonlardan biri sabit veya de-
ğişken faiz oranı ile ilişkilendirilmişse bu pozisyon faiz oranı riski sermaye yükümlülüğünün
hesabında dikkate alınır.

(7) Hisse senedi ve hisse senedi endeksine dayalı opsiyonlar, opsiyonlardan kaynaklı
piyasa riskine esas tutar hesaplamaları çerçevesinde piyasa riski için gerekli sermaye yüküm-
lülüğü hesaplamalarına dahil edilir.

(8) İyi çeşitlendirilmiş endekslere dayalı sözleşmelerde spesifik risk için ayrılması ge-
reken sermaye yükümlülüğü sözleşmenin net uzun veya kısa pozisyonunun yüzde ikisidir. Aşa-
ğıdaki tabloda yer alan endeksler iyi çeşitlendirilmiş endeksler olarak kabul edilir.

Ülke	Endeks
Avustralya	S&P/ASX 200
Avusturya	ATX
Belçika	BEL 20
Kanada	S&P/TSX 60
Fransa	CAC 40
Almanya	DAX
Japonya	Nikkei 225
Hollanda	AEX
İspanya	IBEX 35
İsveç	OMX
İsviçre	SMI
İngiltere	FTSE 100
ABD	S&P 500
Türkiye	BIST 100

(9) Bankanın, farklı uygulama tarihli veya farklı piyasalarda işlem gören ancak tama-
miyle aynı endekse dayalı olarak birbirine ters pozisyon olarak yaptığı arbitraj işleminde, en-
deks pozisyonlardan sadece biri spesifik risk için sermaye yükümlülüğü hesaplamasına dahil
edilir ve sermaye yükümlülüğü oranı bu pozisyon için yüzde iki olarak uygulanır. Bu pozis-
yonlar genel piyasa riski sermaye yükümlülüğü hesaplamasına dahil edilmez.

(10) Bankanın geniş kapsamlı bir endekse dayalı future sözleşmeyi bir hisse senedi se-
peti ile örtüştürdüğü planlı bir arbitraj stratejisine girmesi halinde, aşağıdaki koşulların da ta-
şınması kaydıyla, örtüşen pozisyon için spesifik risk sermaye yükümlülüğü yüzde dört olarak
uygulanır ve bu pozisyonlar genel piyasa riski sermaye yükümlülüğü hesaplamasına dahil edil-
mez:

a) Future işlemine planlı olarak girilmesi ve ayrı bir şekilde kontrol edilmesi gerekir.

b) Hisse senedi sepetinin içerdiği pozisyonların endekse dahil olan senet pozisyonlarının
en az yüzde doksanını temsil edebilmesi gerekir.

(11) Onuncu fıkra uygulaması, planlı arbitraj stratejisinin endekse dahil hisse senetlerinin belli bir oranı kadar hisse senedi sepetine dayalı olarak yapılanlar için de geçerlidir. Hisse senedi sepeti ile future endeksin değeri arasındaki fark ise uzun veya kısa bir pozisyon olarak değerlendirilir.

Kur riski sermaye yükümlülüğünün hesaplanması

MADDE 22 – (1) Bankalar, izlendiği hesabın alım satım hesabı olup olmadığına bakılmaksızın, ellerinde tuttukları ve almış oldukları tüm yapancı para ve altın pozisyonları üzerinden, iki ve üçüncü fıkralardaki haller hariç, kur riski sermaye yükümlülüğü hesaplamak zorundadırlar.

(2) Özkaynak hesaplamasında sermayeden indirilen yabancı para varlıklar, kur riski sermaye yükümlülüğü hesaplamasına dahil edilmez.

(3) Bankalar;

a) Kur riski tutarı, özkaynaklarının yüzde ikisini,

b) Kur riski tutarına dahil tüm pozisyonları çerçevesinde; netleştirilmemiş uzun pozisyonlar toplam tutarı ile netleştirilmemiş kısa pozisyonlar toplam tutarından mutlak değer olarak büyük olanın özkaynağının yüzde yüzünü,

geçmemesi kaydıyla, bu oranların sağlandığı döneme ilişkin olarak kur riski sermaye yükümlülüğü hesaplamayabilirler.

(4) Kur riski sermaye yükümlülüğü, kur riski tutarının yüzde sekizidir. Kur riski tutarı hesaplanırken net altın pozisyonu ile her bir para cinsinin net açık pozisyonlarından hareket edilir. Kur riski için sermaye yükümlülüğünün hesabında, yabancı paraya endeksli pozisyonlar dayalı olduğu yabancı para pozisyonu; altına endeksli pozisyonlar da altın pozisyonu kapsamında değerlendirilir. Herhangi bir yabancı paradaki net açık pozisyon aşağıdakilerin toplamından oluşur:

a) Net Spot Pozisyon: Tahakkuk etmiş faizler dahil ilgili yabancı para cinsinden tüm varlık kalemlerinden aynı para cinsinden tüm yükümlülük kalemlerinin çıkarılmasıyla bulunacak pozisyonur.

b) Net Vadeli Pozisyon: Net spot pozisyona dahil olmayan, belli bir vadede doğuracağı alacak veya yükümlülük bacaklarından herhangi biri veya her ikisi yabancı para biriminden veya yabancı para birimine dayalı olan işlemlerden kaynaklı pozisyonur. Para swaplarının spot pozisyona dahil olmayan anapara tutarları net vadeli pozisyona dahil edilir. Yapılan işlemin organize veya tezgah üstü piyasada yapıldığına bakılmaksızın ilerideki bir tarihte gerçekleştirilecek bilanço dışında izlenen tüm işlemler net vadeli pozisyonda izlenir.

c) Gayrinakdi Kredi Pozisyonu: Nakde tahvil olacağı kesinleşmiş ve geri ödenmesinin mümkün görülmediği yabancı para yükümlülük doğuran garanti ve taahhütlerin oluşturduğu pozisyonur. Garanti ve benzeri bir araç kapsamında verilen, nakde dönüşeceği belli olan yabancı para cinsinden gayrinakdi kredilerden henüz nakde dönüşmemiş ancak donuk alacak sınıfına alınmış olanlardan kaynaklı pozisyonları içerir. Bu pozisyonlar gayrinakdi kredinin kredi dönüşüm oranına tabi tutulmadan önceki değeri üzerinden oluşturulur.

ç) Net Tahakkuk Etmemiş Gelir/Gider Pozisyonu: Tamamıyla koruma alınabilir nitekte ve gerçekleşeceği kesin olmak kaydıyla; bir yabancı para cinsinden tahakkuk etmemiş gelirlerden aynı yabancı para cinsinden tahakkuk etmemiş giderlerin düşülmesi suretiyle bulunan pozisyonur.

d) Net Delta Eşdeğeri Pozisyonu: Opsiyonlardan kaynaklanan piyasa riski için sermaye yükümlülüğünün hesaplanmasında delta faktörü ile ağırlıklandırma metodunun kullanılıyor olması halinde, ilgili yabancı para cinsinden opsiyonların delta eşdeğerlerinin kısa ve uzun pozisyonlarının netleştirilmesi sonucunda bulunan pozisyonur.

(5) Dördüncü fıkranın (ç) bendi çerçevesinde bulunan net tahakkuk etmemiş gelir/gider pozisyonunun net açık pozisyon hesaplamasına dahil edilip edilmemesi bankanın ihtiyarındadır. Ancak yapılacak tercih sonraki dönemlerde değiştirilemez.

(6) Net vadeli pozisyon hesabında, muhasebe kayıtlarında net bugünkü değerleri üzerinden izlenen vadeli pozisyonlar, cari faiz oranları kullanılarak iskonto edilmek suretiyle bulunacak net bugünkü değerleri üzerinden izlenir.

(7) Net altın pozisyonu, bir yabancı para birimi gibi ele alınarak dört, beş ve altıncı fıkralardaki esaslar çerçevesinde hesaplanır.

(8) KYK'larla ilgili pozisyonlar gibi iki veya daha fazla yabancı para biriminin bileşimine dayalı pozisyonlar, net açık pozisyon hesaplamasında para birimi bazında ayrıştırılabilir olması halinde ilgili yabancı para birimlerinin net açık pozisyon hesaplamasına dahil edilir; ayrıştırmanın yapılmadığı durumlarda, bu bileşime dayalı pozisyonlar ayrı bir para birimine dayalı pozisyon olarak değerlendirilir ve net açık pozisyonları, net bileşim pozisyonu adı altında, net altın pozisyonu gibi kur riski tutarına dahil edilir.

(9) Pozisyonların örtüşmesinden dolayı, net açık pozisyon bulunmaması bankanın kur değişimlerinden kaynaklı zarar olasılığını ortadan kaldırıyor olsa da, sermayesi Türk Lirası (TL) cinsinden olan bir bankada bu durum, TL'deki değer kaybı halinde bankanın sermaye/aktif oranını düşürecek ve sermaye yeterliliği oranının da azalmasına sebebiyet verebilecektir. Böyle bir durumda, TL'de sürekli kısa pozisyon almak, her ne kadar TL'de değer artışı yaşanması halinde zarar oluşturacaksa da, sermaye yeterliliği oranının korunmasına yardımcı olabilir. Kur değişimlerinin sermaye yeterliliği oranı üzerindeki bu olumsuz etkilerinden kısmen veya tamamen korunma amacına yönelik bir plan dahilinde oluşturulan pozisyonlar, yapısal pozisyonlara ilişkin Kurulca aranacak niteliklere ve belirlenecek usul ve esaslara uygun olmak kaydıyla, yapısal pozisyon sayılır ve net açık pozisyon hesaplamasına dahil edilmez. Sermaye yeterliliği oranını korumanın ötesinde oluşturulan pozisyonun fazla olan kısmı net açık pozisyon hesaplamasına katılır. Özkaynak hesaplamasında indirim kalemi olarak dikkate alınan ve yapısal pozisyonlara ilişkin Kurulca aranacak niteliklere ve belirlenecek usul ve esaslara uygun olan kalemler yapısal pozisyona dahil edilebilir.

(10) Kur riski tutarı hesaplanırken öncelikle yabancı para birimlerinin açık pozisyonları, net altın pozisyonu ve net bileşim pozisyonu cari spot kur/fiyat üzerinden Türk Lirasına çevrilir. İkinci aşamada her bir para birimindeki net açık pozisyonlar kısa ve uzun pozisyon bazında ayrı ayrı toplulaştırılır. Bulunan bu toplam pozisyonlardan mutlak değer olarak büyük olanı ile net altın pozisyonu ve net bileşim pozisyonu mutlak değerlerinin toplamı kur riski tutarını verir.

Emtia riski için sermaye yükümlülüğünün hesaplanması

MADDE 23 – (1) Bankalar izlendikleri hesaba bakılmaksızın emtiaya dayalı türev finansal araçlar ve emtia için dokuzuncu fıkarda belirtilen basitleştirilmiş yaklaşım veya on ila ondördüncü fıkralarda belirtilen vade merdiveni yaklaşımı çerçevesinde emtia riski için sermaye yükümlülüğü hesaplamak zorundadır. Altın ve altına dayalı türev finansal araçlar için emtia riski hesaplanmaz.

(2) Emtiaya dayalı türev finansal araçlara ve emtiaya ilişkin her bir pozisyon standart ölçüm birimi cinsinden ifade edilir.

(3) Emtiaya dayalı türev finansal araçların ve emtianın kur riski veya faiz oranı riski içermesi durumunda emtia riskine ilaveten, kur riski veya faiz oranı risklerine karşı da sermaye yükümlülüğü hesaplanır.

(4) Emtia riski her bir emtia cinsi üzerinden ayrı ayrı hesaplanır. Emtiaya ilişkin pozisyonun hesabında;

a) Yükümlülüğün yerine getirilmesinde birbirleri yerine kullanılabilen aynı emtianın farklı alt ürünlerindeki pozisyonlar,

b) Son bir yıllık sürede fiyat hareketleri arasındaki korelasyon en az onda dokuz olan ve birbirlerinin ikamesi niteliğindeki benzer emtialara ve bunlara dayalı sözleşmelere ilişkin pozisyonlar

aynı emtiaya ilişkin pozisyon olarak kabul edilir.

(5) Dokuzuncu fıkranın uygulanmasında, bankaların aynı emtiada veya emtiaya dayalı benzer nitelikteki futures sözleşmeleri ile opsiyonların delta eşdeğerlerinin ifade ettiği uzun (kısa) pozisyonlarının kısa (uzun) pozisyonlarından fazla olan kısmı, bankanın her bir emtia için net pozisyonunu ifade eder. Türev finansal araçlardaki pozisyonlar, işleme konu emtiadaki pozisyonlar olarak dikkate alınır.

(6) Münferit emtiaların alım veya satımına yönelik vadeli taahhütler ve emtia futures sözleşmeleri, ölçüm sistemine standart ölçüm birimi cinsinden ve sözleşmede yer alan tutarlar üzerinden dahil edilir ve vade bitimi tarihlerine göre vadeleri belirlenir.

(7) İşlemin bir tarafında sabit bir fiyat, diğer tarafında ise spot emtia fiyatı bulunan emtia swapları, on ila ondördüncü fıkralarda belirtilen vade merdiveni yaklaşımı çerçevesinde, her biri swap işlemindeki ödemelerden birine tekabül edecek şekilde, sözleşme tutarına eşit pozisyonlar serisi olarak, onuncu fıkroda yer alan Tablo'nun vade merdivenine yerleştirilir. Bankanın değişken fiyat karşılığında sabit fiyat ödediği pozisyonlar uzun pozisyon, sabit fiyat karşılığında değişken fiyat ödediği pozisyonlar ise kısa pozisyon olarak dikkate alınır. İki ayağı farklı emtialardan oluşan emtia swapları, her bir ayağa ilişkin pozisyon ilgili olduğu emtianın vade merdiveni tablosunda, ilgili satırda gösterilir.

(8) Emtia veya emtia türevleri üzerine yazılan opsiyonların delta eşdeğerlerinin ifade ettiği pozisyonlar, opsiyona konu emtia ve araçlarla aynı olan emtia ve araçlardaki pozisyonlar ile netleştirilebilir.

(9) Basitleştirilmiş yaklaşım çerçevesinde emtia riski için sermaye yükümlülüğü, emtiaya ilişkin net pozisyonun mutlak değerinin emtianın gerçeğe uygun değeri ile çarpılması suretiyle bulunacak değerin yüzde onbeşi ile emtianın uzun ve kısa pozisyonlarının mutlak değerleri toplamının emtianın gerçeğe uygun değeri ile çarpılması suretiyle bulunacak değerin yüzde üçünün toplanması suretiyle hesaplanır.

(10) Vade merdiveni yaklaşımında, bankalarca, her emtia için aşağıdaki Tablo'ya uygun olarak ayrı bir vade merdiveni kullanılır. Emtiaya ilişkin tüm pozisyonlar ile dördüncü fıkra kapsamında aynı emtiaya ilişkin pozisyonlar olarak kabul edilen tüm pozisyonlar uygun vade dilimlerine yerleştirilir. Fiziksel stoklar birinci vade diliminde yer alır.

Vade dilimi	Spread oranı (%)
≤ 1 ay	1,50
> 1 ay ve ≤ 3 ay	1,50
> 3 ay ve ≤ 6 ay	1,50
> 6 ay ve ≤ 12 ay	1,50
> 1 yıl ve ≤ 2 yıl	1,50
> 2 yıl ve ≤ 3 yıl	1,50
> 3 yıl	1,50

(11) Her bir vade dilimindeki toplam uzun pozisyonlar ile toplam kısa pozisyonlar hesaplanır. Belirli bir vade dilimi içinde kısa pozisyonlarla eşlenen uzun pozisyonların ya da uzun pozisyonlarla eşlenen kısa pozisyonların tutarı, o dilime ilişkin eşlenmiş pozisyonudur. Bakiye uzun veya kısa pozisyon ise aynı dilim için eşlenmemiş pozisyonudur.

(12) Belirli bir vade dilimi için eşlenmemiş uzun (kısa) pozisyonun bir sonraki vade dilimi için eşlenmemiş kısa (uzun) pozisyonla eşlenen kısmı, bu iki vade dilimi arasında eşlenmiş pozisyonudur. Eşlenmemiş uzun veya eşlenmemiş kısa pozisyonların bu şekilde eşlenemeyen kısımları ise eşlenmemiş pozisyonu oluşturur.

(13) Bankanın her bir emtiaya ilişkin sermaye yükümlülüğü, ilgili vade merdiveni üzerinden, aşağıdakilerin toplamı olarak hesaplanır:

a) Bir vade dilimi içinde ya da iki vade dilimi arasında eşlenmiş uzun ve kısa pozisyonlar toplamının onuncu fıkroda yer alan Tablo'nun ikinci sütunundaki her vade dilimi için

belirtilen spread oranıyla ve emtianın spot fiyatlarının TL cinsi karşılığıyla çarpılmasıyla bulunan tutar,

b) Belirli bir vade diliminin eşlenmemiş pozisyonunun başka bir vade diliminin eşlenmemiş pozisyonu ile eşlenmesi durumunda, bu eşlenen pozisyonun binde altı (taşıma oranı) ve emtianın spot fiyatlarının TL cinsi karşılığıyla çarpılması sonucunda bulunan tutar,

c) (a) ve (b) bentlerindeki süreçlerin sonunda kalan bakiye eşlenmemiş pozisyonların yüzde onbeş(standart oran) ve emtianın spot fiyatlarının TL cinsi karşılığıyla çarpılmasıyla bulunan tutar.

(14) Bankaların emtia riskine ilişkin toplam sermaye yükümlülüğü, her emtia için hesaplanan sermaye yükümlülükleri toplamına eşittir.

DÖRDÜNCÜ KISIM

Operasyonel Riske Esas Tutar

BİRİNCİ BÖLÜM

Operasyonel Riske Esas Tutarın Hesaplanması

Operasyonel riske esas tutar

MADDE 24 – (1) Operasyonel riske esas tutar, gelişmişlik ve riske duyarlılık açısından artan bir sıra gösteren Temel Gösterge Yöntemi, Standart Yöntem veya İleri Ölçüm Yaklaşımları ile hesaplanır. Standart Yöntem ile İleri Ölçüm Yaklaşımının kullanılması Kurum iznine tabidir. Operasyonel riske esas tutarın İleri Ölçüm Yaklaşımı ile hesaplanmasına ilişkin usul ve esaslar Kurulca belirlenir.

(2) Operasyonel risk profilleri ve faaliyetlerinin karmaşıklık düzeyi yüksek olan bankaların operasyonel riske esas tutar hesabında, söz konusu risk profili ve karmaşıklık düzeyiyle uyumlu olacak şekilde, Temel Gösterge Yöntemine göre daha gelişmiş yöntem ve yaklaşımları kullanmaları beklenir.

Temel gösterge yöntemi

MADDE 25 – (1) Bankanın son üç yıl itibariyle gerçekleşen yılsonu brüt gelir tutarlarının yüzde onbeşinin ortalamasının onikibuçuk ile çarpılması suretiyle bulunacak değer, operasyonel riske esas tutar olarak dikkate alınır.

(2) Yıllık brüt gelir, yılsonu itibariyle gerçekleşen net faiz gelirleri ile net faiz dışı gelirlerin toplamından oluşur. Yıllık brüt gelirin hesaplanmasında, hesaplamada yer alan gelirlerle ilişkin karşılıklar ile bankanın destek hizmeti aldığı kişi ya da kuruluşlara yapılan ödemeler de dâhil olmak üzere faaliyet giderleri düşülmez. Yıllık brüt gelire, alım satım hesabı dışında izlenen menkul kıymetlerin satılmasından elde edilen kar/zarar, olağanüstü gelirler ve sigortadan tazmin edilen tutarlardan kaynaklanan gelirler dahil edilmez.

(3) İkinci fıkra çerçevesinde hesaplanacak yıllık brüt gelir tutarının negatif ya da sıfır olduğu yıla ilişkin brüt gelir tutarı hesaplamaya dahil edilmeksizin ortalama hesaplanır. Yıllık brüt gelirin negatif veya sıfır olması halinde, ortalama hesaplamasında bu tutar pay ve paydada dikkate alınmaz. Son üç yıl boyunca yıllık brüt gelir tutarının negatif ya da sıfır olması halinde operasyonel riske esas tutar hesaplanmaz.

Standart yöntem ve uygulama kriterleri

MADDE 26 – (1) Standart yöntemde operasyonel riske esas tutar, yıllar itibariyle faaliyet kolları bazında bulunacak sermaye yükümlülüğü tutarları toplamının son üç yıllık ortalamasının oniki buçuk ile çarpılması suretiyle bulunur. Yıllar itibariyle faaliyet kolları bazında sermaye yükümlülüğü toplamı, her bir faaliyet koluna ilişkin yıllık brüt gelirin aşağıdaki tabloda yer alan bu faaliyet kollarına karşılık gelen oranlar ile çarpılması suretiyle bulunacak değerlerin her bir yıl için ayrı ayrı toplanması suretiyle hesaplanır.

Faaliyet Kolları	Faaliyetler	Oran (%)
Kurumsal finansman	Finansal araçlara ilişkin aracılık yüklenimi ve/veya bu kapsamdaki finansal araçlara ilişkin satın alma taahhütleri. Aracılık yüklenimine ilişkin hizmetler. Yatırım danışmanlığı hizmetleri. Sermaye yapısı, endüstriyel strateji ve ilgili diğer konularda şirketlere verilen danışmanlık hizmetleri, şirketlerin satın alınması, devralınması ve birleşme konularında danışmanlık verilmesi ve diğer ilgili hizmetler. Yatırım araştırmaları, finansal analizler ve finansal araçlarla ilgili işlemler hakkında diğer genel danışmanlık hizmetleri.	18
Alım satım	Kendi nam ve hesabına alım satım işlemleri. Aracılık hizmetleri. Bir veya birden fazla finansal araç için alım satım emirlerinin alınması ve iletilmesi hizmeti. Emirlerin müşteriler adına gerçekleştirilmesi. Finansal araçların alım taahhüdü olmadan aracılık yüklenimleri. Çok Taraflı Alım Satım faaliyeti.	18
Perakende bankacılık (6 ncı maddede belirtilen perakende alacak sınıfına dahil olma şartlarını taşıyan gerçek kişi ve KOBİ'lerle gerçekleştirilen faaliyetler)	Mevduat ve katılım fonu kabulü. Borç verme. Banka ve kredi kartı işlemleri Finansal kiralama. Garantiler ve taahhütler. Yatırım danışmanlığı hizmetleri.	12
Perakende aracılık (6 ncı maddede belirtilen perakende alacak sınıfına dahil olma şartlarını taşıyan gerçek kişi ve KOBİ'lerle gerçekleştirilen faaliyetler)	Bir veya birden fazla finansal araç için alım satım emirlerinin alınması ve iletilmesi hizmeti. Emirlerin müşteriler adına gerçekleştirilmesi. Finansal araçların alım taahhüdü olmadan aracılık yüklenimleri.	12
Ticari bankacılık	Mevduat ve katılım fonu kabulü. Borç verme. Finansal kiralama. Garantiler ve taahhütler	15
Takas ve ödemeler	Fon transfer hizmetleri. Ödeme araçlarının çıkartılması ve yönetilmesi işlemleri.	18
Acente hizmetleri	Saklama hizmetleri ve nakit/teminat yönetimi gibi hizmetler de dâhil, finansal araçların müşteriler adına muhafazası ve yönetimi hizmetleri.	15
Varlık yönetimi	Portföy yönetimi. KYK yönetimi. Diğer varlık yönetim hizmetleri.	12

(2) Herhangi bir yıla ilişkin faaliyet kolları bazında hesaplanan sermaye yükümlülüğü toplamının negatif olması halinde, yıllar itibariyle faaliyet kolları bazında bulunacak sermaye yükümlülüğü tutarları toplamının üç yıllık ortalamasının hesabında bu yıla ilişkin sermaye yükümlülüğü toplamı sıfır olarak dikkate alınır.

(3) Kurum tarafından bu yöntemin kullanılabilmesine izin verilmesi için aşağıdaki koşulların sağlanması zorunludur;

a) Bankalar, mevcut faaliyet kollarına ve faaliyetlerine ilişkin brüt gelir tutarının standart çerçeveye eşleştirilmesi için belirli politikalar ve kriterler geliştirir ve bunları yazılı hale getirir. Bu kriterler, sürekli gözden geçirilir ve yeni veya değişen faaliyet kolları, faaliyetler ve riskler için gereken düzenlemeler yapılır.

b) Bankalar, Operasyonel Risk Yönetimine İlişkin Rehber’de yer alan ilkelere ilave olarak, aşağıda sayılan yeterlilik kriterlerine uyumu sağlar;

1) Bankaların operasyonel riske yönelik yazılı hale getirilmiş bir değerlendirme ve yönetim sistemine sahip olmaları ve bu sistemle ilgili sorumlulukların dağıtılmış olması gerekir. Bankalar, operasyonel riskin tanımlanmasına, ölçümüne ve değerlendirilmesine, gözetimine ve raporlamasına ilişkin usul ve süreçleri belirler ve önemli kayıp verileri de dâhil ilgili operasyonel risk verilerini faaliyet kolları bazında takip eder. Bu sistem, düzenli ve bağımsız iç ve dış gözden geçirmeye ve validasyona tâbi tutulur. Bu gözden geçirme bankanın değişik birimlerince gerçekleştirilen faaliyetleri ve operasyonel riskin yönetimi fonksiyonunu da kapsar.

2) Operasyonel risk değerlendirme sisteminin, bankanın risk yönetim süreçleri ile bütünleştirilmesi gereklidir. Bu sistemin çıktısının, bankanın operasyonel risk profilinin izlenmesi ve kontrol edilmesi sürecinin tamamlayıcı bir parçası olması gereklidir. Bankanın operasyonel risk yönetiminin geliştirilmesi yönünde teşvik oluşturan tekniklere sahip olması gereklidir.

3) Bankalar, ilgili birimlere önemli operasyonel risk kayıplarını da içerecek şekilde operasyonel risk raporları sunan bir yönetim raporlama sistemi oluşturur. Bankalar, yönetim raporlarında bulunan bilgiler çerçevesinde gerekli tedbirlerin uygulanmasına yönelik prosedürler oluşturur.

(4) Üçüncü fıkranın (a) bendinde belirtilen faaliyet kollarının eşleştirmesine ilişkin prensipler şunlardır.

a) Tüm faaliyetlerin, bir faaliyet koluna dahil edilmeyen hiçbir faaliyet kalmaksızın ve hiç bir faaliyet birden fazla faaliyet kolu altına dahil edilmeksizin, faaliyet kollarıyla eşleştirilmesi gerekir.

b) Faaliyet kollarına eşleştirmede güçlük çekilen, ancak bir faaliyetle bağlantılı bir işi ve fonksiyonu temsil eden faaliyetlerin, söz konusu faaliyetin desteklediği faaliyet koluna tahsis edilmesi gerekir. Bir faaliyetin birden fazla faaliyet kolunu desteklemesi halinde, tarafsız eşleştirme kriterleri kullanılır.

c) Bir faaliyetin belirli bir faaliyet koluna eşleştiremediği durumlarda, söz konusu faaliyet ve bunu destekleyen faaliyetlerin, en yüksek sermaye yükümlülüğüne yol açan faaliyet koluna eşlenmesi gerekir.

ç) Bankanın 25 inci madde çerçevesinde hesaplanan toplam brüt kârının, sekiz faaliyet kolunun brüt kârları toplamına eşit olması şartıyla, brüt kârların faaliyet kolları arasında dağıtılması ve tahsis edilmesi amacıyla içsel fiyatlandırma yöntemleri kullanılabilir.

d) Operasyonel riske ilişkin sermaye yükümlülüğünün hesaplanması kapsamında faaliyetlerin faaliyet kollarına eşleştirilmesi işleminin, kredi riski ve piyasa riski için kullanılan sınıflamalarla tutarlı olması gereklidir. Bu prensipte herhangi bir sapma olması halinde bu husus nedenleri ile birlikte yazılı hale getirilir.

e) Bankanın yönetici organlarının kontrolü altında yapılan eşleştirme politikası üst yönetimin sorumluluğundadır.

f) Faaliyet kollarına eşleştirme süreci, bağımsız bir gözden geçirmeye tâbi tutulur.

(5) Kurum gerekli şartları yerine getiren ve Standart Yöntem kullanım izni başvurusunda bulunan bankaları izinden önce bir ön izleme sürecine tabi tutabilir.

Standart yöntemde alternatif uygulama

MADDE 27 – (1) Standart yöntemde alternatif uygulamanın kullanılması halinde, operasyonel riske esas tutar, 26 ncı maddenin birinci fıkrasında belirtilen perakende ve ticari bankacılık faaliyet kollarının her bir yıla ilişkin yıllık brüt gelir rakamları yerine, bu faaliyet kolları kapsamındaki nakit kredi ve diğer alacaklar her bir yıl için risk ağırlığı uygulanmamış ve karşılık ayrılmadan önceki yıl sonu bakiyelerinin yüzde üçbuçluğu esas alınmak suretiyle 26 ncı maddenin birinci ve ikinci fıkralarında belirtilen esas ve usuller çerçevesinde hesaplanır. Alım satım hesabı dışında tutulan menkul kıymetler, bu fıkra uygulamasında, ticari bankacılık faaliyet kolu kapsamına giren nakdi kredi ve diğer alacaklar gibi değerlendirilir.

(2) Bu uygulamanın kullanılabilmesi için yapılan izin başvurularına ilişkin değerlendirilmede 26 ncı maddenin üçüncü fıkrasında belirtilen kriterler dikkate alınır. İzin başvurusunda bulunulabilmesi için, bankanın son üç yıl itibarıyla 24 üncü maddenin ikinci fıkrasında belirtilen usul ve esaslar çerçevesinde hesaplanacak yıllık brüt gelir tutarlarının en az yüzde doksanının perakende ve ticari bankacılık faaliyet kollarından elde edilmiş olması ve perakende ve/veya ticari bankacılık faaliyetlerinin önemli bir kısmının yüksek temerrüt olasılığı düzeyindeki kredilerden oluşması ve alternatif standart yaklaşımın operasyonel riskin değerlendirilmesine yönelik gelişmiş bir temel oluşturması ve bu durumun bağımsız denetim raporu ile belgelendirilmesi zorunludur.

Yöntem ve yaklaşımların birlikte kullanılması ile bunlar arasındaki geçiş

MADDE 28 – (1) Bankalar, Temel Gösterge Yöntemi ile Standart Yöntemi, Standart Yöntem için bir geçiş süresi gerektirebilecek olan, yeni bir şirketin satın alınması ve devralınması gibi istisnai durumlarda, birlikte kullanabilirler.

(2) Temel Gösterge Yöntemi ile Standart Yöntemin birlikte kullanılması, bankanın Kurumca uygun görülecek bir süre zarfında tamamen Standart Yönteme geçeceğini taahhüt etmesi koşuluna bağlıdır.

(3) İleri Ölçüm Yaklaşımı, aşağıdaki koşulların sağlanması kaydıyla, Temel Gösterge Yöntemi ya da Standart Yöntemle birlikte kullanılabilir. Kurumdan izin alınması kaydıyla İleri Ölçüm Yaklaşımının uygulanacağı faaliyetler; faaliyet kolu, hukuki yapı, coğrafi bölge veya diğer içsel faktörler dikkate alınarak belirlenebilir.

a) Kullanılan yaklaşım ve yöntemlerle bankanın tüm operasyonel riskleri kapsar ve farklı faaliyetleri, coğrafi bölgeleri veya hukuki yapıları kapsamak için kullanılan yöntemin Kurumca uygun görülmesi gerekir.

b) Standart Yöntem ve İleri Ölçüm Yaklaşımı ile kapsanacak faaliyetler için sırasıyla 26 ncı maddenin üçüncü fıkrasında belirtilen şartlar ile Kurulca belirlenecek şartların sağlanması gerekir.

c) İleri Ölçüm Yaklaşımının uygulamaya geçiş tarihi itibarıyla, operasyonel risklerin önemli bir kısmı İleri Ölçüm Yaklaşımı kapsamında hesaplanır.

ç) Kurumca uygun görülecek bir süre ve plan zarfında faaliyetlerin tamamına yakınına İleri Ölçüm Yaklaşımının uygulanacağını taahhüt edilmesi gerekir. Bu plan, İleri Ölçüm Yaklaşımına geçişte uygulanabilirliği ve etkinliği esas alır ve başka bir amaca yönelik olmaz.

(4) Standart Yöntemden, Temel Gösterge Yöntemine; İleri Ölçüm Yaklaşımından, Standart Yöntem ya da Temel Gösterge Yöntemine geçiş Kurumun iznine tabidir. Kurumca, gelişmiş bir yaklaşım kullanan bir bankanın, bu yaklaşımın kullanılabilmesine ilişkin koşulları artık karşılamadığına karar verilmesi halinde, bankanın tüm veya bir kısım faaliyetleri için, Kurumca belirlenen koşulları karşılayana kadar daha basit yaklaşımlara geçmesine karar verilebilir. Daha az gelişmiş yaklaşımların kullanılmaya başlanabilmesi, daha düşük sermaye yükümlülüğü hesaplanması amacına yönelik olmaması, bankanın yapısı ve karmaşıklığı açısından gerekli olması ve bankanın ödeme gücü ve operasyonel risklerini etkin şekilde yönetme yeterliliği üzerinde olumsuz etki yaratmaması şartlarına tabidir.

BEŞİNCİ KISIM

Sermaye Yeterliliği Oranları ve Son Hükümler

BİRİNCİ BÖLÜM

Sermaye Yeterliliği Oranları ve Konsolide Sermaye Yeterliliği Oranları

Sermaye yeterliliği oranları

MADDE 29 – (1) Sermaye yeterliliği standart oranının asgari yüzde sekiz olarak tutturulması ve idame ettirilmesi şarttır.

(2) Ana sermaye yeterliliği oranının asgari yüzde altı olarak tutturulması ve idame ettirilmesi şarttır.

(3) Çekirdek sermaye yeterliliği oranının asgari yüzde dört buçuk olarak tutturulması ve idame ettirilmesi şarttır.

Konsolide sermaye yeterliliği oranları

MADDE 30 – (1) Konsolide sermaye yeterliliği standart oranının asgari yüzde sekiz olarak tutturulması ve idame ettirilmesi şarttır.

(2) Konsolide ana sermaye yeterliliği oranının asgari yüzde altı olarak tutturulması ve idame ettirilmesi şarttır.

(3) Konsolide çekirdek sermaye yeterliliği oranının asgari yüzde dört buçuk olarak tutturulması ve idame ettirilmesi şarttır.

Bildirim dönemi ve farklılaştırma yetkisi

MADDE 31 – (1) 29 ve 30 uncu maddelerde yer alan oranlar, Bankaların Özkaynaklarına İlişkin Yönetmelik'te belirtilen özkaynak ve konsolide özkaynak hesaplama dönemleri itibarıyla hesaplanır ve dönemi izleyen otuz gün içerisinde Kuruma gönderilir.

(2) Kurul, bankaların iç sistemleri, aktif ve mali yapıları dikkate alınarak asgari sermaye yeterliliği oranları ile asgari konsolide sermaye yeterliliği oranlarının artırılmasını, banka bazında farklı oranların uygulanmasını ve hesaplama ve gönderilme dönemlerinin farklılaştırılmasını kararlaştırabilir.

İKİNCİ BÖLÜM

Çeşitli ve Son Hükümler

Oransal sınırlara uyumsuzluk

MADDE 32 – (1) Sermaye yeterliliği oranları ile konsolide sermaye yeterliliği oranlarından herhangi birinin asgari sınırın altına düşmesi halinde, hesaplama döneminden itibaren altı ayı geçmemek üzere Kurulca belirlenecek süre içerisinde asgari oran sınırlarının sağlanması zorunludur.

(2) Yapılacak incelemelerde, bu Yönetmelikle düzenlenen sermaye yeterliliği oranları ile konsolide sermaye yeterliliği oranlarının tutturulmasına yönelik fiktif işlem yapıldığının tespit edilmesi halinde, bu işlemlere karşılık gelen tutarlar geriye yönelik olarak varlık ve yükümlülüklerden düşülmek suretiyle ilgili döneme ilişkin oranlar yeniden hesaplanır.

Verilen izinlerin iptali

MADDE 33 – (1) Kurumca yapılan denetimler sonucunda, bu Yönetmelik ve bu Yönetmeliğe dayanılarak çıkarılan düzenlemeler kapsamında izin alınan yaklaşım ve yöntemlerin kullanılabilmesi için aranan şartlara uygunluğun kaybedildiğinin tespit edilmesi halinde, uyumsuzluğun etkisinin önemli düzeyde olmadığına kanıtlanması veya Kurumun uygun göreceği bir süre ve onaylayacağı bir plan dâhilinde söz konusu koşullara uygunluğun yeniden sağlanması gereklidir. Aksi halde verilen izinler iptal edilir.

İçsel derecelendirmeye dayalı yaklaşımlar için geçiş süreci

MADDE 34 – (1) İçsel Derecelendirmeye Dayalı Yaklaşım kullanma izni alan bankalar tarafından, izin tarihini takip eden 3 yıl içerisinde kredi riskine esas tutar olarak;

A: İDD Yaklaşımı kullanım izni alınan alacaklar için İDD Yaklaşımı ile, bunların dışında kalan alacaklar için Standart Yaklaşım ile hesaplanan toplam kredi riskine esas tutarı,

B: Tüm alacaklar için Standart Yaklaşım ile hesaplanan kredi riskine esas tutarı,

C1: İDD Yaklaşımı kullanım izni alan bankalarca Bankaların Özkaynaklarına İlişkin Yönetmeliğin 9 uncu maddesinin birinci fıkrasının (e) bendi uyarınca çekirdek sermayeden indirilen tutardan, aynı Yönetmeliğin 8 inci maddesinin birinci fıkrası uyarınca katkı sermayeye eklenen genel karşılıklar ile pozitif tutar toplamının çıkarılması suretiyle bulunan tutarı,

C2: Tüm alacaklar için ayrılan genel karşılık tutarının B'nin onbinde yüzyirmibeşine kadar olan kısmını ifade etmek üzere;

Ayarlama tutarı = $[(A \times (B \times 0,08 - C2)) - (A \times 0,08 + C1)] \times 12,5$

formülü ile hesaplanan ayarlama tutarının pozitif olması durumunda, A'ya ilave edilmesi suretiyle bulunan tutar kullanılır. "a" değeri izin alınan tarihi takip eden ilk yıl için yüzde yüz, ikinci yıl için yüzde doksan, üçüncü yıl için yüzde seksen olarak uygulanır. Kurum gerek görmesi halinde geçiş sürecini uzatabilir ve uzatılan dönem için ilk üç yıldan farklı bir "a" değeri belirleyebilir.

İleri Ölçüm Yaklaşımları için geçiş süreci

MADDE 35 – (1) İleri Ölçüm Yaklaşım kullanma izni alan bankalar tarafından hesaplanan operasyonel riske esas tutar, Temel Gösterge Yöntemi ile hesaplanan operasyonel riske esas tutarın izin tarihini takip eden ilk yıl için yüzde yüz, ikinci yıl için yüzde doksan, üçüncü yıl için yüzde sekseninden az olamaz.

Kamuya açıklama ve piyasa disiplini

MADDE 36 – (1) Bankaların bu Yönetmelik kapsamında kamuya yapacakları açıklamalara ilişkin usul ve esaslar Kurulca belirlenir.

Yürürlükten kaldırılan yönetmelik

MADDE 37 – (1) 28/6/2012 tarihli ve 28337 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan Bankaların Sermaye Yeterliliğinin Ölçülmesine ve Değerlendirilmesine İlişkin Yönetmelik yürürlükten kaldırılmıştır.

(2) Birinci fıkrada belirtilen Yönetmeliğe yapılan atıflar bu Yönetmeliğe yapılmış sayılır.

Yürürlük

MADDE 38 – (1) Bu Yönetmelik 31/3/2016 tarihinde yürürlüğe girer.

Yürütme

MADDE 39 – (1) Bu Yönetmelik hükümlerini Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumu Başkanı yürütür.

RİSK AĞIRLIKLIL TUTAR HESAPLAMASINDA KULLANILACAK RİSK AĞIRLIKLARI

BİRİNCİ BÖLÜM Risk Ağırlıkları

1. MERKEZİ YÖNETİMLERDEN VEYA MERKEZ BANKALARINDAN ALACAKLAR

1.1 Uygulama

1. İki ilâ yedinci fıkrâ hükümleri saklı kalmak kaydıyla, merkezi yönetimlerden veya merkez bankalarından alacaklara yüzde yüz risk ağırlığı uygulanır.

2. Merkezi yönetimler veya merkez bankalarından olan ve KDK'larca derecelendirilen alacaklar aşağıdaki Tablo'ya göre risk ağırlığına tabi tutulur.

Kredi kalitesi kademesi	1	2	3	4	5	6
Risk ağırlığı (%)	0	20	50	100	100	150

3. Avrupa Merkez Bankasından alacaklara yüzde sıfır risk ağırlığı uygulanır.

4. Türkiye Cumhuriyeti Merkezi Yönetiminden veya Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası'ndan olan ve TL cinsinden düzenlenen alacaklara yüzde sıfır risk ağırlığı uygulanır. Bahse konu uygulamanın geçerli olması için alacağa karşılık gelen aynı para cinsinden fonlamanın yapılıyor olması gerekmektedir.

5. Yabancı ülkelerin yetkili otoritelerinin kendi merkezi yönetimine ve merkez bankasına o ülkenin ulusal para birimi cinsinden düzenlenen alacaklara bir ve ikinci fıkralarda belirtilenden daha düşük bir risk ağırlığı uygulamaları halinde, bu alacaklara aynı düşük risk ağırlığı uygulanır. Kurul gerekli görmesi halinde bu fıkradaki uygulamayı ülke bazında sınırlandırabilir. Bahse konu uygulamada söz konusu alacaklara karşılık gelen aynı para cinsinden fonlamanın yapılıyor olması gerekmektedir.

1.2 İhracat kredi kuruluşlarının kredi derecelendirmelerinin kullanılması

6. Aşağıdaki şartlardan herhangi birinin sağlanması kaydıyla, ihracat kredi kuruluşlarının (İKK) kredi derecelendirmesi Kurulca kabul edilebilir.

a) OECD'nin "Resmen Desteklenen İhracat Kredilerine İlişkin Kılavuzlar Hakkında Düzenlemesine" katılan İhracat Kredi Kuruluşlarının fikir birliğine dayanan bir risk puanı olması,

b) İhracat Kredi Kuruluşunun yaptığı kredi derecelendirmelerini yayımlaması, OECD'nin kararlaştırdığı yöntemleri uygulaması ve yaptığı kredi derecelendirmesinin, OECD'nin kararlaştırdığı yöntemle tespit edilen sekiz Asgari İhracat Sigorta Primi (AISP)'nden biriyle eşleştirilmiş olması.

7. Kurulca kabul edilen İKK'lar tarafından yapılan kredi derecelendirmelerine göre alacaklara aşağıdaki tablodaki risk ağırlıkları uygulanır.

AİSP	0	1	2	3	4	5	6	7
Risk ağırlığı (%)	0	0	20	50	100	100	100	150

2. BÖLGESEL VEYA YEREL YÖNETİMLERDEN ALACAKLAR

8. Dokuz ve onuncu fıkra hükümleri saklı kalmak kaydıyla, bölgesel veya yerel yönetimlerden alacaklara uygulanacak risk ağırlıkları banka ve aracı kurumlardan alacaklar ile aynı şartlara tabidir. Uygulanacak risk ağırlıklarının tespitinde, yirmiyedi ilâ otuzuncu fıkralarda belirtilen yöntem uygulanır. Yirmidokuz, otuz ve otuzbeşinci fıkralarda bahsi geçen kısa vadeli riskler için öngörülen imtiyazlı uygulama bölgesel veya yerel yönetimlerden alacaklar için kullanılmaz.

9. Yerel yönetimlerin özel gelir yaratma ve toplama yetkileri ile temerrüt riskini azaltıcı etki yapan belirli kurumsal düzenlemelerin mevcudiyeti nedeniyle Türkiye Cumhuriyeti Merkezi Yönetimi ile aralarında risk açısından herhangi bir farkın bulunmadığı durumlarda, yerel yönetimlerden alacaklar merkezi yönetiminden alacaklarla aynı risk ağırlığına tabi tutulur. Kurum, merkezi yönetimler ile aynı risk ağırlığına tâbi tutulacak olan yerel yönetimleri belirler.

10. Yabancı ülkelerin yetkili otoriteleri tarafından bölgesel ve yerel yönetimlerden alacakların merkezi yönetimlerinden alacaklar kapsamında değerlendirilmesi durumunda bankaların, söz konusu bölgesel ve yerel yönetimlerden alacakları da aynı uygulamaya tabi tutulur. Kurul gerekli görmesi halinde bu fıkradaki uygulamayı ülke bazında sınırlandırabilir.

3. İDARİ BİRİMLERDEN VE TİCARİ OLMAYAN GİRİŞİMLERDEN ALACAKLAR

3.1. Uygulama

11. Oniki ilâ onyedinci fıkra hükümleri saklı kalmak kaydıyla, idari birimlerden ve ticari olmayan girişimlerden alacaklara yüzde yüz risk ağırlığı uygulanır.

3.2 Kamu kuruluşlarından alacaklar

12. Onüç ilâ onyedinci fıkra hükümleri saklı kalmak kaydıyla, kamu kuruluşlarından alacaklara yüzde yüz risk ağırlığı uygulanır.

13. Bankalar bu alacaklar için onaltı ve onyedinci fıkra hükümlerini esas alarak risk ağırlığını belirler. Kamu kuruluşu bazında ve Türkiye Cumhuriyeti Merkezi Yönetimi tarafından verilen bir garantinin mevcudiyetinden dolayı risklilik açısından herhangi bir fark bulunmadığına Kurulca karar verilenlerden olan alacaklar, merkezi yönetimden alacaklar ile aynı uygulamaya tâbi tutulur.

14. Yabancı ülkelerin yetkili otoritelerinin kamu kuruluşlarından olan alacakları o ülkenin merkezi yönetiminden alacaklar ile aynı uygulamaya tabi tutması halinde, bankaların

söz konusu kamu kuruluşlarından alacaklarına aynı risk ağırlığı uygulanır. Kurul gerekli görmesi halinde bu fıkradaki uygulamayı ülke bazında sınırlandırabilir.

15. Yabancı ülkelerin yetkili otoriteleri tarafından kamu kuruluşlarından olan alacakların bankalar ve aracı kurumlardan alacaklar kapsamında değerlendirilmesi durumunda, bankaların bu kuruluşlardan olan alacakları aynı uygulamaya tabi tutulur. Kurul gerekli görmesi halinde bu fıkradaki uygulamayı ülke bazında sınırlandırabilir.

3.3 Merkezi Yönetime Uygulanan Risk Ağırlığına Dayalı Yöntem

16. Kamu kuruluşlarından alacaklara, bunların kurulu bulunduğu ülkenin merkezi yönetimine uygulanan kredi kalitesi kademesine uygun olarak aşağıdaki tabloda belirtilen risk ağırlıkları uygulanır.

Merkezi yönetime uygulanan kredi kalitesi kademesi	1	2	3	4	5	6
Alacağa uygulanacak risk ağırlığı (%)	20	50	100	100	100	150

17. Kurulu bulunduğu ülkenin merkezi yönetimi derecelendirilmeyen kamu kuruluşlarından olan alacaklar onüç ila onbeşinci fıkra hükümleri saklı kalmak kaydıyla yüzde yüz risk ağırlığına tabi tutulur.

4. ÇOK TARAFLI KALKINMA BANKALARINDAN ALACAKLAR

4.1. Kapsam

18. Bu Ek kapsamında, Amerika Ülkeleri Yatırım Kurumu (Inter-American Investment Corporation), Karadeniz Ticaret ve Kalkınma Bankası (Black Sea Trade and Development Bank) ve Orta Amerika Ekonomik Bütünleşme Bankası (Central American Bank for Economic Integration) çok taraflı kalkınma bankası olarak kabul edilir.

4.2. Uygulama

19. Yirmi ilâ yirmiikinci fıkraların hükümleri saklı kalmak şartıyla, çok taraflı kalkınma bankalarından alacaklar, yirmiyedi ilâ otuzuncu fıkra hükümlerine uygun olarak, bankalar ve aracı kurumlardan alacaklarla aynı uygulamaya tâbi tutulur.

20. Yirmidokuz, otuz ve otuzbeşinci fıkralarda bahsi geçen kısa vadeli riskler için imtiyazlı uygulama bu alacaklara uygulanmaz.

21. Aşağıda sayılan çok taraflı kalkınma bankalarından alacaklar yüzde sıfır risk ağırlığına tabidir:

- a) Uluslararası İmar ve Kalkınma Bankası (International Bank for Reconstruction and Development),
- b) Uluslararası Finans Kurumu (International Finance Corporation),
- c) Amerika Ülkeleri Kalkınma Bankası (Inter-American Development Bank),
- ç) Asya Kalkınma Bankası (Asian Development Bank),

- d) Afrika Kalkınma Bankası (African Development Bank),
- e) Avrupa Konseyi Kalkınma Bankası (Council of Europe Development Bank),
- f) Kuzey Avrupa Yatırım Bankası (Nordic Investment Bank),
- g) Karayipler Kalkınma Bankası (Caribbean Development Bank),
- ğ) Avrupa İmar ve Kalkınma Bankası (European Bank for Reconstruction and Development),
- h) Avrupa Yatırım Bankası (European Investment Bank),
- ı) Avrupa Yatırım Fonu (European Investment Fund),
- i) Çok Taraflı Yatırım Garantisi Kurumu (Multilateral Investment Guarantee Agency),
- j) İslam Kalkınma Bankası (Islamic Development Bank),
- k) Uluslararası Aşı Finansmanı Kuruluşu (International Finance Facility for Immunization).

22. Kurul, Kurumun uyumu taahhüt ettiği uluslararası standartlar kapsamında yirmibirinci fıkrada yer alan listeyi güncelleyebilir.

5.ULUSLARARASI TEŞKİLATLARDAN ALACAKLAR

23. Aşağıda sayılan uluslararası teşkilatlardan alacaklar yüzde sıfır risk ağırlığına tabidir:

- a) Avrupa Birliği,
- b) Uluslararası Para Fonu,
- c) Uluslararası Ödemeler Bankası.

6. BANKALARDAN VE ARACI KURUMLARDAN ALACAKLAR

6.1. Uygulama

24. Bankalar ve aracı kurumlardan alacaklara uygulanacak risk ağırlıklarının tespitinde yirmiyedi ilâ otuzuncu fıkralarda belirtilen yöntem uygulanır.

25. Yirmidört ilâ otuzyedinci fıkraların diğer hükümleri saklı kalmak kaydıyla, Kurum tarafından yetkilendirilen ve denetlenen diğer finansal kuruluşlardan olan alacaklar bankalardan alacaklar ile aynı risk ağırlığına tabidir.

6.2. Derecelendirilmemiş bankalar ve aracı kurumlardan alacaklara uygulanan risk ağırlığı tabanı

26. İkinci bölümün ondört ve onbeşinci fıkralarında yer alan hükümler saklı kalmak kaydıyla derecelendirilmemiş bankalar ve aracı kurumlardan alacaklara, bunların kurulu olduğu ülkenin merkezi yönetiminden alacaklar için uygulanandan daha düşük bir risk ağırlığı uygulanmaz. Bu sınırlama ticaretin finansmanı amacıyla kullanılan kısa vadeli akreditifler açısından uygulanmaz.

6.3 Kredi derecelendirmesine dayalı yöntem

27. Bir KDK tarafından derecelendirilen bankalar ve aracı kurumlardan olan orijinal vadesi üç aydan fazla alacaklar için, uzun vadeli kredi derecelendirmesi esas alınarak aşağıdaki tabloda yer alan risk ağırlıkları kullanılır.

Kredi kalitesi kademesi	1	2	3	4	5	6
Risk ağırlığı (%)	20	50	50	100	100	150

28. Derecelendirilmemiş bankalar ve aracı kurumlardan alacaklara yirmialtıncı fıkra hükmü saklı kalmak kaydıyla yüzde elli risk ağırlığı uygulanır.

29. Bir KDK tarafından derecelendirilen bankalar ve aracı kurumlardan olan orijinal vadesi üç ay veya daha kısa alacaklar için, uzun vadeli kredi derecelendirmesi esas alınarak aşağıdaki tabloda yer alan risk ağırlıkları kullanılır. Orijinal vadesi üç aydan kısa olsa bile temdit edilen veya temdit edilmesi beklenen alacaklar uzun vadeli alacak hükümlerine tabidir.

Kredi kalitesi kademesi	1	2	3	4	5	6
Risk ağırlığı (%)	20	20	20	50	50	150

30. Yirmialtıncı fıkra hükmü saklı kalmak kaydıyla, derecelendirilmemiş bankalar ve aracı kurumlardan olan orijinal vadesi üç ay veya daha kısa alacaklara yüzde yirmi risk ağırlığı uygulanır. Orijinal vadesi üç aydan kısa olsa bile temdit edilen veya temdit edilmesi beklenen alacaklar uzun vadeli alacak hükümlerine tabidir.

6.4 Kısa vadeli kredi derecelendirmelerine ilişkin hususlar

31. Kısa vadeli kredi derecelendirmelerinin yirmiyedi ilâ otuzuncu fıkralarda belirtilen yöntem kapsamında dikkate alınmasına ilişkin hususlar aşağıda yer almaktadır.

32. Kısa vadeli bir alacak için alacağa özgü kısa vadeli bir derecelendirmenin mevcut olmadığı durumlarda, kısa vadeli alacaklar için yirmidokuzuncu fıkroda yer alan uygulama bankalar ve aracı kurumlardan orijinal vadesi üç aya kadar olan tüm alacaklar için geçerlidir.

33. Kısa vadeli bir alacak için alacağa özgü kısa vadeli bir derecelendirmenin mevcut olduğu durumda, bu derecelendirme yirmidokuzuncu fıkroda yer alan uygulamadan daha düşük veya eş düzeyde bir risk ağırlığının uygulanmasını gerektiriyorsa sadece söz konusu derecelendirilmiş alacağa o alacağa ilişkin atmışdördüncü fıkroda yer alan tablo dikkate alınarak kısa vadeli kredi derecelendirmesine tekabül eden risk ağırlığı uygulanır ve bu alacaklar atmışdördüncü fıkranın ilgili olduğu risk sınıfı içerisinde izlenir. Diğer tüm orijinal vadesi üç aya kadar olan kısa vadeli alacaklar için yirmidokuzuncu fıkroda yer alan uygulama geçerlidir.

34. Kısa vadeli bir alacak için alacağa özgü kısa vadeli bir derecelendirmenin mevcut olduğu durumda, atmışdördüncü fıkroda yer alan tablo dikkate alınarak, bu derecelendirme yirmidokuzuncu fıkroda yer alan uygulamadan daha yüksek düzeyde bir risk ağırlığının uygulanmasını gerektiriyorsa, söz konusu derecelendirilmiş alacak da dahil diğer tüm orijinal vadesi üç aya kadar olan derecelendirilmemiş kısa vadeli alacaklar için derecelendirilmiş alacağa ilişkin atmışdördüncü fıkroda yer alan tablo dikkate alınarak kısa vadeli kredi derecelendirmesine tekabül eden aynı risk ağırlığı uygulanır ve bu alacaklar atmışdördüncü fıkranın ilgili olduğu risk sınıfı içerisinde izlenir.

6.5. Borçlunun ulusal para birimi cinsinden kullanılan kısa vadeli alacaklar

35. Yirmiyedi ilâ otuzuncu fıkralarda belirtilen yöntem kapsamında, bankalar ve aracı kurumlardan orijinal vadesi 3 ay veya daha kısa olan, ulusal para birimi cinsinden düzenlenen ve bu para birimiyle fonlanan alacaklara, merkezi yönetimden alacaklara uygulanan ve dört ve beşinci fıkralarda tanımlanan avantajlı risk ağırlığından bir kategori yüksek risk ağırlığı uygulanır.

36. Orijinal vadesi 3 ay veya daha kısa olan, ulusal para birimi cinsinden düzenlenen ve bu para birimiyle fonlanan alacaklara uygulanabilecek en düşük risk ağırlığı yüzde yirmidir.

6.6. Karşı tarafı bankalar ve aracı kurumlar olan ve borçlusu tarafından özkaynak kalemi olarak dikkate alınan varlıklar

37. Karşı tarafı bankalar ve aracı kurumlar olan ve borçlusu tarafından özkaynak kalemi olarak dikkate alınan borçlanma aracı ve krediler ile hisse senetleri, bankalar ve aracı kurumlardan alacaklar sınıfı içerisinde değerlendirilmez.

7. KURUMSAL ALACAKLAR

38. Kurumsal alacaklar için, aşağıdaki tabloda yer alan risk ağırlıkları kullanılır.

Kredi kalitesi kademesi	1	2	3	4	5	6
Risk ağırlığı (%)	20	50	100	100	150	150

39. İkinci bölümün ondört ve onbeşinci fıkralarında yer alan hükümler saklı kalmak kaydıyla derecelendirilmemiş kurumsal alacaklar için, merkezi yönetimden alacaklara uygulanan risk ağırlığı ile yüzde yüz risk ağırlığından yüksek olanı uygulanır. Temerrüt istatistiklerinin derecelendirilmemiş kurumsal alacaklar için yüzde yüzden daha yüksek bir risk ağırlığının uygulanmasını gerektirdiği kanaati oluşması durumunda bahse konu risk ağırlığı Kurulca arttırılabilir.

8. PERAKENDE ALACAKLAR

40. Tahsili gecikmiş alacaklar hariç olmak kaydıyla bu Yönetmeliğin 6 ncı maddesinin ikinci fıkrasında sayılan kriterlere uygun olan alacaklardan; kredi kartı vasıtasıyla, mal ve hizmet alımı için veya nakit olarak kullanılan kredilerin kalan vadesi 1 aydan (bu ay hariç) 6 aya kadar (bu ay dahil) olan taksit ödemeleri tutarları yüzde yüz, diğerleri yüzde yetmişbeş risk ağırlığına tabi tutulur. Temerrüt istatistiklerinin perakende alacaklar için daha yüksek bir risk ağırlığının uygulanmasını gerektirdiği kanaati oluşması durumunda bahse konu risk ağırlığı kredi türü bazında Kurulca arttırılabilir.

9. GAYRİMENKUL İPOTEĞİYLE TEMİNATLANDIRILMIŞ ALACAKLAR

41. Kırküç ilâ ellidördüncü fıkra hükümleri saklı kalmak kaydıyla, bir gayrimenkul üzerinde tesis edilen ipotekle tamamı veya bir kısmı teminatlandırılan alacakların teminatlandırılmış kısmı yüzde yüz risk ağırlığına tabi tutulur. Bir gayrimenkul üzerine silsile halinde ve ipotek derecelerini başka bir taraf ile paylaşmadan ipotek konulması durumunda, bu silsiledeki tüm ipotekler derecesine bakılmaksızın silsilenin en iyi derecesinde kabul edilir.

42. Gayrimenkul ipoteği ile teminatlandırılmış alacaklarda alacağın teminatlı kısmı olarak tanımlanan tutar, ipotek tutarı ve gayrimenkul değerinin küçük olanından daha büyük olamaz. Bir gayrimenkule birden fazla tarafça aynı derecede ipotek konulması halinde, alacağın teminatlı kısmı olarak tanımlanan tutar, ipotek tutarı ve gayrimenkul değerinden küçük olanına bankanın ipotekteki payı uygulandıktan sonraki tutardan daha büyük olamaz. İpoteğin yabancı para cinsinden olması halinde, ipotek tutarları, sermaye yeterliliği oranının hesaplandığı dönemin son iş günü itibarıyla Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası'na açıklanan alış kuru esas alınarak bulunur ve teminatlı kısım ve tam teminatlı kısım hesaplamasında, başkaları adına tesis edilmiş olan yabancı para cinsinden ipotek tutarları içinde aynı esas uygulanır.

9.1 İkamet amaçlı gayrimenkul ipoteği ile teminatlandırılan alacaklar

43. Borçlusunun maliki olduğu ve ikamet edilen veya edilecek olan ya da kiraya verilen ikamet amaçlı gayrimenkullerin tümü üzerinde tesis edilen ipotekle tamamı kırkbeşinci fıkranın (c) bendi kapsamında tam teminatlandırılmış alacaklara yüzde elli risk ağırlığı uygulanır. Temerrüt istatistiklerinin söz konusu alacaklar için daha farklı bir risk ağırlığının uygulanmasını gerektirdiği kanaati oluşması durumunda bahse konu risk ağırlığı yüzde 35'den az olmamak üzere Kurulca farklılaştırılabilir. Bu fıkra uygulanması için Kurulca ilave şartlar belirlenebilir.

44. Bankanın kiralayan olduğu ve kiracının satın alma opsiyonuna sahip olduğu bankanın mülkiyetindeki ikamet amaçlı gayrimenkul ipoteğiyle tamamı kırkbeşinci fıkranın (c) bendi kapsamında tam teminatlandırılmış finansal kiralama alacaklarına yüzde elli risk ağırlığı uygulanır.

45. Kırküç ve kırkdördüncü fıkralarda yer alan uygulamada aşağıdaki hususlar ile Kredi Riski Azaltım Tekniklerine İlişkin Tebliğ'in 21 inci maddesinde belirtilen şartların yerine getirilmesi gerekir.

a) Gayrimenkulün değerini ve borçlunun performansını birlikte etkileyen makroekonomik faktörler haricinde, teminata konu gayrimenkulün değerinin borçlunun kredi değerliliğine önemli ölçüde bağlı olmaması gerekir.

b) İlgili borcun geri ödemeleri esasen teminata konu gayrimenkul veya projenin performansına değil, borçlunun diğer kaynaklardan geri ödeme kapasitesine bağlı olması gerekir. Borcun geri ödemesinin, teminat olarak gösterilen gayrimenkulün yarattığı nakit akışına önemli ölçüde bağlı olmaması gerekir.

c) Bu fıkra hükmünün uygulanmasında Gayrimenkule ilişkin Kabul Edilebilir Teminat Tutarı (GKETT) aşağıdaki formül ile hesaplanan tutardır, GKETT'in alacak tutarının tamamından büyük ya da eşit olması durumunda alacak tam teminatlı olarak kabul edilir.

$$GKETT = \sum_i^n \min\{İpotekTutarı_i; KTO_i \times GayrimenkulünKullanılabilirDeğeri_i\}$$

Formülde;

n : Bankanın sahip olduğu en alt derecedeki ipotek,

i: Bankanın sahip olduğu ipoteğin bulunduğu dereceyi,

KTO_i: i=1 (1. Derece ipotek) için yüzde yetmişbeşi; i>1 (2 ve sonraki derecelerdeki ipotekler) için yüzde elli olarak uygulanacak olan kredi teminat oranını ,

İpotek Tutarı_i: Bankanın i ipotek derecesindeki hakkını,

Gayrimenkulün Kullanılabilir Değeri : $i=1$ için gayrimenkulün değerinin bankanın bu derecedeki ipotek payı ile çarpılması sonucu elde edilen değeri, $i > 1$ için ise gayrimenkulün değerinden kendinden önceki derecelerde yer alan boş veya başka taraflar lehine tesis edilmiş ipotek tutarları düşüldükten sonra kalan değer bankanın bu derecedeki ipotek payı ile çarpılması sonucu elde edilen değeri, ifade eder.

9.2 Ticari amaçlı gayrimenkul ipotegi ile teminatlandırılan alacaklar

46. Ofis yerleşkeleri, çok amaçlı ticari yerleşkeler ve çok taraf kullanımlı ticari yerleşkeleri gibi ticari amaçlı gayrimenkullerin üzerinde tesis edilen ipoteklerle tamamı veya bir kısmı teminatlandırılan alacakların tam teminatlı kısımlarına aşağıda yer alan şartların sağlanması ve bu şartları sağlayan bilgi ve verinin Kurum tarafından kamuya açıklanması durumunda yüzde elli risk ağırlığı uygulanır.

a) Ticari amaçlı gayrimenkullerin gerçeğe uygun değerinin yüzde ellisi ile ipotek teminatlı kredi değerinin yüzde atmışından küçük olanına kadar tutarda söz konusu gayrimenkullerin ipotegi ile teminatlandırılan alacaklardan kaynaklanan kayıp tutarlarının, toplam alacak tutarına oranının binde üçü geçmemesi gerekir,

b) Ticari amaçlı gayrimenkullerin ipotegi ile teminatlandırılan alacaklardan kaynaklanan kayıp tutarlarının, toplam alacak tutarına oranının binde beşi geçmemesi gerekir.

47. Bankanın kiralayan olduğu ve kiracının satın alma opsiyonuna sahip olduğu bankanın mülkiyetindeki ticari amaçlı gayrimenkul ipotegi ile teminatlandırılan finansal kiralama alacaklarının tam teminatlı kısımlarına kırkaltıncı fıkra hükümleri uygulanır.

48. Kırkaltı ve kırkyedinci fıkralarda belirtilen uygulamada, aşağıdaki hususlar ile Kredi Riski Azaltım Tekniklerine İlişkin Tebliğin 21 inci maddesinde belirtilen şartların sağlanması gerekir. Kurul ticari gayrimenkuller üzerinde tesis edilen ipoteklerle teminatlandırılan alacaklar için bu bentteki koşulun aranmamasına karar verebilir.

a) Gayrimenkulün değerini ve borçlunun performansını birlikte etkileyen makroekonomik faktörler haricinde, teminata konu gayrimenkulün değerinin borçlunun kredi değerliliğine önemli ölçüde bağlı olmaması gerekir.

b) İlgili borcun geri ödemelerinin, esasen teminata konu gayrimenkul veya projenin performansına değil, borçlunun diğer kaynaklarının geri ödeme kapasitesine bağlı olması gerekir. Kredinin geri ödemesinin, teminat olarak gösterilen gayrimenkulün yarattığı nakit akışına önemli ölçüde bağlı olmaması gerekir.

49. İpotek Teminatlı Kredi Değeri (İTKD), gayrimenkulün değerinin Kurulca belirlenecek kredi teminatlandırma sınırı ile çarpılmış değeridir. Kurulca farklı bir oran belirleninceye kadar bu sınır yüzde seksenbeş olarak uygulanır. Bu fıkra hükmünün uygulanmasında Gayrimenkule ilişkin Kabul Edilebilir Teminat Tutarı (GKETT) aşağıdaki formül ile hesaplanan tutardır. Alacak tutarının GKETT kadar olan kısmı tam teminatlı kısım olarak kabul edilir.

$$\min\{\%50 \times GKD_i; \%60 \times İTKD_i; İpotekTutar_i\} + \sum_2^n \min\{\%33 \times GKD_i; \%40 \times İTKD_i; İpotekTutar_i\}$$

Formülde;

GKD_i: (Gayrimenkulün Kullanılabilir Değeri_i) $i=1$ için gayrimenkulün değerinin bankanın bu derecedeki ipotek payı ile çarpılması sonucu elde edilen değeri, $i > 1$ için ise gayrimenkulün değerinden kendinden önceki derecelerde yer alan boş veya başka taraflar

lehine tesis edilmiş ipotek tutarları düşüldükten sonra kalan değerin bankanın bu derecedeki ipotek payı ile çarpılması sonucu elde edilen değeri,

$İTKD_i = GKD_i \times \text{Kurulca Belirlenecek Kredi Teminatlandırma Sınırı}$

İpotek Tutarı: Bankanın 1 inci ipotek derecesindeki hakkını,

n : Bankanın sahip olduğu en alt derecedeki ipotek sırası,

i: Bankanın sahip olduğu ipoteğin bulunduğu dereceyi,

KTO: i=1 (1. Derece ipotek) için yüzde elli; i>1 (2 ve sonraki derecelerdeki ipotekler) için yüzde otuzu,

İpotek Tutarı: Bankanın i ipotek derecesindeki alacak hakkını, ifade eder.

50. Kredinin kırkdokuzuncu fıkra hesaplanan tam teminatlı kısmını aşan bölümüne yüzde yüz risk ağırlığı uygulanır.

51. Diğer ülke otoritelerinin kırkaltıncı fıkra belirtilen şartları sağladığını kamuya açıklamış olmaları halinde Kurul söz konusu ülkelerdeki krediler için yüzde elli risk ağırlığı uygulanmasını kabul edebilir.

52. Kırkaltı ve ellibirinci fıkralar kapsamında yüzde elli risk ağırlığı uygulanan alacaklardan ana parası veya faizi veya her ikisi vadesinden veya ödenmesi gereken tarihten itibaren 90 günden fazla gecikenlerin özel karşılık ayrıldıktan sonra bulunacak tutarına yüzde yüz risk ağırlığı uygulanır.

53. Belirli bir yıl içinde kırkaltıncı fıkra belirtilen sınırlardan birine uyulmaması halinde, kırkaltıncı fıkra hükümlerini uygulama hakkı kaybedilecek ve kırkaltıncı fıkra belirtilen kriterler yerine getirilene kadar yüzde yüz risk ağırlığı uygulanacaktır.

54. Elliüçüncü fıkra hükmü ellibirinci fıkra uygulamasına konu alacaklar açısından da kıyasen uygulanır.

10.TAHSİLİ GECİKMİŞ ALACAKLAR

55. Elli altı ilâ ellisekizinci fıkra hükümleri saklı kalmak kaydıyla, kırküçüncü fıkra kapsamında risk ağırlığına tabi tutulan alacaklar ile elliikinci fıkra hükmünde yer alan alacaklar hariç olmak üzere ana parası veya faizi veya her ikisi vadesinden veya ödenmesi gereken tarihten itibaren doksan günden fazla geciken alacakların özel karşılıklar düşülerek hesaplanan net tutarlarının teminatsız kısımlarına aşağıda belirtilen şartlara göre risk ağırlıkları uygulanır.

a) Alacak için ayrılan özel karşılığın alacağın özel karşılık ayrılmadan önceki toplam tutarına oranının yüzde yirmiden az olması halinde, alacağın net tutarının teminatsız kısmına yüzde yüz risk ağırlığı uygulanır

b) Alacak için ayrılan özel karşılığın alacağın özel karşılık ayrılmadan önceki toplam tutarına oranının yüzde yirmi veya daha fazla olması halinde, alacağın net tutarının teminatsız kısmına yüzde yüz risk ağırlığı uygulanır.

c) Alacak için ayrılan özel karşılığın alacağın özel karşılık ayrılmadan önceki toplam tutarına oranının yüzde elli veya daha fazla olması halinde, alacağın net tutarının teminatsız kısmına yüzde elli risk ağırlığı uygulanır.

56. Tahsili gecikmiş alacakların teminatlı kısımlarının belirlenmesinde Kredi Riski Azaltım Tekniklerine İlişkin Tebliğ hükümleri çerçevesinde kullanılabilecek teminat ve garantiler dikkate alınır.

57. Kırküçüncü fıkra kapsamında risk ağırlığına tabi tutulan alacaklardan ana parası veya faizi veya her ikisi vadesinden veya ödenmesi gereken tarihten itibaren doksan günden fazla gecikenlerin özel karşılık ayrıldıktan sonra bulunacak tutarına uygulanacak risk ağırlığı yüzde yüzdür. Ayrılan özel karşılıkların söz konusu alacağın özel karşılık ayrılmadan önceki tutarına oranının yüzde yirmi veya daha fazla olması halinde, alacağın özel karşılık ayrıldıktan sonraki tutarına yüzde elli risk ağırlığı uygulanır.

58. Perakende alacaklardan ana parası veya faizi veya her ikisi birden vadesinden veya ödenmesi gereken tarihten itibaren doksan günden fazla gecikenler bu Yönetmeliğin 6 ncı maddesinin ikinci fıkrasının (b) bendi kapsamında binde iki sınırı hesaplanırken kullanılan perakende alacak sınıfına dahil tüm krediler toplamına dahil edilmezler.

11. KURULCA RİSKİ YÜKSEK OLARAK BELİRLENEN ALACAKLAR

59. Aşağıda yüzde yüzelli, yüzde ikiyüz ve yüzde ikiyüzelli risk ağırlığına tabi tutulan alacaklar ile Kurul tarafından risk ağırlığı yüzde yüzelliye veya daha fazlasına çıkarılan alacaklar ve bu Ek'te yer alan hükümler çerçevesinde risk ağırlığı yüzde yüzelli veya daha fazla olan alacaklar yüksek riskli alacaklar olarak kabul edilir ve bu sınıfta izlenir.

a) Yüzde yüzelli risk ağırlığına tabi alacaklar;

1) Konut kredileri, Sosyal Güvenlik Kurumu ile banka arasında yapılan protokole istinaden emekli maaşını banka aracılığı ile alanlara maaşın ödenmeye devam ettiği süre ile sınırlı olmak üzere kullandırılan krediler ile kredi kartları vasıtasıyla, mal ve hizmet alımı için veya nakit olarak kullandırılan krediler dışındaki tüketici kredilerinden kaynaklanan ve kalan vadesi bir yıldan (onikinci ay hariç) iki yıla kadar (yirmidördüncü ay dahil) olan alacaklar.

2) Sermaye Piyasası mevzuatı ile muadil yabancı ülke düzenlemeleri uyarınca tanımlanan risk sermayesi ve girişim sermayesi yatırımları,

3) Tahsili gecikmemiş ancak donuk alacak olarak sınıflandırılmış tüm alacaklar.

b) Yüzde ikiyüz risk ağırlığına tabi alacaklar;

1) Kredi kartları vasıtasıyla, mal ve hizmet alımı için veya nakit olarak kullandırılan kredilerin kalan vadesi 6 aydan (bu ay hariç) 12 aya kadar (bu ay dahil) olan taksit ödemeleri tutarı,

2) Konut kredileri, Sosyal Güvenlik Kurumu ile banka arasında yapılan protokole istinaden emekli maaşını banka aracılığı ile alanlara maaşın ödenmeye devam ettiği süre ile sınırlı olmak üzere kullandırılan krediler ile kredi kartları vasıtasıyla, mal ve hizmet alımı için veya nakit olarak kullandırılan krediler dışındaki tüketici kredilerinden kaynaklanan ve kalan vadesi iki yılı (yirmidördüncü ay hariç) aşan alacaklar.

c) Yüzde ikiyüzelli risk ağırlığına tabi alacaklar;

1) Kredi kartları vasıtasıyla, mal ve hizmet alımı için veya nakit olarak kullandırılan kredilerin kalan vadesi 12 ayı aşan taksit ödemeleri tutarı.

60. Tahsili gecikmemiş olan yüksek riskli alacaklara özel karşılık ayrılması durumunda ellibeş ila ellisekizinci fıkralardaki yönetime göre risk ağırlığı uygulanır.

12. İPOTEK TEMİNATLI MENKUL KIYMETLER

61. İpotek teminatlı menkul kıymetler, KDK derecesine göre risk ağırlığına tabi tutulur.

62. İpotek teminatlı menkul kıymetin KDK derecesinin bulunmaması halinde, menkul kıymet ikinci bölüm dokuzuncu fıkra hükümleri esas alınarak risk ağırlığına tabi tutulur.

13. MENKUL KIYMETLEŞTİRME POZİSYONLARI

63. Menkul kıymetleştirme pozisyonlarının tabi olduğu risk ağırlıklarının tespitinde bu Yönetmeliğin 7 nci maddesinin beşinci fıkrası uyarınca belirlenen usul ve esaslar dikkate alınır.

14. KISA VADELİ KREDİ DERECELENDİRMESİ BULUNAN BANKALAR VE ARACI KURUMLARDAN OLAN ALACAKLAR İLE KURUMSAL ALACAKLAR

64. Alacağa özel kısa vadeli bir kredi derecelendirmesi bulunan yirmiyedi ilâ otuzuncu fıkra hükümlerinin uygulandığı bankalar ve aracı kuruluşlardan olan alacaklar ile kurumsal alacaklar için, söz konusu derecelendirme dikkate alınarak aşağıdaki Tabloda yer alan risk ağırlıkları kullanılır.

Kredi kalitesi kademesi	1	2	3	4	5	6
Risk ağırlığı (%)	20	50	100	150	150	150

15. KOLEKTİF YATIRIM KURULUŞU NİTELİĞİNDEKİ YATIRIMLAR

65. Bankacılık hesaplarında tutulan KYK'ya yapılan yatırımlar İçerik Yöntemi veya İzahname Yöntemi uygulanarak risk ağırlığına tabi tutulur.

66. İçerik Yöntemi veya İzahname Yönteminin uygulanmadığı hallerde, KYK yatırımına yüzde binikiyüzelli risk ağırlığı uygulanır.

67. KYK'nın portföyündeki varlıkların bilgilerinin bankaya yeterli kapsam ve sıklıkta sunulması suretiyle banka tarafından tümüyle bilinmesi ve bu varlıkların bağımsız bir üçüncü tarafça teyit edilmesi halinde KYK'ya yapılan yatırımın risk ağırlıklı tutarı portföydeki varlıklar bazında İçerik Yöntemi kullanılarak hesaplanır. Bağımsız üçüncü taraflar, KYK'ların bütün menkul kıymetlerini sakladıkları saklama kuruluşları ya da kurucuları ile KYK'ların yönetici şirketleri ile sınırlıdır. KYK'nın bir türev işleme yatırım yapması durumunda türev işlem için bu Yönetmeliğin ekinde yer alan EK-2 veya EK-4 kapsamında karşı taraf kredi riski; bu Yönetmelik kapsamında risk ağırlıklı tutar hesaplanmasının gerekmesi durumunda türev işlemin dayanak varlığı için kredi riski hesaplanır. Bu Yönetmelik kapsamında KDA riski için sermaye yükümlülüğü hesaplanması gereken türev işlemler için bu fıkra kapsamında KDA riski hesaplanmaz. Söz konusu türev işlemlerin risk tutarı bu Yönetmeliğin ekinde yer alan EK-2 veya EK-4 kapsamında hesaplanan karşı taraf kredi riski tutarının 1,5 katıdır.

68. Banka tarafından KYK'nın portföyündeki varlıkların tümüyle bilinmemesi durumunda, risk ağırlıklı tutarlar KYK'nın kuruluş sözleşmesi, yasal sınırlar veya KYK'nın kamuoyuna açıkladığı sınırlamalar dikkate alınarak İzahname Yöntemi uyarınca hesaplanır. Bu hesaplamada, KYK'nın azami toplam yatırım limitine ulaşana kadar, en yüksek sermaye yükümlülüğü gerektiren varlık sınıflarından başlayarak yatırım yaptığı varsayılır. KYK

tarafından yatırım yapılan finansal aracın, bu Yönetmelik kapsamında dayanak varlığı için risk ağırlıklı tutar hesaplanan bir türev işlem veya bilanço dışı işlem olması durumunda, risk tutarı olarak türev işlemin veya bilanço dışı işlemin nominal tutarı dikkate alınır. Dayanak varlığın bilinmemesi durumunda, risk tutarı olarak türev işlemin nominal tutarı kullanılır. Türev işlemin nominal tutarının bilinmemesi durumunda, nominal tutar olarak kuruluş sözleşmesi uyarınca izin verilen en yüksek nominal tutar dikkate alınır. Türev işlemlerin risk tutarı bu Yönetmeliğin ekinde yer alan EK-2'nin İkinci Kısımının Birinci Bölümüne göre belirlenir. Bu hesaplamada, türev işlemin yenileme maliyeti bilinmiyorsa, yenileme maliyeti olarak türev işlemin nominal tutarı; türev işlem için potansiyel kredi riski tutarının hesaplanmasında kullanılacak olan oran bilinmiyorsa yüzde onbeş oranı kullanılır. Bu Yönetmelik kapsamında KDA riski için sermaye yükümlülüğü hesaplanması gereken türev işlemler için bu fıkra kapsamında KDA riski hesaplanmaz. Söz konusu türev işlemlerin risk tutarı bu Yönetmeliğin ekinde yer alan EK-2'nin İkinci Kısımının Birinci Bölümü kapsamında hesaplanan karşı taraf kredi riski tutarının 1,5 katıdır.

69. İçerik Yönteminin uygulanmasında yatırım yapılan KYK'ların risk ağırlıklarını belirleyebilmek için yeterli veriye sahip olunmaması durumunda, altmış yedinci fıkra da açıklanan üçüncü taraflarca yapılan hesaplamalar kullanılabilir. Ancak bu durumda KYK'ların portföylerindeki varlıkların risk ağırlıklı tutarları, bankanın bu yatırımları doğrudan elde tutması durumunda hesaplanan risk ağırlıklı tutarların 1,2 katıdır.

70. Banka tarafından yatırım yapılan KYK'nın başka bir KYK'ya yatırım yapması ve KYK'nın portföyündeki KYK'nın varlıklarının risk ağırlıklarının İçerik Yöntemi veya İzahname Yöntemi uyarınca belirlenebilmesi halinde, bankanın yatırım yaptığı KYK'ya ilişkin risk ağırlığı olarak İçerik Yöntemi ile hesaplanan, İzahname Yöntemi ile hesaplanan veya yüzde binikiyüzelli risk ağırlığı belirlenebilir. KYK yatırımlarının silsile şeklinde devam etmesi halinde bir üst seviyedeki KYK'nın risk ağırlıklarının İçerik Yöntemi uyarınca belirlenmemesi durumunda, alt seviyedeki KYK'ya ilişkin risk ağırlıkları altmış altıncı fıkra da belirtilen yöntem çerçevesinde belirlenir.

71. İçerik Yöntemi ve İzahname Yöntemi uyarınca bir KYK'ya yapılan yatırımın risk ağırlıklı tutarı aşağıdaki formül ile hesaplanır.

$$\text{Risk Ağırlıklı Tutar} = \text{Ortalama Risk Ağırlığı} \times \text{Kaldıraç Oranı} \times \text{Risk Tutarı}$$

Formüle; ortalama risk ağırlığı KYK'nın yatırım yaptığı varlıkların toplam risk ağırlıklı tutarının, KYK'nın aktif tutarına oranını; kaldıraç oranı KYK'nın aktifinin sermayesine oranını, risk tutarı Bankanın KYK'ya yaptığı yatırım tutarını ifade eder. İzahname Yönteminin uygulamasında, kaldıraç oranı olarak kuruluş sözleşmesi, yasal sınırlar veya KYK'nın kamuoyuna açıkladığı sınırlamalar dikkate alınarak hesaplanacak olası en yüksek oran kullanılır. Risk ağırlıklı tutarın hesaplanmasında ortalama risk ağırlığı ile kaldıraç oranının çarpımının yüzde binikiyüzelliyi aşması halinde yüzde binikiyüzelli oranı kullanılır.

16. HİSSE SENEDİ YATIRIMLARI

72. Kanunun 56 ncı maddesinin birinci fıkrasında belirtilen ortaklık sınırlarını aşan ortaklık payları yüzde binikiyüzelli risk ağırlığına tabi tutulur.

73. Bankaların Özkaynaklarına İlişkin Yönetmeliğin 9 uncu maddesinin dördüncü fıkrasının (ç) bendinde belirtilen kalemlerin çekirdek sermayeden indirilmeyen kısımları yüzde ikiyüzelli risk ağırlığına tabi tutulur.

74. Bankaların Özkaynaklarına İlişkin Yönetmeliğin 9 uncu maddesinin dördüncü fıkrasının (b) bendinde belirtilen yatırımların özkaynaktan indirilmeyen kısımları ile yetmişiki ve yetmişüçüncü fıkralar kapsamına girmeyen hisse senedi yatırımları yüzde yüz risk ağırlığına tabi tutulur.

17. DİĞER ALACAKLAR

75. Maddi duran varlıklara yüzde yüz risk ağırlığı uygulanır.

76. Bankalar karşı tarafı tespit edilemeyen peşin ödenmiş giderleri ve tahakkuk etmiş gelirleri yüzde yüz risk ağırlığına tabi tutar.

77. Satın alınan çekler, yoldaki paralar ve vadesi gelmiş menkul kıymetler (yüzde yirmiden daha yüksek risk ağırlığı uygulananlar) yüzde yirmi, nakit ve nakit benzeri kalemler yüzde sıfır risk ağırlığına tabi tutulur.

78. Banka kasalarında tutulan külçe altınlar veya altın deposu hesapları yüzde sıfır risk ağırlığına tabi tutulur.

79. Banka aktif değerleri ile ilgili geri alım taahhüdüyle yapılan satış işlemleri, vadeli aktif değerler alım taahhütleri, vadeli mevduat satım taahhütleri ile iştirak ve bağlı ortaklıkların sermayesine iştirak taahhütleri için, işlemin karşı taraflarına uygulanan risk ağırlığı yerine işlem konusu varlıklara uygulanan risk ağırlığı uygulanır.

80. Riski bankaya ait olmayan, bankanın sadece aracılık faaliyeti yaptığı fon kaynaklı krediler yüzde sıfır risk ağırlığına tabi tutulur.

81. Bir bankanın belli bir alacak grubu için söz konusu grupta gerçekleşecek 'n'inci temerrüt olayının ödeme şartını tetikleyeceği ve bu ödeme güçlüğü halinin sözleşmeyi feshedeceği koşullar çerçevesinde bir kredi koruması sağladığı ve söz konusu işlem için bir KDK tarafından yapılan bir bağımsız kredi derecelendirmesinin mevcut olduğu durumlarda, bu Yönetmeliğin 7 nci maddesinin beşinci fıkrası uyarınca belirlenecek usul ve esaslarda öngörülen risk ağırlıkları uygulanır. İşlemin bir KDK tarafından derecelendirilmediği durumlar için risk ağırlığı, sepete dahil edilen kredilerden n-1 tanesinin risk ağırlıkları hariç tutularak kalan kredilerin risk ağırlıklarının yüzde binikiyüzelliye geçmeyecek şekilde toplanması suretiyle bulunur. İşlemin bir KDK tarafından derecelendirilip derecelendirilmediğine bakılmaksızın yukarıda açıklanan yöntemlerden uygun olanı kullanılarak bulunan risk ağırlığı, sözleşmeyle sağlanan korumanın nominal tutarıyla çarpılarak risk ağırlıklı varlık tutarı bulunur. Söz konusu toplama işlemine dahil edilmeyen n-1 kredinin belirlenmesinde, en düşük risk ağırlıklı tutara sahip olan kredilerin dikkate alınması esastır.

82. Finansal kiralama alacakları için risk tutarı iskonto edilmiş asgari kiralama ödemelerinden oluşur. Kiralanan varlığın kalıntı değerinin kiracı dışında üçüncü bir kişi tarafından ödenmesinin garanti edildiği ve garantör ile garantinin Kredi Riski Azaltım Tekniklerine İlişkin Tebliğ'in 13, 26, 27 ve 29 uncu maddelerinde belirtilen şartları sağladığı durumlarda, garanti fonlanmamış kredi koruması olarak dikkate alınır. Bu alacaklar, bu Yönetmeliğin 6 ncı maddesinde yer alan alacak sınıflarından ilgili olanında izlenir. Kiralanan varlığın kalıntı değerine, varlığın kiralayan veya üçüncü bir tarafça kiralama süresi sonunda satın alınması opsiyonu varsa opsiyonun kullanılmasına kadar yüzde yüz risk ağırlığı uygulanır. Opsiyon kullanılması durumunda satın alma işlemine ilişkin alacak tutarı tahsil edilene kadar alacağı sınıflandırıldığı alacak grubuna ilişkin risk ağırlığı uygulanır.

İKİNCİ BÖLÜM

KDK'ların Kredi Derecelendirmelerinin Risk Ağırlıklarının Tespiti İçin Kullanılması

1. UYGULAMA

1. Bankalar, uygulanacak risk ağırlıklarının tespiti için bir veya birden fazla KDK tayin edebilir ve tayin ettiği KDK'ların isimlerini Risk Merkezi'ne iletir. Bankalar belirledikleri KDK'ların müşterilerine ilişkin derecelendirme notlarını risk yönetimlerine ilişkin bir girdi olarak kullanır.

2. Bir KDK'nın kredi derecelendirmelerini belirli bir sınıftaki kalemler için kullanmaya karar veren bir banka, o sınıfa ait olan tüm kredi riskleri için birinci fıkrada belirtilen Risk Merkezi'nden elde ettiği ilgili kredi derecelendirmelerini tutarlı ve istikrarlı bir şekilde kullanır.

3. Bir KDK'nın yaptığı kredi derecelendirmelerini kullanmaya karar veren bir banka, bu kredi derecelendirmelerini zaman içinde tutarlı bir şekilde, devamlı ve kesintisiz olarak kullanır.

4. Bir banka, bir derecelendirme notunu sadece, notun ilgili müşterinin bankaya olan anapara ve faiz ödemelerinin tamamını geri ödeyebilme kapasitesini temsil etmesi halinde kullanır.

5. Derecelendirilmiş bir kalem için tayin edilen KDK'ların sadece birinden kredi derecelendirmesinin bulunması halinde, o kalemin risk ağırlığının tespitinde ilgili kredi derecelendirmesi kullanılır.

6. Derecelendirilmiş bir kalem için tayin edilen iki KDK tarafından belirlenen kredi derecelendirmelerinin farklı risk ağırlıklarına tekabül etmesi halinde, yüksek olan risk ağırlığı uygulanır.

7. Derecelendirilmiş bir kalem için tayin edilen ikiden fazla KDK tarafından belirlenen kredi derecelendirmelerinin farklı risk ağırlıklarına tekabül etmesi halinde, en düşük iki risk ağırlığından yüksek olanı kullanılır. Her iki ağırlığın eşit olması durumunda bu ağırlık uygulanır.

2. MENKUL KIYMET İHRAÇÇISININ VE İHRACIN DERECELENDİRİLMESİ

8. Alacağa özgü bir derecelendirme yapılmışsa, o alacağa uygulanacak risk ağırlığının tespitinde ilgili kredi derecelendirmesi kullanılır.

9. Alacağın ihraç derecesinin olmadığı durumlarda, aşağıdaki genel ilkeler uygulanır:

a) Söz konusu alacak için; borçlunun yükümlülük altında girdiği başka bir alacak için bir derecelendirme yapılmışsa, fakat bankanın alacağı, ilgili derecelendirilmiş alacağa yapılmış bir yatırım değilse, derecelendirilmiş alacağın sahip olduğu yüksek kaliteli kredi derecesi (derecelendirilmemiş bir alacağa uygulanan risk ağırlığından daha düşük bir risk ağırlığına eşlenen bir kredi derecesi), bankanın derecelendirilmemiş olan bu alacağına, ancak bu alacak borçlunun derecelendirilmiş diğer alacağına göre her bakımdan eşit sırada veya

daha üstün olduğu takdirde uygulanabilir. Eşit sırada veya daha üstün değilse, ilgili derece kullanılamaz ve bu alacak diğer derecelendirilmemiş alacaklara ilişkin risk ağırlığına tâbi tutulur.

b) İhraççıya ait bir derece mevcutsa, bu derece ihraççının ihraç ettiği teminatsız olan tüm birinci sıra ihraçlarına uygulanır. Sonuç olarak, yüksek kaliteli ihraççı derecesinden sadece o ihraççıdan olan birinci sıra ihraçlar itibarıyla istifade edilebilir. Yüksek derecelendirme notu bulunan bir ihraççıdan olan diğer derecelendirilmemiş ihraçlar ise derecelendirilmemiş alacak sayılacaklardır.

c) İhraççının ve/veya tek bir ihracın düşük kaliteli bir dereceye (derecelendirilmemiş alacaklara uygulanan risk ağırlığına eşit veya daha yüksek bir risk ağırlığına eşlenen kredi dereceleri) tâbi olduğu durumlarda, aynı ihraççıdan olan derecelendirilmemiş bir ihraç, söz konusu düşük kaliteli kredi derecesine uygulanan ile aynı risk ağırlığına tâbi tutulacaktır.

10. Sekiz ve dokuzuncu fıkra hükümleri, Birinci Bölümün atmışbir ve atmışikinci fıkraları hükümlerinin uygulanmasına engel teşkil etmez.

11. Bir şirket için yapılan bağımsız kredi derecelendirmesi, aralarındaki ilişki ne olursa olsun başka bir şirkete uygulanacak risk ağırlığının tespitinde kullanılamaz.

3. KISA VADELİ KREDİ DERECELENDİRMELERİ

12. Kısa vadeli alacakların derecelendirmeleri, sadece bankalara ve aracı kurumlara kullandırılan krediler ile kurumsal kredilerden oluşan kısa vadeli varlıklar ve bilânço dışı kalemler için kullanılır.

13. Kısa vadeli alacakların derecelendirmesi, sadece ilgili kalem için kullanılır.

14. Onüçüncü fıkranın istisnası olarak kısa vadeli derecelendirilmiş alacağa yüzde yüzelli risk ağırlığı uygulandığı takdirde, uzun veya kısa vadeli olup olmadığına bakılmaksızın aynı borçludan kaynaklanan tüm derecelendirilmemiş teminatsız kredi risklerine de yüzde yüzelli risk ağırlığı uygulanır.

15. Onüçüncü fıkranın istisnası olarak kısa vadeli derecelendirilmiş bir alacağa yüzde elli risk ağırlığı uygulandığı takdirde, derecelendirilmemiş kısa vadeli kredi risklerinin hiç birine yüzde yüzün altında bir risk ağırlığı uygulanmaz.

4. ULUSAL VE YABANCI PARA BİRİMİ CİNSİNDEN KALEMLER

16. Borçlunun ulusal para cinsinden bir varlığına ilişkin kredi derecelendirmesi, aynı borçlunun yabancı para cinsinden başka bir varlığının risk ağırlığını belirlemek amacıyla kullanılamaz.

KARŞI TARAF KREDİ RİSKİ

BİRİNCİ KISIM

Tanımlar, Kullanılacak Yöntemin Seçimi ve Kapsam

BİRİNCİ BÖLÜM

Tanımlar

İşlem türleri

1. Takas süresi uzun işlemler; menkul kıymet, emtia veya dövizin nakit, emtia veya diğer bir finansal araç karşılığında tesliminin taahhüt edildiği ve sözleşmede belirlenmiş takas veya teslim tarihi, işlemin yapıldığı tarihten beş iş gününden sonraki bir tarih ya da piyasa standartları daha kısa bir takas süresi öngörüyorsa söz konusu piyasa standardından daha sonraki bir tarih olarak belirlenmiş işlemleri ifade eder.

2. Kredili menkul kıymet işlemleri; menkul kıymetlerin satın alınması, satılması, pozisyon olarak tutulması veya alım satım işlemleri için kredi açılması işlemlerini ifade eder. Kredili menkul kıymet işlemleri, menkul kıymetlerin teminat olarak kullanılması yoluyla açılan diğer kredileri kapsamaz.

3. Türev işlemler; bu Yönetmeliğin ekinde yer alan EK-4 kapsamındaki herhangi bir merkezi karşı tarafla yapılmayan bu Yönetmeliğin 5 inci maddesinin altıncı fıkrasında belirtilen araçlar ile bu Yönetmeliğin ekinde yer alan EK-4 kapsamındaki herhangi bir merkezi karşı tarafla yapılmayan kredi riskinin transferini sağlayan türev araçları kapsar.

Netleştirme ve riskten korunma grupları ve ilgili tanımlar

4. Netleştirme grubu; tek bir karşı tarafla yapılan, yasal bağlayıcılığı bulunan iki taraflı netleştirme sözleşmesine konu olan ve Üçüncü Kısım ile Kredi Riski Azaltım Tekniklerine İlişkin Tebliğde belirtilen usul ve esaslar kapsamında netleştirme işlemi uygulanabilen işlem grubunu ifade eder. Üçüncü Kısım göre tanınan kanunen icra edilebilir iki taraflı netleştirme sözleşmesine tâbi olmayan işlemler, her işlem bazında ayrı birer netleştirme grubu olarak kabul edilir. İkinci Kısımın Üçüncü Bölümünde belirtilen yöntem çerçevesinde, her bir netleştirme grubunun simule edilmiş negatif gerçeğe uygun değeri beklenen risk tutarı hesaplamasında sıfır olarak belirlenmişse, aynı karşı tarafla yapılan bütün netleştirme grupları tek bir netleştirme grubu olarak değerlendirilir.

5. Risk pozisyonu; İkinci Kısımın İkinci Bölümünde tanımlanan Standart Yöntemde bir işlem için kullanılan ve önceden seçilmiş/kararlaştırılmış bir yönteme göre belirlenen risk tutarını ifade eder.

6. Riskten korunma grubu; İkinci Kısımın İkinci Bölümü kapsamında, risk tutarlarının belirlenmesinde bir netleştirme grubu içinde yer alan işlemlerle ilgili farklı risk pozisyonlarının oluşturduğu grubu ifade eder.

7. Marj sözleşmesi; işlemin bir tarafının üstlendiği riskin önceden belirlenmiş bir seviyeyi aşması halinde, söz konusu tarafa işlemin diğer tarafından teminat isteme hakkını veren ve yasal geçerliliği bulunan sözleşmeyi ifade eder.

8. Marj eşiğı, aşıldığında bir tarafa teminat isteme hakkını doğuran en yüksek risk tutarını ifade eder.

9. Riskin marj süresi; temerrüt halinde, netleştirme grubunu da içeren teminatların en son el değiştirmesi ile temerrüde düşen karşı tarafa ilişkin pozisyonun kapatıldığı ve bundan kaynaklanan piyasa riskinin tekrar korumaya konu edildiğı tarihe kadar geçen süreyi ifade eder.

10. İçsel model yönteminde vadesi bir yıldan uzun olan bir netleştirme grubu için efektif vade; netleştirme grubunda işlemin vadeye kadar oluşması beklenen nakit akışlarının risksiz faiz oranıyla iskonto edilmiş tutarının, bir netleştirme grubunda bir yıllık sürede oluşması beklenen nakit akışlarının risksiz faiz oranıyla iskonto edilmiş tutarına bölünmesiyle bulunacak oranı ifade eder. Vadesi bir yılın altındaki işlemler için efektif vade, beklenen nakit akışı yerine efektif beklenen nakit akışları esas alınmak suretiyle borç çevirme riskini yansıtacak şekilde hesaplanabilir.

11. Çapraz ürün netleştirmesi; farklı türdeki işlemlerin bu Ek'te açıklanan çapraz ürün netleştirme kurallarına göre aynı netleştirme grubuna dahil edilmesini ifade eder.

12. Cari piyasa değeri; İkinci Kısımın İkinci Bölümü çerçevesinde, karşı tarafla yapılan netleştirme grubu içindeki işlemlerin net gerçeğe uygun değerini ifade eder. Cari piyasa değerinin hesaplanmasında hem pozitif hem de negatif gerçeğe uygun değerler kullanılır.

Dağılımlar

13. Gerçeğe uygun değer dağılımı; işlem türü bazında, hesaplamanın yapıldığı tarihe kadar gerçekleşen piyasa değerleri dikkate alınarak gelecekteki bir tarihte (tahmin müddeti sonrasında) bir netleştirme grubu içindeki söz konusu işlemlerin net gerçeğe uygun değerlerinin alabileceğı değerlere ilişkin yapılan olasılık dağılımı tahminidir.

14. Risk tutarı dağılımı; negatif gerçeğe uygun değer tahminlerinin sıfıra eşitlenmesi yoluyla elde edilen gerçeğe uygun değerlerin olasılık dağılımı tahminidir.

15. Riskten bağımsız dağılım; zımni volatiliter gibi piyasada zımnın oluşan değerler kullanılarak hesaplanan ve gelecekteki bir zaman diliminde gerçeğe uygun değerlerin veya risk tutarlarının sahip olacağı dağılımdır.

16. Fiili dağılım; geçmiş fiyat ve faiz oranlarındaki değişiklikler üzerinden hesaplanan volatiliter gibi tarihsel ve gerçekleşen değerler kullanılarak hesaplanan ve gelecekteki bir zaman diliminde gerçeğe uygun değerlerin veya risk tutarlarının sahip olacağı dağılımdır.

Risk ölçümleri ve ayarlamaları

17. Cari risk tutarı; karşı tarafın iflası halinde tahsilatta bulunulamayacağı varsayımıyla, karşı tarafın temerrüde düşmesi halinde kaybedilecek bir netleştirme grubuna dahil işlem veya işlemlerin gerçeğe uygun değerini ifade eder. Gerçeğe uygun değerinin negatif olması halinde cari risk tutarı sıfır kabul edilir.

18. Azami risk tutarı; netleştirme grubu içindeki en uzun vadeli işlemin vadesinden önce belirli bir tarihte risk tutarlarının dağılımındaki yüzde doksandokuz veya yüzde doksandokuz gibi

yüksek bir yüzdelik dilime tekabül eden tutarı ifade eder. Azami risk tutarı, genellikle netleştirme grubunda yer alan işlemlerden en uzun vadeli vadesine ulaşana kadar bir çok tarih için üretilir.

19. Beklenen risk tutarı (BRT); netleştirme grubundaki en uzun vadeli işlemin vadesinden önce belirli bir tarihte risk tutarlarının dağılımının ortalamasını ifade eder. Beklenen risk tutarı, genellikle netleştirme grubunda yer alan işlemlerden en uzun vadeli vadesine ulaşana kadar bir çok tarih için üretilir.

20. Efektif beklenen risk tutarı (EBRT); belirli bir tarih için, o tarihte beklenen risk tutarı ya da bir önceki tarihe ait efektif beklenen risk tutarından büyük olanıdır.

21. Beklenen pozitif risk tutarı (BPRT); ağırlıkların münferit beklenen risk tutarının belli bir zaman aralığı içinde temsil ettiği orana göre belirlendiği, beklenen risk tutarlarının zaman içindeki ağırlıklı ortalamasını ifade eder. Asgari sermaye yükümlülüğü hesaplanırken, birinci yıl için ya da netleştirme grubu içindeki tüm sözleşmelerin vadesinin bir yıldan kısa olması halinde, netleştirme grubu içindeki en uzun vadeli sözleşmenin vade süresi boyunca bu ortalama alınır.

22. Efektif beklenen pozitif risk tutarı (EBPRT); ağırlıkların münferit beklenen risk tutarının belli bir zaman aralığı içinde temsil ettiği orana göre belirlendiği, birinci yıl için ya da netleştirme grubu içindeki tüm sözleşmelerin vadesinin bir yıldan kısa olması halinde netleştirme grubu içindeki en uzun vadeli sözleşmenin vade süresi boyunca, efektif beklenen risk tutarlarının zaman içindeki ağırlıklı ortalamasını ifade eder.

23. Kredi değerlendirme ayarlaması (KDA) ve tek taraflı KDA; KDA karşı taraf ile yapılan sözleşmede belirtilen yükümlülüklerden herhangi birinin yerine getirilmemesi dolayısıyla ortaya çıkan kredi riskinin cari piyasa değerini yansıtır. Bu ayarlama karşı tarafın kredi riskinin cari piyasa değerini ya da hem bankanın hem karşı tarafın kredi riskinin cari piyasa değerini yansıtabilir. Tek taraflı KDA ise, bankanın karşı taraftan dolayı maruz kaldığı kredi riskinin cari piyasa değerini yansıtır ancak karşı tarafın bankadan dolayı maruz kaldığı kredi riskinin cari piyasa değerini yansıtmaz.

Karşı taraf kredi riskiyle bağlantılı riskler

24. Borç çevirme riski; sürekli olarak yenilenmek suretiyle devam ettirilmesi beklenen işlemlerin beklenen pozitif risk tutarının gerçek değerinden düşük tahmin edilmesini ifade eder. Gelecekte yapılacak işlemlerin yarattığı ilave risk tutarı, BPRT hesaplamasına dahil değildir.

25. Genel ters eğilim riski; karşı tarafların temerrüt olasılıkları ile genel piyasa riski faktörleri arasında pozitif korelasyon olduğu zaman ortaya çıkan riski ifade eder.

26. Spesifik ters eğilim riski; yapılan işlemin niteliği nedeniyle risk tutarı ile karşı tarafın TO'su arasında pozitif korelasyon olduğu zaman ortaya çıkan riski ifade eder. Karşı tarafın TO'sunun yüksek olduğu hallerde gelecekteki risk tutarının da yükseleceğinin beklenmesi durumunda banka spesifik ters eğilim riskine maruz kalmış sayılır.

İKİNCİ BÖLÜM

Kullanılacak Yöntemin Seçimi ve Kapsam

1. (1) Bu bölümün iki ilâ yedinci fıkraları çerçevesinde, bankalar, türev işlemlere ilişkin risk tutarlarını, İkinci Kısımda belirtilen yöntemlerden birini kullanarak belirler.

(2) Ana ortaklık banka ve konsolidasyon kapsamındaki ortaklıklardan her hangi biri, İkinci Kısımda belirtilen yöntemlerden birini diğer ortaklıkların kullandığı yöntemden bağımsız bir şekilde daimi olarak kullanabilir. Ancak, ortaklıklardan herhangi biri kendi içinde söz konusu yöntemlerden bir kaçını aynı anda kullanamaz. İkinci Kısımın İkinci Bölümünün ondokuzuncu fıkrasında belirtilen durumlar için İkinci Kısımın Birinci ve İkinci Bölümlerinde belirtilen yöntemlerden birini kullanan ortaklıklar, ile İkinci Kısımın Üçüncü Bölümünün ikinci fıkrasında belirtildiği şekilde aşamalı uygulama gerçekleştiren bankalar söz konusu yöntemleri bahse konu istisna çerçevesinde Kurumdan izin almak kaydıyla birlikte kullanabilir.

(3) Karşı taraf kredi riski yaratan işlemlerin genel özellikleri şunlardır:

- a) İşlemlerin cari piyasa değerleri veya cari riskleri bulunur
- b) İşlemlerin piyasa değişkenlerine bağlı olarak rassal bir gelecek değerleri vardır.
- c) İşlemler karşılıklı ödeme veya ödemeye karşılık finansal enstrüman (emtiyalar dahil) takası gerektirir.

ç) İşlemlerin karşı tarafı ve bu karşı tarafa ilişkin temerrüt olasılığı açık bir biçimde belirlenebilmektedir. Temerrüt olasılığının havuz bazında belirlendiği işlemler bu ek kapsamında karşı taraf kredi riski oluşturmazlar.

d) Risk azaltımı amacıyla teminatlar kullanılabilir veya işlemin doğal yapısı içinde teminat bulunmaktadır.

e) Kısa dönemli fonlama bu işlemlerin temel amacıdır. Karşılıklı takaslar (nakit ve ya menkul kıymet takas) kısa vadede gerçekleşmektedir.

f) Risk azaltımı amacıyla netleştirme kullanılabilir.

g) Pozisyonlar piyasa verileri dikkate alınarak sıkça değerlendirilmektedir.

ğ) Yeniden marjlama kullanılabilir.

2. Kurumdan izin alınması koşuluyla, bankalar bu Yönetmeliğin ekinde yer alan EK-4 kapsamındaki herhangi bir merkezi karşı tarafla yapılmayan aşağıda sayılan işlem ve sözleşmelere ilişkin risk tutarının belirlenmesinde, İkinci Kısımın Üçüncü Bölümünde tanımlanan İçsel Model Yaklaşımlarını kullanabilir.

- a) Türev işlemler,
- b) Repo işlemleri,
- c) Menkul kıymet veya emtia ödünç işlemleri,
- ç) Kredili menkul kıymet işlemleri,
- d) Takas süresi uzun işlemler.

3. Alım satım hesapları dışında bir kalem ya da karşı taraf kredi riskine maruz bir tutar için kredi türevleriyle koruma sağlanması halinde, koruma sağlanan varlığa ilişkin sermaye yükümlülüğü, Kredi Riski Azaltım Tekniklerine İlişkin Tebliğde fonlanmamış kredi korumaları için öngörülen risk ağırlıklı tutar hesaplaması ve bu hesaplamada kullanılacak vade uyumsuzluğuna ilişkin hükümler esas alınarak hesaplanır. İlgili kredi türevleri ile alım satım hesaplarındaki dahili riskten koruma kapsamındaki dikkate alınabilir kredi türevleri için karşı taraf kredi riskiyle ilgili risk tutarı sıfır olarak dikkate alınır.

4. Bankanın koruma satıcısı olduğu ve alım satım hesaplarında izlemediği kredi temerrüt swapları bankaca sağlanan bir kredi koruması olarak değerlendirilip koruma sağlanan

tutar üzerinden kredi riski sermaye yükümlülüğüne tâbi tutulduğunda söz konu swaplar için hesaplanacak karşı taraf kredi riskine ilişkin risk tutarı sıfır olarak dikkate alınır.

5. İkinci Kısımda belirtilen tüm yöntemlerde, belirli bir karşı tarafa ilişkin risk tutarı, o karşı tarafla olan her bir netleştirme grubu için hesaplanan risk tutarlarının toplamına eşittir. Bir karşı taraf için Yönetmeliğin 4 ilâ 7 nci maddeleri uyarınca türev işlemlere ilişkin risk ağırlıklı tutarın hesaplanmasında, Yönetmeliğin 5 inci maddesinin altıncı fıkrasında sayılan türev işlemlerden oluşan netleştirme grupları için toplam risk tutarı; ilgili karşı tarafla yapılan tüm netleştirme gruplarından kaynaklanan toplam risk tutarı ile bankaca bir değer kaybının yaşandığı kabul edilen karşı tarafa ilişkin KDA'ların toplamı arasındaki fark ile sıfırdan büyük olanıdır. Söz konusu KDA, Bankaların Özkaynaklarına İlişkin Yönetmeliğin 9 uncu maddesinin birinci fıkrasının (ğ) bendi uyarınca çekirdek sermayeden indirim kalemi olarak dikkate alınan yükümlülük ayarlamaları ile netleştirme yapılmadan hesaplanmalıdır. Bir türev işleme ilişkin risk ağırlıklı varlık tutarı, risk tutarının Standart veya İDD Yaklaşımları ile hesaplanan risk ağırlığının çarpılması suretiyle bulunur. Risk tutarının KDA nedeniyle azaltımı KDA nedeniyle hesaplanan sermaye yükümlülüğünü etkilemez.

6. Takas süresi uzun işlemlerden kaynaklanan risklerin belirlenmesinde; türev işlemler, repo işlemleri, menkul kıymet veya emtia ödünç işlemleri ile kredili menkul kıymet işlemleri için seçilen yöntemler dikkate alınmaksızın, İkinci Kısımda belirtilen yöntemlerden herhangi birisi kullanılabilir.

7. İkinci Kısımın Birinci Bölümünde belirtilen yöntemin kullanılması için sözleşmede yazılı olan tutarın, sözleşme nedeniyle maruz kalınan riski yeterince yansıtmaması sağlanır. Bu amaçla, örneğin, sözleşmede nakit akışlarında bir artış öngörüldüğü hallerde, bu artışın, o sözleşmenin risk yapısı üzerindeki yansıması sözleşmede yazılı olan tutarın belirlenmesinde dikkate alınır.

8. Merkezi karşı taraflarla yapılan türev işlemler, repo ve ters repo işlemleri, menkul kıymet veya emtia ödünç işlemleri ve kredili menkul kıymet işlemlerine ilişkin risk tutarı bu Yönetmeliğin ekinde yer alan EK-4 kapsamında hesaplanacaktır. Nakit takasına konu işlemlere ilişkin risk tutarı ise Yönetmelik kapsamında takas riski ve ödemesiz teslim ilişkili kurallara çerçevesinde hesaplanacaktır.

9. Organize piyasalarda işlem gören bir türev işlemin üye kuruluştan müşteriye olan bacağı çift taraflı bir anlaşma olarak düzenlenmişse, hem müşteri hem de üye kuruluş söz konusu işlemi sermaye yükümlülüğü hesabında tezgâh üstü türev gibi dikkate alacaktır.

İKİNCİ KISIM

Yöntemler

BİRİNCİ BÖLÜM

Gerçeğe Uygun Değerine Göre Değerleme Yöntemi

1. Gerçeğe uygun değerine göre değerlendirme yöntemi, sadece türev işlemler ve takas süresi uzun işlemler için kullanılabilir. Sözleşmelerin gerçeğe uygun değerine göre değerlemesi ile, pozitif değere sahip sözleşmelerin yenileme maliyetleri elde edilir. Daha sonra bu tutara aşağıda anlatıldığı şekilde hesaplanan potansiyel kredi riski tutarı ilave edilir.

2. Sadece yenileme maliyetinin hesaplanacağı tek para birimi cinsinden değişken/ değişken faiz oranı swap işlemleri hariç tüm diğer işlemler için potansiyel kredi risk tutarının hesaplanmasında nominal tutarlar aşağıda belirtilen esaslar çerçevesinde aşağıdaki tabloda gösterilen oranlarla çarpılır. Sözleşmedeki nominal tutarın kaldırıcı veya kredi kalitesinin iyileştirilmesine ilişkin olduğu durumlarda nominal tutar olarak piyasa değerine eşit olan efektif nominal tutar potansiyel kredi riski tutarı hesaplamasında kullanılır.

a) Tabloda gösterilen beş kategoriden birine girmeyen sözleşmeler, kıymetli madenler hariç emtialarla ilgili sözleşmeler gibi işlem görür.

b) Çoklu anapara değişimi öngören sözleşmeler için, ilgili oranlar, sözleşmeye göre yapılacak olan kalan ödemelerin sayısı ile çarpılır.

c) Belirli tarihlerde sözleşmenin gerçeğe uygun değeri sıfır olacak şekilde kalan vadesi yeniden ayarlanan ve belirli ödeme tarihlerinden sonra bakiye tasfiye edilecek şekilde yapılandırılan sözleşmeler için dikkate alınacak olan vadeye kalan süre, gelecek yeniden ayarlama tarihine kadar olan süreye eşittir. Ancak, bu kriterlere uyan ve kalan vadesi 1 yıldan fazla olan faiz oranı sözleşmelerinde, yeniden ayarlama tarihine kalan vadesi 1 yıldan kısa olsa dahi, katsayı binde beşten daha düşük olamaz.

Vadeye kalan süre	Faiz oranı sözleşmeleri (%)	Döviz kurları ve altınla ilgili sözleşmeler (%)	Hisse senetleriyle ilgili sözleşmeler (%)	Kıymetli madenlerle ilgili sözleşmeler (%)	Kıymetli madenler hariç emtialarla ilgili sözleşmeler (%)
Bir yıl veya daha kısa	0	1	6	7	10
Bir yıldan uzun, beş yılı aşmayan	0,5	5	8	7	12
Beş yıldan daha uzun	1,5	7,5	10	8	15

3. Alım satım hesaplarında yer alan kredi türlerinden sadece toplam getiri swabı ile kredi temerrüt swabı için potansiyel kredi riski tutarı hesaplanır. Kredi temerrüt swaplarında, potansiyel kredi riski tutarına ilişkin hesaplama sadece koruma alıcısı olunması halinde yapılır ancak, sözleşmede koruma alıcısının iflası halinde swap işleminin sona ereceğini öngören hüküm bulunması halinde koruma satıcısı da potansiyel kredi riski tutarı hesaplar ve bu durumda koruma satıcısının potansiyel kredi riski tutarı, koruma alıcısı tarafından henüz ödenmemiş olan prim tutarını geçemez. Potansiyel kredi riski tutarı, sözleşmenin nominal tutarının, referans varlığın Yönetmeliğin 12 inci maddesi uygulaması bakımından nitelikli araç olarak kabul edilen bir varlık olması halinde yüzde beş, diğer hallerde yüzde on oranı ile çarpılması suretiyle elde edilir. İki yıldan fazla referans varlık içeren ve ödeme şartının, gerçekleşecek ödemeyi gerektirir olaylardan belli bir sıradakine karşılık gelen referans varlık için uygulanmasını öngören kredi türlerinde potansiyel kredi riski tutarı hesaplamasına esas alınacak referans varlık olarak, referans varlıkların kredi kalitesine göre yapılacak sıralamada ödeme şartının bağlandığı sıraya tekabül edeni alınır. Referans varlığın kredi kalitesi sıralaması düşükten yükseğe doğru yapılır.

4. Risk tutarı, yenileme maliyeti ve potansiyel kredi riski tutarı toplamından oluşur. Kredi Riski Azaltım Tekniklerine İlişkin Tebliğde belirtilen kapsamlı finansal teminat yönteminin kullanıldığı durumlarda, risk tutarı bu yöntemle ilişkin usul ve esaslar kapsamında dikkate alınabilecek teminatların volatilité ayarlı tutarının yenileme maliyeti ve potansiyel kredi riski tutarı toplamından düşölmesi suretiyle bulunur. Teminatın para birimi ile işleme konu olan para birimi arasında uyumsuzluk söz konusu olduğunda kur riskine ilişkin volatilité ayarlaması Kredi Riski Azaltım Tekniklerine İlişkin Tebliğde belirtilen usul ve esaslar kapsamında uygulanır. İşleme konu (teminat ve takas edilecek para birimleri) ikiden fazla para birimi olması durumunda gerçeğe uygun değérleme sıklığına bağılı olarak gerekirse artırılacak şekilde 10 günlük elde tutma süresi varsayımı altında tek bir volatilité ayarlaması yapılacaktır. Risk tutarının hesaplanmasından sonra bu Yönetmelik ve bu Yönetmeliğin ekinde yer alan EK-1 uyarınca karşı tarafın tekaböl ettiğı kategoriye göre risk ağırlıkları uygulanır. Kurum, bu işlemlerin yapıldığı karşı tarafların ortalama kredi kalitelerinin düştüğünü veya bu işlemlere ilişkin kayıpların arttığını tespit ettiğı durumlarda ilişkili karşı tarafların risk ağırlıklarını artırabilir.

5. Bankacılık hesaplarındaki koruma altına alınmış riskler için, referans varlığı nitelikli araç olarak kabul edilen kredi türevleri için olan uygulama geçerlidir.

İKİNCİ BÖLÜM

Standart Yöntem

1. Standart Yöntem (SY), sadece türev işlemler ve takas süresi uzun işlemler için kullanılabilir. Risk tutarı, her netleştirme grubu için teminatların etkisi dikkate alındıktan sonraki tutarlar üzerinden ve;

CPD= Bir karşı tarafla netleştirme grubu kapsamına giren işlemlerin teminatlar dikkate alınmadan önceki cari piyasa değérini,

CTD= Alınan teminatın gerçeğe uygun değérini,

i= işlemin dizin numarasını,

l= teminatın dizin numarasını,

j= riskten koruma grubunun kategori dizin numarasını (Bu riskten koruma grupları, ters yönlü pozisyonlarla mahsup edilerek risk tutarına esas teşkil edecek net risk pozisyonun hesaplanmalarında kullanılan risk faktörlerine tekaböl eder),

IRP_{ij} = j koruma grubuyla ilgili i işleminden kaynaklanan risk pozisyonunu;

TRP_{lj} = j koruma grubuyla ilgili l teminatından kaynaklanan risk pozisyonunu;

$KKRK_j$ = j koruma grubuyla ilgili olarak onsekizinci fıkradaki Tabloda gösterilen karşı taraf kredi riski katsayısını;

$\beta = 1,4^{\text{ü}}$

ifade etmek üzere aşağıdaki formöl kullanılarak hesaplanır.

$$\text{Risk Tutarı} = \beta * \max \left(\text{CPD} - \text{CTD}; \sum_j \left| \sum_i IRP_{ij} - \sum_l TRP_{lj} \right| * KKRK_j \right)$$

Yukarıdaki formölde yer alan CPD ve CTD değérleri;

CPD_i = i işleminin cari piyasa değérini,

$CTD_1 = 1$ teminatının gerçeğe uygun değerini

$i =$ işlemin dizin numarasını,

$l =$ teminatın dizin numarasını,

ifade etmek üzere, aşağıdaki denklemler vasıtasıyla hesaplanır.

$$CPD = \sum_i CPD_i$$

$$CTD = \sum_i CTD_i$$

Karşı taraftan alınan teminatın işareti pozitif; karşı tarafa verilen teminatın işareti ise negatif alınır.

Bu yöntem için tanınan teminat türleri, Kredi Riski Azaltım Tekniklerine İlişkin Tebliğin 9 uncu ve 10 uncu maddeleri uyarınca kabul edilebilir teminatlar ve bu Yönetmeliğin 4 üncü maddesinin onuncu fıkrası çerçevesinde kabul edilen teminatlarla sınırlıdır.

2. Karşı tarafça yapılacak ödeme karşılığında bir finansal varlığın devrini içeren doğrusal risk profiline sahip türev işlemlere ilişkin işlemlerde ödeme kısmı, ödeme ayağı olarak kabul edilir. Karşılıklı ödeme yapılmasını öngören işlemler, iki ödeme ayağından oluşur. Ödeme ayakları, sözleşme tutarı dahil, teminatlar dikkate alınmaksızın sözleşme ile kararlaştırılan brüt tutarlardan oluşur. Bankalar, aşağıda belirtilen hesaplamalara, kalan vadesi bir yıldan kısa olan ödeme ayaklarından kaynaklanan faiz oranı riskini dahil etmeyebilir. Bankalar, faiz oranı swap işlemleri gibi, aynı para birimi üzerinden düzenlenmiş iki ödeme ayağından oluşan işlemleri toplulaştırılmış tek bir işlem olarak değerlendirebilir. Ödeme ayakları için öngörülen uygulama, toplulaştırılmış işleme uygulanır.

3. Doğrusal risk profiline sahip hisse senetleri (hisse senedi endeksleri dahil) veya emtialar (altın ve diğer kıymetli madenler dahil) üzerine yapılan işlemler; ilgili hisse senedinde (veya hisse senedi endeksinde) veya emtiada (altın ve diğer kıymetli madenler dahil) bir risk pozisyonu ve ödeme ayağı için bir faiz oranı pozisyonu ile eşleştirilir. Yabancı para birimi cinsinden ödeme ayakları ek olarak, ilgili döviz cinsinden bir risk pozisyonu ile de eşleştirilir.

4. Doğrusal risk profiline sahip bir borçlanma aracı üzerine yapılan işlemler; borçlanma aracı için bir faiz oranı pozisyonu ve ödeme ayağı için başka bir faiz oranı pozisyonu ile eşleştirilir. Vadeli döviz işlemleri de dahil, karşılıklı ödeme yapılmasını öngören doğrusal risk profiline sahip olan işlemler; ödeme ayaklarının her biri için bir faiz oranı pozisyonu ile eşleştirilir. Yabancı para birimi cinsinden borçlanma araçları, ilgili döviz cinsinden bir risk pozisyonu ile eşleştirilir. Yapılacak ödeme yabancı para birimi cinsinden ise, o ödeme ayağı da ilgili döviz cinsinden bir risk pozisyonu ile eşleştirilir. Yabancı para baz swap işlemleri için risk tutarı sıfırdır.

5. Doğrusal risk profiline sahip işlemden kaynaklanan risk pozisyonlarının büyüklüğü, işleme konu finansal araçların sözleşmede gösterilen tutarının (borçlanma araçları hariç, emtia dahil) Türk parası karşılığıdır ve bu karşılık piyasa fiyatının miktarla çarpılmasıyla hesaplanır.

6. Borçlanma araçları ve ödeme ayakları için risk pozisyonlarının tutarı; borçlanma aracının veya ödeme ayağının kalan brüt ödemelerinin (sözleşmede gösterilen tutar dahil) Türk parası karşılığının borçlanma aracının veya ödeme ayağının düzeltilmiş durasyonuyla çarpılması yoluyla hesaplanır.

7. Kredi temerrüt swaplarından kaynaklanan risk pozisyonlarının tutarı; referans borçlanma aracının sözleşmede gösterilen tutarının kredi temerrüt swap işleminin kalan vadesiyle çarpılması yoluyla hesaplanan değere eşittir.

8. Borçlanma araçları üzerine yapılanlar hariç opsiyonlar ve swap üzerine yapılan opsiyon işlemi (swaption) gibi doğrusal olmayan risk profiline sahip türev işlemlerden kaynaklanan risk pozisyonlarının büyüklüğü; işleme konu finansal araçların delta eşdeğerine eşittir.

9. Borçlanma araçları veya bir ödeme ayağı üzerine yapılan opsiyonlar ve swaption işlemleri gibi doğrusal olmayan risk profiline sahip türev işlemlerden kaynaklanan risk pozisyonlarının büyüklüğü; finansal varlığın veya ödeme ayağının delta eşdeğerinin, borçlanma aracı veya ödeme ayağının düzeltilmiş durasyonu ile çarpılması yoluyla hesaplanan değere eşittir.

10. Risk pozisyonlarının tespitinde, alınan teminat, bir türev sözleşmesi kapsamında vadesi bugün olan bir alacak (uzun pozisyon), verilen teminat ise bir türev sözleşmesi kapsamında vadesi bugün olan bir yükümlülük olarak (kısa pozisyon) dikkate alınır.

11. Bankalarca, bir risk pozisyonunun büyüklük ve yönünü tespit etmek amacıyla borçlanma araçları dışındaki tüm araçlar için; sözleşmede yazan efektif tutar ya da sözleşme tutarının delta eşdeğeri, borçlanma araçları ve tüm işlemlerin ödeme ayağı için ise efektif sözleşme tutarının düzeltilmiş durasyonla çarpımı ya da sözleşme tutarının delta eşdeğerinin düzeltilmiş durasyonla çarpımı sonucu bulunacak değerler kullanılır. Bu uygulama sözleşme tutarının delta eşdeğeri ve sözleşme tutarının delta eşdeğerinin düzeltilmiş durasyonla çarpımı için aşağıdaki formüller kullanılır:

$$\text{Sözleşme tutarının delta eşdeğeri} = F_{ref} \frac{\partial D}{\partial d}$$

$$\text{Sözleşme tutarının delta eşdeğerinin düzeltilmiş durasyonla çarpımı} = \frac{\partial D}{\partial r}$$

Yukarıdaki formüllerde:

F_{ref} : İşleme konu finansal aracın referans para birimi cinsinden fiyatını,

D: Finansal aracın değerini (bir opsiyonun değeri o opsiyonun fiyatıdır; doğrusal risk profiline sahip işlemlerin değeri işleme konu varlığın değeridir),

d: İşleme konu varlığın D ile aynı para birimi cinsinden fiyatını,

r: Faiz oranını

ifade eder.

D referans para biriminden başka bir para birimi cinsinden türevlerin referans para birimine çevrilmesi gerekir.

12. Risk pozisyonları, riskten koruma gruplarına dağıtılır. Her riskten koruma grubu için, elde edilen risk pozisyonları toplamının mutlak değerini ifade eden net risk pozisyonu birinci paragrafta geçen terimler çerçevesinde aşağıdaki formül aracılığıyla bulunur.

$$\left| \sum IRP_{ij} - \sum TRP_{ij} \right|$$

13. Karşı taraftan teminat olarak alınan mevduatlardan, bu Yönetmeliğin 12 inci maddesinin üçüncü fıkrasında yer alan tabloya göre binde onaltı veya daha düşük oranda bir sermaye yükümlülüğünün uygulandığı pozisyonlar ile ödeme ayaklarından ve borçlanma araçlarından doğan faiz oranı riskleri için yapılacak ayırmada her bir döviz cinsi için yer alan altı riskten koruma grubu aşağıdaki tabloda yer almaktadır. Riskten koruma grupları, vade ve referans faiz oranları kriterlerinin bir kombinasyonu olarak tanımlanmıştır.

	Kamu kaynaklı referans alınan faiz oranları	Kamu dışı kaynaklı referans alınan faiz oranları
Vade	1 yıldan az	1 yıldan az
Vade	1 - 5 yıl	1 - 5 yıl
Vade	5 yıldan fazla	5 yıldan fazla

14. Faiz oranının, işleme konu borçlanma araçlarından veya ödeme ayaklarından kaynaklanan faiz oranı risk pozisyonlarından faiz oranının genel piyasa faiz oranı seviyesini temsil eden bir referans oranla ilişkilendirilenler için kalan vade faiz oranının bir sonraki yenilenme tarihine kadar olan döneme eşittir. Diğer tüm hallerde vade, işleme konu olan borçlanma aracının kalan vadesine ya da bir ödeme ayağında işlemin kalan vadesine eşittir.

15. Kredi temerrüt swabına konu olan bir referans borçlanma aracının, her bir ihraççısına ait tek bir riskten koruma grubu vardır.

16. Karşı tarafın düşük spesifik risk düzeyinde yükümlülüklerinin bulunmadığı durumlarda ilgili tarafa teminat olarak yatırılan mevduatlar ve bu Yönetmeliğin 12 inci maddesinin üçüncü fıkrasında yer alan tabloya göre binde onaltının üzerinde bir sermaye yükümlülüğünün uygulandığı pozisyonlar ile işleme konu olan borçlanma araçlarından kaynaklanan faiz oranı risk pozisyonları için, her ihraççıya ayrı bir riskten koruma grubu uygulanır. Böyle bir borçlanma enstrümanının yerine bir ödeme ayağı geçtiğinde, referans borçlanma aracının her bir ihraççısına ayrı bir riskten koruma grubu uygulanır. Bankalar, belirli bir ihraççının borçlanma araçlarından ya da aynı ihraççının referans borçlanma araçlarından kaynaklanan ve ödeme ayaklarıyla temsil edilen ya da bir kredi temerrüt swabına konu olan risk pozisyonlarına aynı riskten koruma grubunu uygulayabilirler.

17. Borçlanma araçları dışında işleme konu finansal araçlar, sadece aynı veya benzer olmaları durumunda aynı riskten koruma grubuna dahil edilir. Diğer tüm hallerde, söz konusu araçlar, ayrı riskten koruma gruplarına dahil edilir. Finansal araçların benzer olup olmadığına ilişkin değerlendirmede aşağıda belirtilen hususlar dikkate alınır.

a) Aynı ihraççı tarafından ihraç edilen tüm hisse senetlerinin benzer olduğu kabul edilir. Hisse senedi endeksleri, aynı bir ihraççı olarak kabul edilir,

b) Aynı kıymetli madeni konu alan tüm finansal araçların benzer olduğu kabul edilir. Kıymetli maden endeksleri, aynı bir kıymetli maden olarak kabul edilir,

c) Elektrik enerjisi için, 24 saatlik zaman dilimi içinde aynı en yüksek değer veya nispeten düşük olan değer zamanını ifade eden teslim hak veya yükümlülüklerinin benzer olduğu kabul edilir,

ç) Aynı emtiayı konu alan araçların benzer olduğu kabul edilir. Emtia endeksleri, aynı bir emtia olarak kabul edilir.

18. Farklı riskten koruma grubu kategorileri için karşı taraf kredi riski katsayılarına aşağıdaki tabloda yer verilmektedir.

Sıra No	Riskten Korunma Grubu Kategorileri	Karşı Taraf Kredi Riski Katsayıları (%)
1	Sıra no 2 ve 3'te yer alan borçlanma araçları dışındaki borçlanma araçlarına ilişkin faiz oranları	0,2
2	Bir kredi temerrüt swabına konu olan ve Yönetmeliğin 12 inci maddesinin üçüncü fıkrasında yer alan Tabloya göre binde onaltı veya daha düşük bir sermaye yükümlülüğünün uygulandığı bir referans borçlanma aracından kaynaklanan risk pozisyonları için faiz oranları	0,3
3	Bu Yönetmeliğin 12 inci maddesinin üçüncü fıkrasında yer alan Tabloya göre binde onaltının üzerinde bir sermaye yükümlülüğünün uygulandığı bir borçlanma aracından veya bir referans borçlanma aracından kaynaklanan risk pozisyonları için faiz oranları	0,6
4	Döviz kurları	2,5
5	Elektrik enerjisi	4
6	Altın	5
7	Hisse senedi	7
8	Kıymetli madenler (altın hariç)	8,5
9	Diğer emtialar (kıymetli madenler ve elektrik enerjisi hariç)	10
10	Yukarıda sayılan kategorilerden birine girmeyen türev işlemlere konu olan araçlar	10

Yukarıdaki tabloda yer alan türev işlemler, işleme konu araçların her kategorisi için münferit riskten koruma gruplarına dahil edilir.

19. Bankanın piyasa riski için ayrılacak asgari sermayenin belirlenmesi amacıyla, Risk Ölçüm Modelleri İle Piyasa Riskinin Hesaplanmasına ve Risk Ölçüm Modellerinin Değerlendirilmesine İlişkin Tebliğ uyarınca Kurumca izin verilen bir modelle deltaı veya düzeltilmiş durasyonu tespit edemediği durumlarda, doğrusal olmayan risk profili özelliği gösteren işlemler için ya da borçlanma araçlarıyla ilgili ödeme ayakları ve işlemleri için, Kurum, risk pozisyonlarının büyüklüğünü ve uygulanan karşı taraf kredi riski katsayıları belirlemeye yetkilidir. Alternatif olarak, Kurum, İkinci Kısımın Birinci Bölümünde tanımlanan yöntemin uygulanmasını isteyebilir. Bu çerçevede, netleştirme imkanı kabul edilmez. Risk tutarı, sadece münferit işlemten oluşan bir netleştirme grubunun var olduğu varsayımıyla belirlenir.

20. Banka, bir işlemi riskten koruma grubuna dahil etmeden önce, işlemin Üçüncü Kısımda açıklanan koşullara uygun bir netleştirme sözleşmesinin kapsamında olduğunu doğrulamaya yönelik uygulama usulleri geliştirmekle yükümlüdür.

21. Karşı taraf kredi riskinin azaltımında teminattan yararlanan bir banka, hesaplamalarında teminatın etkisinin kabulünden önce, teminatın Kredi Riski Azaltım Tekniklerine İlişkin Tebliğ'de belirtilen usul ve esaslara uygunluğunun doğrulanması için uygulama usulleri geliştirmekle yükümlüdür.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

İçsel Model Yöntemi

1. (1) Kredi riskine esas tutarın hesaplanması için gerek Standart Yaklaşımı gerekse İçsel Derecelendirmeye Dayalı (IDD) Yaklaşımları kullanan bankalar içsel model yöntemi (İMY) kullanabilmek için izin alabilmek amacıyla Kuruma başvurabilirler. İzin başvurusunda bulunan ve bu bölüm kapsamında belirtilen şartları sağlayan bankalar, Birinci Kısım İkinci Bölümünün ikinci fıkrasının (d) bendinde belirtilen işlemler hariç olmak üzere, KKR'ye maruz tüm pozisyonları için İMY'yi kullanırlar. Bununla birlikte bankalar, içsel model yöntemini yalnızca Birinci Kısım İkinci Bölümünün ikinci fıkrasının (a) bendinde belirtilen işlemler için ya da yalnızca Birinci Kısım İkinci Bölümünün ikinci fıkrasının (b), (c) ve (ç) bentlerinde belirtilen işlemler için ya da Birinci Kısım İkinci Bölümünün ikinci fıkrasının (a) ilâ (ç) bentlerinde belirtilen işlemler için risk tutarını hesaplamak amacıyla, Üçüncü Kısımda belirtilen netleştirmeye ilişkin usul ve esasların sağlanması kaydıyla İMY'yi kullanabilir. Banka, bu işlemlere ilişkin olarak büyüklük ve risklilik açısından önemli olmayan riskler hariç olmak üzere tüm pozisyonları için İMY'yi uygular.

(2) Bankalar, Birinci Kısım İkinci Bölümünün ikinci fıkrasının (a) ilâ (ç) bentlerinde belirtilen işlemler için kullandıkları yöntemden bağımsız olarak, Birinci Kısım İkinci Bölümünün ikinci fıkrasının (d) bendinde belirtilen işlemlere yönelik risk tutarını hesaplamak için bu ekte belirtilen üç yöntemden herhangi birini kullanabilir. İDD yaklaşımlarını kullanmak için izin alan Bankalar, Birinci Kısım İkinci Bölümünün ikinci fıkrasının (d) bendinde belirtilen işlemlerin önemlilik düzeyine bakılmaksızın, bu işlemlere ilişkin olarak Yönetmeliğin 4 ilâ 7 nci maddelerinde belirtilen Standart Yaklaşımdaki risk ağırlıklarını kalıcı olarak kullanmayı tercih edebilir.

(3) Bankaların İMY'yi uygulamak için bu bölümde açıklanan koşullara uyması gerekir.

2. İMY'ye geçiş sürecinde, Birinci Kısım İkinci Bölümünün ikinci fıkrasının (a) ilâ (d) bentlerinde belirtilen farklı işlem tipleri için aşamalı uygulama yapılabilir ve bu işlem tipleri için İkinci Kısım Birinci Bölümde veya İkinci Kısım İkinci Bölümde tanımlanan yöntemleri kullanabilir. Banka, İMY'ye geçiş sürecine ilişkin bir planı Kuruma sunmakla yükümlüdür.

3. Birinci Kısım İkinci Bölümünün ikinci fıkrasının (a) ve (d) bentlerinde belirtilen işlem tipleri için İkinci Kısım Birinci Bölümde veya İkinci Kısım İkinci Bölümde tanımlanan yöntemler aynı grup altında yer alan ortaklıklar için aynı anda kullanılabilir.

4. İMY kullanım izni bulunan bir banka, Kurumun onayıyla ve haklı bir sebep gösterdiği durumlar ile iki ve üçüncü fıkralarda belirtilen istisnalar haricinde ve büyüklük ve risklilik açısından önemli sayılan riskler için tekrar İkinci Kısım Birinci Bölümde veya İkinci Kısım İkinci Bölümde belirlenen yöntemleri kullanamaz. Bankanın Kuruma daha az gelişmiş bir yöntemle geçilmesinin sermaye arbitrajı yaratmadığını göstermesi gerekir. Bu Bölümde belirtilen koşullara uyulmadığı takdirde, banka Kurumca uygun görülecek bir plan dahilinde uyumun tekrar sağlanması amacına yönelik bir rapor sunar ya da bu koşullara uymamasının etkilerinin önemsiz düzeyde olduğunu kanıtlar.

Risk tutarı

5. Risk tutarı, netleştirme grubu seviyesinde ölçülür. Model, netleştirme grubunun gerçeğe uygun değerinde, faiz oranı ve döviz kurları gibi piyasa değişkenlerindeki değişimlere isnat edilebilen değişimlere ilişkin tahmini dağılımı belirler. Model, böylelikle piyasadaki değişiklikleri dikkate alarak her bir netleştirme grubu için gelecek dönemlere ait risk tutarını

hesaplar. Model, teminatlandırılmış varlıklar için teminat değerinde gelecekte oluşabilecek hareketleri de içerebilir.

6. Bankalar, İMY için öngörülen nicel, nitel ve veri koşullarının teminat için karşılanması halinde, netleştirme grubunun gerçeğe uygun değerindeki değişikliklerin tahmin dağılımlarına, Kredi Riski Azaltım Tekniklerine İlişkin Tebliğin 9 uncu ve 10 uncu maddeleri uyarınca kabul edilebilir teminatlar ve bu Yönetmeliğin 4 üncü maddesinin onuncu fıkrası çerçevesinde kabul edilen teminatları da dâhil edebilir.

7. Risk tutarının hesaplanmasında, bankanın teminatı dikkate aldığı durumlarda, bu teminat THK'nın değerinin belirlenmesinde dikkate alınmaz, diğer bir ifadeyle bu durumlarda banka teminatsız THK kullanacaktır.

8. Karşı taraf kredi riskine maruz tutarları için İMY kullanan bankalarda, karşı taraf kredi riski sermaye yükümlülüğü aşağıda belirtilen tutarlardan büyük olanıdır:

a) Bu risk tutarları için cari piyasa verisi kullanılarak hesaplanan EBPRT'nin baz alındığı sermaye yükümlülüğü (Dördüncü Kısım uyarınca hesaplanan KDA sermaye yükümlülüğü hariç)

b) Bu risk tutarları için İMY'nin kullandığı tüm karşı taraf kredi riskleri için tutarlı tek bir stres kalibrasyonunun kullanılarak hesaplanan EBPRT'nin baz alındığı sermaye yükümlülüğü.

(a) ve (b) bentlerinde belirtilen tutarlardan büyük olanı belirlenirken, bu karşılaştırma karşı taraf bazında değil toplam portföy bazında yapılır. Söz konusu stres kalibrasyonunun tüm karşı tarafları içeren portföy üzerine uygulanan tutarlı bir stres kalibrasyonu olması gerekir.

9. Banka İMY'yi kullanırken tek bir tür model kullanmak zorunda değildir. İlgili fıkralar içsel modeli bir simülasyonu modeli gibi tarif etmektedir ancak analitik modeller de Kurum'un onayı alındığı, tüm önemli risklere uygulandığı ve diğer operasyonel şartları sağladığı takdirde kullanılabilir.

10. Ellidokuz ve atmışıncı fıkralar kapsamında spesifik ters eğilim riskine maruz kaldığı bariz bir şekilde belirlenen karşı taraflar hariç, risk tutarı, Alfa(α) değeri ile EBPRT'nin çarpılması suretiyle hesaplanır:

$$\text{Risk tutarı} = \alpha \times \text{EBPRT}$$

Bu denklemde:

Alfa (α) değeri 1,4 olarak dikkate alınır. EBPRT; faiz oranları, döviz kurları vb. piyasa riski faktörlerinin olası gelecek değerleri esas alınarak gelecekte bir t zamanındaki ortalama BRT'nin tahmin edilmesiyle hesaplanır. Model, BRT değerini gelecekteki t1, t2, t3 gibi zaman serileri için tahmin eder.

11. EBRT, aşağıdaki denklemle tekrarlanarak hesaplanır.

$$EBRT_{t_k} = \text{maksimum} (EBRT_{t_{k-1}}; BRT_{t_k})$$

Bu denklemde:

Cari tarih t_0 olarak gösterilir ve $EBRT_{t_0}$ cari risk tutarına eşittir.

12. Bu hesaplamada, EBPRT, gelecekteki riskin birinci yılı boyunca bulunacak ortalama EBRT değeridir. Netleştirme grubu içindeki tüm sözleşmelerin vadesi bir yıldan kısa ise;

BPRT, netleştirme grubu içindeki tüm sözleşmelerin vadesi gelene kadar BRT'lerin ortalama değeridir. EBPRT, EBRT'nin ağırlıklı ortalaması olarak aşağıdaki denklemle hesaplanır.

$$\text{EBPRT} = \sum_{k=1}^{\min(1 \text{ yıl}; \text{vade})} \text{EBRT}_{t_k} * \Delta t_k$$

Bu denklemde:

$\Delta t_k = t_k - t_{k-1}$ ağırlıkları, gelecek riskin zaman içinde eşit aralıklı olmayan tarihlerde hesaplanmasına imkan verir.

13. BRT veya azami risk tutarı, dağılımın leptokurtosis şeklini aldığı risk tutarı dağılımının normal olmadığı durumlar da göz önünde bulundurulacak şekilde hesaplanır.

14. Kurum, bankanın karşı taraf kredi riskine maruz pozisyonları için daha yüksek bir alfa katsayısı belirleyebilir. Daha yüksek bir alfa katsayısı gerektiren durumlar, belirli karşı taraflara yoğunlaşılması, genel ters eğilim riskine yüksek derecede maruz kalınması, karşı tarafların piyasa değerleri arasında yüksek korelasyon bulunması ve bankaya özgü KKR'ye ilişkin diğer özellikler olabilir. Bankalar, tüm karşı taraflar için yukarıdaki denkleme göre hesaplanan risk tutarından daha ihtiyatlı bir risk tutarı da hesaplayabilirler. Kurum, alfa değerinin ya da İMY'e göre hesaplanan risk tutarının karşı taraf kredi riskine ilişkin risk tutarını makul şekilde göstermediğine kanaat getirirse gerekli tedbirleri alır. Bu tedbirler, bankadan tahminlerinin gözden geçirilmesinin talep edilmesi, daha yüksek alfa ve risk tutarı uygulanmasının istenmesi ya da bankanın İMY kullanmasına izin verilmemesi olabilir.

α katsayısının içsel tahmini

15. Onuncu fıkra hükümleri dikkate alınmaksızın, 1,2'den az olmamak üzere bankalar kendi α tahminlerini kullanabilirler; burada " α " değeri, karşı taraf kredi riskinin tam simülasyonundan elde edilen ekonomik sermaye gereksiniminin (pay) BPRT kullanılarak hesaplanan ekonomik sermaye gereksinimine (payda) oranına eşittir. Bu hesaplamada BPRT sabit bir kullanılmış kredi tutarı olarak dikkate alınır. Banka, BPRT'nin içsel tahminine ilişkin tüm şartları karşıladığını ve bu oranın payında, α içsel tahminlerinin, karşı tarafların temerrüdünün birbirleri ile olan korelasyonu ya da bu temerrütlerin piyasa riski ile olan korelasyonu gibi işlemlerin veya portföylerin gerçeğe uygun değer dağılımının karşı taraflar arasındaki bağımlılığının önemli kaynaklarını kapsadığını gösterir. α için yapılan içsel tahminlerde, portföylerin çeşitliliği de dikkate alınır.

16. Banka, α 'nın payını ve paydasını, kullanılan modelleme metodolojisine, parametre özelliklerine ve portföy kompozisyonuna göre tutarlı bir tarzda hesaplar. Kullanılan yaklaşım, 28.06.2012 tarihli ve 28337 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan Bankaların İç Sistemleri Hakkında Yönetmelik'te belirtilen içsel sermaye yeterliliği değerlendirme süreci (ISEDES) sonucunda belirlenir. Kullanılan yaklaşıma ilişkin yazılı uygulama usul ve esaslarının bulunması ve yaklaşımın bağımsız validasyona tâbi tutulması zorunludur. Banka yaptığı tahminleri en az üç ayda bir, portföy kompozisyonunun zaman içinde değişmesi halinde ise daha sık aralıklarla, değerlendirir. Bankalarca model riski de göz önünde bulundurulur. Kurum, model kurulumundaki hatalar nedeniyle alfa tahmininde oluşabilecek farklılıkları dikkate alır.

17. Uygun olduğu hallerde α tahminleri yapılırken, piyasa ve kredi risklerinin ortak simülasyonunda kullanılan piyasa riski faktörlerinin volatiliteleri ve korelasyonları ; ekonomik gerileme/daralma döneminde ilgili volatiliteler ve korelasyonlarda meydana gelmesi olası artışları

yansıtacak şekilde kredi riski faktörüne uyarlanır. İçsel alfa tahminleri, karşı taraflara olan yoğunlaşmayı da dikkate alır.

18. Netleştirme grubuna dâhil en uzun vadeli sözleşmenin başlangıç vadesi bir yıldan fazla ise efektif vadenin hesaplanmasında Kredi Riskine Esas Tutarın İçsel Derecelendirmeye Dayalı Yaklaşımlar ile Hesaplanmasına İlişkin Tebliğ'in ekinde yer alan EK-1'in İkinci Bölümünün onyedinci fıkrasında yer alan formül kullanılır.

19. Netleştirme grubuna dahil bütün sözleşmelerin başlangıç vadeleri bir yıldan kısa ise efektif vade, Kredi Riskine Esas Tutarın İçsel Derecelendirmeye Dayalı Yaklaşımlar ile Hesaplanmasına İlişkin Tebliğin ekinde yer alan EK-1'in İkinci Bölümünün onsekizinci fıkrası uyarınca hesaplanır.

Marj sözleşmesine konu netleştirme grupları için risk tutarı

20. Marj sözleşmelerinin gerektirdiği yüksek düzeyli kompleks modelleme teknikleri ile BPRT'yi modelleyemeyen ancak marj sözleşmelerini dikkate almaksızın BPRT'yi modelleyebilen bankalar, yirmiikinci fıkrafta açıklandığı şekilde sadece günlük olarak tekrar marjlama ve piyasa fiyatıyla değerlemeye tabi teminat marjlı karşı taraf riskler için aşağıdaki metodları kullanabilir. Söz konusu metod, marj sözleşmesinin konu edildiği karşı taraf riski için yaklaşık EBPRT değerini verir ve bu değer aşağıdaki değerlerden küçük olana eşittir.

a) Günlük değerlendirme ve marjlama süreci veya cari risk tutarından bağımsız olarak tutulan teminatlar ile tutulan veya karşı tarafa gönderilen marjlı teminatın dikkate alınmadığı EBPRT'nin toplamı,

b) Riskin marj süresi içinde riskin potansiyel artışını yansıtacak ek değer ile aşağıdaki değerlerden büyük olanının toplamı.

i) Teminat tamamlama işlemine konu olan veya ihtilaflı olan teminatlar hariç olmak üzere halihazırda tutulan veya gönderilmiş olan tüm teminatları da içeren cari risk tutarı,

ii) Marj sözleşmesi kapsamında yer alan ancak teminat çağrısı yapılmamış teminatları da içeren en yüksek net risk tutarı. Bu tutar, tüm uygulanabilir eşikleri, asgari transfer tutarlarını, bağımsız tutarları ve marj sözleşmesi kapsamındaki başlangıç teminatını yansıtır.

c) Kurumdan izin alınması koşuluyla BRT ölçütünün hesaplanmasında marjlamanın etkilerini de dikkate alan modeller için model tarafından hesaplanan BRT ölçütü onbirinci fıkradaki denklemde doğrudan kullanılabilir. Bu izin, ancak modelin BRT'yi tahmin ederken marjlamanın etkisinin uygun bir biçimde kapsandığının doğrulanması durumunda verilir. BPRT modeli, marjlama etkilerini kapsamak için işlemlere özgü bilgileri de içerir. Model, cari teminat tutarını ve gelecekte taraflar arasında aktarılabilecek marjları hesaba katar. Söz konusu model, iki taraflı veya tek taraflı marj sözleşmelerinin niteliğini, teminat tamamlama çağrılarının sıklığını, riskin marj süresini, bankanın kabul etmeye hazır olduğu marjlanmamış risk tutarının asgari risk eşliğini ve asgari transfer tutarını dikkate alır. Model verilen teminatın gerçeğe uygun değerinde meydana gelebilecek değişikliği tahmin eder ve Kredi Riski Azaltım Tekniklerine İlişkin Tebliğ'de belirtilen usul ve esasları dikkate alır.

21. (1) Yirminci fıkranın (b) bendi uyarınca ek değer, riskin marj süresi içinde işlemlerin piyasa değerinin beklenen pozitif değişimidir ($E[\max(\Delta MtM, 0)]$). Teminat değerindeki değişimler, riskin marj süresi boyunca teminat ödemelerinin yapılmayacağı varsayılarak Kredi Riski Azaltım Tekniklerine İlişkin Tebliğin 42 ila 47 nci maddeleri çerçevesinde standart volatilité ayarlamaları veya içsel tahminlere dayalı volatilité ayarlamalarına göre yansıtılır. Riskin marj süresi yirmiiki ila yirmiyedinci fıkralarda belirtilen minimum sürelerle tabidir.

(2) Bankalar, yirminci fıkrada belirtilen metodu bir yıllık vadeye tabi bütün marj süreleriyle ilgili oluşturduğu tahmini, maruz kalan cari risklerle uyumlu olup olmadığını geri bildirim testiyle test ederler. Netleştirme grubundaki bazı işlemlerin vadesi bir yıldan kısa ise, ve bu işlemlerin olmaması durumunda netleştirme grubunun risk hassasiyeti daha yüksekse, bu durumun göz önünde tutulması gerekir. Eğer geriye dönük test EBPRT'nin olması gerekenin altında olduğunu gösterirse, banka kullandığı yöntemin daha muhafazakar olması için gerekli tedbirleri alır. Netleştirme grubu içerisindeki bazı işlemlerin bir yıldan daha az vadelerinin olduğu ve netleştirme grubunun bu işlemler dahil edilmeden daha yüksek risk faktör duyarlılığının olduğu durumlar ayrıca ele alınır. Geriye dönük test ile BPRT'nin daha düşük hesaplandığının tespit edildiği durumlarda banka metodu daha muhafazakar hale getirmek (risk faktörü hareketlerini yükseltmek gibi) için gerekli önlemleri alır.

22. Marj sözleşmesine konu risk tutarları modellenirken, günlük değerlendirme veya günlük yeniden marjlamaya tabi olan işlemlerde riskin marj süresi aşağıda belirtilen sürelerden az olamaz.

a) Sadece repo işlemleri, menkul kıymet veya emtia ödünç işlemleri ile kredili menkul kıymet işlemlerini içeren netleştirme grupları için 5 iş günü,

b) Diğer tüm netleştirme grupları için 10 iş günü.

23. Aşağıda belirtilen durumlarda, yirmiikinci fıkranın (a) ve (b) bentlerinde belirtilen süreler yerine bu fıkrada belirtilen asgari süreler geçerlidir.

a) Herhangi bir çeyrek yıl diliminin herhangi bir zamanında toplam işlem sayısının 5.000'in üzerinde olduğu netleştirme grupları için, riskin marj süresi bir sonraki çeyrek yıl dilimi için 20 iş gününden az olamaz.

b) Likit olmayan bir teminat veya yenilenmesi kolay olmayan bir türev işleminden herhangi birini içeren bir veya birden fazla işlemin yer aldığı netleştirme grupları için riskin marj süresi 20 iş gününden az olamaz.

24. Yirmiüçüncü fıkranın (b) bendinin uygulanmasında, teminatın likit olmayan bir teminat olduğunun veya türev işlemin yenilenmesi kolay olmayan bir türev işlem olduğunun belirlenmesinde, stres piyasa koşullarında bir karşı tarafın piyasayı etkilemeden veya teminat için indirim veya türev işlem için prim yansıtmadan, iki ya da daha az gün içerisinde birden fazla fiyat kotasyonları elde edilebildiği devamlı aktif bir piyasanın olup olmamasına bakılır. Likit olmayan işlemlere örnek olarak günlük değerlemeye tabi tutulmayan işlemler ile gerçek değerinin belirlenmesinde, piyasada belirlenmemiş girdilerin yer aldığı modeller kullanılan işlemler verilebilir.

25. Bankalar işlemlerin veya teminat olarak tutulan menkul kıymetlerin belirli bir karşı tarafta yoğunlaşmasını ve anılan karşı tarafın aniden piyasadan çekilmesi durumunda anılan işlem veya menkul kıymetleri ikame edip edemeyeceklerini dikkate alırlar.

26. Eğer banka bir netleştirme grubu veya bir karşı taraf için birbirini izleyen iki çeyrek yıl diliminde, yirmiiki ve yirmiüçüncü fıkralarda belirtilen riskin marj süresinden daha uzun süren ikiden fazla teminat tamamlama ihtilafı yaşarsa, izleyen iki çeyrek yıl dilimi için yirmiiki

ve yirmüçüncü fıkralarda belirtilen riskin marj süresinin en az iki katı kadar bir süreyi riskin marj süresi olarak kullanır.

27. Yeniden marjlama periyodunun N gün olması durumunda, riskin marj süresi, yirmiki ve yirmüçüncü fıkralarda belirtilen riskin marj süresi F olmak üzere, aşağıdaki formülle bulunur.

$$\text{Riskin marj süresi} = F + N - 1$$

28. Eğer içsel model, marjlamanın netleştirme grubunun piyasa değerindeki değişimleri üzerindeki etkisini içeriyorsa, riskin para birimi ile aynı para biriminde olan nakit teminatlar hariç olmak üzere diğer teminatları, repo işlemleri, menkul kıymet ve emtia ödünç verme veya ödünç alma işlemleri ve kredili menkul kıymet işlemlerine ilişkin risk tutarı hesaplamalarında risk ile beraber modellenir.

29. Eğer banka, teminatları risk tutarı ile beraber modelleyemiyorsa para birimi ile aynı para biriminde olan nakit teminatlar hariç olmak üzere diğer teminatları türev işlemlere ilişkin risk tutarı hesaplamalarında, Kredi Riski Azaltım Tekniklerine İlişkin Tebliğ uyarınca kapsamlı finansal teminat yönteminde belirtilen standartları sağlayan içsel tahminlere dayalı volatilité ayarlaması yaklaşımı veya standart volatilité ayarlamaları yaklaşımı kullanılmadıkça dikkate alamaz.

30. İçsel model yaklaşımını kullanan bankalar, teminat anlaşmasının karşı tarafın kredi değerliliğinin düşmesi durumunda teminat alınmasını gerektiren bir hüküm içermesi halinde, risk tutarının bu nedenle azaltılmasının etkisini modellerinde dikkate alamazlar.

Karşı taraf kredi riski yönetimi – politika, süreç ve sistemler

31. (1) Bir kredi riski türü olduğundan, karşı taraf kredi riskinin değerlendirilmesi sürecinde, stres testi, kredi riski azaltım teknikleriyle bağlantılı artık risk ve kredi konsantrasyonuna ilişkin düzenlemelere uygun hareket edilir.

(2) Banka, aşağıdaki unsurları içeren bir karşı taraf kredi riski yönetim altyapısı kurar ve devamlılığını sağlar:

a) Karşı taraf kredi riskinin tanımlanması, ölçülmesi, yönetilmesi, onaylanması ve içsel olarak raporlanmasını sağlayacak politika, süreç ve sistemler.

b) Politika, süreç ve sistemlere uyumluluğu temin edecek uygulama usul ve esasları.

(3) Bu politika, süreç ve sistemlerin, kavramsal olarak sağlam olması, bütünlük içinde uygulanması ve yazılı olması gerekir. Buna ilişkin dokümantasyonda, karşı taraf kredi riski hesaplamalarında kullanılan ampirik tekniklere ilişkin açıklamalara yer verilir.

32. Otuzbirinci fıkra uyarınca gerekli olan karşı taraf kredi riski yönetim altyapısı karşı taraf kredi riskiyle bağlantılı piyasa ve likidite riskleri ile yasal ve operasyonel riskleri dikkate alır. Anılan altyapı, bankanın özellikle aşağıda belirtilen prensiplere uyumunu sağlar.

a) Banka, karşı tarafın kredi değerliliğini incelemeyen anılan karşı tarafla herhangi bir işleme giremez.

b) Banka takas ve takas öncesi kredi risklerini göz önünde bulundurur.

c) Bu riskler, karşı taraf düzeyinde (karşı taraf kredi risklerinin diğer kredi riskleri ile beraber değerlendirilmesi suretiyle) ve banka düzeyinde mümkün olduğu kadar kapsamlı ve geniş bir çerçevede yönetilir.

33. İMY kullanan banka, karşı taraf kredi riski yönetim altyapısının aşağıda belirtilen hususlara ilişkin likidite riskini Kurumu ikna edecek seviyede dikkate almasını sağlar:

a) Olumsuz piyasa şoklarında, değişim teminatı veya diğer marj türleri (başlangıç teminatı ile bağımsız teminatlar gibi) kapsamında gelmesi muhtemel teminat tamamlama işlemleri.

b) Karşı tarafça gönderilen fazla teminatın geri gönderilmesi için muhtemel teminat tamamlama işlemleri.

c) Bankanın kendi dışsal kredi derecelendirme notunun muhtemel düşüşünden kaynaklı teminat tamamlama işlemleri.

Banka, teminatın tekrar kullanımının doğası ve döneminin kendi likidite ihtiyaçları ile uyumlu olmasını sağlar. Bankanın teminatların zamanında gönderilmesi veya teslim alınmasına ilişkin ehliyetini tehlikeye düşürmemesi gerekir.

34. Banka üst yönetimi, karşı taraf kredi riski yönetimine aktif bir şekilde katılmalı ve bunun için yeterli ölçüde kaynak ayırır. Üst yönetimin, kullanılan modelin kısıtları ve varsayımları ile bunların elde edilen çıktının güvenilirliği üzerindeki olası etkileri hakkında, resmi bir süreç yoluyla bilgi sahibi olması gerekir. Üst yönetimin, piyasa şartlarına ve operasyonel risklere ilişkin belirsizlikler ile bunların modele nasıl yansıtıldığı hakkında bilgi sahibi olması gerekir.

35. Kırkıncı fıkranın (b) bendi uyarınca hazırlanan karşı taraf kredi riskine ilişkin günlük raporların, kredi tahsis ve hazine birimlerinin yetkili personel bazında aldığı pozisyonlarda ve bankanın toplam karşı taraf kredi riskinde gerekli azaltımların yapılması amacıyla, bunu sağlayabilecek yeterli kıdem ve yetkiye sahip yöneticiler tarafından gözden geçirilmesi gerekir.

36. Otuzbirinci fıkra uyarınca kurulan karşı taraf kredi riski yönetim altyapısı, içsel kredi ve alım-satım limitleri ile birlikte kullanılır. Limitlerin, zaman içinde tutarlı bir şekilde risk ölçüm modeli ile ilişkilendirilirmesi ve kredi tahsis ve hazine birimlerinin yöneticileri ile üst yönetim tarafından iyi anlaşılır olması gerekir. Bankanın risk limitlerinin aşılması durumunda bu aşımın uygun bir yönetim seviyesine raporlanmasını sağlayacak resmi bir süreçte sahip olmalı gerekir.

37. Karşı taraf kredi riski ölçümü, kredi limitlerinin günlük ve gün içi kullanımının ölçülmesini de içerir. Bankalar, maruz kalınan cari risk tutarını teminatların etkisini dikkate alarak ve almadan ayrı ayrı hesaplar. Bankalar, belirledikleri güven aralığında en yüksek risk tutarını veya potansiyel risk tutarını; portföy ve karşı taraflar bazında hesaplar. Bankalar, risk grupları, sektörler, piyasalar gibi kategorilere ilişkin risk yoğunlaşmalarını dikkate alırlar.

38. Bankalar, düzenli ve katı olarak uygulanacak bir stres testi programı oluşturmali ve programın sürekliliğini sağlar. Stres testi sonuçlarının, üst yönetim tarafından asgari üç ayda bir olmak üzere periyodik olarak gözden geçirilmeli ve yönetim kurulu veya üst yönetim tarafından karşı taraf kredi riski politikalarının ve limitlerinin belirlenmesinde kullanılması gerekir. Stres testinin belirli hal ve koşullara karşı özel bir riske duyarlılık gösterdiği durumlarda, bu risklerin ihtiyatla yönetilmesi için gereken tedbirler derhal alınır.

Karşı taraf kredi riskine ilişkin organizasyon yapısı

39. İMY kullanan bir banka aşağıdaki birimleri kurar ve bu birimlerin devamlılığını sağlar:

- a) Kırkıncı fıkra ile uyumlu bir karşı taraf kredi riski kontrol birimi.
- b) Kırkbirinci fıkra ile uyumlu bir teminat yönetim birimi.

40. Karşı taraf kredi riski kontrol birimi, aşağıdaki fonksiyonları yürütür ve aşağıda belirtilen gereksinimleri sağlar:

- a) Birim, modelin başlangıç ve periyodik validasyonu dahil olmak üzere, bankanın karşı taraf kredi riskinin yönetim sisteminin oluşturulmasından ve uygulanmasından sorumlu olur.
- b) Birim, bankanın risk ölçüm modelinin çıktılarına dayalı günlük raporlar üreir ve analizler yapar. Bu analizler, karşı taraf kredi riski tutarı ile alım-satım limitleri arasındaki ilişkinin değerlendirilmesini içerir.
- c) Birim, girilen verilerin bütünlüğünü kontrol eder ve riski tutarı ile kredi limitleri ve alım-satım limitleri arasındaki ilişkinin değerlendirilmesini içeren risk ölçüm modelinin çıktılarına dayalı raporlar üretir ve analiz yapar.
- ç) Birimin, riski oluşturan, yenileyen veya alım-satımını yapan birimlerden bağımsız bir birim olması ve yetkisini kötüye kullanmaması gerekir.
- d) Birimin, yeterli personele sahip olması gerekir.
- e) Birim, bankanın üst yönetimine doğrudan raporlama yapar.
- f) Birimin çalışmalarının, bankanın günlük kredi riski yönetim sürecinin ayrılmaz bir parçası olması gerekir.
- g) Birimin çalışmalarının, bankanın kredi ve toplam risk profilinin planlanması, izlenmesi ve kontrol edilmesi sürecinin ayrılmaz bir parçası olması gerekir.

41. Teminat yönetim birimi aşağıda belirtilen görev ve fonksiyonları yürütür:

- a) Teminat tamamlama işleminin gerekliliği halinde, ihtiyaç duyulacak teminat tutarının hesaplanması ve söz konusu teminat tamamlama işlemine ilişkin olası ihtilafların yönetilmesi ve bağımsız tutar, başlangıç teminatları ve değişim teminatları seviyelerinin doğru bir şekilde günlük olarak raporlanması,
- b) Teminat tamamlama işleminin gerçekleştirilmesi için verinin bütünlüğünün kontrol edilmesi ve bunun bankada yer alan diğer tüm ilişkili veri kaynakları ile tutarlı olmasının ve mutabakatının sağlanması,
- c) Teminatların yeniden kullanımının büyüklüğü ile bankanın veya teminat gönderilmiş olan ilişkili karşı tarafın haklarında meydana gelen değişikliklerin izlenmesi,
- ç) Teminatın tekrar kullanılması durumunda, söz konusu teminatın türü, kredi kalitesi ve vadesi gibi bilgilerin uygun ilgili yönetim birimine raporlanması,
- d) Banka tarafından kabul edilen teminatların tür bazında yoğunlaşmalarının izlenmesi,
- e) Alınan veya gönderilen teminat türleri, teminat tamamlama işlemlerine ilişkin ihtilaflar hakkında bilgiler dahil olmak üzere teminat yönetim bilgilerinin asgari üçer aylık dönemlerde olmak üzere periyodik olarak üst yönetime olası trendleri de yansıtacak şekilde raporlanması.
- f) Birimin, yeterli personele sahip olması gerekir.

42. Üst yönetim, banka tarafından zamanında ve doğru bir şekilde teminat tamamlama işleminin yapılması ve karşı tarafların teminat tamamlama işlemlerine zamanında cevap verilmesiyle bağlantılı operasyonel performansın yeterli bir düzeyde gerçekleşmesini sağlamak amacıyla, otuzdokuzuncu fıkranın (b) bendi kapsamında gerekli olan teminat yönetim birimine yeterli kaynak ayırır. Üst yönetim, anılan birimin teminat tamamlama işlemlerini ve bu işlemlere ilişkin ihtilafları ciddi piyasa krizlerinde dahi zamanında işleme koyacak ve alım-satım hacmi nedeniyle oluşacak yüksek tutarlı ihtilafların sayısını sınırlayacak yeterli personele sahip olmasını sağlar.

Karşı taraf kredi riski yönetim sisteminin gözden geçirilmesi

43. Banka, karşı taraf kredi riski yönetim sistemlerini iç denetim süreçleri aracılığıyla düzenli olarak bağımsız gözden geçirmeye tabi tutar. Yılda en az bir defa yapılması gereken söz konusu denetim, kırk ve kırkbirinci fıkralar uyarınca gerekli karşı taraf kredi riski kontrol ve teminat yönetim birimlerinin faaliyetleri ile asgari olarak aşağıda belirtilen hususları kapsar.

- a) Otuzbir ila kırkikinci fıkralar uyarınca gerekli olan karşı taraf kredi riski yönetim sistemine ilişkin dokümantasyon ile süreçlerin yeterliliği,
- b) Otuzdokuzuncu fıkranın (a) bendi uyarınca kurulması gerekli olan karşı taraf kredi riski kontrol biriminin organizasyon yapısı,
- c) Otuzdokuzuncu fıkranın (b) bendi uyarınca kurulması gerekli olan teminat yönetim biriminin organizasyon yapısı,
- ç) Karşı taraf kredi riski ölçümlerinin günlük risk yönetimi ile ilişkilendirilmesi,
- d) Ön ve arka ofis personelinin kullandığı risk fiyatlandırma modelleri ve değerlendirme sistemlerine ilişkin onay süreci,
- e) Karşı taraf kredi riski ölçüm sürecinde meydana gelen önemli değişikliklerin validasyonu,
- f) Risk ölçüm modelinde karşı taraf kredi riskinin ne ölçüde dikkate alındığı,
- g) Yönetim bilgi sistemlerinin bütünlüğü,
- ğ) Karşı taraf kredi riski verilerinin güvenilirliği ve tamlığı,
- h) Teminat ve netleştirme anlaşmalarının hükümlerinin risk tutarı ölçümlerine doğru yansıtılıp yansıtılmadığı,
- ı) İlgili veri kaynaklarının bağımsızlığı da dahil, modellerde kullanılan veri kaynaklarının tutarlılığının, güvenilirliğinin ve zamanında ulaşılabiliirliğinin teyidi,
- i) Volatilité ve korelasyon varsayımlarının doğruluğu ve uygunluğu,
- j) Değerleme ve risk tutarı hesaplamalarının doğruluğu,
- k) Modelin doğruluğunun yetmişyedinci fıkrada belirtildiği şekilde geriye dönük testler kullanılarak sık aralıklarla teyidi,
- l) Karşı taraf kredi riski kontrol birimi ile teminat yönetim biriminin yasal gereksinimlere uyumu.

BPRT Modelleri için Operasyonel Şartlar

44. Yasal sermaye gereksinimini hesaplamak amacıyla KKR kaynaklı BPRT'yi hesaplamak için bankalar aşağıda sıralanan operasyonel şartları sağlar. Bu şartlar; KKR yönetimine ilişkin nitel standartlar, kullanım testi, stres testi, ters eğilim riskinin tespiti ve iç kontrollerdir. Banka, bu bölümün onüç, otuzbir, otuziki, otuzdört, otuzaltı, otuzyedi, otuzsekiz, kırküç, altmışsekiz ve yetmişbirinci fıkralarında belirtilen şartlar dahil olmak üzere Kurum'a Karşı Taraf Kredi Riskinin Yönetimine İlişkin Rehber'e uyum sağladığını gösterir.

Kullanım Testi

45. EBPRT hesaplamalarında kullanılan modelin ürettiği risk tutarı dağılımı, bankanın günlük karşı taraf kredi riski yönetim sürecine dahil edilir. Modelin çıktıları; bankanın kredi onaylama, karşı taraf kredi riski yönetimi, sermayenin birim ve faaliyet bazında tahsisi ve kurumsal yönetim süreçlerinde belirleyici olur.. Sadece içsel model metodlarına yeterlilik kazandırmak için oluşturulan ve uygulanan modeller ve tahminler kullanılamaz. İçsel model kullanımına onay verilebilmesi için Kuruma yapılacak başvurularda BPRT ölçümlerinde esas alınan risk tutarı dağılımını hesaplamada kullanılan modelin bu bölümde belirtilen asgari

kriterlere uygunluğunun ve söz konusu modelin, asgari bir yıldır kullanılmakta olduğunun ispatı gerekir.

46. Karşı taraf kredi riski tutarlarının dağılımının belirlenmesinde kullanılan model; karşı taraf kredi riskinin tanımlanması, ölçülmesi, yönetimi, onaylanması ve içsel raporlama süreçlerini kapsayan karşı taraf kredi riski yönetim çerçevesinin bir parçasıdır.. Karşı taraf kredi riski yönetim çerçevesi, kredi limiti kullanımlarının ölçümünü, karşı taraf kredi riskinin diğer kredi riskleriyle birlikte ele alınmasını ve sermayenin birim ve faaliyet bazında tahsisini de içerir. Bankalar, BPRT'ye ek olarak cari risk tutarlarını da ölçer ve yönetir. Uygun hallerde, cari risk tutarları teminatların etkisi alınmadan ve alınarak ayrı ayrı hesaplanır. BPRT'nin hesaplanmasında, kullanılan modelin ürettiği risk tutarı dağılımını esas alan azami risk tutarı gibi karşı taraf kredi riski ölçütlerinin de kullanılması halinde, kullanım testinin usulünce yapılmış olduğu kabul edilir.

47. Karşı taraf kredi riski hesaplamalarının daha az bir sıklıkla yapılmasının uygun olduğunun ispat edildiği durumlar hariç, bankalarca BRT'nin günlük bazda hesaplanmasına yönelik gerekli sistemler tesis edilir. Bankalar, BRT'yi, sözleşmelerin vadesini ve gelecek nakit akışlarının zamanını doğru biçimde yansıtan bir zaman dilimi için ve maruz kalınan risklerin kompozisyon ve büyüklüğüne uygun şekilde hesaplar.

48. Risk tutarı, sadece bir yıllık bir zaman dilimi için değil, netleştirme grubu içindeki tüm sözleşmelerin vadesini kapsayacak bir zaman dilimi için hesaplanır, izlenir ve kontrol edilir. Bankalar, bir yıldan uzun süreli karşı taraf riskinin tanımlanması ve kontrolü için uygun yöntemlere sahip olur. Risk tutarlarına ilişkin artış tahminleri, sermaye gereksinimi içsel değerlendirme sürecinde girdi olarak dikkate alınır.

Stres Testi

49. Bankalar, karşı taraf kredi riskine ilişkin sermaye yeterliliği değerlendirmelerinde kullanılmak üzere düzenli olarak ayrıntılı bir stres testi süreci yürütülür. Stres testi sonuçları, BPRT ölçümüyle karşılaştırılır ve İSEDES çerçevesinde dikkate alınır.

50. Stres testi, bankanın kredi riski tutarlarını olumsuz etkileyebilecek olası olayları veya ekonomik koşullarda meydana gelebilecek değişiklikleri ve bankanın bu değişikliklere dayanıklılığının değerlendirilmesini içerir. Buna örnek olarak, ekonomik ve endüstriyel daralma, piyasa hareketleri ve likiditenin azalması verilebilir. Bankanın karşı taraf kredi riski için kapsamlı bir stres testi programı olmalıdır. Stres testi programı her bir karşı taraf seviyesinde karşı taraf riski oluşturan tüm işlem ve toplam riskleri, düzenli stres testi uygulamaya imkan verecek şekilde yeterli bir zaman ölçeğinde kapsar.

51. Bankalar, bütün karşı taraflar için faiz oranı, kur, hisse senedi, kredi faiz farkları ve emtia fiyatları gibi temel piyasa riski faktörlerinin belirli bir yöne olan duyarlılıklarındaki yoğunlaşmaların ortaya çıkarılması ve gerektiğinde bu yoğunlaşmaların düşürülmesini sağlamak amacıyla en az ayda bir olmak üzere stres testi yürütür. Tek faktörlü, çok faktörlü ve önemli yönsel olmayan riskleri içeren risk stres testleri ile risk tutarı ve kredi değerliliğinin beraber strese tabi tutulması karşı taraf, karşı tarafın risk grubu ve bankanın toplam riski seviyesinde yapılır.

52. (1) Bankalar, en az üç aylık dönemler itibariyle çok faktörlü stres testi senaryoları uygulamalı ve verim eğrisi riski, baz riski dahil olmak üzere önemli yönsel olmayan riskleri

değerlendirir. Çok faktörlü stres testleri asgari olarak aşağıda yer alan durumlara ilişkin senaryoları içerir:

- a) Ciddi ekonomik veya piyasa gelişmelerinin olması,
- b) Piyasa likiditesinin önemli oranda düşmesi,
- c) Büyük bir finansal aracı kuruluşun pozisyonlarını tasfiye etmesi.

(2) Strese tabi tutulan piyasa hareketleri karşı tarafın kredi değerlilikleri üzerinde de etkili olmaktadır. Bankalar en az üç aylık dönemler itibarıyla, risk tutarı ile karşı tarafın kredi değerliliğinin birlikte hareketini stres testine tabi tutar.

53. Risk faktörlerine uygulanan şokların şiddeti, stres testinin amacıyla tutarlı olur. Stres altında ödeme gücü test edilirken faktörlere uygulanan şoklar, geçmişte yaşanmış olağan dışı piyasa koşullarını yeterli bir şekilde kapsayabilecek ve uç ancak olası stresli piyasa koşullarını yansıtabilecek şiddette olur. Stres testleri kapsamında, bu şokların sermaye, sermaye gereksinimi ve kazançlar üzerindeki etkileri değerlendirilir. Stres testi programı, günlük olarak portföyün izlenmesi, riskten koruma uygulamaları ve yoğunlaşmaların yönetilmesi amacıyla, şiddeti daha düşük ama olasılığı yüksek senaryoları da değerlendirir.

54. Stres testi programı, uygun olduğu ölçüde, önemli düzeyde olumsuz etkiye yol açabilecek uç ama olası senaryoları belirlemek üzere ters stres testlerini dikkate alır, risk faktörlerine karşı, portföyün doğrusal olmayan hareketlerinin sonuçlarını açıklar.

55. Program kapsamında stres testlerinin sonuçları üst yönetime en az üç aylık dönemler itibarıyla düzenli olarak raporlanır. Raporlar ve sonuçlara ilişkin analizler, portföy çapındaki en yüksek karşı taraf seviyesindeki etkiyi, sektör veya bölge bazında portföy içindeki önemli yoğunlaşmaları ve ilgili portföy ve karşı tarafların belirli eğilimlerini kapsar.

56. Üst yönetim, stres testinin bankanın risk yönetimi yapısına ve risk kültürüne entegre edilmesinde öncü rol alır, sonuçların anlamlı olmasını ve karşı taraf kredi riskinin yönetiminde kullanılmasını sağlar. Önemli riskler için stres testi sonuçları bankanın risk iştahını belirleyen rehberler ile karşılaştırılır, aşırı veya yoğunlaşmış risklerin tespit edilmesi halinde, üst yönetim tarafından gerekli tedbirler alınır.

Ters Eğilim Riski

57. Bankalarca, genel ve spesifik ters eğilim riskini önemli oranda artırabilecek risklere gerekli ve yeterli önem verilir.

58. Genel ters eğilim riskini tespit edebilmek amacıyla bankalar, karşı tarafın kredi değerliliğiyle pozitif korelasyona sahip risk faktörlerini tespit etmek için stres testleri ve senaryo analizleri tasarlar. Bu tür test ve analizler, risk faktörleri arasındaki ilişkilerin değişmesine bağlı olarak gerçekleşebilecek şiddetli şok olasılıklarını da içerir. Bankalar, ürün, bölge, sektör veya faaliyetleri ile ilgili diğer kategoriler bazında genel ters eğilim riskini izler. Ters yön riski ve bu riskin yönetilmesine ilişkin atılan adımların üst yönetime ve ilgili komiteye düzenli olarak bildirilir.

59. Bankalar, bir sözleşmenin akdedilmesinde ve sözleşmenin geçerliliğini koruduğu süre boyunca taraf olan her bir gerçek veya tüzel kişi için spesifik ters eğilim riskinin tespit edilmesi, izlenmesi ve kontrol edilmesine ilişkin uygulama usul ve esasları oluşturur. Spesifik ters eğilim riski tespit edilen karşı tarafların tarafı olduğu sözleşmeler atmışncı fıkra uyarınca dikkate alınır.

60. Bankalar, spesifik ters eğilim riski tespit edilen karşı taraflara ilişkin olarak aşağıdaki prensiplere uygun olarak karşı taraf kredi riski için sermaye yükümlülüğü hesaplar.

a) İhraççı ile karşı taraf arasında hukuki bir bağın bulunduğu ve spesifik ters eğilim riskinin mevcut olduğu finansal araçlar, karşı tarafla yapılan diğer işlemlerle aynı netleştirme grubu içerisine dahil edilmez.

b) İhraççı ile karşı taraf arasında hukuki bir bağın bulunduğu ve spesifik ters eğilim riskinin mevcut olduğu, tek bir referans borçluya ilişkin kredi temerrüt swapları için risk tutarı, ihraççının tasfiye edildiği varsayımı altında dayanak varlığın arta kalan gerçeğe uygun değerindeki tüm beklenen kayıp tutarına eşittir. İDD yaklaşımını kullanan bankalarda bu swap işlemleri için, temerrüt halinde kayıp yüzde yüz olarak dikkate alınır.

c) (b) bendinde bahsi geçen swap işlemleri için, Yönetmeliğin 4 ilâ 7 nci maddeleri uyarınca risk ağırlıklı tutar hesabında kullanılacak risk ağırlığı, ilgili sözleşmenin/işlemin korumasız kısmına uygulanan risk ağırlığıdır.

ç) İhraççı ile karşı taraf arasında hukuki bir bağın bulunduğu ve spesifik ters eğilim riskinin mevcut olduğu, tek bir referans borçluya ilişkin hisse senedi türevleri, bono opsiyonları türünde işlemlerde risk tutarı, dayanak varlığın temerrüde düşmesi varsayımı altındaki işlemin değerine eşittir. Piyasa riski hesabında ilave risk (ilave temerrüt ve kredi değerliliği değişim riski) için sermaye yükümlülüğü hesabı halihazırda bir temerrüt halinde kayıp (THK) tahmini içerdiği için hesaplamalarda THK değeri yüzde yüz olarak alınır.

61. Bankalar, maruz kaldıkları genel ve spesifik ters eğilim riskleri ile bu riskleri yönetmek amacıyla aldıkları önlemlere ilişkin hususları içeren periyodik raporlar hazırlar ve bu raporları üst yönetime ve ilgili komitelere sunar.

Modelleme Sürecinin Tutarlılığı

62. Bankaların sağlanması gereken diğer operasyonel şartlar model girdilerinin (BPRT ölçümünde kullanılan işlem verisi, tarihi piyasa verisi, hesaplama sıklığı ve fiyatlama modelleri) tutarlılığını temin etmeye yönelik iç kontrollerdir. Kullanılan model, ilgili işlemin şart ve özelliklerini zamanında, tam ve ihtiyatlı bir şekilde dikkate alır.. İşlem şartları, asgari olarak sözleşmede belirtilen tutarlar, vade, referans varlıklar ile marj ve netleştirmeye ilişkin hükümleri içerir. Söz konusu işlemlerin şart ve özellikleri periyodik denetime tâbi tutulan bir veri tabanında tutulur. Netleştirmeye ilişkin düzenlemelerin tanınması için netleştirmenin yasal açıdan bağlayıcılığının teyit ve temininin hukuk birimince onaylanmış olması ve ilgili verilerin veri tabanına bağımsız bir birim tarafından girilmesi gereklidir. İşlemlerin şart ve özellikleri ile verilerinin modele dahil edilmesi iç denetime tâbi tutulur. Söz konusu şart ve özelliklerin BPRT'ye doğru bir biçimde veya ihtiyatlı bir şekilde yansıtıldığı sürekli olarak kontrol edilir ve doğrulanması amacıyla model ile kaynak veri sistemlerinin teyidinde ilişkin süreçler tesis edilir.

63. Cari risk tutarlarının hesaplanmasında, cari piyasa verileri kullanılır. Bankalar, esas aldıkları stokastik süreçlerde kullanacakları parametreleri (eğilim, volatilite ve korelasyon) oluşturmak için BPRT modellerini tarihsel piyasa verisi veya zımni piyasa verisi kullanarak kalibre edebilir. Tarihsel piyasa verisi kullanan banka en az 3 yıllık tarihsel veri kullanılır. Bu veri en az üç aylık dönemlerde veya piyasa koşullarını yansıtmayı amacıyla gerektiğinde daha sık güncellenir. Stres kalibrasyonu kullanılarak EBPRT hesaplamak için, banka EBPRT modelini bankanın karşı taraflarının kredi temerrüt faiz farklarına ilişkin bir stres periyodu içeren üç yıllık veri veya bu tür bir stres periyodunu içeren zımni piyasa verisi kullanarak kalibre eder. Bu amaçla bankalar, atmışdört, atmışbeş ve atmışaltıncı fıkralarda belirtilen koşulları taşır.

64. Bankalar, en az üç aylık dönemlerde, bu fıkrada yer alan hesaplamalar için kullandığı stres periyodunun, alım-satım yapılan kredi faiz farklarında bankanın muhatabı olduğu karşı tarafları temsil eden bir örneklem için artırımlı kredi temerrüt swabı veya kredi veya kurumsal bonolar gibi diğer alacakların faiz farklarına ilişkin periyot ile uyumlu olduğunu Kuruma gösterir. Bir karşı taraf için yeterli kredi faiz farkı verisi bulunmadığı durumlarda, anılan karşı taraf bulunduğu bölge, içsel derecelendirme ve faaliyet alanı baz alınarak spesifik bir kredi faiz farkı verisi ile ilişkilendirilir.

65. Tüm karşı taraflar için EBPRT modeli, strese tabi kredi periyodu içerisindeki veriyi içeren tarihsel veya zımni veriden birini kullanır ve bu veriyi EBPRT modelinin mevcut veriye kalibrasyonu için kullandığı metot ile tutarlı bir şekilde dikkate alır.

66. EBPRT'nin stres kalibrasyonunun etkinliğini değerlendirmek amacıyla banka, bankanın maruz kaldığı aynı temel risk faktörlerine hassas yeterli sayıda referans portföyü oluşturur. Bu referans portföylerinin risk tutarı;

a) Üç yıllık stres süresinden elde edilen cari piyasa fiyatları, cari strese tabi volatiliteler, cari strese tabi korelasyonlar ya da diğer ilgili faktörlerin cari değerleri,

b) Üç yıllık stres süresinden elde edilen stres süresi sonundaki piyasa fiyatları, stres süresi sonundaki strese tabi volatiliteler, stres süresi sonundaki strese tabi korelasyonlar ya da diğer ilgili faktörlerin stres süresi sonundaki değerleri

kullanılarak hesaplanır. Kurum, bu referans portföylerinin risk tutarlarının EBPRT'nin stres kalibrasyonundan elde edilen tutarlardan önemli oranda sapması durumunda, bankadan stres kalibrasyonunu düzeltmesini isteyebilir.

67. Model, bir validasyon sürecine tâbi olur. Bu süreç, bankanın politika ve yöntemlerinde açık bir şekilde yer alır. Validasyon süreci, modelin bütünlüğünü sağlamak için gereken testleri içerir ve varsayımların ihlâl edildiği ve BPRT'nin olduğundan düşük gösterilmesine neden olabileceği durumları açıklar. Validasyon süreci, modelin kapsamlılığının incelenmesini de içerir.

68. (1) Bankalar, ilgili riskleri izler ve bu riskler önemli bir düzeye ulaştığında içsel BPRT tahmininin ayarlanması amacına yönelik süreçlere sahip olması gerekir. Bu çerçevede banka;

a) Spesifik ters eğilim riski kapsamındaki risklerini tanıır ve yönetir,

b) Bir yıldan sonra artan risk profili gösteren riskler için, bir yıllık BPRT tahminini vade boyunca gerçekleşen BPRT ile periyodik olarak karşılaştırır,

c) Kalan vadesi bir yıldan az olan riskler için, hesaplanan yenileme maliyetini (cari risk tutarını) ve gerçekleşen risk tutarlarını düzenli olarak karşılaştırır ve bu karşılaştırmaya olanak veren verileri saklar.

(2) Beklenen pozitif risk tutarını tahmin eden içsel model, özellikle de alfayı tahmin etme izni olan bankalar için değerlendirilirken, kurum, portföyün kkr'ye yol açan aşağıda yer alan niteliklerini değerlendirir:

a)Portföyün çeşitliliği (portföyün maruz kaldığı risk faktörlerinin sayısı),

b)Karşı tarafların iflas olasılıkları arasındaki korelasyon,

c)Karşı taraf işlemlerinin sayısı ile yoğunlaşma durumu.

69. Banka, bir işlemi bir netleştirme grubuna dahil etmeden önce, bu işlemin Üçüncü Kısımda belirtilen koşullara uyan yasal açıdan bağlayıcı bir netleştirme sözleşmesi kapsamında yer aldığının doğrulanması amacına yönelik sistemlere sahip olur.

70. Karşı taraf kredi riski azaltımında teminat kullanan bir banka, yaptığı hesaplamalarda teminatın etkisini dikkate almadan önce, bu teminatın Kredi Riski Azaltım Tekniklerine İlişkin Tebliğde belirtilen usul ve esaslar çerçevesinde, hukuki geçerlilik standartlarına uyum sağlamasının doğrulanması amacına yönelik sistemlere sahip olur.

Risk yönetim sistemine ilişkin şartlar

71. Banka aşağıda belirtilen şartlara uyum sağlar:

a) Risk Ölçüm Modelleri ile Piyasa Riskinin Hesaplanmasına ve Risk Ölçüm Modellerinin Değerlendirilmesine İlişkin Tebliğde belirtilen nitel şartları sağlar.

b) Banka, model tarafından oluşturulan risk ölçütlerinin gerçekleşen risk ölçütleriyle karşılaştırılması ve statik pozisyonlardaki hipotetik değişimlerin gerçekleşen değerlerle karşılaştırılmasının yapıldığı bir geriye dönük test programını düzenli olarak yürütür.

c) Banka bir başlangıç validasyonu yapar, karşı taraf kredi riski modelini ve sonuçlarını düzenli olarak gözden geçirir. Validasyon ve gözden geçirme, modelin geliştirilmesinden bağımsız olur.

ç) Bankanın yönetim kurulu ve üst yönetimi, risk kontrol sürecinde aktif bir şekilde yer alır ve kredi riski ve karşı taraf kredi riski kontrolü için yeterli ölçüde kaynak ayrılmasını sağlar. Bu açıdan, otuzdokuzuncu fıkranın (a) bendi uyarınca kurulan bağımsız karşı taraf kredi riski kontrol birimi tarafından hazırlanan günlük raporlar, hazine birimlerinin yetkili personeli tarafından alınan pozisyonlar ile bankanın toplam riskinde gerekli azaltımların yapılması amacıyla, bunu sağlayabilecek yeterli kıdem ve yetkiye sahip yöneticiler tarafından gözden geçirilir.

d) Bankanın içsel risk ölçüm modeli, bankanın günlük risk yönetim sürecinin ayrılmaz bir parçasıdır. Söz konusu modelin çıktıları da karşı taraf kredi riski profilinin kontrol, izlenme ve planlama sürecinin ayrılmaz parçasıdır.

e) Risk ölçüm sistemi, içsel kredi ve alım-satım limitleri ile birlikte kullanılır. Bu açıdan, limitler, zaman içinde tutarlı bir şekilde risk ölçüm modeli ile ilişkilendirilir ve kredi tahsis ve hazine birimlerinin yöneticileri ile üst yönetim tarafından anlaşılabilir şekilde olur..

f) Banka tarafından risk yönetim sisteminin, temel prensipler ile kullanılacak ampirik yöntemleri içeren risk yönetimi rehberi aracılığı ile iyi dokümente edilmesi sağlanır, özellikle risk ölçüm sisteminin faaliyetlerine ilişkin olarak yazılı bir içsel politika, kontrol ve prosedür seti bulundurulur ve politikaların uyumunu sağlayacak bir düzen oluşturulur.

g) Bankanın risk ölçüm sistemi iç denetim süreçleri aracılığıyla düzenli olarak bağımsız gözden geçirmeye tabi tutulur. Bu gözden geçirmeye hem alım-satım işlemleri yapan birimlerin faaliyetleri hem de bağımsız karşı taraf kredi riski kontrol biriminin faaliyetleri dahil edilir.. Tüm risk yönetim sürecinin gözden geçirilmesi en az yılda bir kez olmak üzere düzenli aralıklarla yapılır ve asgari olarak kırkıüçüncü fıkrafta belirtilen hususları içerir.

ğ) Geriye dönük test de dahil olmak üzere, karşı taraf kredi risk modellerinin periyodik validasyonu, modeldeki zayıflıkları gidermeye yönelik adım atmaya sağlayacak düzeyde yetkiye sahip yöneticiler tarafından belli aralıklarla gözden geçirilir.

72. Kurum, yetmişbirinci fıkrafta belirtilen şartların ne düzeyde sağlandığını dikkate alarak onuncu fıkrafta belirtilen α değerini kullanacaktır. Sadece bu kriterleri tümüyle sağlayan bankalar, onbeşinci fıkrafta belirtilen minimum çarpım faktörünü kullanabilecektir.

73. Bankalar, karşı taraf kredi riski modellerinin başlangıç ve periyodik validasyon süreçleri ile model tarafından üretilen risk ölçüt hesaplamalarını, üçüncü bir tarafın aynı analizi veya risk ölçüt hesaplamalarını tekrarlayabilmesine olanak verecek detayda dokümente eder.

Bu dökümantasyon hangi geriye dönük testin ve periyodik validasyonun hangi sıklıkta yapılacağını, validasyonun veri akışı ve portföyler ile nasıl gerçekleştirildiğini ve kullanılan analizleri açıklar.

74. Bankalar karşı taraf kredi riski modellerini ve risk hesaplamasına dahil edilen modelleri değerlendirecek kriterleri tanımlar ve kabul edilemez performansların nasıl belirlenip, çözümleneceğine ilişkin süreci tanımlayacak yazılı bir politikaya sahip olur.

75. Bankalar karşı taraf kredi riski modeli ve modelin risk ölçütlerinin validasyonu amacıyla, temsili karşı taraf portföylerinin nasıl oluşturulmuş olduğunu tanımlar.

76. Karşı taraf kredi riski modeli ve onun tahmin dağılımlarını üreten risk ölçütlerinin validasyonunda, tahmin dağılımına ilişkin tek bir istatistikten daha fazlası değerlendirilir.

BPRT Modelleri için validasyon koşulları

77. (1) Karşı taraf kredi riski modelleri ile model tarafından üretilen risk ölçütlerinin başlangıç ve periyodik validasyonlarının bir parçası olarak, bankalar aşağıda sayılan şartları karşılar.

a) Bankalar model kullanımına ilişkin Kurumdan izin almadan önce, piyasa risk faktörlerinin hareketlerine ilişkin tarihi verileri kullanarak geriye dönük test yapar. Geriye dönük test farklı başlangıç tarihleri ve farklı piyasa koşullarını içeren en az 1 yıllık birden fazla sayıda tahmin zaman aralıklarını dikkate alır.

b) Bankalar karşı taraf kredi riski modelleri ile modelin risk ölçütlerinin performansını piyasa risk faktör tahminlerinin performansı ile beraber geriye dönük teste tabi tutar. Teminatlandırılmış alım-satımlar için, kullanılan tahmin zaman aralıkları, teminatlandırılmış veya marjlı alım-satım işlemlerine uygulanan riskin marj süresini yansıtır. Söz konusu tahmin zaman aralıkları asgari bir yıllık zaman süresini kapsar.

c) Ortaya çıkan risk tutarları ile tahmin dağılımı arasında büyük farkların oluşması, model ve kullanılan verilerde düzeltilmesi gereken bir sorun olduğunu gösterir. Bu durumlarda, Kurum, sorunun çözülmesine yönelik uygun tedbirlerin alınmasını ve bu iyileştirme sürecinde ek sermaye tutulmasını isteyebilir.

ç) Piyasa risk faktörlerine belli bir senaryo kapsamında geleceğe yönelik olarak uygulanan şoklar vasıtasıyla karşı taraf kredi riskinin hesaplanmasında kullanılan fiyatlama modelleri, başlangıç ve periyodik model validasyonu sürecinin bir parçası olarak test edilir. Söz konusu fiyatlama modelleri, piyasa riskini kısa zaman diliminde hesaplamak için kullanılan modellerden farklı olabilir. Opsiyonlar için kullanılan fiyatlama modelleri, opsiyon değerinin piyasa risk faktörleri ile doğrusal olmayan yapısını dikkate alır.

d) Karşı taraf kredi riski modeli, netleştirme grubu bazında risk tutarlarını toplulaştırmak üzere, işleme özgü bilgileri de dikkate alır. Bankalar bu işlemlerin model içinde uygun netleştirme gruplarıyla eşleştirilmesini sağlamakla yükümlüdür.

e) Temsili karşı tarafa uygulanan statik, tarihsel geriye dönük testler validasyon sürecinin bir parçasıdır. Banka düzenli aralıklarla, gerçek veya hipotetik birden fazla temsili karşı tarafa bu şekilde geriye dönük testler uygular. Bu temsili portföyler, bankanın maruz kaldığı risk faktörleri ve seçilen portföylerin önemli risk faktörlerine olan duyarlılıkları baz alınarak seçilir.

f) Banka, karşı taraf kredi riski modelleri ile modelin risk ölçütlerinin varsayımlarını, aynı risk faktörünün vadeleri arasındaki ilişkinin modellenmesi ve risk faktörleri arasındaki ilişkinin modellenmesi dahil olmak üzere, test etmek için geriye dönük testler uygular.

g) Karşı taraf kredi riski modelleri ile modelin risk ölçütlerinin performansı uygun geriye dönük test uygulamalarına tabi tutar. Geriye dönük test programı, BPRT modelinin risk ölçütlerinin zayıf performansını belirleyebilecek seviyede olur.

ğ) Bankalar karşı taraf kredi riski modelleri ile modelin risk ölçütlerini, içsel modele konu edilen alım-satımların vadesiyle uyumlu zaman aralıkları için valide eder.

h) Periyodik validasyon sürecinin bir parçası olarak, karşı taraf riski hesaplamasında kullanılan fiyatlama modelleri, uygun bağımsız modellerle karşılaştırılmak suretiyle test eder.

ı) Periyodik validasyon, karşı taraf kredi riski modelleri ile modelin risk ölçütlerinin yakın dönem performansına ilişkin bir değerlendirmeyi içerir.

i) Validasyon sürecinin bir parçası olarak, karşı taraf kredi riski modelinin hangi parametrelerinin ne sıklıkla güncelleneceği değerlendirilir.

j) Karşı taraf kredi riski modelinin başlangıç ve periyodik validasyonu, karşı taraf ve netleştirme grubu seviyesinde yapılan hesaplamaların uygunluğunu değerlendirir.

k) Model performansının periyodik olarak değerlendirilmesi, modelin kullanıldığı tüm karşı tarafları kapsar.

(2) Kurumdan önceden izin almak kaydıyla, her bir karşı tarafın risk tutarının hesaplanmasında, EBPRT ile çarpılan α 'nın yerine, daha muhafazakar bir ölçüt kullanılabilir. Göreli muhafazakarlığın seviyesi, BPRT modelleri için Kurum'dan alınacak ilk izin ve düzenli gözden geçirmeler sırasında Kurum tarafından değerlendirilecektir. Banka muhafazakarlığını düzenli olarak valide eder.

(3) Geriye dönük testin, modelin geçerliliğinin yeterli olmadığını göstermesi durumunda, Kurum, model için verilen izni iptal edebilir veya modelin derhal iyileştirilmesini sağlamak amacıyla yönelik uygun tedbirlerin alınmasını ve bu iyileştirme sürecinde ek sermaye tutulmasını isteyebilir.

ÜÇÜNCÜ KISIM

Sözleşmeye Dayalı Netleştirme

Kurum tarafından onay verilebilecek netleştirme türleri

1. (1) Bu Kısım kapsamında;

a) Karşı taraf, netleştirme sözleşmesi akdetme yetkisine sahip olan gerçek ve tüzel kişiler,

b) Sözleşmeye dayalı çapraz ürün netleştirme işlemi, farklı ürün kategorilerine ait iki taraflı çerçeve sözleşmeleri ve işlemleri kapsayan, tek bir hukuki yükümlülük yaratan ve karşı taraf ile banka arasında yapılan yazılı bir sözleşme anlamına gelir.

(2) Sözleşmeye dayalı çapraz ürün netleştirme işlemleri, yalnızca iki taraflı yapılan netleştirmeleri içerir.

(3) Çapraz ürün netleştirmesi çerçevesinde, aşağıdakiler, farklı ürün kategorileri olarak kabul edilir:

- a) Repo işlemleri, menkul kıymet veya emtia ödünç verme ve ödünç alma işlemleri;
- b) Kredili menkul kıymet işlemleri,
- c) Türev işlemler.

(4) Kurum, sadece aşağıda belirtilen netleştirme işlemlerinin risk azaltım etkisinin dikkate alınmasına izin verir.

a) Uygulandığı her seferde tek bir net tutar oluşturarak taraflar arasındaki aynı para birimine ve değerlendirme gününe sahip karşılıklı alacak ve borçları otomatik olarak mahsup eden

ve böylece eski sözleşmeleri sona erdirerek yasal açıdan bağlayıcı tek bir yeni sözleşme oluşturan, bir banka ile onun karşı tarafı arasında yapılan iki taraflı yenileme sözleşmeleri,

b) Banka ile karşı taraf arasındaki iki taraflı hukuki açıdan bağlayıcı diğer sözleşmeler,

c) İkinci Kısımın Üçüncü Bölümünde tanımlanan İMY'yi kullanmasına Kurumca izin verilen bankalar için ilgili yöntem kapsamına giren sözleşmeye dayalı çapraz ürün netleştirme işlemleri. Aynı risk grubundaki farklı tüzel kişilerle gerçekleştirilen işlemler arasındaki netleştirmeler, sermaye yükümlülüğünün hesaplanmasında dikkate alınmaz.

Dikkate alınma kriterleri

2. Kurum, netleştirme sözleşmelerinin risk azaltım etkisinin dikkate alınmasına sadece aşağıda belirtilen koşullarda izin verir.

a) Karşı tarafın temerrüde düşmesi halinde, banka sadece sözleşme kapsamındaki tüm münferit işlemlerin gerçeğe uygun değerine göre değerlendirilmiş pozitif ve negatif tutarlarının net toplamını tahsil veya ödeme gibi tek bir yükümlülüğe dönüştüren bir netleştirme sözleşmesine taraf olur. Bir netleştirme sözleşmesinde temerrüde düşen karşı taraf için kurulacak olan iflas masasının temerrüde düşen tarafın karda olduğu pozisyonlarda bankadan alacağı talep etme ancak zararda olduğu pozisyonlarda borcu bankaya ödememe hakkına sahip olabileceği durumlar varsa bu netleştirme sözleşmeleri karşı taraf kredi riski azaltımında kullanılamaz.

b) Netleştirme anlaşmasına ilişkin hukuki ihtilâf veya anlaşmazlık yaşanması durumunda, aşağıda belirtilen hukuki kaynaklar açısından bankanın alacak ve borçlarının (a) bendinde tanımlanan net toplamla sınırlı olacağını belirten yazılı ve gerekçeli hukuki mütalaalar hazırlanır. Banka netleştirme sözleşmelerinin ilgili tüm ülkelerde yasal olarak bağlayıcı olduğunu Kuruma gösterir.

1) Karşı tarafın bulunduğu ülkenin kanunları,

2) Bir kuruluşun kendisinin kurulu olduğu ülkeden farklı bir ülkede yer alan bir şubesinin müdahil olması durumunda ilgili yurtdışı şubenin bulunduğu ülke mevzuatı,

3) Sözleşme kapsamındaki münferit işlemlerin tabi olduğu yasal düzenlemeler,

4) Netleştirme sözleşmesinin uygulanmasına ilişkin diğer yasal hükümler.

c) Mevzuattaki olası değişiklikler neticesinde netleştirme sözleşmesinin yasal geçerliliğini muhafaza edip etmediğinin sürekli olarak gözden geçirilmesini sağlayan sistemler tesis edilir.

ç) Netleştirme sözleşmesine ilişkin belgeler Kanunun belgelerin saklanmasıyla ilişkin 42 nci maddesine uygun olarak saklanır.

d) Netleştirme etkileri her bir karşı tarafa ilişkin toplam kredi riski tutarı hesaplamalarına dahil edilir ve karşı taraf kredi riski bu esas çerçevesinde yönetilir.

e) Her bir karşı tarafa ilişkin kredi riskinin toplulaştırılır ve her bir işlem türü için tek bir konsolide risk tutarı belirlenir. Toplulaştırılmış konsolide risk tutarı, kredi sınırlarının hesaplanmasında ve sermaye gereksinimi içsel değerlendirme sürecinde dikkate alınır.

3. Kurum, netleştirme sözleşmelerinin yasal bağlayıcılığı olup olmadığını gerekirse ilgili ülkelerin yetkili otoriteleriyle işbirliği yapmak suretiyle de teyit eder. İki ülke denetim otoritesinden herhangi birinin olumsuz görüş vermesi halinde netleştirme sözleşmesinin risk azaltım etkisi dikkate alınmaz.

4. Kurum, netleştirme sözleşmelerinin risk azaltım etkisinin dikkate alınması hususunda bankaca sunulan gerekçeli hukuki mütalaaları kabul edebilir.

5. Temerrüde düşülmesi durumunda, temerrüde düşmeyen tarafa ödeme yapılmamasına ya da ödenmesi gereken tutardan daha az tutarda ödeme yapılmasına yönelik hükümler içeren sözleşmeler, temerrüde düşen taraf alacaklı olsa dahi hiçbir durumda risk azaltımında dikkate alınmaz.

6. Sözleşmeye dayalı çapraz ürün netleştirme işlemleri, ilave olarak aşağıdaki koşulları sağlar:

a) Bu Kısımın ikinci fıkrasının (a) bendinde tanımlanan net toplam, netleştirme işlemi kapsamındaki iki taraflı çerçeve sözleşmesinin pozitif ve negatif kapanış değerlerinin ve münferit işlemlerin pozitif ve negatif piyasa değerlerinin net toplamıdır.

b) Bu Kısımın ikinci fıkrasının (b) bendinde belirtilen yazılı ve gerekçeli hukuki mütalaalar, netleştirme sözleşmelerinin bir bütün olarak geçerliliği ve ifa edilebilirliği ile netleştirme işleminin çerçeve sözleşmesinin önemli hükümleri üzerindeki etkilerini de ele alır. Bu mütalaalar, bankanın faaliyette bulunduğu ülkenin yasal düzenlemeleri kapsamında hukuki mütalaa ya da sözleşmeye ilişkin tüm hususlara gerekçeleriyle birlikte yer veren hukuki zabıt olarak kabul edilirler.

c) Bu Kısımın ikinci fıkrasının (c) bendi çerçevesinde bankalar netleştirme grubuna dahil edilecek herhangi bir işlemin hukuki mütalaa kapsamında ele alındığının teyidine yönelik sistemlere sahip olur. Bankalar ilgili mevzuattaki olası değişiklikler neticesinde çapraz ürün netleştirme anlaşmalarının yasal geçerliliğinin temini amacıyla hukuki mütalaaları günceller.

ç) Çapraz ürün netleştirme sözleşmelerinin dikkate alınması için, bankalar, netleştirme sözleşmesi kapsamındaki çerçeve sözleşmeleriyle ilgili olarak iki taraflı netleştirmenin tanınmasına ilişkin kriterlere ve Kredi Riski Azaltım Tekniklerine İlişkin Tebliğ'de belirtilen usul ve esaslara uyumu devamlı surette sağlar.

d) Çapraz ürün netleştirmesi uygulaması bankanın karşı tarafa ilişkin toplam kredi riski ölçümünün bir parçası olur ve banka karşı taraf kredi riskini bu bağlamda yönetir.

e) Karşı taraf bazında çapraz ürün netleştirmesi kullanılan riskler toplulaştırılır ve bu tutar kredi limitleri ve ekonomik sermaye süreçlerinin bir parçası olarak dikkate alınır..

Dikkate almanın sonuçları

7. (1) Sözleşmeye dayalı netleştirme aşağıda belirtilen esaslar çerçevesinde dikkate alınır.

a) İkinci Kısımın İkinci Bölümü ve İkinci Kısımın Üçüncü Bölümü kapsamında yapılan netleştirme ilgili bölümlerdeki esaslar çerçevesinde dikkate alınır.

b) Yenileme sözleşmeleri:

Brüt tutarlar yerine yenileme sözleşmeleri ile belirlenen net tutarlar ağırlıklandırmaya tabi tutulabilir. Böylece, İkinci Kısımın Birinci Bölümü uygulanmasında, anılan Bölümün birinci fıkrasında belirtilen yenileme maliyeti ile ikinci fıkrasında belirtilen sözleşme tutarları veya işleme konu tutarların değeri yenileme sözleşmesi dikkate alınarak hesaplanabilir.

c) Diğer netleştirme sözleşmeleri:

İkinci Kısımın Birinci Bölümünün uygulamasında netleştirme sözleşmesine dahil edilmiş olan sözleşmelerin, anılan Bölümün birinci fıkrasında belirtilen yenileme maliyeti netleştirme sonucunda hesaplanan varsayımsal net yenileme maliyeti dikkate alınarak bulunur. varsayımsal net yenileme maliyetinin bir net borçla sonuçlanması halinde, cari yenileme maliyeti "sıfır" olarak kabul edilir. Netleştirme sözleşmesine dahil edilmiş olan tüm

sözleşmelerin, anılan Bölümün ikinci fıkrasında belirtilen potansiyel kredi riski tutarı ise aşağıdaki formül vasıtasıyla azaltılmış olarak hesaplanabilir.

$$PKT_{azt} = 0,4 * PKT_{brt} + 0,6 * NBR * PKT_{brt}$$

Formülde geçen:

- PKT_{azt} = Yasal bağlayıcılığı bulunan iki taraflı netleştirme sözleşmesine dahil edilen ve belirli bir karşı tarafla ilgili tüm sözleşmelere ilişkin azaltılmış potansiyel kredi riski tutarını,

- PKT_{brt} = Yasal bağlayıcılığı bulunan iki taraflı netleştirme sözleşmesine dahil edilen ve belirli bir karşı tarafla ilgili tüm sözleşmelere ilişkin sözleşmede belirtilen tutarların İkinci Kısım Birinci Bölümünde yer alan Tabloda gösterilen oranlarla çarpılması sonucu bulunacak potansiyel kredi riski tutarları toplamını,

NBR = Net yenileme maliyeti/ brüt yenileme maliyeti rasyosunu ifade eder. Brüt yenileme maliyeti bulunurken, yalnızca pozitif yenileme maliyetleri toplanır.

(2) Bankalar, seçecekleri aşağıdaki oranlardan birini NBR 'nin hesaplanmasında tutarlı olarak kullanırlar.

a) Ayrı hesaplamada: Yasal bağlayıcılığı bulunan iki taraflı bir netleştirme sözleşmesine dahil edilen ve belirli bir karşı tarafla ilgili tüm sözleşmelere ilişkin net yenileme maliyetinin aynı karşı tarafla yapılan sözleşmelere ilişkin brüt yenileme maliyetine oranı,

b) Birlikte hesaplamada: Yasal bağlayıcılığı bulunan tüm iki taraflı netleştirme sözleşmelerine dahil edilen sözleşmeler dikkate alınmak kaydıyla bütün karşı taraflara ilişkin net yenileme maliyetleri toplamının bütün karşı taraflara ilişkin brüt yenileme maliyetleri toplamına oranı.

(3) Potansiyel kredi riski tutarının yukarıdaki formül vasıtasıyla hesaplanmasında, netleştirmeye dahil edilmiş olan ve birbiriyle tam olarak eşleşen sözleşmeler, netleştirme sonucu elde edilen net tutarın sözleşme tutarı olarak dikkate alındığı tek bir sözleşme olarak değerlendirilebilir. Birbiriyle tam olarak eşleşen sözleşmeler, karşılıklı nakit akışları aynı para birimine ve değerlendirme gününe sahip olan vadeli döviz sözleşmeleri veya benzeri sözleşmelerdir.

DÖRDÜNCÜ KISIM

KDA Riski İçin Sermaye Yükümlülüğü Hesaplaması

BİRİNCİ BÖLÜM

Kapsam

1. Kredi riskine ilişkin risk ağırlıklı kredi tutarlarını azaltmak amacıyla kabul edilebilir olan kredi türevleri hariç, bankalar diğer tüm faaliyetleri sebebiyle taraf oldukları türev işlemlere ilişkin olarak bu Kısım uyarınca KDA riski için sermaye yükümlülüğü hesaplar.

2. Birinci Kısımın İkinci Bölümünün ikinci fıkrasının (b) ile (ç) bentlerinde belirtilen işlemlerden kaynaklanan KDA risk tutarının bir banka için önemli düzeyde olduğu Kurum tarafından belirlenmiş ise ilgili banka birinci fıkra da yer alan sermaye yükümlülüğü hesabına bu işlemleri de dahil eder.

3. Bir merkezi karşı tarafla yapılan işlemler KDA riski için sermaye yükümlülüğü hesabına dahil edilmezler.

İKİNCİ BÖLÜM

Gelişmiş Yöntem

1. Risk Ölçüm Modelleri ile Piyasa Riskinin Hesaplanmasına ve Risk Ölçüm Modellerinin Değerlendirilmesine İlişkin Tebliğin 4 üncü maddesi uyarınca borçlanma araçlarının faiz oranı riski için spesifik risk sermaye yükümlülüğü hesabında içsel model kullanmasına Kurumca izin verilen banka, İkinci Kısımın Üçüncü Bölümünün birinci fıkrası uyarınca karşı taraf kredi riski hesabında dikkate alınacak risk tutarını belirlemede İMY'nin kullanılmasına izin verildiği tüm işlemler için, Dördüncü Bölümünün bir ilâ üçüncü fıkraları uyarınca kabul edilebilir KDA risk korumalarını dikkate alarak, karşı tarafların kredi faiz farklarında meydana gelen değişikliklerin bu işlemlerin tüm karşı taraflarının KDA'ları üzerindeki etkisini modelleyerek KDA riskinden kaynaklı sermaye yükümlülüğü hesaplar. Risk Ölçüm Modelleri ile Piyasa Riskinin Hesaplanmasına ve Risk Ölçüm Modellerinin Değerlendirilmesine İlişkin Tebliğin 4 üncü maddesi uyarınca borçlanma araçlarının faiz oranı riski için spesifik risk sermaye yükümlülüğü hesabında kullanmasına Kurumca izin verilen içsel model kredi faiz farklarındaki değişim riskini doğru bir şekilde ölçme konusunda yetersiz ise, banka KDA riskinden kaynaklı sermaye yükümlülüğünü bu Bölümde belirtilen gelişmiş yöntem yerine Üçüncü Bölümde belirtilen Standart Yönteme göre hesaplar. İçsel model karşı tarafların kredi faiz farklarındaki değişimleri ile sınırlıdır ve KDA'nın, türev ürüne ilişkin referans varlığın, emtianın, döviz kurunun veya faiz oranının değerindeki değişimler dahil diğer piyasa faktörlerindeki değişime duyarlılığını modellemez.

2. Her bir karşı tarafa ilişkin olarak KDA riski için sermaye yükümlülüğü, bankanın KDA'yı belirlemek için kullandığı muhasebesel değerlendirme yönteminden bağımsız olarak aşağıdaki formüle göre hesaplar:

$$KDA = THK_{piyasa} \cdot \sum_{i=1}^T \max \left\{ 0; e^{-\left(\frac{S_{i-1} \cdot t_{i-1}}{THK_{piyasa}}\right)} - e^{-\left(\frac{S_i \cdot t_i}{THK_{piyasa}}\right)} \right\} \cdot \left(\frac{BRT_{i-1} \cdot D_{i-1} + BRT_i \cdot D_i}{2} \right)$$

Yukarıdaki formülde yer alan ifadelerin karşılıkları aşağıdaki şekildedir.

t_i : $t_0 = 0$ olmak üzere, i inci zaman dilimine kalan süredir.

t_T : Karşı taraf ile yapılan netleştirme grupları içerisindeki en uzun sözleşme vadesidir.

s_i : Karşı tarafın KDA'sı hesabında kullanılacak olan t_i zamanındaki karşı tarafın kredi faiz farkıdır. Bir karşı tarafa ilişkin kredi temerrüt swabı faiz farkı bilgisi mevcutsa banka söz konusu faiz farkını kullanır. Böyle bir faiz farkı bilgisi mevcut değilse banka karşı tarafın sahip olduğu derecelendirme notu, bulunduğu sektör ve bölgeyi dikkate alarak muadil bir faiz farkı kullanır.

THK_{piyasa} : Karşı tarafın temerrüdü halinde kayıp yüzdesidir ve karşı tarafın piyasada işlem gören bir enstrümanı mevcutsa söz konusu enstrümanın faiz farkına, böyle bir enstrüman mevcut değilse karşı tarafın sahip olduğu derecelendirme notu, bulunduğu sektör ve bölge dikkate alınarak belirlenen muadil bir faiz farkına dayanır. THK_{piyasa} , Kredi Riskine Esas Tutarın İçsel Derecelendirmeye Dayalı Yaklaşımlar ile Hesaplanmasına İlişkin Tebliğ ya da

İkinci Kısımın Üçüncü Bölümünün atmışıncı fıkrasında belirtilen THK dan farklı olarak bankanın içsel tahminine dayanmayan piyasa değerlendirmesine dayalı bir oranı ifade eder.

BRT: Birinci Kısımın Birinci Bölümünün ondokuzuncu fıkrasında da belirtildiği üzere, yeniden değerlemenin yapıldığı t_i zamanında karşı taraftan kaynaklanan beklenen risk tutarıdır. Bu hesaplama ilgili karşı taraf için tüm farklı netleştirme gruplarından kaynaklanan risk tutarı dahil edilir ve her bir netleştirme grubunun en uzun vadesi, ilgili netleştirme grubu içerisindeki en uzun vadeli sözleşmenin vadesidir. Marjlı işlemler için İkinci Kısımın Üçüncü Bölümünün yirminci fıkrasında belirtilen BPRT'yi kullanan bankalar, bu işlemler için üçüncü fıkra da belirtilen uygulamayı da gerçekleştirirler.

D_i : $D_0=1$ olmak üzere, t_i zamanında temerrüt riskinden arındırılmış iskonto oranıdır.

Yukarıdaki formülde “max” fonksiyonu ile ifade edilen kısım t_{i-1} ile t_i zamanı arasında gerçekleşmesi muhtemel bir temerrüt için piyasada zımnen oluşan marjinal temerrüt olasılığını ifade eder. Piyasada zımnen oluşan marjinal temerrüt olasılığı gerçek hayatta oluşan temerrüt olasılığını değil teorik olarak belirlenen risk nötral temerrüt olasılığını ifade eder. Bir başka ifade ile piyasada zımnen oluşan marjinal temerrüt olasılığı temerrüde karşı satın alınan korumanın piyasada belirlenen fiyatıdır.

3. Bir karşı taraf ile ilgili olarak KDA için sermaye yükümlülüğü hesabı yapılırken, borçlanma araçlarının spesifik riski hesabında, Risk Ölçüm Modelleri ile Piyasa Riskinin Hesaplanmasına ve Risk Ölçüm Modellerinin Değerlendirilmesine İlişkin Tebliğin 4 üncü maddesi uyarınca Kurumca onaylanmış modeli kullanan bankaların bu modelin tüm girdilerini aşağıdaki formüllerden uygun olanına dayandırır.

a) Söz konusu model belirli zamanlar için kredi faiz farkı duyarlılıklarına dayanıyorsa, banka her bir kredi faiz farkı duyarlılığını (Yasal KS01) aşağıdaki formüle dayandırır.

$$Yasal\ KS01_t = 0,0001 \cdot t_i \cdot e^{-\left(\frac{S_i \cdot t_i}{THK_{piyasa}}\right)} \cdot \frac{BRT_{i-1} \cdot D_{i-1} - BRT_{i+1} \cdot D_{i+1}}{2}$$

b) Modelde kredi faiz farkının kredi faiz farklarındaki paralel kaymalara olan duyarlılığı kullanılıyorsa, banka aşağıdaki formülü kullanır.

$$Yasal\ KS01_t = 0,0001 \cdot \sum_{i=1}^T \left(t_i \cdot e^{-\left(\frac{S_i \cdot t_i}{THK_{piyasa}}\right)} - t_{i-1} \cdot e^{-\left(\frac{S_{i-1} \cdot t_{i-1}}{THK_{piyasa}}\right)} \right) \cdot \frac{BRT_{i-1} \cdot D_{i-1} - BRT_i \cdot D_i}{2}$$

c) Modelde kredi faiz farklarındaki kaymalar için ikinci derece duyarlılıkların (faiz farkı gaması) kullanılması durumunda, gama ikinci fıkradaki formüle dayanılarak hesaplanır.

4. Teminatlandırılmış türev işlemler için İkinci Kısımın Üçüncü Bölümünün yirminci fıkrasındaki BPRT ölçütünü kullanan banka, KDA riski için sermaye yükümlülüğünü bu Bölümdeki fıkralar uyarınca belirlerken aşağıda yer alan iki unsura göre hareket eder.

a) Sabit bir BRT profili oluştuğunu kabul eder.

b) BRT'yi, aşağıdakilerden büyük olanına eşit bir vade için İkinci Kısımın Üçüncü Bölümünün yirminci fıkrası uyarınca hesaplanan EBRT'ye eşitler.

1) Netleştirme grubunda yer alan en uzun vadenin yarısı,

2) Netleştirme grubunda yer alan tüm işlemlerin nominal değerleri kullanılarak hesaplanan ağırlıklı ortalama vade.

5. Faaliyetlerinin önemli bir kısmı ile ilgili olarak risk tutarını hesaplamak için Üçüncü Kısımın Üçüncü Bölümünün birinci fıkrası uyarınca İMY'yi kullanmayan Kurumca yetkilendirilen ancak küçük portföyleri için İkinci Kısım Birinci Bölümdeki gerçeğe uygun değerine göre değerlendirme yöntemini veya İkinci Kısım İkinci Bölümdeki standart yöntemi kullanan, bununla birlikte Risk Ölçüm Modelleri ile Piyasa Riskinin Hesaplanmasına ve Risk Ölçüm Modellerinin Değerlendirilmesine İlişkin Tebliğin 4 üncü maddesi uyarınca alım satımı yapılan borçlanma araçlarının spesifik riski için piyasa riski RMD modelini kullanmaya Kurumca yetkilendirilen banka, Kurum iznine tabi olarak, İMY'yi kullanmadığı netleştirme gruplarından kaynaklanan KDA riski için sermaye yükümlülüğünü iki ilâ dördüncü fıkralar uyarınca hesaplayabilir. Bu izin, sadece İkinci Kısım Birinci Bölümdeki gerçeğe uygun değerine göre değerlendirme yöntemini veya İkinci Kısım İkinci Bölümdeki standart yöntemi kullanan bankalara sınırlı sayıdaki küçük portföy için verilir.

6. Beşinci fıkra da yer alan hesaplamada ve İMY'nin BRT profili üretmediği durumda banka, aşağıda yer alan iki unsuru dikkate alır:

a) Sabit bir BRT profili oluştuğunu kabul eder.

b) BRT'yi, aşağıdakilerden büyük olanına eşit bir vade için İkinci Kısımın Birinci Bölümündeki gerçeğe uygun değerine göre değerlendirme yöntemine veya İkinci Kısımın İkinci Bölümündeki standart yöntemine göre hesaplanan risk tutarına eşitler.

1) Netleştirme grubunda yer alan en uzun vadenin yarısı,

2) Netleştirme grubunda yer alan tüm işlemlerin nominal değerleri kullanılarak hesaplanan ağırlıklı ortalama vade.

7. KDA riski için sermaye yükümlülüğü, strese tabi RMD dahil ancak ilave risk sermaye yükümlülüğü hariç olmak üzere hem genel hem de özel kredi faiz farkı riskleri için gerekli sermaye yükümlülüklerinden oluşur. Bankalar KDA için sermaye yükümlülüğünü, strese tabi ve strese tabi olmayan RMD'nin toplamı olarak belirlerler. Söz konusu yükümlülük aşağıdaki şekilde hesaplanır:

a) Strese tabi olmayan RMD hesaplanırken, BRT için cari parametre kalibrasyonları kullanılır.

b) Strese tabi RMD hesaplanırken, İkinci Kısımın Üçüncü Bölümünün atmışüçüncü fıkrasında yer alan stres kalibrasyonu kullanılarak belirlenen karşı tarafın gelecekteki BRT profilleri kullanılır. Kredi faiz farkı parametreleri için stresin uygulanacağı periyot olarak risk tutarının belirlenmesinde kullanılan parametreler için üç yıllık stres periyodu içerisindeki en şiddetli bir yıllık stres periyodu dikkate alınır.

8. Bu bölümde belirtilen hususlarla ilgili olarak Kurum aşağıdaki hususlarda ilave usul ve esaslar belirleyebilir.

a) İkinci fıkra da yer alan hesaplamada kullanılan THK_{piyasa} 'nın belirlenmesi amacıyla muadil faiz farkının nasıl belirleneceğine,

b) Beşinci fıkra da belirtilen sınırlı sayıdaki küçük portföy ile ilgili olarak sahip olunması gereken portföy büyüklüğü ve portföy sayısı bilgilerine,

c) Kurulca belirlenecek ilave hususlar.

9. KDA için alınan gerekli kriterleri taşıyan riskten korunma araçları da dahil tüm türev işlemlerin karşı tarafları üzerinden teminatlı, teminatsız KDA grupları için ilave KDA risk sermaye yükümlülüğü hesaplanır. Söz konusu yükümlülük bakımından bu yükümlülüğe tabi enstrümanlar ile bankanın bilançosunda yer alan diğer enstrümanlar arasında, aksi belirtilmiş olmadıkça netleştirilme yapılamaz.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

Standart Yöntem

1. Karşı taraflarla yaptığı işlemlerden kaynaklanan KDA riski için sermaye yükümlülüğünü İkinci Bölümde açıklanan Gelişmiş Yöntem ile hesaplamayan bankalar her bir karşı taraftan kaynaklanan KDA riski için sermaye yükümlülüğünü, Dördüncü Bölüm uyarınca kabul edilebilir KDA risk korumalarını dikkate alarak, aşağıdaki formüle göre hesaplayacaktır.

$$K = 2,33 \cdot \sqrt{h} \cdot \sqrt{\left(\sum_i 0,5 \cdot w_i \cdot (M_i \cdot TT_i^{toplamlam} - M_i^{koruma} \cdot B_i) - \sum_{ind} w_{ind} \cdot M_{ind} \cdot B_{ind} \right)^2 + \sum_i 0,75 \cdot w_i^2 \cdot (M_i \cdot TT_i^{toplamlam} - M_i^{koruma} \cdot B_i)^2}$$

2. Yukarıdaki formülde yer alan ifadelerin karşılıkları aşağıdaki şekildedir.

a) h : Bir yıllık risk hesaplama dönemi $h=1$.

b) w_i : “i” karşı tarafına uygulanacak ağırlık.

Her bir karşı taraf, yetkili KDK’lar tarafından verilen derecelendirme notlarına göre, aşağıdaki tabloda yer alan altı ağırlıktan biri (w_i) ile eşleştirilir. Karşı tarafın yetkili bir KDK tarafından verilmiş olan bir derecelendirme notunun olmaması durumunda ilgili karşı taraf üçüncü kredi kalitesi kademesinde değerlendirilecektir.

Kredi kalitesi kademesi	Ağırlık (%)
1	0,7
2	0,8
3	1,0
4	2,0
5	3,0
6	10,0

c) $TT_i^{toplamlam}$: “i” karşı tarafından kaynaklanan ve teminatların etkisinin dikkate alınması suretiyle, karşı taraf kredi riski için sermaye yükümlülüğü hesaplamasında kullanılan İkinci Kısımda yer alan yöntemlere uygun olarak hesaplanan karşı taraf kredi riski tutarı (netleştirme grupları bazında toplayarak).

İkinci Kısım Üçüncü Bölümde yer alan İMY’yi kullanmayan bir banka için, bir karşı taraftan kaynaklanan toplam karşı taraf kredi riski aşağıdaki faktör kullanılarak iskonto edilecektir.

$$\frac{1 - e^{-0,05 \cdot M_i}}{0,05 \cdot M_i}$$

ç) B_i : Sadece “i” karşı tarafına ilişkin olarak satın alınan ve KDA riskinden korunulması amacıyla kullanılan tek bir referans borçluya ilişkin kredi temerrüt swaplarının nominal büyüklüğü.

Söz konusu nominal büyüklük aşağıdaki faktör kullanılarak iskonto edilecektir.

$$\frac{1 - e^{-0,05 \cdot M_i^{koruma}}}{0,05 \cdot M_i^{koruma}}$$

d) B_{ind} : KDA riskinden korunma amacıyla satın alınan bir ya da daha fazla endeks kredi temerrüt swabının tüm nominal büyüklüğü.

Söz konusu nominal büyüklük aşağıdaki faktör kullanılarak iskonto edilecektir.

$$\frac{1 - e^{-0,05 \cdot M_{ind}}}{0,05 \cdot M_{ind}}$$

e) w_{ind} : Endeks risk korumalarına uygulanacak olan ağırlık.

Bankalar endeksleri, endeksin ortalama faiz farkını temel alarak belirlenmiş olan altı ağırlıktan (w_i) biriyle eşleştirecektir.

f) M_i : “i” karşı tarafıyla yapılan işlemlerin efektif vadesi.

İkinci Kısım Üçüncü Bölümde yer alan İMY’yi kullanan bir banka için, M_i işlemin türüne göre İkinci Kısım Üçüncü Bölüm onsekizinci fıkrasına göre hesaplanır. Ancak, netleştirme grubu için kalan en uzun vadenin 5 yıldan uzun olması durumunda, Kredi Riskine Esas Tutarın İçsel Derecelendirmeye Dayalı Yaklaşımlar ile Hesaplanmasına İlişkin Tebliğin ekinde yer alan EK-1’in İkinci Bölümünün onyedinci fıkrasında belirtilen formülde üst sınır 5 yıl yerine netleştirme grubu için kalan en uzun vade olarak belirlenir.

İkinci Kısımın Üçüncü Bölümünde yer alan İMY’yi kullanmayan bir banka için M_i , Kredi Riskine Esas Tutarın İçsel Derecelendirmeye Dayalı Yaklaşımlar ile Hesaplanmasına İlişkin Tebliğin ekinde yer alan EK-1’in İkinci Bölümünün onikinci fıkrasının (b) bendi uyarınca hesaplanır. Ancak, M_i ilgili fıkra göre hesaplanırken 5 yıllık vade sınırlamasına tabi tutulmaz.

g) M_i^{koruma} : Nominal büyüklüğü “Bi” olan riskten koruma aracının vadesi (Eğer bunlar birden fazla pozisyon ise $M_i^{koruma} \cdot B_i$ tutarları toplanmak suretiyle formülde kullanılacaktır).

ğ) M_{ind} : Endeks risk korumasının vadesi.

Birden fazla endeks risk koruması pozisyonunun olması durumunda M_{ind} , her bir endekse ilişkin risk korumasının vadesinin nominal tutarlarına göre ağırlıklandırmak suretiyle bulunur.

3. Karşı taraf kredi riskinden korunmak amacıyla kullanılan ve bir karşı tarafın içinde yer aldığı bir endeksi temel alan bir kredi temerrüt swabının söz konusu olduğu durumlarda; banka karşı tarafla ilişkilendirilebilir nominal tutarı, bu karşı tarafa uygulanacak olan uygun ağırlığı dikkate alarak endeks kredi temerrüt swabının nominal tutarından düşebilir ve bu karşı tarafa ilişkin riskten korumayı, vadesi endeksin vadesiyle aynı olan tek bir referans borçluya ilişkin bir koruma (B_i) olarak dikkate alabilir.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

Kabul Edilebilir Riskten Korumalar

1. (1) Risk korumalarının bu Kısımın İkinci ve Üçüncü Bölümleri uyarınca KDA riski için sermaye yükümlülüğü hesaplamalarında dikkate alınabilmesi için, bu risk korumalarının KDA riski azaltımı ve yönetimi amacıyla kullanılmış olması ve aşağıda sayılan risk korumalarından olması şarttır.

a) Tek bir referans borçluya ilişkin kredi temerrüt swapları ya da karşı tarafı doğrudan referans gösteren diğer eşdeğer riskten koruma araçları,

b) Herhangi bir karşı tarafa ilişkin faiz farkı ile endeks kredi temerrüt swabı risk korumasının faiz farkları arasındaki bazın RMD modellerine yansıtıldığı endeks kredi temerrüt swapları.

(2) (b) bendinde belirtilen herhangi bir karşı tarafa ilişkin faiz farkı ile endeks kredi temerrüt swabı risk korumasının faiz farkları arasındaki bazın RMD modellerine yansıtılması şartı, anılan karşı tarafın faiz farkı için bir göstergenin kullanıldığı durumlarda da geçerlidir.

(3) Bir göstergenin kullanıldığı tüm karşı taraflar için bankalar, faiz farkı bilgisinin mevcut olduğu benzer muhataplardan oluşan bir grubu temsil eden örneklemden elde edilen kabul edilebilir bir zaman serisi kullanılmalıdır.

(4) Herhangi bir karşı tarafa ilişkin faiz farkı ile endeks kredi temerrüt swabı risk korumasının faiz farkları arasındaki bazın RMD modellerine yansıtılmasının Kurum tarafından yeterli bulunmaması durumunda, banka RMD modelinde endeks risk korumalarının nominal tutarının sadece yüzde ellisini kullanabilecektir.

(5) (b) bendi uyarınca kullanılabilir olan risk korumaları, sadece Dördüncü Kısım İkinci Bölüm kapsamında KDA riski için sermaye yükümlülüğü hesaplayan bankalar tarafından kullanılabilir.

2. Bankalar KDA riski için sermaye yükümlülüğü hesaplarırken diğer karşı taraf kredi riski korumalarını kullanamayacaktır. Özellikle, dilimli veya “n” inci temerrüt olayına bağlı kredi türevleri ve krediye bağlı tahviller KDA riski için sermaye yükümlülüğü hesaplanırken dikkate alınmayacaktır.

3. KDA riski için sermaye yükümlülüğü hesaplanırken dikkate alınan risk korumaları diğer risklerin azaltımında kullanılmayacaktır.

BEŞİNCİ KISIM

KKR ve KDA için toplam sermaye hesaplanması

1. Bu Kısımda, İMY için sermaye yükümlülüğü, her bir karşı taraf bazında hesaplanan risk tutarının ilgili kredi risk ağırlıklarıyla çarpılarak tüm karşı taraflar açısından toplanması sonucunda elde edilen risk ağırlıklı varlıklara bağlı KKR sermaye yükümlülüğünü tanımlamaktadır.

a) İMY kullanma izni olan ve bonolara ilişkin faiz oranı spesifik risk sermaye yükümlülüğü hesaplanmasına ilişkin olarak piyasa riskinde içsel model kullanan bankalarda KKR için toplam sermaye yükümlülüğü aşağıda belirtilen tutarların toplamıdır (i+ii):

i) Aşağıdakilerden büyük olanı;

1) Bu risk tutarları için cari piyasa verisi kullanılarak hesaplanan temerrüt tutarının baz alındığı sermaye yükümlülüğü,

2) Stres kalibrasyonu kullanılarak hesaplanan temerrüt tutarına bağlı İMY’ye ilişkin sermaye tutarı. İDD yaklaşımını kullanan bankalarda, türev işlemler için kullanılacak risk

ağırlıkları, Kredi Riskine Esas Tutarın İçsel Derecelendirmeye Dayalı Yaklaşımları ile Hesaplanmasına İlişkin Tebliğ'in ekinde yer alan EK-1'de belirtildiği şekilde temerrüt olasılığının bir fonksiyonu olan tam vade ayarlaması yapılarak ve efektif vadenin (V) 1 olarak kabul edilmesi suretiyle hesaplanır. Bunun için, banka, kullandığı spesifik RMD modelinin derecelendirme notlarındaki değişimin etkilerini kapsayacak kapasiteye sahip olduğunu Kuruma ispat eder. Aksi durumda, vade ayarlaması formülü olarak $(1 - 1.5 \times b)^{-1} \times (1 + (V - 2.5) \times b)$ kullanılmalıdır.

ii) Gelişmiş yöntemle hesaplanan KDA için sermaye yükümlülüğü.

b) İMY kullanma izni olan ve bonolara ilişkin spesifik risk RMD hesaplama izni olmayan bankalarda KKR için toplam sermaye yükümlülüğü aşağıda belirtilen tutarların toplamıdır (i+ii):

i) Cari parametre kalibrasyonu kullanılarak hesaplanan temerrüt tutarı ile strese tabi tutulmuş parametreler kullanılarak bulunan temerrüt tutarına bağlı hesaplanan sermaye yükümlülüğünden büyük olanı.

ii) Standart yöntemle göre KDA için hesaplanan sermaye yükümlülüğü.

c) Diğer bankalarda KKR için toplam sermaye yükümlülüğü aşağıda belirtilen tutarların toplamıdır (i+ii):

i) Gerçeğe uygun değer yöntemi ile standart yöntemle göre hesaplanan sermaye tutarı,

ii) Standart yöntemle göre KDA hesaplanmasına ilişkin sermaye yükümlülüğü.

İHTİYATLI DEĞERLEMeye VE ALIM SATIM HESAPLARININ YÖNETİMİNE İLİŞKİN İLKE VE ESASLAR

BİRİNCİ BÖLÜM

Alım Satım Hesaplarının Yönetimine İlişkin İlke ve Esaslar

1. Alım satım hesabı, alım satım amacıyla tutulan finansal araç ve emtiadaki pozisyonlardan oluşur. Alım satım hesabında yer alan bir unsuru koruma amaçlı tutulan finansal araç ve emtiadaki pozisyonlarda alım satım hesaplarına dahil edilir. Bununla birlikte, sermaye yeterliliğinin hesaplanmasında, bu araçların alım satım hesabına konu edilebilmesi için, alınıp satılmaları konusunda herhangi bir kısıtlayıcı şarta tabi olmamaları veya tamamıyla koruma sağlanabilir olmaları gerekir. Ayrıca, pozisyonlar sıklıkla ve doğru olarak değerlendirir ve portföy aktif bir şekilde yönetilir.

2. Alım satım amacıyla tutulan pozisyonlar, kısa vadede satmak ve/veya gerçekleşen veya beklenen kısa vadeli fiyat hareketlerinden yararlanmak niyetiyle yahut arbitraj karı gerçekleştirmek amacıyla tutulan pozisyonlardır. Bu pozisyonlar, bankanın kendi için aldığı pozisyonlar olabileceği gibi piyasa yapıcılığı, müşteri hizmetleri veya başka bir faaliyetten kaynaklı da olabilir.

3. Bankalar, sermaye yeterliliğinin hesaplanmasında alım satım hesabı kapsamına giren ve bu kapsamın dışında kalan hesapları belirler, bu bölümde alım satım hesapları için aranan kriterlere uyumdan emin olmak ve risk yönetim kapasiteleri ve uygulamalarını dikkate almak amacıyla açıkça tanımlanmış politika ve uygulama usulleri oluşturur. Bu politika ve uygulama usullerine uyum tamamıyla belgeye dayalı olur ve dönemsel olarak iç denetime tabi tutulur.

4. Bu politika ve uygulama usullerinin asgari olarak aşağıdaki genel hususlarda yönlendirici olması gerekir. Bu hususlar, bir ürün veya ilişkili ürün grubunun alım satım hesaplarına dahil edilebilmesine uygunluğu sağlayan bir testler serisi olmaktan ziyade bankanın alım satım hesaplarının genel yönetimi açısından asgari olarak yönlendirici olması gerektiği ana konuları gösterir:

a) Bankaca alım satım faaliyeti olarak değerlendirilen faaliyetler ile sermaye yükümlülüğü hesaplanmasında alım satım hesaplarının parçası olarak değerlendirilen faaliyetler.

b) Bir alım satım hesabı kaleminin aktif ve likit nitelikteki iki yönlü bir piyasa referans alınarak günlük olarak piyasa değeri yöntemi ile değerlendirilmesine ilişkin asgari ölçütler

c) Model yoluyla değerlemeye tabi tutulacak alım satım hesabı kalemleri açısından;

i) Alım satım hesabı kaleminin önemli risklerinin tespit edilmesine ilişkin asgari ölçütler,

ii) Alım satım hesabı kaleminin önemli risklerinin korumaya tabi tutulabilmesine ve koruma sağlayacak araçların aktif ve likit nitelikte iki yönlü bir piyasası bulunan araç olduğunun tespit edilmesine ilişkin asgari ölçütler,

iii) Modelde kullanılan temel varsayımlar ve parametreler içingüvenilir tahminler türetilmesine ilişkin asgari ölçütler .

ç) İstikrarlı bir şekilde doğruluğu dışsal olarak teyit edilebilecek nitelikte olmak kaydıyla alım satım hesabı kalemleri için; bankanın yapabileceği değerlendirme uygulamaları ile yapması gereken değerlendirme uygulamalarının kapsamı,

d) Bankanın pozisyonlarını kısa sürede paraya çevirme kabiliyetini engelleyebilecek yasal kısıtlamalar veya diğer operasyonel gereksinimlere ilişkin asgari ölçütler,

e) Bankanın alım satım işlemleri kapsamındaki kalemleri aktif bir şekilde risk yönetimine dahil etmesi gerektiğine ilişkin ölçütler ile bu pozisyonlarını aktif bir şekilde risk yönetimine hangi şekilde dahil edebileceğine ilişkin asgari ölçütler.

f) Alım satım hesapları ile bankacılık hesapları arasında risk veya kalemlerin ne ölçüde transfer edilebileceği ve bu transferlere esas kriterler.

5. Sermaye yeterliliğinin ölçümünde pozisyonların alım satım hesaplarında yer alabilmesi için bu pozisyonlara ilişkin olarak aşağıdaki temel gereksinimlerin sağlanması şarttır:

a) Pozisyon/araç veya portföylere ilişkin üst yönetim tarafından onaylanan, beklenen elde tutma süresini de içeren, yazılı bir alım satım stratejisinin mevcut olması,

b) Pozisyonun aktif olarak yönetilmesi için;

i) Pozisyonun bir alım-satım masasında yönetimine,

ii) Pozisyon limitlerinin belirlenmesine ve uygunluğunun izlenmesine,

iii) Onaylanmış stratejiye göre ve kararlaştırılan limitler dâhilinde, alım satım işlemi konusunda yetkili personele pozisyon alımı ve pozisyonun yönetimi konusunda tanınacak serbestliğe,

iv) Pozisyonların günlük olarak piyasa değeri yöntemi ile ölçülmesine, ölçümün model yolu ile yapıldığı durumlarda, model parametrelerinin günlük olarak değerlendirilmesine,

v) Pozisyonların, bankanın risk yönetim sürecinin ayrılmaz bir parçası olarak üst yönetime raporlanmasına,

vi) Pozisyonların piyasa likiditesinin, koruma sağlanabilirliklerinin ve risk profillerinin değerlendirilmesini de sağlayacak şekilde, piyasa bilgi kaynakları referans alınarak pozisyonların aktif bir şekilde izlenmesine; bu kapsamda, değerlendirme sürecinde kullanılacak piyasa girdilerinin elverişliliğine ve kalitesine, piyasadaki işlem hacmine ve alım satım konusu pozisyonların sayısı ve büyüklüğünün de değerlendirilmesine,

yönelik açıkça tanımlanmış politika ve uygulama usullerinin bulunması.

c) Alım satım hesaplarındaki durağan pozisyonlar ve işlem hacminin izlenmesi de dâhil, bankanın pozisyonunun alım satım stratejisine uyumu bakımından izlenmesi için açıkça tanımlanmış politika ve uygulama usullerinin mevcut olması.

İKİNCİ BÖLÜM

İhtiyatlı Değerleme İlke ve Esasları

1. Bankalar gerçeğe uygun değeri ile sermaye yeterliliğinin ölçümünde dikkate alınacak alım satım veya bankacılık hesaplarında yer alan tüm pozisyonları için bu bölümde yer alan ihtiyatlı değerlendirme ilke ve esaslarını dikkate almak zorundadır.

1.1. Bu ilke ve esaslar sadece sermaye yeterliliğinin hesaplanması açısından geçerlidir, Kanunun 37 ve 38 inci maddesi hükümleri çerçevesindeki finansal raporlamaya ilişkin uygulamalar hakkında bu bölümdeki ilke ve esaslar uygulanmaz.

1.2. İhtiyatlı değerlendirme uygulamaları;

a) Değerlemeye ilişkin tahminlerin ihtiyatlı ve güvenilir olmasını teminen oluşturulacak ve işletilecek sistem ve kontroller,

b) Değerleme yöntemlerine ilişkin ilke ve esaslar,

c) Değerleme Ayarlamaları,

olmak üzere üç unsurdan oluşur.

A. Sistem ve Kontroller

2. Bankalar, değerlemeye ilişkin tahminlerin ihtiyatlı ve güvenilir olmasını teminen, yeterli sistem ve kontrolleri kurmak ve işletmekle yükümlüdür. Bu sistemler bankanın risk yönetim süreçleri ile entegre bir şekilde yürütülür.

3. Bu tür sistemler, değerlendirme sürecine ilişkin yazılı politika ve uygulama usulleri ile değerlendirme sürecinden sorumlu birim için bağımsız raporlama kanallarını içerir.

3.1. Değerleme sürecine ilişkin politika ve uygulama usulleri; değerlemede görev alanların açıkça tanımlanmış görev ve sorumluluklarını da kapsayacak biçimde, değerlemenin tespitinde kullanılan piyasa bilgi kaynakları ile bunların uygunluğuna ilişkin değerlendirmelere, gözlenemeyen ancak bankanın piyasa katılımcılarının pozisyonu fiyatlandırmada kullandıkları girdilere ilişkin varsayımlarını yansıtan girdilerin kullanımı hakkında açıklamalara, bağımsız değerlemelerin sıklığına, kapanış fiyatlarının zamanlamasına, değerlemelerin ayarlanmasına ilişkin uygulama usullerine, ay sonları ve gerektiğinde yapılacak olan teyit süreçlerine ilişkin politika ve uygulama usullerini kapsar.

3.2. Değerleme sürecinden sorumlu biriminin kullanacağı raporlama kanalları net olarak belirlenir ve bağımsızlığı sağlanır. Raporlamalar, nihai olarak icradan sorumlu bir yönetim kurulu üyesine yapılır.

B. Değerleme Yöntemlerine İlişkin İlke ve Esaslar

B.1 Piyasa Değeri ile Değerleme Yöntemi

4. Bankalar, mümkün olduğunca piyasa değeri ile değerlendirme yöntemini kullanır. Piyasa değeri ile değerlendirme, pozisyonların borsa fiyatları, ekran fiyatları veya çeşitli bağımsız araçlardan temin edilen diğer fiyat teklifleri gibi bağımsız kaynaklardan temin edilen kapanış fiyatları üzerinden asgari günlük olarak yapılan değerlendirilmedir.

5. Belirli bir finansal araç açısından piyasa yapıcısı konumundaki bankaların ilgili pozisyonu alış ve satış teklifleri arasındaki bir değerden kapatabildiği durumlar haricinde, piyasa değeri ile değerlendirme yapılırken, alış ve satış fiyatlarının daha ihtiyatlı olanı esas alınır.

6. Bankalar bir değerlendirme tekniği kullanarak gerçeğe uygun değeri hesaplarlarken mümkün olduğunca ilgili gözlemlenebilir girdileri kullanır, piyasada gözlemlenemeyen girdilerin kullanımını ise asgari düzeyde tutar. Bununla birlikte, icra ve haciz işlemleri gibi

zorunlu satışlara ilişkin girdiler gözlemlenebilir girdi olsa da ilgili girdi olarak değerlendirilmeye elverişli değilken, piyasaların aktif olmadığı anda yapılanlar gibi bazı işlemler ise gözlemlenemez. Bu gibi durumlarda bu gözlemlenebilir girdiler dikkate alınmakla birlikte nihai değerlemeyi belirleyen temel etken olarak dikkate alınmayabilir.

B.2 Model Yoluyla Değerleme Yöntemi

7. Gerçeğe uygun değerın piyasa değeri ile değerlendirme yöntemi kullanılarak bulunması mümkün değilse, model yoluyla değerlendirme yönetimi kullanılarak bulunacak değer gerçeğe uygun değer olarak kullanılır. Model yönetimi ile değerlemede ihtiyatlılık esastır. Model yoluyla değerlendirme, bir piyasa girdisi referans alınarak, ekstrapolasyon yöntemi kullanılarak veya bir piyasa girdisi çerçevesinde hesaplama yapılarak değerlendirme yapılmasını ifade eder. Model yoluyla değerlendirme yapılırken normalden daha muhafazakar davranılır.

8. Model yoluyla değerlemenin ihtiyatlılığı aşağıdaki kriterler çerçevesinde değerlendirilir:

a) Üst yönetimin, alım satım hesaplarının ya da gerçeğe uygun değeri ile değerlendirilen diğer pozisyonların model kapsamında değerlemeye tâbi tutulan kalemlerinin farkında olması ve bunun risk/performans raporlamasında neden olduğu belirsizliği dikkate alması beklenir.

b) Kaynak olarak alınan piyasa girdileri, mümkün olduğunca, piyasa fiyatlarıyla uyumlu olması gerekir ve özellik arz eden pozisyonların değerlemesinde kullanılan piyasa girdilerinin uygunluğu düzenli aralıklarla gözden geçirilir.

c) Özellik arz eden ürünler için mümkün olduğu sürece, genel kabul görmüş fiyatlama yöntemleri kullanılır.

ç) Modelin banka tarafından geliştirilmiş olması halinde, model, geliştirme sürecinden bağımsız ve yeterince uzman kişiler tarafından değerlendirilen ve test edilen uygun varsayımlara dayalı olarak oluşturulur, ön ofisten bağımsız bir birim tarafından geliştirilir veya onaylanır ve varsayımların, yazılım uygulamalarının ve matematiksel hesaplamaların validasyonu da dâhil, bağımsız olarak test edilir.

d) Modelde yapılacak değişikliklere ilişkin yazılı kontrol süreçleri oluşturulur ve modelin bir kopyası saklanarak değerlemelerin kontrolünde periyodik olarak kullanılır.

e) Risk yönetimi biriminin, kullanılan modellerin zayıf yönlerinin ve bunların değerlendirme sonuçlarına en iyi nasıl yansıtılabileceğinin farkında olması gerekir.

f) Model performansının doğruluğunun belirlenmesi amacıyla; varsayımların uygunluğunun devam edip etmediğinin değerlendirilmesi, risk faktörlerine karşı kar ve zarar analizi, fiili kapanış değerlerinin model çıktılarıyla karşılaştırılması gibi yöntemlerle model periyodik olarak gözden geçirilir. Model yoluyla değerlemedeki belirsizliklere karşı uygun olan değerlendirme ayarlamaları yapılır.

B.3 Bağımsız Fiyat Doğrulama Süreci

9. Piyasa fiyatı ile değerlendirme ve model değerlendirme yöntemi bağımsız bir fiyat doğrulama sürecine tabi tutulur. Bu süreç değerlemede kullanılan piyasa fiyatları veya model girdilerinin doğruluğunun düzenli olarak ortaya konulmasını içerir. Günlük olarak piyasa değeri ile değerlendirme yöntemi alım satım işlemini yapan personel tarafından yapılabilir olsa da; piyasa fiyatları ve model girdilerinin kontrol ve doğrulama işleminin alım satım işlemini yapan birimden bağımsız bir birim tarafından ve asgari ayda bir kere (ya da ilgili piyasanın/alım

satım faaliyetinin yapısına bağı olarak, daha sık) yapılması gerekir. Pozisyonların değ erinde gör ülebilecek hata veya fiyatlardaki sapmaların ayıklanması do ğ rula ma sü recinin amaçlarından oldu ğ undan, değ erleme ile do ğ rula ma sü recinin aynı sıklıkta uygulanması bir gereksinim de ğ ildir.

10. Bağımsız fiyat do ğ rula ması, kar ve zarar rakamlarının belirlenmesinde etkili olduklarından piyasa fiyatı ve model girdilerinde yüksek bir do ğ ruluk standardını zorunlu kılar. Oysa günlük fiyatlamalar yasal raporlamalar arasındaki dönemde banka iç i yönetim raporlamalarında kullanılır. Fiyatlara ilişkin bağımsız veri kaynaklarının mevcut olmaması ya da değ erleme de ğ erleme kullanılan veri kaynaklarının daha fazla subjektif değ erlendirmeler iç ermesi halinde, bağımsız fiyat do ğ rula masında değ erleme ayarlamaları gibi ihtiyatlı ölç ümler uygulanabilir.

C. De ğ erleme Ayarlamaları

11. Bankalar, piyasa değ eri ile değ erleme yöntemine ilişkin uygulama usullerinin bir parçası olarak, değ er ayarlamalarına ilişkin uygulama usullerini tesis eder ve bunları yürütür. Piyasa değ eri ile değ erleme veya model ile değ erleme yöntemlerinde değ erleme ayarlaması gerek ip gerekmedi ğ ine karar verirken bankalar üç üncü tarafların yapmış oldu ğ u değ erlemeleri de kullanır.

12. Bankalar asgari olarak; kazanılmamış kredi faiz farkları, kapanış maliyetleri, operasyonel riskler, erken itfa, yatırım ve fonlama maliyetleri, gelecekteki idari giderler ve ilgili durumlarda model riskini dikkate alarak değ erleme ayarlamalarını yapar.

13. Likiditesi düşük pozisyonlar için değ erleme ayarlamalarında ayrıca ön dört ilâ on altıncı fıkra hükümleri de dikkate alınır.

14. Bankalar, likiditesi düşük pozisyonlara ilişkin değ erlemelerinde sermaye yeterlili ğ i hesaplaması açısından değ erleme ayarlaması yapılması hakkında usulleri belirler. Bu usuller değ erleme ayarlamasının gereklili ğ ine ilişkin değ erlendirmenin nasıl yapılacağını ve değ erleme ayarlamasına ilişkin hesaplama yöntemlerini iç erir. De ğ erleme ayarlamaları, değ erlemenin piyasa fiyatları veya girdilerine dayanan gerçe ğ e uygun değ er hesaplamasına, üç üncü taraf değ erlemelerine ya da modele göre yapılmasından bağımsız olarak pozisyonun likiditesinin düş üklü ğ ünü yansı tacak şekilde yapılır.

15. Piyasa riski sermaye yük ümlülü ğ ünde, likiditeye yönelik ele alınmış olan varsayımlar, bankanın likiditesi düşük pozisyonlar için koruma alabilme veya bu pozisyonları satabilme kabiliyetiyle uyumlu olmayabilir. Bu durumlarda uygun olması halinde, bu pozisyonların cari değ erlemesi üzerinden bir değ erleme ayarlaması yapılır ve bu değ erleme ayarlamasının uygunlu ğ u sürekli olarak göz den geçirilir. Likiditedeki azalma piyasa olaylarından kaynaklı doğmuş olabilir. Bu tür piyasa olaylarının yanı sıra, yoğunlaş ılmış pozisyonların kapanış fiyatları ve/veya dura ğ an pozisyonlar değ erleme ayarlamalarının oluşturulmasında dikkate alınır. Bankalar likiditesi düşük pozisyonların değ erleme ayarlamalarının uygunlu ğ unun belirlenmesinde ilgili olan tüm faktörleri dikkate alır. Bu faktörler, bunlarla sınırlı olmamak kaydıyla, pozisyonlara ilişkin risklerden koruma sağ lanması için gereken zamanı, alış ve satış fiyatları arasındaki marjların volatilitesi ve ortalamasını, piyasa kotasyonlarının mevcudiyeti (piyasa yapımcılarının sayısı ve kimli ğ i) ile işlem hacminin piyasada volatilitenin yüksek oldu ğ u dönemler dahil olmak üzere volatilité ve ortalamasını, piyasa yoğunlaş malarını, pozisyonların yaş landırılmasını, model kapsamında değ erlemeden ne ölç üde yararlanıldı ğ ı ve di ğ er model risklerinin etkilerini iç erir.

16. Bankalar, menkul kıymetleşt irme pozisyonları ve n inci temerrüt olayına bağı olarak ödeme şartının gerç ekleş ti ğ i kredi türevleri dahil olmak üzere tüm karmaş ık ürünlerle ilgili olarak, yanlış değ erleme metodunun kullanılıyor olmasıyla ilgili model riski ile değ erleme metodunda göz lemlenemeyen ve muhtemelen yanlış kalibrasyon parametrelerinin kullanılmasından kaynaklanan model riski için değ er ayarlamaları gerek ip gerekmedi ğ ini değ erlendirir.

MERKEZİ KARŞI TARAFLARDAN KAYNAKLANAN RİSKLER İÇİN SERMAYE YÜKÜMLÜLÜĞÜNÜN HESAPLANMASI

BİRİNCİ KISIM Tanımlar ve Kapsam

Tanımlar

1. Müşteri veya üye kuruluşun teminatlarının iflastan ifraz edilmesi; Merkezi karşı taraf (MKT) veya üye kuruluşun ödeme aczine düşmesi halinde MKT nezdinde bulunan üyelere veya müşterilerine ait varlıkların MKT alacaklılarının, üye nezdinde bulunan müşterilerine ait teminatların ise üye kuruluşun alacaklılarının takip veya kullanımına açık olmasını ya da üyelerin bir müşterisine ait teminatların sadece bu müşteri ile bağlantılı olarak Birinci Kısımın yedinci fıkrasındaki işlemlerden kaynaklanan risk ve zararlar için kullanılmasını ve temerrüde düşen diğer müşterilerin zarar ve riskleri için kullanılamamasını sağlayacak etkin düzenlemelerin mevcut olmasını,

2. MKT ile ilişkili işlem; bir müşteri ile bir üye kuruluş arasında gerçekleştirilen ve yine aynı üye kuruluşun bir MKT ile yaptığı Birinci Kısımın yedinci fıkrasında sayılan sözleşme veya işlemler ile doğrudan ilişkilendirilen aynı fıkra da sayılan sözleşme veya işlemi,

3. Üye kuruluş; MKT'ye katılım sağlayan ve bu katılımdan kaynaklı olarak finansal yükümlülüklerini yerine getirmekten sorumlu olan kuruluşu,

4. Müşteri; işlemlerinin bir MKT ile takas edilmesini sağlayan üye bir kuruluşla bu kapsamda sözleşme akdeden kuruluşu,

5. Garanti fonu; Üye kuruluşların MKT'nin ortak kayıp paylaşım havuzuna fonlanmış veya fonlanmamış şekilde yaptığı katkıları (Ortak kayıp paylaşım havuzlarının garanti fonu olarak değerlendirilmesinde söz konusu havuzların MKT'ler tarafından yapılmış tanımlarından çok, etkinlikleri önemlidir.),

6. Ticari risk; Birinci Kısımın yedinci fıkrasında sayılan işlemlere ilişkin olarak üye kuruluş veya müşterinin başlangıç teminatı dahil olmak üzere MKT'den olan alacaklarının cari ve potansiyel risk tutarını

ifade eder.

Kapsam

7. Bu Ek, MKT ile yapılan aşağıda sayılan işlem ve sözleşmeler için uygulanır.

- a) Yönetmeliğin 5 inci maddesinin altıncı fıkrasında sayılan sözleşmeler ile kredi türüleri,
- b) Repo işlemleri,
- c) Menkul kıymet veya emtia ödünç işlemleri,

c) Kredili menkul kıymet işlemleri,

d) Takas süresi uzun işlemler.

8. MKT ile yapılan Birinci Kısımın yedinci fıkrasında sayılan işlem veya sözleşmeler için aşağıda sayılan tüm şartların sağlanması halinde işlem veya sözleşme nitelikli işlem olarak adlandırılır ve sermaye yükümlülüğü hesaplamalarında ticari riskler için İkinci Kısımın Birinci Bölümünün bir ilâ on yedinci fıkralarında ya da İkinci Kısımın Üçüncü Bölümünün birinci fıkrasında belirtilen yöntemlerden biri, garanti fonu tutarları için İkinci Kısımın İkinci Bölümünün bir ve ikinci fıkralarında ya da İkinci Kısımın Üçüncü Bölümünün birinci fıkrasında belirtilen yöntemlerden biri uygulanır.

a) MKT'nin Sermaye Piyasası Kurulu (SPK) veya SPK muadili yurtdışında kurulu bir otorite tarafından takas hizmeti yapması hususunda yetkilendirilmiş olması,

b) MKT'nin SPK veya muadil denetim otoritesi tarafından CPMI ve IOSCO tarafından yayımlanmış olan "Finansal Piyasa Altyapılarına İlişkin Prensipler" (PFMI) e merkezi karşı taraf olarak tam uyumlu olduğunun beyan edilmiş olması,

c) Sözleşme veya işlemin (a) ve (b) bentlerindeki nitelikleri haiz bir MKT tarafından reddedilmemiş olması.

9. MKT ile yapılan Birinci Kısımın yedinci fıkrasında sayılan işlem veya sözleşmeler için Birinci Kısımın sekizinci fıkrasında belirtilen şartlardan asgari birinin sağlanamaması halinde işlem veya sözleşme nitelikli olmayan işlem olarak adlandırılır ve ticari risklere ilişkin sermaye yükümlülüğü hesaplamasında Üçüncü Kısımın birinci fıkrasında belirtilen usul ve esaslar, garanti fon tutarına ilişkin sermaye yükümlülüğü hesaplamasında Üçüncü Kısımın ikinci fıkrasında belirtilen usul ve esaslar uygulanır.

İKİNCİ KISIM

Nitelikli İşlemler İçin Sermaye Yükümlülüğü

BİRİNCİ BÖLÜM

Ticari Riskler için Sermaye Yükümlülüğünün Hesaplanması

A. Üye Kuruluşun MKT'den olan Riski

1. Üye kuruluş bankanın MKT'den olan doğrudan riski ile üye kuruluş bankanın müşterisi ile MKT arasında aracılık yaparak MKT'nin temerrüdü ve/veya ödeme aczine düşmesi halinde müşterinin zararlarını karşılama yükümlülüğünde olduğu MKT'ye olan ticari riskleri bu kapsamda değerlendirilir.

2. Birinci fıkra kapsamındaki ticari riskler için risk tutarı bu Yönetmeliğin ekinde yer alan EK-2'de belirtilen usul ve esaslar çerçevesinde hesaplanır. Ancak, aynı ekin Dördüncü Kısımında belirtilen kredi değerlendirme ayarlaması riski için ilave risk tutarı hesaplanmaz.

3. İkinci fıkraya göre hesaplanan risk tutarına yüzde iki risk ağırlığı uygulanır.

4. Bu Yönetmeliğin ekinde yer alan EK-2’de belirtilen içsel model yöntemini kullanan bankalar için netleştirme grubunun likit olmayan teminatlar veya egzotik işlemler içermemesi ve bu netleştirme grubundaki işlemlerin ihtilaflı olmaması kaydıyla, riskin marj süresinin asgari 20 gün olarak belirleme yükümlülüğü bulunmamaktadır.

5. Bu Yönetmeliğin ekinde yer alan EK-2 ve/veya Kredi Riski Azaltım Tekniklerine İlişkin Tebliğ’de belirtilen usul ve esaslar çerçevesinde netleştirilme yapılmasına izin verilmesi kaydıyla toplam yenileme maliyeti net tutar üzerinden hesaplanır.

B. Üye Kuruluşun Müşteriden olan Riski

6. Üye kuruluş bankanın yalnızca müşteri ile MKT arasında bir aracı olması durumunda veya yalnızca bir aracı olmayıp bu ticari işlemde doğabilecek zararları garanti etmesi durumunda üye kuruluş bankanın müşteriden olan ticari riskleri için risk tutarı kredi değerlendirme ayarlaması riski de dahil bu Yönetmeliğin ekinde yer alan EK-2’de ve yedi ile sekizinci fıkralarda belirtilen usul ve esaslar çerçevesinde hesaplanır.

7. Bu Yönetmeliğin ekinde yer alan EK-2’de belirtilen içsel model yöntemini kullanan üye kuruluş banka aynı ekte belirtilen riskin marj süresinden daha kısa bir riskin marj süresi belirleyebilir. Ancak belirlenen bu riskin marj süresi 5 günden az olamaz.

8. Bu Yönetmeliğin ekinde yer alan EK-2’de belirtilen gerçeğe uygun değerine göre değerlendirme yöntemi veya standart yöntemi kullanan üye kuruluş banka altıncı fıkraya göre hesapladığı risk tutarını;

- a) 5 gün olarak belirlenen riskin marj süresi için 0.71,
- b) 6 gün olarak belirlenen riskin marj süresi için 0.77,
- c) 7 gün olarak belirlenen riskin marj süresi için 0.84,
- ç) 8 gün olarak belirlenen riskin marj süresi için 0.89,
- d) 9 gün olarak belirlenen riskin marj süresi için 0.95,
- e) 10 gün veya daha uzun olarak belirlenen riskin marj süresi için 1

ile çarpılır.

C. Müşterinin Üye Kuruluştan olan Riski

9. Bankanın bir başka üye kuruluşun müşterisi olarak MKT ile işlem yapması durumunda ve on ikinci fıkrafta belirtilen şartların tamamının sağlanması halinde müşteri bankanın üye kuruluştan olan ticari riskleri için risk tutarı bu Yönetmeliğin ekinde yer alan EK-2’de ve/veya Kredi Riski Azaltım Tekniklerine İlişkin Tebliğ’de belirtilen usul ve esaslar çerçevesinde hesaplanır. Bu kapsamda hesaplanan risk tutarına yüzde iki risk ağırlığı uygulanır. Ancak, aynı ekin Dördüncü Kısımında belirtilen kredi değerlendirme ayarlaması riski için sermaye yükümlülüğü hesaplanmaz. Bu Yönetmeliğin ekinde yer alan EK-2’de belirtilen içsel model yöntemini kullanan bankalar için netleştirme grubunun likit olmayan teminatlar veya egzotik işlemler içermemesi ve bu netleştirme grubundaki işlemlerin ihtilaflı olmaması

kaydıyla, riskin marj süresinin asgari 20 gün olarak belirleme yükümlülüğü bulunmamaktadır. Bu Yönetmeliğin ekinde yer alan EK-2’de ve/veya Kredi Riski Azaltım Tekniklerine İlişkin Tebliğ’de belirtilen usul ve esaslar çerçevesinde netleştirilme yapılmasına izin verilmesi kaydıyla toplam yenileme maliyeti net tutar üzerinden hesaplanır.

10. Üye kuruluşun kendisinin ve üye kuruluşun diğer müşterilerinin temerrüdü ve/veya ödeme aczine düşmesi durumunda doğabilecek zararlardan müşteri bankanın korunamaması ancak on ikinci fıkranın (b) bendinde belirtilen şartın sağlanması halinde müşteri bankanın üye kuruluştan olan ticari riskleri için risk tutarı bu Yönetmeliğin ekinde yer alan EK-2’de ve/veya Kredi Riski Azaltım Tekniklerine İlişkin Tebliğ’de belirtilen usul ve esaslar çerçevesinde hesaplanır. Bu kapsamda hesaplanan risk tutarına yüzde dört risk ağırlığı uygulanır. Ancak, aynı ekin Dördüncü Kısımında belirtilen kredi değerlendirme ayarlaması riski için ilave risk tutarı hesaplanmaz. Bu Yönetmeliğin ekinde yer alan EK-2’de belirtilen içsel model yöntemini kullanan bankalar için netleştirme grubunun likit olmayan teminatlar veya egzotik işlemler içermemesi ve bu netleştirme grubundaki işlemlerin ihtilaflı olmaması kaydıyla, riskin marj süresinin asgari 20 gün olarak belirleme yükümlülüğü bulunmamaktadır. Bu Yönetmeliğin ekinde yer alan EK-2’de ve/veya Kredi Riski Azaltım Tekniklerine İlişkin Tebliğ’de belirtilen usul ve esaslar çerçevesinde netleştirilme yapılmasına izin verilmesi kaydıyla toplam yenileme maliyeti net tutar üzerinden hesaplanır.

11. Üye kuruluşun kendisinin ve üye kuruluşun diğer müşterilerinin temerrüdü ve/veya ödeme aczine düşmesi durumunda doğabilecek zararlardan müşteri bankanın korunamaması ve on ikinci fıkranın (b) bendinde belirtilen şartın sağlanamaması halinde müşteri bankanın üye kuruluştan olan ticari riskleri için risk tutarı kredi değerlendirme ayarlaması riski de dahil bu Yönetmeliğin ekinde yer alan EK-2’de ve/veya Kredi Riski Azaltım Tekniklerine İlişkin Tebliğ’de belirtilen usul ve esaslar çevresinde hesaplanır.

12. a) MKT tarafından üyenin müşterilerine ait işlemlerin ve bu işlemlere ait teminatların müşteri işlemi ve teminatı olarak ayrıştırılıp tanımlanabilmesi ve üye kuruluş ve/veya MKT nezdinde tutulan müşterilere ait teminatlara ilişkin düzenlemelerin, müşterileri, üye kuruluşun ya da üye kuruluşun diğer müşterilerinin beraber veya ayrı ayrı temerrüdü ve/veya ödeme aczine düşmesi halinde oluşabilecek zararlardan koruması gereklidir. Söz konusu teminatların üye veya diğer müşterilerin temerrüdünden kaynaklanan zararlardan korunduğunun tespit edilebilmesi amacıyla, müşteri bankanın, Kuruma, bu işlemler nedeniyle zarara uğramayacağına ilişkin hukuki düzenlemelerin mevcut olduğunu göstermesi gerekir.

(b) Üye kuruluşun temerrüde veya ödeme aczine düşmesi halinde, müşteri banka ile yaptığı işlemin dolaylı olarak MKT aracılığıyla ya da doğrudan MKT tarafından yapılabileceğine ilişkin yasal düzenlemeler bulunması gereklidir. Bu tip durumlarda, müşterinin pozisyonunu piyasa değeri üzerinden kapatma talebi yoksa müşteri pozisyonları ve MKT’de tutulan teminat piyasa değeri üzerinden transfer edilir.

Ç. Müşterinin MKT’den olan Riski

13. Üye kuruluşun, müşteri bankanın MKT’den olan riskini garanti etmesi durumunda ve on ikinci fıkra da belirtilen şartların tamaminin sağlanması halinde müşteri bankanın MKT’den olan ticari riskleri için risk tutarı bu Yönetmeliğin ekinde yer alan EK-2’de ve/veya Kredi Riski Azaltım Tekniklerine İlişkin Tebliğ’de belirtilen usul ve esaslar çerçevesinde hesaplanır. Bu kapsamda hesaplanan risk tutarına yüzde iki risk ağırlığı uygulanır. Ancak, aynı ekin Dördüncü Kısımında belirtilen kredi değerlendirme ayarlaması riski için ilave risk tutarı

hesaplanmaz. Bu Yönetmeliğin ekinde yer alan EK-2'de belirtilen içsel model yöntemini kullanan bankalar için netleştirme grubunun likit olmayan teminatlar veya egzotik işlemler içermemesi ve bu netleştirme grubundaki işlemlerin ihtilafli olmaması kaydıyla, riskin marj süresinin asgari 20 gün olarak belirleme yükümlülüğü bulunmamaktadır. Bu Yönetmeliğin ekinde yer alan EK-2'de ve/veya Kredi Riski Azaltım Tekniklerine İlişkin Tebliğ'de belirtilen usul ve esaslar çerçevesinde netleştirilme yapılmasına izin verilmesi kaydıyla toplam yenileme maliyeti net tutar üzerinden hesaplanır.

D. Verilen Teminatlara ilişkin Risk

14. On ikinci fıkrada belirtilen şartların tamamının sağlanması ve bu işlemlerin ticari risk kapsamında sayılması halinde, üye kuruluş banka veya müşteri bankanın verdiği teminatlara ilişkin risk ağırlıklı varlık tutarı teminatın değerinin yüzde ikisidir.

15. Üye kuruluşun kendisinin ve üye kuruluşun diğer müşterilerinin temerrüdü ve/veya ödeme aczine düşmesi durumunda doğabilecek zararlardan müşteri bankanın korunamaması, ancak on ikinci fıkranın (b) bendinde belirtilen şartın sağlanması ve bu işlemlerin ticari risk kapsamında sayılması halinde, üye kuruluş banka veya müşteri bankanın verdiği teminatlara ilişkin risk ağırlıklı tutar teminat tutarının yüzde dördüdür.

16. On ikinci fıkranın (a) ve (b) bentlerinde belirtilen şartların sağlanmaması ve/veya bu işlemlerin ticari risk kapsamında sayılmaması hallerinde, teminat tutarı bu Yönetmelik veekinde yer alan EK-1 uyarınca dikkate alınacak risk ağırlığıyla çarpılarak risk ağırlıklı tutar hesaplanır.

17. On dört ilâ on altıncı fıkra hükümlerine bakılmaksızın, bir MKT'ye veya üye kuruluşu teminat olarak gösterilen veya tevdi edilen varlıklar MKT ve/veya üye kuruluş ve/veya üye kuruluşun bir veya birden fazla müşterisinin ödeme aczine düşmesi durumunda ifraz edilmiş ise, müşteri veya üye kuruluş banka bu varlıklardan kaynaklanan karşı taraf kredi riski için risk tutarını sıfır olarak dikkate alabilir.

İKİNCİ BÖLÜM

Garanti Fonu Tutarları için Sermaye Yükümlülüğünün Hesaplanması

1. Üye kuruluş banka, garanti fonuna koyduğu tutar kapsamındaki riskler için sermaye yükümlülüğü hesaplar. MKT'nin bu Yönetmeliğin 4 üncü maddesinde belirtilen sadece takas riski içeren ürünlerdeki işlemler ve Birinci Kısımın yedinci fıkrasındaki işlem ve sözleşmeler için münferit bir garanti fonu yoksa, sermaye yükümlülüğü her bir ürün veya ürün grubu için değil, toplu olarak bu Bölümün ikinci fıkrasında belirtildiği şekilde hesaplanır. Birinci Kısımın yedinci fıkrasındaki işlem ve sözleşmeler için münferit bir garanti fonu varsa her bir işlem için sermaye yükümlülüğü bu Bölümün ikinci fıkrasında belirtildiği şekilde hesaplanır. MKT'nin fonlanmış özkaynakları ürün grupları arasında paylaştırılmışsa, MKT tarafından bu fonlar hesaplamalarda her bir ürünle bağlantılı temerrüt tutarı çerçevesinde dikkate alınır.

2. a) Birinci Kısımın ikinci fıkrasında belirtilen sözleşme ve işlemler için, MKT'nin tüm üye kuruluşlara olan riskine ilişkin hipotetik sermaye yükümlülüğü aşağıdaki formüle göre hesaplanır. Bu formülde hipotetik sermaye yükümlülüğü, her bir üye kuruluşun garanti fonu katkılarının MKT'nin bilançosunda aktifleştirilecek tutarın belirlenmesi amacıyla hesaplanır. Söz konusu değer, bir MKT'nin ayırması gereken fiili sermaye yükümlülüğünü göstermez.

$$S_{MKT} = \sum_i \max (RA\ddot{O}RT_i - BT_i - TF_i; 0) \times RA \times \%8$$

Yukarıdaki formülde;

S_{MKT} : MKT'nin tüm üye kuruluşlara olan hipotetik sermaye yükümlülüğünü,

$RA\ddot{O}RT_i$: Birinci Kısımın ikinci fıkrasında listelenen sözleşme ve işlemler için MKT'nin üye kuruluş i'nin göndermiş olduğu teminatları dikkate almadan bu üye kuruluş için hesapladığı kredi riski azaltımı öncesi risk tutarını,

BT_i : Üye kuruluş i'nin başlangıç teminatını,

TF_i : Üye kuruluş i'nin fonlamış olduğu garanti fonu tutarını,

RA: Yüzde yirmi risk ağırlığını

ifade eder.

$\max (RA\ddot{O}RT_i - BT_i - TF_i; 0)$ ifadesi içerisinde yer alan değerler, son teminat tamamlama gününden önceki günün sonundaki değerleri ifade eder.

MKT'nin her bir üye kuruluşla olan riskine ilişkin $RA\ddot{O}RT_i$, bu Yönetmeliğin ekinde yer alan EK-2 ile Kredi Riski Azaltım Tekniklerine İlişkin Tebliğ'de belirtilen usul ve esaslar çerçevesinde hesaplanır. Ancak, bir netleştirme grubu içinde 5.000'den fazla alım satım olsa dahi günlük yeniden marjlama olması kaydıyla asgari elde tutma süresi, Birinci Kısımın yedinci fıkrasının (b) ve (c) bentlerinde belirtilen işlemlere ilişkin olarak 20 gün değil minimum 5 iş günü olarak, yedinci fıkrasının (ç) bendinde belirtilen işlemlere ilişkin olarak minimum 10 iş günü olarak uygulanır. Birinci Kısımın yedinci fıkrasında belirtilen işlem ve sözleşmeler için bu Yönetmeliğin ekinde yer alan EK-2'nin Üçüncü Kısımının yedinci fıkrasında yer alan formül aşağıdaki haliyle uygulanır.

$$PKT_{azt} = 0,15 * PKT_{brt} + 0,85 * NBR * PKT_{brt}$$

Bu formülün uygulamasında potansiyel kredi riskini içermeyen $RA\ddot{O}RT_i$ (sadece tezgah üstü türev işlemler için yenileme maliyeti tutarı) NBR'nin payını, brüt yenileme maliyeti ise NBR'nin paydasını ifade eder. NBR'nin hesaplamasında sadece aynı karşı taraf üye kuruluş ile yapılan işlemlere ilişkin netleştirme yapılabilir. MKT, NBR değerini hesaplayamıyorsa aşağıdaki uygulamaları gerçekleştirir:

1) Sermaye yükümlülüğü Üçüncü Kısımın ikinci fıkrasında belirtilen esaslara göre hesaplanır.

2) MKT, NBR değeri hesaplanamayan üye kuruluşlara bildirimde bulunur.

3) MKT, NBR değeri hesaplanamayan üye kuruluş bankaları Kuruma bildirir.

Opsiyon ve swaptionlar için bu Yönetmeliğin ekinde yer alan EK-2 kapsamında gerçeğe uygun değerine göre değerlendirme yöntemi ile hesaplanan potansiyel kredi riski tutarı aynı ekin İkinci Kısımının İkinci Bölümünün on birinci fıkrasında belirtilen delta değerinin mutlak değeri ile çarpılmak suretiyle PKT_{bt} tutarı hesaplanır. Aynı karşı taraf üye kuruluş ile yapılan işlemlere ilişkin netleştirme bu Yönetmeliğin ekinde yer alan EK-2'ye ve Kredi Riski Azaltım Teknikleri Tebliği'ne göre yapılır.

b) Tüm üye kuruluşlarca tutulması gereken sermaye yükümlülüğü iki ortalama üye kuruluşun temerrüde düştüğü varsayımı altında aşağıdaki formüllerden uygun olanına göre hesaplanır. Bu varsayımda üye kuruluşun ortalama fonlanmış garanti fonu tutarı, tüm üye kuruluşların fonlanmış garanti fonu tutarı toplamının üye kuruluş sayısına bölünmesi suretiyle bulunur.

i) Eğer $TF^* < S_{MKT}$ ise;

$$S_{ÜK} = c_2 \cdot \mu \cdot (S_{MKT} - TF^*) + c_2 \cdot TF_{ÜK}^*$$

ii) Eğer $TF_{MKT} < S_{MKT} \leq TF^*$ ise;

$$S_{ÜK} = c_2 \cdot (S_{MKT} - TF_{MKT}) + c_1 \cdot (TF^* - S_{MKT})$$

iii) Eğer $S_{MKT} \leq TF_{MKT}$ ise;

$$S_{ÜK} = c_1 \cdot TF_{ÜK}^*$$

Yukarıdaki formüllerde;

$S_{ÜK}$: Tüm üye kuruluşların garanti fonu tutarı için ayrıntılandırma ve yoğunlaşma düzeltmesi öncesi toplam sermaye yükümlülüğünü

TF_{MKT} : Olası zararları karşılamak için üye kuruluşların garanti fonu kullanılmadan önce MKT tarafından kullanılacak MKT'nin özkaynaklarını (ana sermaye, geçmiş yıllar karları vb.)

S_{MKT} : MKT'nin hipotetik sermaye yükümlülüğünü

TF : Toplam fonlanmış garanti fonu tutarını ($TF_{ÜK} + TF_{MKT}$)

TF^* : İki ortalama üye kuruluşun temerrüde düştüğü varsayımı altında zararların karşılanmasında kullanılacak toplam fonlanmış garanti fonu tutarını

$$TF^* = TF_{\text{ÜK}}^* + TF_{\text{MKT}}$$

TF_i : Her bir üye kuruluşun fonlanmış garanti fonu tutarını,

$TF_{\text{ÜK}}$: Tüm üye kuruluşlarca garanti fonuna konulan toplam tutarı ($\sum_i TF_i$)

$TF_{\text{ÜK}}^*$: İki ortalama üye kuruluşun temerrüde düştüğü varsayımı altında temerrüde düşmeyen üye kuruluşların zararların karşılanmasında kullanılacak fonlanmış garanti fonu tutarını
 $TF_{\text{ÜK}} - 2 \cdot \overline{TF_i}$

$\overline{TF_i}$: Üye kuruluşların fonlanmış garanti fonu tutarlarının ortalamasını ($TF_{\text{ÜK}}/N$)
 $=$ Üye kuruluşların sağladığı fazla fonlanmış garanti fonu tutarı için uygulanan sermaye faktörünü
 c_1 : Maksimum $\left\{ \frac{961,6}{\left(\frac{TF^*}{S_{\text{MKT}}} \right)^{0,8}}; 960,16 \right\}$

c_2 : MKT'nin özkaynaklarının hipotetik sermaye yükümlülüğünden az olması durumunda ve bu sebeple üye kuruluşun garanti fonu tutarının MKT'nin hipotetik sermaye yükümlülüğünü karşılamada kullanılmasını beklendiği durumda yüzde yüz olarak dikkate alınan sermaye faktörünü

μ : $=$ MKT'nin hipotetik sermaye yükümlülüğünün fonlanmamış kısmı için 1,2 olarak dikkate alınan risk çarpanını

ifade eder.

(i)'deki formül MKT'nin toplam fonlanmış garanti fonu (TF) tutarının MKT'nin hipotetik sermaye yükümlülüğünden (S_{MKT}) düşük olduğu durumlarda uygulanır. Bu gibi durumlarda, üye kuruluşların fonlanmamış garanti fonu taahhütleri fonlanmış garanti fonu tutarlarından daha risklidir. Bu sebeple MKT'nin hipotetik sermaye yükümlülüğünün ödenmemiş kısmı için $\mu=1,2$ risk çarpanı uygulanır. Üye kuruluşların garanti fonu tutarlarının ($TF_{\text{ÜK}}$) tümü kullanıldıktan sonra, MKT'nin özkaynağının bir kısmının söz konusu zararları karşılamada kullanılabiliyor olması durumunda, MKT'nin özkaynağının bu kısmı toplam fonlanmış garanti fonu tutarına (TF) dahil edilir.

(ii)'deki formülün uygulaması, MKTnin garanti fonu için ayrılmış özkaynağı (TF_{MKT}) ile üye kuruluşların garanti fonu tutarı ($TF_{\text{ÜK}}$) toplamının MKT'nin hipotetik sermaye yükümlülüğünden (S_{MKT}) fazla olması durumunda uygulanır. Bu durumlarda zararları karşılamak için toplam garanti fonu (TF^*) tutarına dahil edilecek olan TF_{MKT} , $TF_{\text{ÜK}}$ dan öncelikli olarak kullanılır. TF_{MKT} nin $TF_{\text{ÜK}}$ dan öncelikli olarak kullanılmadığı durumlarda bu

formül MKT nin özkaynaklarından yapacağı katkı herhangi bir üye kuruluşun yapacağı katkı gibi dikkate alınarak ayarlanır. Söz konusu ayarlama Kurumun görüşü dikkate alınır.

(iii)'deki formül, MKT'nin hipotetik sermaye yükümlülüğünün (S_{MKT}) MKT'nin garanti fonu için ayrılmış özkaynağından (TF_{MKT}) küçük olması ve sözkonusu hipotetik sermaye yükümlülüğü için sadece MKT'nin özkaynağının kullanılması durumunda uygulanır. Bu durum, üye kuruluşların garanti fonu tutarları ($TF_{ÜK}$) kullanılmadan MKT'nin özkaynaklarıyla MKT'nin zararlarının karşılanmasını mümkün kılmaktadır.

c) Her bir üye kuruluş için sermaye yükümlülüğü, her bir üye kuruluşun fonlanmış garanti fonu tutarının toplam fonlanmış garanti fonu tutarı içindeki oranın toplam sermaye yükümlülüğü ile çarpılması suretiyle bulunan tutara ayrıntılandırma ve yoğunlaşma düzeltmesi yapılarak aşağıdaki formüle göre hesaplanır.

$$S_i = \left(1 + \beta \cdot \frac{N}{N-2} \right) \cdot \frac{TF_i}{TF_{ÜK}} \cdot S_{ÜK}$$

Yukarıdaki formülde;

β : Yoğunlaşma faktörünü,

N : Üye kuruluş sayısını,

TF_i : Her bir üye kuruluşun fonlanmış garanti fonu tutarını,

$TF_{ÜK}$: Tüm üye kuruluşlarca garanti fonuna konulan toplam tutarı ($\sum_i TF_i$)

$S_{ÜK}$: İkinci Kısımın İkinci Bölümünün ikinci fıkrasının (b) bendindeki formüle göre hesaplanacak olan tüm üye kuruluşların garanti fonu tutarı için ayrıntılandırma ve yoğunlaşma düzeltmesi öncesi toplam sermaye yükümlülüğünü

$\left(\frac{N}{N-2} \right)$: Ayrıntılandırma düzeltmesini

ifade eder.

(β) aşağıdaki formüle göre bulunur.

$$\beta = \frac{PKT_{azt,1} + PKT_{azt,2}}{\sum_i PKT_{azt,i}}$$

MKT'nin fonlanmış olduğu garanti fonu tutarının yetersiz olması nedeniyle yukarıda belirtilen yöntemin uygulanamaması durumunda alternatif olarak daha ihtiyatlı olan aşağıdaki sıralama uygulanır:

1. Üye kuruluşların garanti fonu tutarı $S_{ÜK}$ her bir üye kuruluşun yarattığı yükümlülüğe göre belirlenir.

2. Yukarıdaki metodun uygulanamaması halinde ise, üye kuruluşların garanti fonu tutarı $S_{\text{ÜK}}$, her bir üye kuruluşun temin ettiği başlangıç marjına göre belirlenir.

Yukarıdaki formülde $\text{PKT}_{\text{azt},1}$ ve $\text{PKT}_{\text{azt},2}$ tutarları tüm üye kuruluşlar arasında en yüksek PKT_{azt} değerine sahip iki üye kuruluşun PKT_{azt} tutarını ifade eder. Birinci Kısımın yedinci fıkrasının (a) bendinde belirtilen işlem ve sözleşmeler için PKT_{azt} , İkinci Kısımın İkinci Bölümünün ikinci fıkrasının (a) bendinde belirtilen formüle ve esaslara göre bulunur. Birinci Kısımın yedinci fıkrasının (b) ile (ç) bentlerinde belirtilen işlem ve sözleşmeler için PKT_{azt} , Kredi Riski Azaltım Tekniklerine İlişkin Tebliğde belirtilen usul ve esaslara göre aşağıdaki formüle göre hesaplanır.

$$\text{PKT}_{\text{azt}} = E * H_e + C * (H_c + H_{fx})$$

Yukarıdaki formülde;

E: Risk tutarını,

H_e : Risk tutarına uygulanan volatilité ayarlamasını,

C: Alınan teminatın değerini,

H_c : Alınan teminata uygulanan volatilité ayarlamasını,

H_{fx} : Riskler ile alınan teminatların farklı para birimi cinsinden olması durumunda uygulanan döviz kuru volatilité ayarlamasını

ifade eder.

ç) MKT'nin fonlanmış bir garanti fonunun bulunmaması halinde, her bir üye kuruluş için sermaye yükümlülüğü aşağıdaki öncelik sırasına göre aşağıdaki şekilde bulunur.

1) İkinci Kısımın İkinci Bölümünün ikinci fıkrasının (c) bendindeki formülde $\frac{TF_i}{TF_{\text{ÜK}}}$ yerine “Her bir üye kuruluş i'nin fonlanmamış garanti fonu taahhüdü / toplam fonlanmamış garanti fonu taahhüdü” kullanılır.

2) Birinci alt bentte belirtildiği şekilde her bir üye kuruluşun fonlanmamış garanti fonu taahhüdünün toplam fonlanmamış garanti fonu taahhüdüne oranı bulunamıyorsa İkinci Kısımın İkinci Bölümünün ikinci fıkrasının (c) bendindeki formülde $\frac{TF_i}{TF_{\text{ÜK}}}$ yerine “Her bir üye kuruluş i tarafından gönderilen başlangıç teminatı / başlangıç teminatlarının toplamı” kullanılır.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

Ticari Riskler ve Garanti Fonu Tutarları için Sermaye Yükümlülüğü Hesaplamasında Alternatif Yöntem

1. MKT ile yapılan Birinci Kısımın yedinci fıkrasında belirtilen sözleşme ve işlemlerden kaynaklanan ticari riskler ile aynı sözleşme ve işlemlere ilişkin garanti fonu tutarları için sermaye yükümlülüğü aşağıdaki formülle hesaplanabilir.

$$[Min\{(\%2 * TR_i + \%1.250 * TF_i); (\%20 * TR_i)\}] * \%8$$

Yukarıdaki formülde;

TR_i : İkinci Kısımın Birinci Bölümünün iki ilâ beşinci fıkraları uyarınca hesaplanacak olan ticari risk tutarını,

TF_i : Üye kuruluş i'nin fonlanmış olduğu garanti fonu tutarını

ifade eder.

ÜÇÜNCÜ KISIM Nitelikli Olmayan İşlemler

Nitelikli olmayan işlemlere ilişkin sermaye yükümlülüğü hesaplanması

1. Birinci Kısımın yedinci fıkrası kapsamındaki nitelikli olmayan işlemlere ilişkin MKT'den olan ticari risklerden kaynaklanan sermaye yükümlülüğü Yönetmeliğin kredi riskine ilişkin Standart Yaklaşımla ilgili hükümleri çerçevesinde hesaplanır.

2. Fonlanmış ve fonlanmamış garanti fonu tutarları ile sözleşme ile garanti fonuna konulması taahhüt edilen ödenmemiş tutarlar için sermaye yükümlülüğü aşağıdaki formüle göre hesaplanır:

$$S_i = (TF_i + \mu \cdot TF_i^t) \cdot \%1250 \cdot \%8$$

Yukarıdaki formülde

μ : 1,2'yi,

TF_i : Üye kuruluş i'nin fonlanmış olduğu garanti fonu tutarını,

TF_i^t : Üye kuruluş i tarafından garanti fonuna konulması taahhüt edilen fonlanmamış tutarı

ifade eder.

TF_i ve TF_i^t İkinci Kısımın İkinci Bölümünün bir ve ikinci fıkralarında belirtilen usul ve esaslara göre hesaplanır.

DÖRDÜNCÜ KISIM Bildirim ve Yeniden Hesaplama

1. MKT aşağıdaki bilgileri üç ayda bir üye kuruluş bankalara ve Kuruma bildirir.

a) İkinci Kısımın İkinci Bölümünün ikinci fıkrasının (a) bendine göre hesaplanan hipotetik sermaye yükümlülüğü (S_{MKT}),

b) İkinci Kısımın İkinci Bölümünün ikinci fıkrasının (c) bendinde belirtilen tüm üye kuruluşların toplam fonlanmış garanti fonu tutarı ($TF_{\text{ÜK}}$) veya MKT'nin fonlanmış bir garanti fonunun bulunmaması halinde İkinci Kısımın İkinci Bölümünün ikinci fıkrasının (d) bendinde belirtilen toplam fonlanmamış garanti fonu tutarı ya da bu fonlanmamış tutarın bulunmaması halinde İkinci Kısımın İkinci Bölümünün ikinci fıkrasının (d) bendinde belirtilen üye kuruluşlardan alınan başlangıç teminatları toplamı,

c) Zararları karşılamak için üye kuruluşların garanti fonu kullanılmadan önce MKT tarafından kullanılacak İkinci Kısımın İkinci Bölümünün ikinci fıkrasının (b) bendinde belirtilen MKT'nin özkaynakları (TF_{MKT}),

ç) İkinci Kısımın İkinci Bölümünün ikinci fıkrasının (b) bendinde belirtilen üye kuruluşların fonlanmış garanti fonu tutarlarının ortalaması ($\overline{TF}_i$),

d) İkinci Kısımın İkinci Bölümünün ikinci fıkrasının (b) bendinde belirtilen üye kuruluş sayısı (N),

e) İkinci Kısımın İkinci Bölümünün ikinci fıkrasının (c) bendinde belirtilen yoğunlaşma faktörü (β).

2. Bankalar, bu Kısımın birinci fıkrası kapsamında MKT'den kendisine yapılan bildirim ilişkin olarak bildirim tarihinden itibaren 7 işgünü içerisinde Kuruma bilgi verir.

3. İkinci Kısımın İkinci Bölümünün ikinci fıkrasının (a) bendinde göre hesaplanan MKT'nin hipotetik sermaye yükümlülüğü (S_{MKT}) MKT tarafından, İkinci Kısımın İkinci Bölümünün ikinci fıkrasının (c) ile (ç) bentlerine göre hesaplanan her bir üye kuruluşun sermaye yükümlülüğü (S_i) ise üye bankalar tarafından bu Kısımın birinci fıkrası çerçevesinde sağlanan bilgilerle asgari üç ayda bir yeniden hesaplanır. Yönetmeliğin bu eki kapsamındaki riskler ve bu riskleri doğuran işlem sayısında ve/veya MKT nin özkaynak tutarında önemli bir değişiklik olması durumunda bahse konu üç aylık asgari süre dikkate alınmadan bu değişiklikler gerçekleşir gerçekleşmez söz konusu sermaye yükümlülükleri derhal yeniden hesaplanır.

4. Kurum, bu Kısımın birinci fıkrasında belirtilen bilgilerin hangi formatta olacağını belirlemeye yetkilidir.

5. Kurum, bu Kısımın birinci fıkrası kapsamında yapılacak bildirimler ile bu Kısımın üçüncü fıkrası kapsamında yapılacak yeniden hesaplamaların sıklığını artırmaya yetkilidir.

BEŞİNCİ KISIM

Risklerin İzlenmesi

1. Üye kuruluş olarak banka, MKT ile yapılan işlemler için tutulan sermaye yükümlülüğünün, bu işlemlerden kaynaklanan riskleri yansıtıp yansıtmadığını uygun senaryo analizleri ve stres testleri uygulamak suretiyle değerlendirir. Bu değerlendirme garanti fonundan gelecekte yapılacak çekilişler ve/veya diğer bir üye kuruluşun iflası durumunda, bu kuruluşun müşterisinin takas işlemlerinin yüklenilmesine ya da değiştirilmesine ilişkin ikincil taahhütlerden doğan potansiyel ve şarta bağlı riskleri içerir.

2. Banka, MKT aracılığı ile yapılan işlemlerden kaynaklanan riskler ile MKT üyesi olması nedeniyle üstlendiği yükümlülükler dahil olmak üzere, MKT'yle bağlantılı olan tüm riskleri izler ve bunları üst yönetim ve yönetim kurulunun ilgili komitesine düzenli olarak sunar.